T.C.
Millî Savunma Bakanlığı
ANKARA



OSMANLI ORDU TEŞKİLÂTI

OSMANLI DEVLETİ'NİN 700 KURULUŞ YIL DÖNÜMÜ

OSMANLI DEVLETİ'NİN 700'NCÜ KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

Karagöz - Eskikitaplarim.com



Milletimiz... büyük güçlükler içinde bir İmparatorluk vücuda getirdi. Ve bu İmparatorluğu altıyüz yıldan beri tam bir ululuk ve büyüklükle sürdürdü. Bunu başaran bir millet elbette yüksek siyasî ve idarî niteliklere sahiptir.

Böyle bir durum yanlız kılıç gücü ile vücuda gelemezdi.

Mustafa Kemal Atatürk



ÖNSÖZ

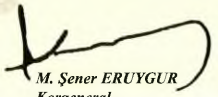
Tarih boyunca kurulmuş Türk Devletleri incelendiğinde devletin dayandığı temel unsurlardan birinin askerlik olduğu görülmektedir.

Osmanlı Devleti'nin de varlığını sürdürmesi, büyümesi, gelişmesi ve üç kıt'aya uzanan bir Cihan İmparatorluğu haline gelmesinde ordusunun büyük etkisi olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin tarihe mal olmasını takiben topraklarında 35 devlet kurulmuştur. Bugün büyük ölçüde istikrarsızlığın hâkim olduğu bu devletlerde; Osmanlı döneminde "eşitlik, adalet, dürüstlük ve hoşgörüye" dayalı bir devlet idaresi vardı.

Bugün, Osmanlı Devleti Ordusu; teşkilâtı, istihbarat, harekât, sevk-i idare ve lojistiği ile birçok dünya devleti araştırmacısının inceleme ve ders alma yönü ile ilgi odağı haline gelmiştir.

Osmanlı Devleti'nin 700 ncü Yıldönümü münasebetiyle Millî Savunma Bakanlığı arşivinde bulunan orijinal tarihi belgelere dayalı olarak hazırlanan, "Osmanlı Ordu Teşkilâtı" kitabının; geçmişi aydınlatarak, geleceğe ışık tutma yönüyle, araştırmacı ve okuyuculara faydalı olmasını dilerim.



M. Şener ERUYGUR
Korgeneral
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

KONUSU	SAYFA NO:
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VII
BİRİNCİ BÖLÜM	
TÜRK ORDUSU	
1. TANIMI	5
2. ORDU VE ULUS	6
3. TARİHTE TÜRK ORDUSU	9
4. TÜRK ASKERİNİN VASFI	14
İKİNCİ BÖLÜM	
TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ'NİN TARİHÇESİ	
5. OSMANLI ÖNCESİ	19
6. OSMANLI DÖNEMİ	22
a. Yeniçeri Ocağı	23
b. Nizam-i Cedit	34
c. Asakîr-i Mansure-i Muhammediye	34
ç. Yeniçerilerin Kıyafetleri, Bayrakları ve Silahları	36
d. Yeniçeri Ocağında Üst Düzey Komutanlar	44
7. CUMHURİYET DÖNEMİ	46
a. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi	46
b. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi	52
c. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi	62
ç. Jandarma Genel Komutanlığı'nın Tarihçesi	68
8. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI'NIN TARİHÇESİ	76
9. MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI'NIN TARİHÇESİ	86

KONUSU ; SAYFA NO:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ KISIM
1 NCİ DÜNYA SAVASI CEPHELERİ

10. KAFKAS (DOĞU) CEPHESİ 97
11. ÇANAKKALE CEPHESİ 102
12. IRAK CEPHESİ 107
13. FİLİSTİN CEPHESİ 111
14. AVRUPA CEPHESİ 116

İKİNCİ KISIM
CEPHELERDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

15. KAFKAS (DOĞU) CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER 123
16. ÇANAKKALE CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER 128
17. IRAK CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER 132
18. FİLİSTİN CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER 137
19. AVRUPA CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER 141

ÜÇÜNCÜ KISIM
OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU KURULUSU

20. TARİHÇE 145
21. TEŞKİLÂT-I UMUMİYE ASKERİYE NİZAMNAMESİ 149

KONUSU : SAYFA NO:

22. KURULUŞ ŞEMALARI 162
a. Ordu Müfettişlikleri 163
b. 1 nci Ordu Müfettişliği 1 nci Kolordu Komutanlığı 169
c. 1 nci Ordu Müfettişliği 2 nci Kolordu Komutanlığı 177
ç. 1 nci Ordu Müfettişliği 3 ncü Kolordu Komutanlığı 185
d. 1 nci Ordu Müfettişliği 4 ncü Kolordu Komutanlığı 193
e. 1 nci Ordu Müfettişliği 5 nci Kolordu Komutanlığı 201
f. 1 nci Ordu Müfettişliğine Bağlı Askerî Okullar 209
g. 2 nci Ordu Müfettişliği 6 ncı Kolordu Komutanlığı 215
h. 2 nci Ordu Müfettişliği 8 nci Kolordu Komutanlığı 221
ı. 2 nci Ordu Müfettişliği Müstakil Hicaz Komutanlığı 227
i. 3 ncü Ordu Müfettişliği 9 ncu Kolordu Komutanlığı 231
j. 3 ncü Ordu Müfettişliği10 ncu Kolordu Komutanlığı 239
k. 3 ncü Ordu Müfettişliği 11 nci Kolordu Komutanlığı 247
l. 3 ncü Ordu MüfettişliğiAşiret Fırkaları (Tümenleri) 255
m. 4 ncü Ordu Müfettişliği 12 nci Kolordu Komutanlığı 265
n. 4 ncü Ordu Müfettişliği13 ncü Kolordu Komutanlığı 271
o. 7 nci Kolordu Komutanlığı 277
ö. Müstakil Asir Fırkası 283

DÖRDÜNCÜ KISIM

23. OSMANLI DEVLETİ'NİN TARİHİNDE DÖNÜM NOKTALARI 287
24. KAYNAKÇA 294

OSMANLI ORDU TEŞKİLÂTI



Piyade Alay Sancağı

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK ORDUSU

1. TANIMI
2. ORDU VE ULUS
3. TARİHTE TÜRK ORDUSU
4. TÜRK ASKERİNİN YAPISI



BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK ORDUSU

1. TANIMI :

Türk Ordusu'nun tarihi, Türk'ün tarihi ile yaşıttır. Yüzyıllar öncesinden bu yana her Türk'ün çocukluk çağlarından başlayarak büyüklerini, etrafını göre göre kısa zamanda askerlik ve ordu şuuruna eriştiği, bütün hayatı boyunca da bu şuurun içinde yaşadığı bir gerçektir. Esasen Türk'lerin tarih alanında görünmeleri de teşkilâtlanmış ordu hüviyeti içinde olmuştur. Türk'lerin henüz göçebe yaşadıkları çok eski devirlerde mevcut kabile ve aşiret kuruluşları da askerlik ilkelerine uygun bir karakter taşımıştır. Büyük göçler, sürek avları gibi çeşitli yönlerden disiplin ve düzen gerektiren durumlar karşısında uygulanan; ordu disiplin ve düzeni mahiyetindeki davranışlar, askerlik yasalarının ilk temellerini teşkil etmiştir. Türkler en küçük insan topluluklarından en mükemmel cemiyet düzenine kadar daimî bir disiplin atmosferi içinde bir nev'i askerlik şuuruna sahip olarak birbirlerine kenetlenmişler, bu anlayışın en ileri derecesini de orduların bünyesinde gerçekleştirmeyi bilmişlerdir.

"Ordu" kelimesi, Türk kaynaklarının en eskisi olan Orhun yazıtlarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu yazıtlarda kelime bazen "ortu" şeklinde geçmektedir. Ancak kelimenin bugünkü anlamında biraz farklı kullanılmakta olduğu yazıtların incelenmesinden anlaşılmaktadır. Daha ziyade "Ordu Karargâhı", " Saray", "Hakan'ın oturduğu şehir" anlamlarında kullanılmıştır. Bazı lehçelerde "orta" şeklinde geçtiği de görülmüştür. X ncu yüzyılda yazıldığı tahmin edilen "Irkbitg" adlı bir kitapta Hakan'ın bir zaferden sonra büyük bir sevinç içinde "ordusuna avdet ettiği " kaydedilmektedir. XI nci Yüzyılda yazılmış olan ünlü "Divân-ı lügat-ül-Türk" adlı eser "ordu" kelimesinin "Hakan'ın Oturduğu Şehir." olduğunu daha açık bir şekilde belirtmiştir. Çağdaş Orta Asya Türk lehçelerinde de aynı şekilde "ordo" ve "orda" sözcüklerinin "Hakan'ın Karargâhı" anlamlarında kullanıldığı bilinmektedir. Dede Korkut Hikâyeleri'nde de (XV nci yüzyıl) o çağdaki Akkoyunlu - Oğuzlar'da Han'ın ve Bey'in karargâhlarına "ordu" dedikleri kaydedilmiştir.

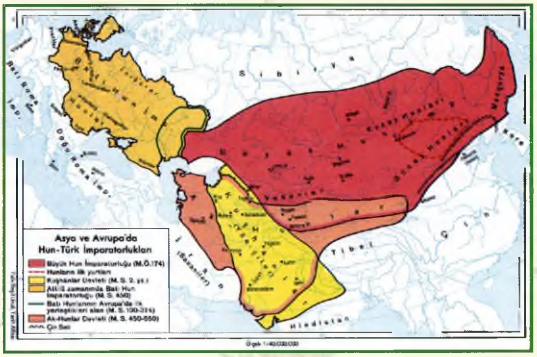
Türklerin tarih sahnesine çıkmaları ile yaşadıkları bozkır şartları ordu-ulus karakterini almalarını gerektirmiştir. Türkler, son tarih ve dil araştırmalarının meydana koyduğu gibi daha M.Ö.1500'lerde Batı Sibirya'daki yurtlarında tamamen askerî bir organizasyon içinde olmuşlardır. Başbuğlarının yönetiminde; kadını, erkeği, yaşlısı ve genciyle her an savaşmaya hazır savaşçı birlikler kurmaları, bozkır hayatının doğal bir sonucuydu. Bu nedenle, tarihte kurulan Türk Devletleri, sosyal ve yasal bakımdan, gerekli olan herşeyi askerî yönden değerlendirmiş ve bu amaçlara göre düzenlenmiştir. Bu bakımdan birinci önemli nokta da Türk Ordusu, Türk Ulusu kadar eskidir deyimi, ulusumuzun tarihî yapısını en iyi şekilde yansıtan bir gerçeğin ifadesidir.

İkinci önemli nokta ise, ulusal tarihimizin bir fetihler silsilesi biçiminde oluşudur. Türk fetihleri, amaçsız çabaların ve tesadüflerin eseri değil, uygulanan millî siyaset ve askerî strateji paralelinde tamamen haklı, inceden inceye hesaplanmış, sistematik askerî harekâtların mantıklı bir sonucudur.

Türk tarihiyle ilgili bu iki gerçeğin ışığında Türk Ordusu'nun kuruluşunu, büyük ulusumuzun tarihte görüldüğü binlerce yıl öncesine götürmek mümkündür. Bu tarih, Türk yönetimine giren çeşitli ülkelere göre değişmekle beraber Uzakdoğuda 3200 yıl, Yakındoğuda 2800 yıl, Batıda ise 1500 yıllık bir tarihî süreç anlamına gelir.

Orhun Yazıtlarında, Çin kaynaklarında ve diğer pek çok tarihî belgede bugünkü ordumuzun temelinin, Japon Deniz'inden Kırım'a kadar uzanan topraklar üzerinde büyük bir imparatorluk kuran Göktürklerin atası Asya Hunlarının Hanı, orduda onlu düzeni kuran Mete Han (M.Ö.209-174)'a dayandığı anlaşılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ordularının başlangıcını, örf, âdet, gelenek, dil ve örgüt bakımından olduğu kadar soy bakımından da Asya Hun İmparatorluğu ordularına bağlamak ve Kara Kuvvetlerimizin **2208** yıl önce, yani M.Ö. 209'da kurulduğunu ifade etmek tarihî bir gerçektir.



2. ORDU VE ULUS :

Tarihte, ordusu olmayan devlet yoktur. Her millet, ordusuna güvenir ve onunla iftihar eder. Çünkü, devlet sınırları içinde hür ve müstakil yaşamayı sağlayan, dışta istiklâle kast edenlere karşı vatan bütünlüğünü, içte hürriyet ve nizam düşmanlarına karşı yasalar çerçevesinde toplumun birlik ve ahengini koruyan o'dur. Huzur o'nunla mümkündür. Ordular, kendilerine düşen bu görevleri yerine getirmek için gerekli kuvvet ve yetenekleri ölçüsünde, mensubu bulundukları ülke insanlarının güven ve sevgilerini kazanırlar ve ulusların gelecekleri için teminattırlar.

Türk milleti de, toprak bütünlüğünü muhafaza ve istiklâlini müdafaa uğrunda emsalsiz bir vazife aşkıyla donanmış olan Türk Ordusu'na, belki her milletten daha fazla güvenmekte ve o'nunla, haklı olarak her milletten daha çok kıvanç ve gurur duymaktadır.

Bilindiği üzere Türk Ordusu, tarihin şahitlik yaptığı gibi, vatan ve millet

menfaatlerini değerlendirmede her zaman gösterdiği fevkalâde isabetli millî karakterini, Türk Milleti'nin insanlık anlayışını, ahlâk ve kültürünü temsildeki yeterliliği ile de yüksek medenî vasfını ispat etmiştir. Bu vasıflar, Türk Ordusu'nu dünyanın sayılı orduları arasında müstesna bir yere getirmiştir. Gerçekten Türk Ordusunun vatan müdafaasında ki fedakârlığı, eşine az rastlanan kahramanlığı, deha mertebesindeki stratejisi ve yalnız Türk'e has olup aşk derecesine varan savaş azmi, binlerce yıllık tarihi boyunca, Türk'ün yeryüzünde " efendi millet veya hâkim millet" olarak devamlılığını sağlayan bir millî unsur olmuştur.

Türk Milleti, hiç şüphe yok ki, dünya tarihini süsleyen kadim milletlerden biri olmak şerefini, daima canından aziz tuttuğu ordusuna borçludur. Türk Ordusu, milleti için yüklendiği görevi her fırsatta ve her yerde kemal derecesinde yerine getirmiştir.

Bilindiği gibi, Türk Milleti yeryüzünde en çok devlet kuran bir millettir. Devlet kurmak, insanlar arasında hukuk nizamı tesis etmek demektir. Hukuksuz, kuralsız, kaidesiz devlet olamayacağı aşikârdır. Yine yaşlı tarihi şahit gösterirsek, Türkler milattân önce kurdukları Asya Hun İmparatorluğu'ndan çağımıza kadar 100'ün üzerinde siyasî teşekkül kurmuşlardır. Bu ise köklü bir hukuk sistemi ve teşkilâtçılık ruhu ile mümkün olmuştur. Asırlar boyu Asya, Avrupa ve Afrika'da Türk Bayrağı dalgalandırılmış, Türk töresinin hükmü yürümüştür. Kahraman Türk Milleti'nin dünya görüşü, psikolojisi ve insanlık anlayışından doğan ve " Türk millî vicdanında hızını asla kaybetmeyen cihanşümul adalet ve hukuk sistemi tesisine yönelikti."

Türk Ordusu'nun ebedî Başkomutanı Mustafa Kemal ATATÜRK'ün ordu hakkındaki görüş ve düşünceleri, hiç şüphesiz bu gün de genç komutanlara ve komutan adaylarına ışık tutacak mahiyettedir.

Atatürk, ordu ile küçük yaşlardan itibaren ilişkisini sürdüregelmiş bir askerdir. Atatürk, 1893'te 12 yaşında Askerî Rüştiye (ortaokul)'ye girmiş, 1927 yılında Mareşal rütbesiyle emekli olarak askerlikten ayrılmıştır. O'nun 34 yıllık askerlik hayatının ilk 12 yılı öğrencilikte, son beş yılı TBMM Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı ile, 1911 yılından 1922'ye kadar geçen 11 yılı ise bilfiil savaşla geçmiştir. O, çeşitli birlik ve ordularda komutanlık yaptıktan sonra Türk Ordusu'nun Başkomutanı olmuştur. Bundan dolayı Türk Ordusu'nu ve onun subayını, astsubayını erbaş ve erini çok yakından tanımış, ordu hakkında en doğru hükümlere sahip olmuştu.

Cumhuriyetin 15 nci yıldönümünde verdiği yazılı beyanatında Atatürk, Türk Ordusu'nun görevlerini şöyle dile getirmiştir :

"Zaferleri ve mazisi insanlık tarihiyle başlayan, her zaman zaferlerle beraber medeniyet nurlarını taşıyan kahraman Türk Ordusu, memleketini en buhranlı ve müşkül anlarda zulümden, felâket ve sıkıntılardan ve düşman saldırısından nasıl kurtarmış ve korumuş ise Cumhuriyetin bugünkü verimli devrinde de askerlik tekniğinin bütün modern silâh ve vasıtaları ile donatılmış bir şekilde vazifesini aynı sadakatle yapacağına şüphem yoktur.

Türk vatanının ve Türklük camiasının şan ve şerefini iç ve dış her türlü tehlikelere karşı korumaktan ibaret olan vazifesini her an yapmaya hazır ve hazırlanmış olduğuna benim ve büyük ulusumuzun tam bir inanç ve itimadımız vardır."

Bu anlamlı sözleriyle Atatürk, Türk Ordusu'nun görevini ve bu vazifenin nasıl yerine

getirileceğini veciz olarak ifade etmiştir. Yine O, ölümünden onbeş gün evvel kaleme alınmış beyanatında şunları belirtmiştir :

"Türk Ordusu, askerlik tekniğinin bütün modern silâh ve araçlarıyla donatılmış olmalıdır. Hükûmetler ordunun modern silâhlarla donatılmasını sağlamalı, her rütbedeki komutanlar da emrindeki subay, astsubay ve erbaş ve erlerin bu modern silâhların kullanılmasını ve bakımını öğretmeleri, savaşta üstün başarı ile kullanabilmeleri için her çareye başvurmalı, her fırsattan yararlanmalıdırlar."

Atatürk'ün orduya vasiyeti şeklindeki bu beyanatına göre, Türk Ordusu'nun eğitim durumu daima en yüksek düzeyde olmalıdır. Çünkü O, "Vazifeyi aynı bağlılıkla yapacağına hiç şüphe yoktur." diyor. "Aynı bağlılıktan" Türk İstiklâl Harbi'ndeki vazifeye bağlılığı kastetmektedir. Vazifeye bağlılık hiç şüphesiz bir asker için övülmeye değer bir erdemdir. Ancak kendisini geliştirmeyen, bilgisiz, becerisiz, yani eğitimsiz bir bağlılığın da istenen başarıyı sağlamayacağı unutulmamalıdır.

Atatürk, ordu ve milletin birliğine, beraberliğine daima önem vermiştir.1931 yılında yaptığı bir konuşmada, "Bu gün, Türk Milleti muvaffak olduğu her hayati şeyin kahramanı olarak kendi ordusunu, ordusuna komuta eden öz evlâtlarından kurulu subaylar topluluğunu, yüksek komuta kurulunu göstermektedir. Türk Milleti'nin ve kahraman evlâtlarından meydana gelen ordu, o derece birbiriyle bütünleşmiştir ki, dünyada ve tarihte bunun örneği pek azdır."

Öte yandan Atatürk, ordunun kuvveti hakkındaki düşüncelerini dile getirirken, ordunun sadece silâh kuvveti ile değil, ilmî, fennî, ahlâkî ve manevî kuvvetlerle birlikte donatılırsa kuvvetli olabileceğini ifade etmiştir.

ATATÜRK'ün orduyu idare eden komutanlar hakkındaki düşüncelerine bakarsak O, "Bir ordunun değerinin zabitan kadrosuyla ölçüleceğini" ifade etmiştir.Yine bir başka sözünde de, "Komutanlar, astlarından yüksek ve bilgili olmalıdır." diyerek bilgi ve kapasitelerini daima çoğaltmalarını istemiştir.

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, Türk Ordusu, Türk Milleti kadar eski bir maziye sahiptir. Türk Ordusu'nun bu müstesna geçmişi, bilhassa Türk Tarihini diğer milletlerin tarihinden ayıran önemli bir özelliği de belirler. Bu özellik, Türklerin tarih sahnesine çıkması ile birlikte ordu-millet bütünlüğü içerisinde olmasıdır. Bu da Türk Milleti'nin daima askerî bir disiplin içerisinde olmasını sağlamıştır.

3. TARİHTE TÜRK ORDUSU :

Türk tarihini yazanların, konuya "Büyük Hun İmparatorluğu" ile girmeleri neredeyse bir gelenek hâlini almıştır. Oysa bir milletin varlığı, bağımsız bir devlet hâline gelmesinden, hele bir cihan imparatorluğu kurmasından sonra başlayamazdı. Tarihçiler bunu hatırlatıyor, ama imparatorluğun kurulmasından önceki dönemler hakkında yeterli bilgi veremiyorlardı. Biraz geriye gidince Sakalar'a, büyük bir Türk hükümdarı olduğu bilinen efsane kahramanı Alp Er Tunga (M.Ö. 1050)'ya, Çin'e akın ettikleri ve burada Chou (Çu) hanedanını kurdukları anlaşılan bir Türk kavmine rastlanıyordu. M.Ö. VII nci yüzyılda ölen Alp Er Tunga'nın halkı tarafından çok sevilen bir Türk Hakanı olduğu kesin olarak biliniyor, ama bu hakanın yönettiği devlet hakkındaki bilgiler bulunamıyor, yada bu bilgiler çok yetersiz kalıyordu.

1970 yılında Alma Ata'nın 50 km. Uzağında **Isık Göl** civarında **Esik** kasabasında açılan bir kurganda Türk yazı dilini 2500 yıl öncesine götüren önemli belgeler bulundu.

Mezarın içinde bulunan eşyalar göz kamaştırıyordu. Her şeyden önce göze çarpan, ışıl ışıl parlayan bir altın elbise idi. Ama bu herhangi bir altın elbise değildi. Taçlı başlığında tuğlar ve oklar vardı. Belindeki kemerinin solunda bir kama, sağında bir kılıç asılıydı. Başlığın alın hizasında koç, geyik ve at kabartmaları bulunuyordu. Bu kabartmalara kemerde, kama kılıfında ve öteki eşyalarda da rastlanıyordu. Çizmesinden başlığına, çorabından kemerine ve silâhlarına kadar her şey saf altın idi. Elbise küçük altın parçalarıyla işlenerek meydana gelmişti. Tam 4800 parça! Bugüne kadar Mısır Firavunu Tutankamon'un mezarından sonra en çok altın bulunan mezar idi. Bu mezar kimindi!? Altın elbise kimindi? Bu sorulara cevap bulmak için diğer eşyalar incelenmeye başlandı. Altın elbiseden başka tabaklar, gümüş kaşıklar ve tabi ki Altın Elbiseli Adam'ın kemikleri de vardı. Bunların en önemlisi yarısı kararmış bir gümüş tabak veya käse ve hatta bir bardak da denilebilirdi. Kazak tarihçiler bu tabağın değerinin o altınlardan daha büyük olduğunu ilk görüşte anladılar. Çünkü tabağın üzerinde 26 harften oluşan iki satırlık yazı vardı.

Yazı Orhun alfabesi harfleriyle yazılmıştı. Rünik yazı idi. Yani, fırça ile yazılan Çin yazısı değil, çelik kalemle madene kazılarak yazılan Türk yazısı. Eski Türk damgalarında görülen şekillerden çıkarılan bir yazı.



Altın Elbiseli Adam

Bu iki satır yazı, eski Gök Türkçesiyle yazılmış ve anlamı şu idi : **"Han'ın oğlu 23'ünde öldü, Esik halkının başı sağ olsun".** Ancak, başka eşyaların üzerinde yazı yoktu. Dolayısıyla, Altın Elbiseli Adam'ın hangi Türk prensi olduğu anlaşılamamıştı. Ancak ne zaman yaşadığını anlamak için lazerle Radyo-Karbonik Analiz yapıldı ve kurganın da, kurgandaki eşyaların da M.Ö. V nci yüzyıla ait oldukları anlaşıldı.

M.S. VIII nci yüzyıl başlarında (720-735 yıllarında) dikilen Orhun Anıtları'ndaki kitabeler hem yazı, hem konuşma dili olarak çok işlekti. Yüzlerce yıldan beri kullanıldığı anlaşılıyordu. Ayrıca bu bulgular Türk tarihi için en eski belge niteliği taşımaktadır.

Türk Askeri'nin canını seve seve verdiği, vatan ve millet duyguları aslında onun insanlık bilincinden doğan ve Türk millî vicdanında daima varolan dünyaca ünlü bir adalet ve hukuk sistemi kurma isteğinden kaynaklanmaktadır.

Eski Türk töresi ve fikrinin ana hedefi, dünyada ezilen ve horlanan insanların kurtarılması, yabancıların sömürdükleri toprakların asıl sahiplerine verilmesi düşüncesine hizmet eder.

Oğuz Han Destanı'nın temel motifi budur. Göktürk yazıtları bunu anlatır. Bütün büyük Türk hükümdarları bu yolda yürümüş ve bu uğurda savaşmıştır. Türkler ulaşabildikleri her yerde özerkliği ve bağımsızlığı korumuş, oralarda hak ve adaletin savunucusu olmuştur. Bu nedenle de Türkler, gittikleri her ülkede bir kurtarıcı olarak karşılanmıştır.

Savaş, bir milletin varlığını ve haysiyetini ortaya koyduğu en zorlu bir sınavdır. Yalnız silâhların konuştuğu sanılan bu sınavda ancak maddî güç, manevî değerlerle beslenip desteklendiği sürece zafere ulaşılır.

Tarihin karanlıklarına gömülü çağlardan bu yana binlerce yıllık hayatı boyunca Türk Milleti, her dönemin, sayısız zaferler kazanmasını bilmiştir. Bu zaferlerin sınırsız zevkiyle olgun maneviyat arasında, hiçbir millet, Türkler kadar savaşla bir bütünlük kurmayı başaramamıştır.

Zafer ve cesaretin ön plânda etkili olduğu bir gerçektir. Ancak, bu özelliğin bir toplumu, millet bütünlüğü hâlinde başarıdan başarıya koşturmak için yeterli olmadığı da bir gerçektir. Tarihin bütün açıklığıyla ortaya koyduğu gibi savaşlarda Türklerin mertliği, mağlûplar karşısında asil tavrı, buyruğu altına giren kavimler hakkında insancıl düşünceleri ile ne bir kibirlenme, ne de sömürme amacıyla, toplumu ilerletmek ve dünya uygarlığından bütün cihanı nasipli kılmak için mücadele ettiği görülmemiştir. Esasen, Türk Milleti'nin asıl başarısı da bu olağanüstü tutumunda gizlidir. Türk Milleti bu kudretini, her toplumda az çok rastlanan, cesaretten çok, o cesaretin kültür ve insancıl duygularıyla kaynaşmasının ürünü olan yiğitliğinden almaktadır. Eski tarihimizde "Alp" ler ve islâmî dönemimizde "Gazi" ler işte bu Türk yiğitliğinin tarihî vesikalarda tespiti ile her zaman görülen tipleridir.

Büyük Önder Atatürk, 1 Kasım 1937 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisini açarken yaptığı konuşmasında şöyle demiştir :

" Sevgili arkadaşlarım,

Ordu, Türk Ordusu!…İşte bütün milletin göğsünü itimat duygularıyla kabartan şanlı Ad! Onu bu yıl içinde kısa fasılalarla iki defa; büyük kitleler hâlinde, yakından gördüm. Trakya ve Ege'de büyük komutan ve generallerimizin yüksek sevk ve idare kabiliyetlerini gördüm. Derin iftihar duydum, takdir ettim."

" Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesi olan Ordumuz, Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarfetmekte olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkânsız teminatıdır."

Tarihin ilk devirlerinden, Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar geçen süre içerisinde Türk Ordusu pek çok tecrübe ve aşamalardan geçmiştir. Türklerde ilk düzenli ordu, Doğu Hun Devleti'nde Mete Han zamanında kurulmuştur.

Bir yıldırım harbini o devirde en iyi tatbik etmek yönünden Türkler, daha ziyade çabukluk ve hareket kabiliyetini düşünerek, büyük süvari birlikleri teşkil etmişlerdir.

İlk büyük imha muharebesini Çinlilere karşı yapan bu ordu, dört koldan teşekkül etmekte idi. Bu kuvvetlerin bir özelliği de kuvvetlerin hayvan rengine göre ayrılmasıydı. Doğudaki süvari kuvvetlerinin atları bakla kırı, güneydekiler açık sarı, batıdakiler kır, kuzey kuvvetlerinin ise yağız idi. Ordu, hayvan renginde bile beraberlik anlatacak kadar tertipli ve teşkilâtlı idi. Silâh olarak kılıç, mızrak ve ok başlıca teçhizatları idi. Bu ordunun ilk temas birliklerine Karavul, sağ ve soldan kuşatacak birliklere sağ kol ve sol kol denilirdi. İhtiyatlara ise Cağdavul adı verilirdi. Bu teşkilât, Batı Hunları'nda ve Atilla'nın Şalon Savaşı'nda aynen görülür.



Cengiz Han zamanına (1155-1227) kadar devam eden bu teşkilât, Cengiz Han tarafından devrin şartlarına göre önemli bir değişiklik görmüştür. Cengiz Han, orduyu onar bin kişilik tümenlere bölmüş, bunların başına "Tümen Ağaları" tayin etmişti. Her tümen, tabur seviyesinde binlere, binler yüzlere, yüzler ellilere, ellilerde onlara ayrılmakta idi. Bu da hemen hemen tabur, bölük, takım, manga teşkilâtının aynı idi. Bunların başlarına da binbaşı, yüzbaşı, ellibaşı ve onbaşı adları verilmişti. Türk Ordusu'nda (Ellibaşı hariç) bu isimler halen kullanılmaktadır. Piyade birliklerinin ilk safları zırhlı birliklerden teşkil edilip kılıç, kalkan, ok ve yayla teçhiz edilir, süvarilerde ayrıca mızrak bulunur ve kaynamış deriden zırh yapılırdı.


Cengiz İmparatorluğu (1277)
ve parçalanması (1330)
Cengiz İmparatorluğu (1277)
Kubilay Hanlığı
Çagatay Hanlığı
Altınordu Hanlığı
İlhanlar
Sibir Hanlığı
Novgorod
Moskova
Kırım
Karadeniz
Hazar Denizi
Aral Gölü
Karakum
Karakorum
Tuğuzlar
Tuğuzlar
Tuğuzlar

Uygur Türkleri'ni canlandıran bazı Çin resimleri bu bakımdan ilginç bilgiler verir. Örneğin, Formosa Taivan Çin Millî Saray Müzesi'nde bulunan ve Sun Çağı'nda (960-1279) yapılmış bir resim bu yönden ilginçtir. Burada Tang sülâlesinin ünlü generallerinden Kuo-Tzu-ı (697-781) 'nin 765'te silâhsız olarak Uygur Ordusu'yla konuşma yapmasını canlandırmıştır.

İran'ın büyük destanı "Şahname" Türk yiğitliğinin hikâyesini anlatırken, destanın kahramanı Firdevsi, Türk yiğitliğini şu mısralarla anlatmıştır.

"Türkler, savaşta erkek ejderdir,
Solukları alev hınçları belâ yağmuru,
Bayrakları, zırhları siyah demirden,
Bilekleri ve külâhları demirden."

Türk ve Arap ordularının ilk ciddi karşılaşmaları VIII nci yüzyılın başlarında olmuştur. Arap şairlerinden Ebu İshak İbrahim Bin Osman El-Gazzi, Türk Askeri'ni şöyle anlatmaktadır.

"Fidan boylu Türk gençleri savaş alanına atılınca gök gürültüsünü boğdu ve yıldırımın parlaklığını gölgede bıraktılar. Türkler öyle bir ırktır ki barışta melek olur, savaşta ise ifrit* kesilir."

XI nci yüzyılın Arap şairlerinden İbn-i Hayyus Ebu-Fityan Muhammet: "Türkler de insanların bir bölümüdür, ancak onlar en güçlü. Savaşta kırılmaları en zor olan insanlardır." demiştir.

X ncu yüzyılın ünlü Arap coğrafyacısı Al-İstahri, "Kitab Al-Memalik" (Ülkeler Kitabı) adlı eserinde : " Kendi hükümdarlarına Türkler kadar bağlı bir millet gösterilemez... Ve bütün devirler boyunca Türk askerleri diğer ırklara üstünlük taşımışlardır. Sağladıkları iyi hizmetler ve itaatkârlıklar ve cesaretleri ve sadakatta kusursuz olmaları nedeniyle halifeler onları kendi hizmetleri için tercih ederler" diye yazmıştır.

Abbasî halifelerinden Mutasım (833-842), Türklerden oluşan bir hassa ordusu kurmuştu. Türkler kısa sürede devlete egemen oldular. Bu da Arapların kıskançlığına neden oldu. Halife Mutasım, başkenti Bağdat'tan Samarra'ya nakletti. Orada Türkler için kışlalar yaptırdı. Abbasî Devleti hizmetindeki Türklerden kurulu ordu o kadar başarılı oldu ki, bundan sonra hemen tüm İslâm devletleri varlıklarını koruyabilmek için Türklerden oluşan ordular kurmak zorunda kaldılar.

Ayrıca yakın tarihimizde I nci Dünya Savaşı'nda ve Çanakkale'de görev alan Mareşal Liman Von Sanders, Türk Askeri hakkında şöyle demektedir :



Çanakkale Savaşları'nda 5. Ordu komutanı olan Mareşal Liman Von Sanders, Esat Paşa'ya verdiği hatıra fotoğrafında kendi el yazısıyla şunları yazmış: Ekselans Esat Paşa'ya Çanakkale Savaşları'nda beraber çalışmamızın karşılıklı güvene dayanan minnet dolu hatırası olarak - Liman Van Sanders"

* *İfrit: Çok kızmak, çok öfkelenmek.*

"Çanakkale'yi bir asker olarak anlatmak imkânsızdır. Çelikten, manevî kudretten, vatan aşkından bir insan yapısı ne demektir? Bu sorunun cevabı işte bu gösterişsiz, mütevekkil ve sessiz Anadolu çocuğunun ta kendisiydi. Tarih kitaplarında, Türkler için okunanlar, hatta onlarla döğüşenlerin anlattığı hikâyeler hakikati ifadeden acizdirler. Saadet, Türklerle beraber aynı safta dövüşmektir. Bu şerefi ömrümün sonuna kadar taşıyacağım. Çoğu yarı çıplak, çoğu yarı açtılar. Haftada bir öğün kemikli bir parça et verilebiliyordu. Bitkisel yağda haşlanmış buğday kırığı yiyorlar, sağlık şartlarından mahrum su içiyorlar, taş üzerinde yatıyorlar, güneşe, fırtınaya, soğuğa, yağmura karşı korunmamış siperlerde çamur ve toz içinde günler geçiriyorlar, fakat dünyanın bütün vasıta ve imkânlarına sahip düşmanlarını buldukları zaman arslanlar gibi dövüşüyorlardı.

Bu ne gösterişsiz, nümayişsiz bir yurt sevgisiydi. Arkalarında fakir bir vatan toprağı duran bu insanlar savaş boyunca birer kahramandı. Ölüme bu kadar gülerek giden başka bir millet yoktur. Bu nitelikleri sebebiyledir ki hürriyetlerini en ağır bedelle ödüyorlar, esaret bilmiyorlardır."

4. TÜRK ASKERİNİN VASFI :

Harbin ve harbi yapan vasıtaların ana unsuru olan insan, tarihin ilk çağlarından günümüze kadar geçen süre içinde harp silâh ve araçlarında büyük değişiklik ve gelişmeler olmasına rağmen öneminden bir şey kaybetmemiştir.

Bu insan; eğitimi tam, disiplini mükemmel, morali yüksek, bedenen, ruhen ve zihnen yetişmiş ve gelişmiş insandır.

Tarih boyunca kurulan ve dünya tarihinde yerini alan Türk Devletleri "asker devlet", Türk Milleti de "asker millet" olma vasıflarıyla bilinir. Bu özelliği ile de Türk askerlik kültürü diğer devletleri geniş çapta etkilemiştir.

Modern harbin mükemmel harp silâh ve araçları, ancak yukarıda özetlenmiş meziyetlere sahip insanlar elinde başarının gerçekleşmesine bir vasıta olabilirler. Söz konusu araçlar bu meziyetlerden mahrum insanların elinde ise; bir demir ve çelik yığınından başka bir anlam taşımazlar.

Büyük önder ATATÜRK, 1919 yılı Mayıs ayında SAMSUN'a çıkışını ve Türk Milleti'nin üstün vasıflarını şu sözleri ile ifade etmiştir.

"Ben, 1919 yılı Mayıs ayında SAMSUN'a çıktığım gün elimde maddî hiçbir kuvvet yoktu. Yalnız büyük Türk Milleti'nin asaletinden doğan ve benim vicdanımı dolduran, yüksek manevî bir kuvvet vardı. İşte ben bu ulusal kuvvete, bu Türk Milleti'ne güvenerek işe başladım."

Kanunî Sultan Süleyman devrinde Osmanlı İmparatorluğu'na papalık elçisi olarak gönderilen Alman asıllı Ogier Ghiselin Von Busbeck, memleketine döndükten sonra anılarıyla ilgili yayınladığı kitapta Türk Askeri'nin üstün vasıflarını şu şekilde ifade etmiştir.

"Karşı tarafta Türk İmparotorluğu'nun tükenmez imkânları, kırılmaz gücü, silâh sanatı ve eğitimi, tecrübeli askerler, zafere olan alışkanlık, mukavemet gücü, birlik, düzen, disiplin, alçak gönüllülük ve uyanıklık görülmektedir."

Alman elçi Busbeck'in Türk zaferlerinin sebepleri olarak sıraladığı ve moral gücü teşkil eden erdemlerin, meydana çıkmasına sebep olan itici gücün ne olduğu ve ne kadar büyük olduğu, açık kalplilikle kaleme aldığı bu satırlardan anlaşılmakta ve meselenin temeli de ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle, milleti zafere sevk eden itici gücün neticesi olarak ortaya çıkan "zafer kazanmaya olan alışkanlık şuuru" zamanın Türk Devletinde hâkim olmuştur.

Türk Milleti, "ASKER" kelimesinin anlamında bulan ulvî vasıflarıyla bir bütünlük içerisindedir. Kelimenin aslı arapça olup, yazılışı "ESKR" 'dir. Bilâhare dilimize "asker" olarak yerleşmiş ve "ordu" deyimi ile birlikte öz malımız olmuştur. Asker (Eskr) kelimesi; mensuplarından beklediği hasletleri ifade etmekte olup, her bir harfin kapsadığı anlam aşağıdaki gibidir :

Kelimenin ilk harfi olan "**E**" ulvîyet-i ruhiye anlamını taşır.

Bu, herşeyden önce askerin yüksek bir ruh yapısına malik olduğunu ifade eder.

Bu ruh, yüksek duygu ve düşüncelerle doyurulmuş bir karakteri gösterir.

Bu ruhî yapıyı ona kazandıran kaynak; kendini aynı gayeye adamış, kalpleri heyecanla çarpan kişilerin toplandığı asker ocağıdır.

Bu ocakta bütün ruhlar temizlenir, geliştirilir ve yükseltilir.

Şan, şeref, haysiyet, namus, vatan, millet ve hürriyet gibi yüksek duygularla yoğrularak bütünleştirilir.

Bu yolda hayatı ve ölümü bile hiçe sayan bu ruh yüksekliği; bütün insancıl iyi niteliklerin koruyucusu olarak örnek insanı oluşturur.

Kelimedeki "**S**" harfinin ifade ettiği anlam ise; selâmet-i fikriyedir.

Bu, doğru ve salim bir fikre sahip olmak demektir.

Asker, sağlam muhakemesi ile daima doğru fikri arar ve araştırır.

Bir asker için doğruluk ve mertlik esastır. Her türlü olumsuz fikri , kendi fikrî sağlamlığı ile çürütür.

Asker kelimesindeki "**K**" harfi ise, keramet-i tabiyedir. Taktik buluculuk ve seziş anlamına gelir.

İlmî esaslara dayanan, serbest ve bulucu bir faaliyet olan askerlik sanatı en açık ifadesini tabiye (taktik ve strateji) kaidelerini en iyi şekilde bilmek ve uygulamakla kendini gösterir.

Asker her türlü hâl ve şartlar içerisinde kendisini gerekli olan duruma, taktikteki mahareti, buluculuğu, sezişiyle en iyi biçimde uydurmasını bilir.

Askerî keramet denen seziş, başka bir deyimle önceden görüş maharetine tabiye (taktik) kabiliyetiyle ulaşmış olur.

Asker kelimesinin son harfi olan "**R**" harfi riyazat-i bedeniye (vücut dayanıklılığı) demektir.

Asker ruhî gelişmesi ile birlikte vücutça gelişmeye de sahip olmak zorundadır.

Askerin vücut yapısı, her türlü tabiat şartlarına, yokluk ve zorluklara alışmış olmalıdır.

Harp denen bu toplumsal mücadelenin değişmeyen tek önemli ve hâkim aracı, her yönü ile yetişmiş olan asker adını verdiğimiz insandır.

Bugün ve gelecekte değişen ve gelişen harp şekil ve şartlarında ve özellikle psikolojik harekât veya psikolojik harpte düşmanın en önemli hedefi asker'dir, ordu'dur.

Asker ve ordu, yüksek manevî gücü, bilgi ve teknolojiye verdiği önem ve bağlılığı, disiplini ve yaratıcı dehası gibi yetenekleriyle bu tehdit ve tehlikelerden de korunabilecektir.

Türk Askeri dostlara güven, düşmana korku verir, kötü niyetlileri caydırır.

Türk Askeri, Türk Milleti'dir. Millet, asker evlâtlarıyla varlığını korur. Gelişmesini ve refahını güvence altına alır.





İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ'NİN TARİHCESİ

5. OSMANLI ÖNCESİ
6. OSMANLI DÖNEMİ

   a. Yeniçeri Ocağı
   b. Nizam-ı Cedit
   c. Asakîr-i Mansure-i Muhammediye
   ç. Yeniçerilerin Kıyafetleri, Bayrakları ve Silâhları
   d. Yeniçeri Ocağında Üst Düzey Komutanlar

7. CUMHURİYET DÖNEMİ

   a. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi
   b. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi
   c. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi
   ç. Jandarma Genel Komutanlığı'nın Tarihçesi

8. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI' NIN TARİHÇESİ
9. MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI' NIN TARİHÇESİ



Hun Devleti'nin Kurucusu Mete Han (M.Ö.209 - 174)

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ'NİN TARİHÇESİ

5. OSMANLI ÖNCESİ :

Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin temeli, Hun İmparatorluğu döneminde Mete Han tarafından M.Ö.209 yılında atılmıştır.

Hunlar'dan sonra Türk adıyla gelen Göktürkler'in esas devlet merkezi bugünkü Moğolistan'dır. Ancak, Çin ile devamlı mücadeleyi istikbâlleri için karanlık gören Türkler, merkezlerini Türk ülkesinin batısına naklederek buraya yerleşmişlerdir. Hun dilinde yazılmış birkaç cümle ve sözden başka metinler kalmadığı için, bu çağlar hakkında Çin, Bizans, Roma ve İran kaynaklarından bilgi edinmek mümkün olabilmektedir.

Hun İmparatorluğu içinde, başka birçok boylarla birlikte Türk adı kudretli bir boyu temsil ediyordu. Fakat ilk defa "Türk" sözünü, Devlet ve Millet adı olarak kullanan "GÖKTÜRK" devleti olmuştur. (M.S. V nci - VIII nci yüzyıl). Onlardan kalan "ORHUN YAZITLARI" Türk ordu teşkilât ve tarihini büyük bir açıklıkla yansıtmaktadır.



Orhun Yazıları

Onlardan sonra gelen "UYGUR" çağı (M.S. VIII nci - XI nci yüzyıl), bilhassa Türk dilinin gelişmesi ve genel Türk kültürü tarihî bakımından çok önemli bir devirdir. Zira Cengiz Han İmparatorluğuna her bakımdan büyük tesirleri olduğu bilinen bir gerçektir. XIII ncü yüzyıldan çok önceleri idarî, dinî, hukukî ve askerî Türkçe terimler'de Uygurlar'dan alınmıştır.

Türk Hakanlarının şahıslarına bağlı özel orduları vardı. Asya Hunları'nın hükümdarı Mete Han, daha veliaht iken emrinde bir tümeni (10.000 kişi) vardı. Daha o çağlarda bu tümeni, onluk, yüzlük ve binlik bölümlere ayırmış ve her bölümün başına, binbaşı, yüzbaşı ve onbaşı adlarını verdiği komutanlar getirmiştir. Böylece M.Ö. III ncü yüzyılın başlarında ortaya çıkan bu kuruluş biçimi, sonradan bütün Türk ordularında ve onların etkisinde kalan bütün yabancı ordularda aynen kullanılmıştır.



M.S.552 yılında Orta Asya'da devlet kuran Göktürklerde de onlu ordu teşkilâtlanma sistemi ve kuruluşu devam ettirilmiştir. Doğu Göktürk Devleti'nin hükümdarı Bilge Han zamanında kendisinden bir yaş küçük olan kardeşi Kültigin (Gültekin) ordularının komutanıydı. 731 yılında 47 yaşında ölen, bu Türk komutanlarından birisi olan büyük askerin adına dikilen yazıtta onun yiğitlikleri ve başardığı işler, kazandığı sayısız zaferler anlatılmaktadır. Çin kaynakları da Gültekin'in büyük bir yiğit olduğunu anlatır.

Türkler, İslâm dinini seçmelerini müteakip kendilerinden önceki Türk devletlerinin askerî teşkilâtı olan onlu sistemi devam ettirmekle beraber, yeni girdikleri Islâm toplumundan da etkilenmişlerdir.

Zamanın en ünlü ve görkemli devletlerinden olan, Karahanlı orduları Türklerden, Gazneli orduları ise yerli unsurlardan oluşmaktaydı. Ayrıca, Gaznelilerin uyguladığı ve Selçuklulara da örnek olan "Hassa Ordusu" muhtelif etnik unsurlardan devşirilip özel eğitim ve öğretimle yetiştirilirdi.

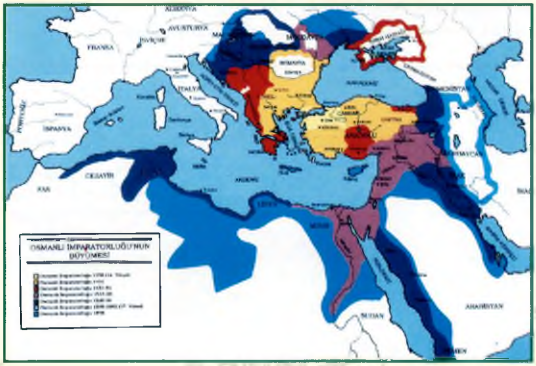
1040 yılında Dandanakan Meydan Muharebesi'nde Gaznelileri yenerek istiklâline kavuşan ve 26 Ağustos 1071 tarihindeki Malazgirt Meydan Muharebesi'nde Bizanslıları yenerek Anadolu'yu yeni bir Türk yurdu yapan, Büyük Selçuklu Devleti'nde ordu teşkilât ve eğitimi sağlam esaslara bağlanmıştır. Tuğrul Bey, ordunun eğitimini yaptıracak, sevk ve idare edecek subayların yetişmesi için 1040 yılındaki Dandanakan Savaşı'ndan hemen sonra, merkezde saraya bağlı olarak, bugünkü öğrenim sistemine göre ilk ve orta öğretim okulu ile Harp Okulu seviyelerini içine alan bir askerî okul sistemi oluşturmuştur. Büyük Selçuklu Devleti'nden sonra, Anadolu Selçukluları ve Mısır Türk Memlûkları da mükemmel ordular meydana getirmişlerdir.



Anadolu Selçukluları, Emevî ve Abbasî İmparatorluklarının, Bizans'la daimî mücadelelerinin sonucu geliştirdikleri hudut teşkilâtından esinlenerek, uç teşkilâtlarını kurmuşlardır. Kurulan bu teşkilât Türkmen aşiretlerine dayanmakta olup, savaşçıların hepsi atlı idiler.

6. OSMANLI DÖNEMİ :

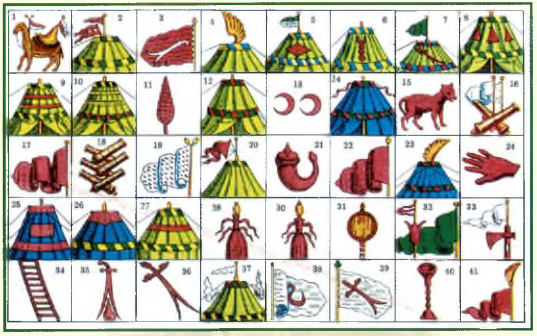
1299 yılında kurulan Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk yıllarındaki teşkilâtında Selçukluların ve Memlûkların tesiri görülür. İlk Osmanlı Hükümdarı Osman Gazi devrinde ordu, yalnız atlı akıncılardan ibaretti. Ancak, bu ordu düzenli bir birlik olmayıp, savaş sırasında toplanır, savaş bitince herkes işine gücüne dönerdi. Yani, o zamanda âdeta gönüllüler ordusu vardı. Herkes istediği gibi giyinir, bir kıyafet birliği yoktu. Akıncılar birbirlerinden ayrılmazlar, birlikte hareket ederlerdi. Sonraları gerek Bizans'a ve gerekse Anadolu'daki komşu Türk beyliklerine karşı devletin emniyetini sağlayabilmek için daha esaslı bir silâhlı kuvvete ihtiyaç duyuldu. Bu amaçla ikinci Hükümdar I nci Orhan devrinde silâhlı yaya (Yaya Müsellah) teşkilâtı meydana getirildi.



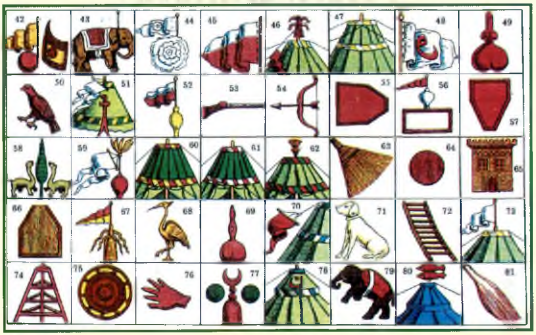
Bir süre sonra girişilen fetihler orduya bir düzen vermek gerektiğini ortaya koydu. Bu amaçla Çandarlı Kara Halil Paşa görevlendirildi. Bir çok yerden genç yiğitler toplanarak düzenli bir ordu teşkil edildi. Atsız olanlarına yaya veya piyade, atlılarına da Müsellem denilen bu askerlerin komutanları onbaşı, yüzbaşı ve binbaşıydı. Zamanla bu teşkilât yetmez oldu ve I nci Murat, disiplinli ve daimî bir ordu fikrini ortaya koydu. Bütün Osmanlı devlet teşkilâtında olduğu gibi, Selçuklu Devleti örnek alınarak "Yeniçeri Ocağı" adıyla daimî ve ücretli bir Osmanlı Ordusu ve bu orduyu personel bakımından beslemek üzere "Acemi Ocağı" kuruldu. Yeniçeri Ocağı'nın kuruluş tarihi birçok yeniçeri kanunnamesi'nde görüldüğü gibi 1362 yılı kabul edilir.Yeniçeri Ocağına girmek için başlangıçta savaşlarda ele geçen esirlerin beşte biri devlet için ayrılarak önce Gelibolu'da kurulan Acemi Ocağı'na verilirlerdi. Sonra, bunların daha önce Türk köylü ailelerinin hizmetine verilip, ardından Acemi Ocağı'na alınması kanun oldu. Buna "Türke verme" denirdi.

a. Yeniçeri Ocağı :

Yeniçeri, bir "Ocak" kabul edilmiş, ocak ortalara, ortalar odalara bölünmüştü. Ortalar zaman zaman miktar olarak değişikliğe uğramış, ihtiyaca göre 100, 400 bazen 3000 kişiye kadar yükselmiştir. Ortalar ilk zamanlarda bir bölük, sonra tabur, daha sonra alay seviyesine yükseltilmiştir. Nitekim ilk teşkilde 1000 kişilik bir mevcutla kurulan Yeniçerilik; 1520'de 12.000'e, 1595'te 45.000'e, 1789'da, 110.000'e, 1808'de 140.000'e yükselmiştir. Avrupalı tarihçiler, Kanunî devrinde kapıkulu ocaklarını 74.148, eyalet

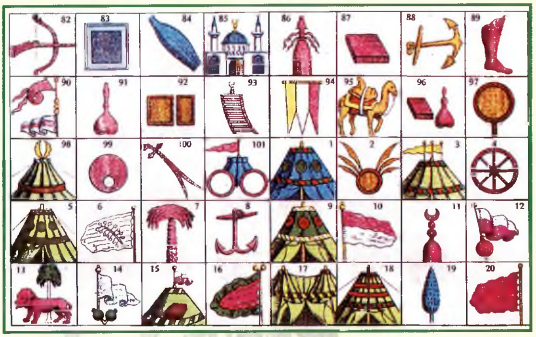


Cemaat adiyle isimlendirilen yeniçeri ortalarından 1'den 41'e kadar numaraları haiz ortalara mahsus alâmetler (Amblemler) dir.

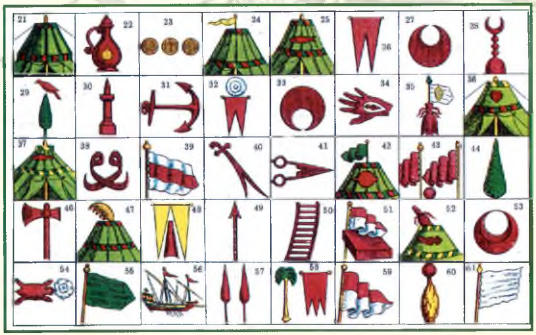


Cemaat adiyle isimlendirilen yeniçeri ortalarından 42'den 81'e kadar numaraları haiz ortalara mahsus alâmetler (Amblemler) dir.

askerlerini 174.192, deniz kuvvetleri 50.672, genel ordu mevcudunu 299.012 olarak gösterirler. Oda; kışla, garnizon manasına gelirdi. Koğuş, yemekhane, subay odaları ve silâhlıkları bulunurdu. Seferde de odaların toplu, geniş yuvarlak çadırları vardı. Her ortanın alâmeti çadırlarına işlenirdi. Ortaları böylece tanımak kolaylaşırdı. Kanunî Sultan Süleyman'ın yaptığı teşkilâtta Ocak, 165 ortaya ayrılmıştı. 1570 yıllarında 196 ortaya yükseltildi. Acemi Oğlan ortaları ile bu miktar 200 den fazla olmuştu.



Cemaat adiyle isimlendirilen yeniçeri ortalarından 81'den 101'e ve genel ismi "Bölük"olarak bilinen ortalardan 1'den 20'ye kadar numaraları haiz ortalara mahsus alâmetler (Amblemler) dir.



"Bölük"adıyla bilinen yeniçeri ortalarından 21'den 61'e kadar numaraları haiz ortalara mahsus alâmetler (Amblemler) dir.

Bu ortaların 1'den 10'a kadar olanına Ağa Bölükleri, 101'e kadar olanına Cemaat, 134'e kadar olanına da Sekban bölükleri denirdi. Ocağa alınan çocukların teşkil ettiği birliğe Acemioğlan adı verilmiştir. 20 yaşına kadar burada talim ve terbiye edilen çocuklar, 21 yaşma basınca isimleri ocağa verilir, yeniçeri olurlardı.

İmparatorluk Devrinde Osmanlı Ordusu başlıca aşağıdaki sınıflardan ve kısımlardan oluşmaktaydı.

(1) Kapıkulu :

Askerliği meslek edinmiş, gündelikli devşirmelerden olan askerlerdir. Kapıkulu askerleri piyade ve süvari olmak üzere iki sınıftan oluşurdu. Piyade sınıfı ocakları şunlardır :

(a) Yeniçeriler :

Yaya Beyler, Bölükler ve Sekbanlar denilen üç bölümden meydana gelirdi.



Yaya Beyleri 101 ortadan, Bölükler 61 ortadan ve Sekbanlar ise 34 ortadan oluşurdu.

(b) Acemioğlanlar :

Bu sınıfa Acemi Ocağı da denilirdi. Bu ocakta yetişen çocuklar başlıca şu kollardan ibaretti.

(I) Acemioğlanlar Ocağı

(II) Bostancı Ocağı

(III) Tophane Ocağı

(IV) Kapıkulu Ocağı

(V) Beylik fırın, imalâthane ve mandıralar hizmetleri için yetişenler.

(VI) Topkapı, eski Galata, Edirne sarayları hizmetleri için yetiştirilenler.

Her husus devrine göre en iyi bir şekilde düzenlenmiştir. Osmanlılar bundan yüzyıllar önce eğitim birliklerini teşkil etmişti. Küçükken millî bir terbiye alan bu disiplinli ordu, onun için Kafkas, Karadeniz'in kuzeyinden, Viyana kapılarından Hint ve Atlas Denizlerine uzanmıştı. Acemioğlan Ocağı'nın başlıca kaynakları, Pençik Oğulları diye adlandırılan gazilerin elindeki harp esirlerinin çocuklarından devlet hissesi olarak alınan beşte birler ile, devşirme oğulları idi.

Acemi oğlanların yetiştirilmesinden İstanbul Ağası sorumluydu. İstanbul Ağası, bir nevi İstanbul Merkez Komutanı idi. Yeniçeri Ağası sefere çıkınca başkentte kendisine daima sekbanbaşı vekâlet ederdi. Yeniçeri olmak için büyük merasimler yapılır, her ortaya verilen odabaşı, ağa önünde dizilir ve ağa tarafından tanınırdı. Padişahlar, birinci ortanın defterinde bir numaralı olarak kayıtlı idiler.

Acemioğlanları Ocağı 1640 yılına kadar sürdü. Ondan sonra devşirme yasası uygulanmadığından bu ocak kaldırıldı.

(c) Cebeciler :

Piyade silâhları ile mühimmatını onarım, dağıtım ve korumakla görevli birliklerdi. Komutanlarına da Cebecibaşı adı verilirdi.

(ç) Topçular :

Kısmen top doldurmak hizmetlerini yerine getiren, kısmen de top namluları dökümünde ve kundak yapımıyla, patlayıcı madde hazırlanmasında çalıştırılanlardan oluşan ve Topçubaşı olarak isimlendirilen bir kişinin komutasında bulunan bir sınıftı.

(d) Top Arabacıları :

Top arabalarını çalıştırmak ve sürmekle görevli, Arabacıbaşı olarak isimlendirilen bir kişinin komutasına verilmiş olan sınıftı.

(e) Humbaracılar :

Yabancı ordularda eskiden "Bombardiya" denilen askerlerin karşılığı olan, kale ve mevki muharebelerinde gözle görülmeyen hedefler üzerine "Havan" ve "Humbara" atmakla görevli idi. Humbaracıbaşı olarak isimlendirilen bir kişinin komutasında bulunan bir sınıftı.

(f) Sakalar :

Yeniçeri Çorbacılarından Sakabaşı adında bir kişinin gözetiminde bulundurulan kapıkulu ocaklarının en aşağı sınıfı sayılır. Sakaların, Sakabaşı'ndan başka subayları yoktu. Kapıkulu ocaklarını oluşturan ortalardan herbirine erlerin ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli suyu sağlamak üzere birkaç saka eri görevlendirilirdi.

Cemaat ortalarından 60 ncı, 61 inci, 62 nci, 63'ncü ortalar İstanbul'da otur, Padişahın muhafız kıt'asını teşkil ederlerdi. Diğer ortalar sınır kalelerinde bulunur, bunlara "Solaklar" adı verilirdi. Bölük ortalarından 30'u vilâyetlerde, 31'i İstanbul'da Sancak-ı Şerif muhafızı olarak kalırdı.

Sekban ortaları, civardaki mirî çiftliklerde bulunurdu. Her Yeniçeri ortasının bir bayrağı ve bir sembolü vardı ve bayraklarına işlenirdi. Ortanın kumandanına Çorbacı denir, Odabaşı denen bir yardımcısı bulunurdu. Vekilharç diye isimlendirilen levazım müdürleri, Bayraktar, Başeski denilen ortanın kıdemlileri, Usta denen aşçıları başlıca söz sahibi kimselerdi. Ortada disiplin çok kuvvetliydi. Gece kimse dışarıda kalamazdı. Süslenmek ve başka şekilde giyinmek yasaktı. Sakal bırakılmaz, evlenilmezdi. Yeniçerilere ulûfe adı verilen aylık verilir ve savaşlarda gösterilen başarıya göre ulûfeleri artırılırdı. Mevacip* adı verilen ulûfeler her üç ayda bir dağıtılırdı.

Kapıkulu süvari sınıfı askerleri ise; İstanbul civarında at beslemekle uğraşırlardı. Gerektiğinde hızla toplanmaları için İstanbul, Edirne ve Bursa kentleri arasındaki köy ve kasabalarda yerleşmelerine izin verilirdi. Bir süvari birlik 6 bölükten oluşurdu:

- Silâhtar
- Sipahi
- Sağ Ulûfeciler
- Sol Ulûfeciler
- Sağ Gureba Bölüğü
- Sol Gureba Bölüğü

Her bölüğün bir "Bölük Ağası", bundan başka Kethüda Bey, Kethüda Piri, Kâtip ve Kalfa adlarında bir topluluk erkânı, Başçavuş, Çavuş isimleriyle de küçük rütbeli personeli vardı.

Bu bölüklerin sırasıyla ilk ikisine Baş, diğer ikisine Orta, son ikisine de Aşağı Bölükler denirdi. Baş bölüklerden silâhtar bölüğüne sarı bayrak, sipahi bölüğüne kırmızı bayrak ve diğer dört bölüğe de alaca bayrak verilirdi.

Silâhtar bölüğü savaş zamanı yolların ve geçitlerin onarım ve yapımında çalıştırılan müsellem ve yörükleri toplayarak onlara nezaret ederdi. Sipahi bölüğü ise Padişah ordusunun hareket yolu üzerinde, geriden gelecek askerî kıt'alara işaret vermek üzere her iki fersahta bir "Ordu Tepesi" adında küçük tepeler kurulmasına çaba gösterirdi.

(2) Yerlikulu :

Yerlikulu piyadesi aslında Eyalet Paşalarıyla, Sancak Beylerinin komuta ve yönetimleri altında bulunur, subayları da bunlar tarafından atanırdı. Yalnız görevlendirildikleri sürece maaş ve tayınları, eyalet ve sancağın yönetimine göre ya adı geçenler tarafından veya devlet hazinesinden ödenirdi. Böylece ülkenin barış zamanında birlik ve beraberliğini yani disiplinini sağlar, savaş zamanında da maiyetlerindeki mevcut askerleriyle savaşa giderlerdi. Bu askerler beş sınıftan meydana gelirdi.

(a) Azab :

Bekâr anlamında kullanılırdı. Tersane ocaklarında çalışan askerlere bekâr olmaları koşulu ileri sürüldüğünden bunlara Azab denirdi. Taşrada hizmet gören Azablar sayıca sınırlı ve teşkilâtları belli olmazdı. Yurdun mülkî bölümlerine göre bir çok küçük müfrezelere bölünürlerdi. Bu müfrezelere de kapıkulu ocaklarındaki bölünme gibi orta adı verilirdi.

* Mevacip : Yeniçerilere dağıtılan maaş, aylık.

Her sancak ve il'deki azablara, Azabağası, Azab Kâtibi adında iki, her orta da Odabaşı ve Bayraktar adlarında iki subayın komutasında bulunurlardı.

(b) Sekban :

Olağanüstü durumlarda kendi istekleri ile hizmete girerek çalışan köylülerden meydana geldikleri için yerli kulu piyadesinin en aşağı sınıfı sayılırlardı. Bu sınıfa Hristiyanlar da kabul edilirdi.

Bu sınıf zamanla önemini kaybettiğinden yerine "Tüfekçi" adında bir piyade sınıfı kurulmuştur.

(c) İcareli :

Sadece sınırlarda bulunan kent ve kalelerde kullanılan topçu askerlerdir. Bunların subayları Eyalet Paşalarının komutasında bulunmak üzere İstanbul'dan gönderilirlerdi. Bunlara da "Topi" veya "Topçu Ağası" ismi verilirdi. Bu askerlere ücret ödendiğinden bunlara aynı zamanda İcarlı da denilmekteydi.

(ç) Lağımcı :

Sınır üzerinde bulunan bazı önemli kalelerin düşman kuvvetlerince ansızın sarılabileceği düşüncesiyle, bu gibi durumlarda lağım muharebesini yapmak üzere barış zamanında bu lağımcılar bulundurulurdu. Çoğunlukla Hristiyan tebaa olan bu lağımcılar İstanbul'dan "Lağımcıbaşı" adıyla gönderilen bir subayın komutasına verilirdi.

(d) Müsellem :

Padişah ordusunun geçeceği yolları ve geçitleri onarmakla görevli askerlerdi. Bunlar yalnız savaş zamanı toplanırlardı. Barış döneminde vergiden muaf olduklarından, bunlara Müsellem adı verilmiştir. Müsellemler Rumeliye özgü ve çoğunlukla Hristiyanlardan meydana gelirdi. Anadolu'da ise bu sınıf askerler genellikle muslümanlardan oluşur ve adına da "Yörük" denirdi.

(3) Serhatkulu :

XVII nci yüzyıl başlarına kadar Osmanlı Devleti'nin hiçbir komşu devlet ile çizilmiş ve saptanmış sınırları olmadığından, serhat akıncıları barış döneminde bile fırsat buldukça "çeteye gitmek" adı verilen, komşu ülkelere saldırı, yağma ve çapul yaparlar, bunlar da anlaşmalara aykırı sayılmazdı. Bu nedenle, uzun süre sınır beyliklerinde kalan Mihaloğulları ve Evrenoszadeler gibi eski soylu aile üyeleri, "Akıncı" adıyla anılan bu hafif süvari askerlerinin başında bulunarak akınlardan dolayı olağanüstü güç ve iktidar kazanmışlardı.

Sınırlar belirlenmeye başladıktan sonra bile, akıncılık tamamen ortadan kaldırılmamıştır. Bunun üzerine hükümet, düşman tarafından gelebilecek saldırıya karşı koymak ve fırsat düştükçe "çeteye gitmek" üzere sınırlarda "Serhatkulu" denilen süvari sınıfından bu askerlerin sürekli olarak konulmasını ve kullanılmasını gerekli görmüştür. Bu askerler başlıca üç sınıftan oluşurdu;

(I) Deli (Delil)

(II) Gönüllü

(III) Besli

Bu sınıflara sonraları Levent ve Hayat isimli iki sınıf daha eklenmiştir. Bunlardan her elli, altmış kişisi "Bayrak" adında müfreze meydana getirir, bu müfrezelerin bir kaçı "Delibaşı" adı verilen bir subayın komutasında bulunurdu. Bu subaylar daha üst rütbeli olan "Alaybeyi" veya "Serçeşme" adı verilen bir subayın emrinde çalışırdı.







Birinci Ortanın Aşçı Ustası | *Kara Kullukçu* | *Otuzsekizinci Aşçı Ustası* | *Kara Kullukçu* | *Aşçı Ustası*



Sebilci | *Saka* | *Şatır* | *Kullukçu Zabiti (Subayı)* | *Kullukçu Çavuşu*



Defter Emini *Baş Kılavuz* *Kavas Başı* *Vezir Tatar Ağası* *Vezir Baş Tebdili*



Baş Mehter *Zilzen* *Boruzen* *Mehter Başı* *Vezir İçoğlan Başçavuşu*


Falakacı Başı
Ağa Yamağı
Subaşı
Başçavuş
Tekkeli
Kuloğlu Bayçavuşu


Çorbacı
Odacıbaşı
Bostancı Başı
Orta Çavuş
Salma Çuhadarı
Zırhlı Nefer

(4) Ordu Esnafı :

Sermaye ve sanatlarını, ordu ihtiyaçlarına tahsis eden ve ordu ile birlikte savaşa katılan askerlerden meydana gelirdi. Bu süvari askerleri Has, Zeamet ve Tımar sahiplerinin savaşta dirlikleri oranında yasal olarak çıkarmaya yükümlü bulundukları cebelulardan* oluşurdu. Barışta da devlet tarafından kendilerine gösterilen toprağın âşar geliri ile geçimlerini sağladıklarından bunlara topraklı'da denilirdi.

(5) Deniz Askerleri :

Bu askerlerde Tersane Ocakları denilen bir kaç ocaktan oluşur ve "Tersane Halkı" ile "Harp Sınıfı" olmak üzere iki bölümden meydana gelirdi.

Her iki bölümün âmiri ve komutanı "Kaptan Paşa" idi. "Tersane Kethüdası" ve "Tersane Ağası" da deniz askerlerinin büyük rütbeli kişilerini meydana getirirdi. Sonraları "Kapudane-i Hümayun" adını alan birinci kaptan, Paşa'nın muavini olup, ikincisi ise muavinin yokluğunda vekâlet ederdi.

"Tersane Halkı" Azablardan oluşurdu. Bunlar "Reis" veya "Gardiyanbaşı", "Odabaşı" ve "Aşcıbaşı" olarak isimlendirilir, üç subay komutasında bulunurlardı. Tersanede Tersane Emini, Tersane Kâtibi, Liman Kâtibi ve Zindan Kâtibi gibi bazı subaylarda hizmet görürlerdi.

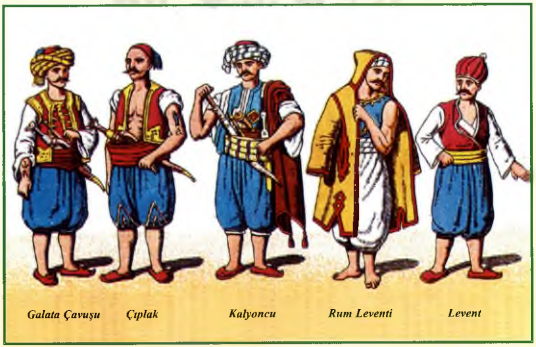
Deniz askerleri; aşağıda belirtilen dört alt sınıftan oluşurdu :

(a) Leventler

(b) Tımar ve Zeamet

(c) Tayfalar

(ç) Forsalar



XVII nci yüzyıl sonunda bunlara "Kalyoncu" adıyla bir sınıf daha eklenmiştir. Osmanlı Devleti, kıyılarında bulunan bazı sancaklardan "Kaptan Paşa Eyaleti" adıyla meydana getirilen eyalette, yöresel asayişi sağlamak için, diğer eyaletlerdeki "Yerli Kulu" askerlerine benzer, sancak beyleri tarafından kullanılan askerlere "Levent" adını vermişti. Bunlar gerektiğinde savaş gemilerine silâh taşıyarak katılırlardı.

b. Nizam-ı Cedit :

III ncü Selim (1789-1809)'in Osmanlı tarihinde yeni ıslahat girişiminde bulunan ilk hükümdar olduğu söylenebilir. Rusya ile Yaş Antlaşması'nın imzalanmasından sonra yeni bir ordu kurdu. Askerleri bostancı ocağından alınan yeni askerî teşkilâtın adı; "Nizam-ı Cedit Ordusu" idi. Modern anlayışa uygun olarak alay, tabur ve bölüklere ayrılan yeni ordu için modern kışlalar yapıldı ve Nizam-ı Cedit askerlerine Avrupaî eğitim sistemi uygulandı. Kısa zamanda mevcudu 12.000 kişiye ulaşan bu ordunun taşrada da kurulmasına başlandı. III ncü Selim zamanında Topçu Ocağının da ıslahına çalışıldı. Fransa'dan top uzmanları getirtildi. Ancak iç ve dış tahrikler sonucu Nizam-ı Cedit Ordusu 1826 yılında kaldırıldı.



Nizam-ı Cedit Binbaşısı

c. Asakîr-i Mansure-i Muhammediye :

Nizam-ı Cedit Ordusu'nun kaldırılmasından sonra II nci Mahmut 1826 yılında yeniçeri ocağını lağvetti, yerine "Asakîr-i Mansure-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kurdu. Bu ordunun en büyük subayına "Serasker" adı verildi. Ağa kapısının adı Seraskerlik Dairesi oldu. Bugünkü İstanbul Üniversitesi'nin olduğu yere Sultan Abdulaziz zamanında Bab-ı Seraskerî inşa ettirildi. Yeni ordunun ilk mevcudu 12.000 kişiydi. Ordu 1.500'er kişilik sekiz tabura ayrılmıştı. Her tabur bir binbaşının emrine verildi. 8 binbaşının üstünde bir Başbinbaşı vardı. Her taburda ayrıca iki kol ağası, birer topçubaşı, arabacıbaşı, cephanecibaşı, hâkim, cerrah ve imam bulunuyordu. Yeni ordunun Seraskerlikten sonra gelen en yetkili makamı Asakîr-i Mansure Nezareti idi. Nazır (Bakan) teşkilâtın maaş vb. teknik işlerinden sorumluydu. Zamanla yapılan değişikliklerle bu ordu gittikçe modernleştirildi. (1828 - 1829) Osmanlı - Rus savaşından sonra sayıları artırıldı. Üç taburdan bir alay, iki alaydan da bir Tugay (Liva) teşkil edildi. 1831'de İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan birliklere "Hassa", Asya yakasında bulunan birliklere "Mansure" adı verildi. Bilâhare büyüyen teşkilâtın başına Tümgeneral (Ferik) rütbesinde bir general getirildi. 1833'de mareşallık rütbesi ihdas edildi ve ordunun mevcudu 118.400'ü bulmuştu. Rütbeler ise şunlardır :

- Er
- Onbaşı
- Bölükemini
- Çavuş
- Başçavuş
- Mülâzım
- Yüzbaşı
- Sol Kolağası
- Sağ Kolağası
- Binbaşı
- Yarbay (Kaymakam)
- Albay (Miralay)
- Tuğgeneral (Mirliva)
- Tümgeneral (Ferik)
- Mareşal



Asakîri Mansure-i Muhammediye - Sultan II nci Mahmut Dönemi
(Setre ve pantolonun kahulünden önce)



Asakîri Mansure-i Muhammediye - Sultan II nci Mahmut Dönemi
(Setre ve pantolonun kahulünden sonra)

Ordunun subay ihtiyacını karşılamak üzere 1834 yılında Harbiye Mektebi kuruldu. Ayrıca Avrupa'ya öğrenci gönderildi. Aynı yıl içinde Redif adı altında yedek birlikler kuruldu ve yeni ordunun adı Asakîr-i Nizamiyye'ye çevrildi.

1843'te muvazzaflık süresi 5 yıla, rediflik süresi de 7 yıla indirildi. Osmanlı Ordusu aynı yıl içinde; Hassa Ordusu, İstanbul Ordusu, Rumeli Ordusu, Anadolu Ordusu ve Arabistan Ordusu adları altında 5'e ayrıldı. 1845'de Askerî Liseler açıldı. 1847'de askere almada kur'a usulü benimsendi. 1879'da Seraskerliğin yerine Harbiye Nezareti kurulduysa da 1884'te Seraskerlik yeniden teşkil edildi. 1908'de ise Seraskerliğin yerini kesin olarak Harbiye Nezareti aldı.

ç. Yeniçerilerin Kıyafetleri, Bayrakları ve Silâhları :

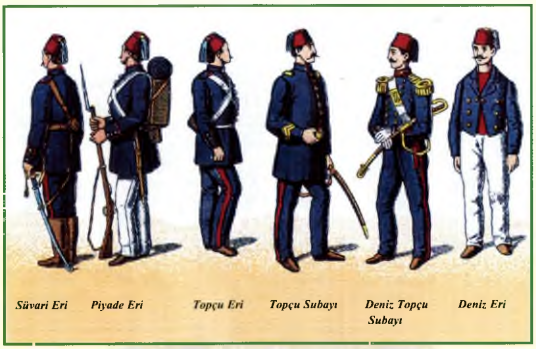
(1) Kıyafetleri :

Osmanlı Devleti'nin 600 yıldan fazla yaşamasının en büyük sebeplerinden birisi de askerî teşkilâtının dengeli, disiplinli ve düzenli olmasıdır. Yeniçeri Ocağı, Hammer'in dediği gibi: "*Kara Halil'in yaptığı yenilik; icadı ve meydana getirdiği meyveleri itibariyle Avrupanın huzur ve asayişi için top barutunun keşfedilmesinden bin kat daha önemliydi.*" Bu disiplin ve düzen her şeye yansıdığı gibi Yeniçerilerin kıyafetlerine de yansımaktadır. Yeniçeriler genel olarak başlarına adına "Börk" denilen yeniçeri keçesi giyerlerdi. Bu serpuşu onlardan başka kimse giyemezdi. Börk, 45 cm. yüksekliğinde, arkaya kıvrık, beyaz keçeden yapılmış bir serpuştu. Yeniçerilerin mavi veya lâcivert çuhadan bol yenli kaputları ve dolama adında cübbeye benzer elbiseleri vardı. Başta yeniçeri ağası olmak üzere diğer Orta subaylarına her sene iki defa elbise verilirdi. Bunların yazlık olanına "Bahariye", kışlık olanına ise "Zamistaniye" denilirdi. Ocak subaylarının giydikleri çizmelerin renkleri de farklıydı. Yaya ve cemaat komutanları ile Kethüda Bey, Muhzirbaşı, Başçavuş gibi ağa bölüklerinin bölükbaşları kırmızı çizme giyerlerdi. Küçük rütbeli subayların çizmeleri ise siyah renkteydi.



1. Börk
2. Yeniçeri Kavuğu
3: Yeniçeri Subayı Külahı
3. Yeniçeri Subayı Kavuğu
5. Altı Bölük Sipahilerine Mahsus Kavuk
6. Humbaracı Kısvesi
7. Müdevver Miğfer
8. Mahruti Miğfer
9. Miğfer
10. Miğfer
11. Zırh Gömlek
12. Zırh Göğüslük

XVIII nci yüzyıl sonlarına kadar fazla çeşitlilik göstermeyen askerî kıyafetlerde Sultan III ncü Selim (1789-1807) devrinde başlayan yenileşme hareketleri kapsamında büyük değişiklikler yaşanmaya başlanmıştır. Sultan II nci Mahmut (1808-1839) döneminde ise, Avrupa devletlerindekine benzer askerî kıyafetler esas alınarak vücuda oturan bir ceket, topuklara kadar inen geniş pantolon ve potin giyilmesi kabul edilmiştir. Kavuk taşımak zorunluluğu kaldırılarak, asker ve memurlar için başlık olarak fes kabul edilmiştir.



Sultan Abdülmecit Han dönemi



Sultan Abdülaziz Han dönemi

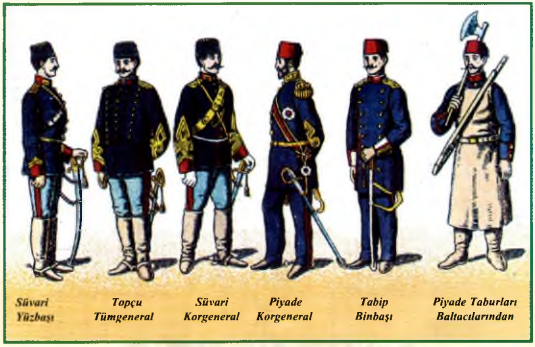
XIX ncu yüzyıl ortalarında askerlik alanında yapılan yenilikler ile Osmanlı Devletinin askerlik sistemi baştan aşağı değiştirilmiş, Avrupa ordularının silâh, eğitim sistemi, kuruluş kadroları ve ana hatlarıyla kıyafetleri esas alınmıştır. 1909 yılında yayınlanan Elbise-i Askeriye Nizamnamesi (Askerî Kıyafet Nizamnamesi) ile subaylar için hâkî renkte yün kumaştan ceket ve pantolondan oluşan üniformalar kabul edilmiştir. Bu üniformanın sınıf işareti de yaka rengi ile belirlenmiştir.



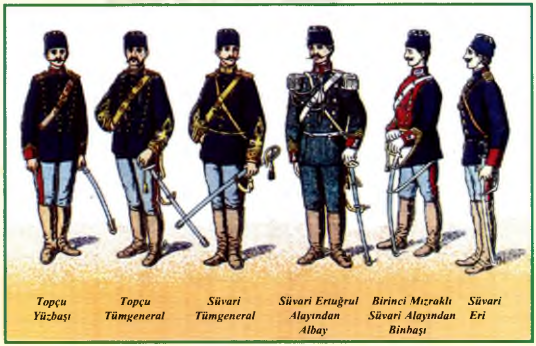
Sultan Abdülaziz Han dönemi



Sultan Abdülaziz Han dönemi



Sultan II nci Abdülhamit Han dönemi
(Terkedilmiş üniforma)



Sultan II nci Abdülhamit Han dönemi
(Terkedilmiş üniforma)

(2) Bayrakları :

Yeniçeri Ocağı'nın bayrakları ise çok çeşitli olup, bunlar; Ağa Sancağı, Alay Sancağı, Kethüda Bayrağı ile bölük ve ortaların sarı-kırmızı çatal bayraklarıdır. Her bayrağın bayraktarı mevcut olup, ağa bayrağı taşıyana başbayraktar denilirdi. Ordu karargâhında her orta ve bölüğün özel bayrağı, komutanlarının çadırı önüne dikilirdi. Her orta ve bölüğün ayrı nişanları vardı. Bu alâmetler; kapıların üstüne, çadırlara, bayraklara hatta mezar taşlarına işlenirdi.



1. Padişaha Mahsus Sancak
2. Süvari Mızrağı
3. Padişaha Mahsus Sancak
4. Osmanlı Tuğu
5. Osmanlı Tuğu
6. Paşalara Mahsus Sancak
7. Topraklı Süvarisine Mahsus Sancak
8. Bölük Altı Erbaa Sancağı (Dört Bölükler Sancağı)
9. Silahtar Bölüğü Sancağı
10. Topçu Sancağı
11. Yeniçeri Sancağı
12. Gönüllü Sancağı
13. Delil Bayrağı
14. Sipahi Bölüğü Sancağı
15. Humbaracı Sancağı

(3) Silâhları :

Yeniçeri Ocağında savaş başlamadan önce Cebeciler tarafından yeniçerilere silâh, mermi, kazma, ve kürek dağıtılırdı. Tüfek kurşunlarına "Fındık" denilirdi. Yeniçeriler savaş sırasında bir sıra oluştururlar ve her saf tüfeğini sırayla düşmana boşaltırdı. Buna yeniçeriler arasında "Fındık Serpme" adı verilirdi. Kale kuşatmalarında başarı gösteren gönüllülere "Serdengeçti " denirdi. Bunlardan sağ kalanlara ise yayabaşlık, bölükbaşlık, solaklık, sipahilik ve tımar verilerek ödüllendirilirdi. Yeniçeriler barış zamanında eğri bir hançer, daha sonraki dönemlerde ise büyük bir bıçak taşırlardı. Sefer sırasında boynuzdan yapılmış yay ve okları bulunurdu. XVI ncı yüzyıldan itibaren de fitilli tüfek kullanmaya başlamışlardır. Diğer savaş araç ve gereçleri ise; kalkan, hançer, balta ve zenberek gibi silâhlardı.



Hançer, Osmanlı, 19 ncu yy.



Balta, Memlük, 15 nci yy.



Yatağanlar, Osmanlı, 19 ncu yy.



Kılıç, Memlük, 13 ncü yy.



Balta, Osmanlı, 19 ncu yy.



Cembiye, Yemen, 19 ncu yy.



Hançer, Osmanlı, 19 ncu yy.



Kama, Osmanlı, 19 ncu yy.



Kafkas Kılıcı, 19 ncu yy.



Kalkan, Osmanlı, 16 ncı yy.



Miğfer, Osmanlı, 16 ncı yy.



Miğfer, Osmanlı, 16 ncı yy.



At Alın Zırhı, Osmanlı, 16 ncı yy.



Dizçek, Osmanlı, 15 nci yy.



Zırh Gömlek, Timurlu, 15 nci yy.



Kolçak, Osmanlı, 16 ncı yy.



Miğfer, Şirvanşah, (1464-1500)



Demir Miğfer, Sultan Orhan'a Ait, 14 ncü yy.



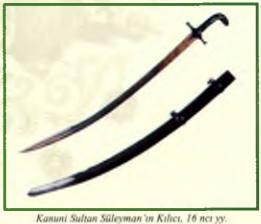
Yemenkari Fitilli Tüfek, Osmanlı, 18 nci yy.



Çakmaklı Tabanca, Osmanlı, 18 nci yy.



Osmanlı Tabancaları, 18 nci ve 19 ncu yy.



Kanuni Sultan Süleyman'ın Kılıcı, 16 ncı yy.



Osmanlı Tabancaları, 19 ncu yy.



Kalkan, Osmanlı, 16 ncı yy.

d. Yeniçeri Ocağında Üst Düzey Komutanlar :

(1) Kaptan Paşa :



Kaptan Paşa

Osmanlı Devleti deniz işleri ile uğraşmaya başladığı dönemlerde padişah gemilerinin iyi yönetimi için, her gemi bir "Reis "in komutasına verilirdi. Bütün gemilere "Derya Beyi" adında mirliva rütbesinde bir kişi "Başbuğ" atanırdı. Başbuğun karargâhı Gelibolu Sancağı'nda olması zorunlu idi.

Deniz işleri devlet tarafından önemsendikçe savaş gemilerinin artırılması ve deniz işlerinin düzenlenmesi ve kusursuz hale getirilmesine büyük gayretler ve emekler sarfedildiğinden, sonraları "Reis" deyimi yerine İtalyanca'dan alınan "Kaptan" sözü kullanılmaya ve Derya Beyi namını taşıyan donanma başbuğuna da "Kaptan-ı Derya" adı verilmeye başlanmıştır. Daha sonraları denize büyük donanmalar çıkarıldıkça kaptanlık isnadı bazen vezirlerden birine verildiğinden bu hallerde kaptanlığa paşalık unvanı da eklenerek "Kaptan-ı Derya" yerine "Kaptan Paşa"denilmeğe başlanmıştır.

(2) Yeniçeri Ağası :



Yeniçeri Ağası

Teşkilâtın en büyük komutanı idi. Ocaktan yetişerek liyâkat gösterenler bu makama yükselirdi. Yeniçeri isyanları XVI yüzyıl başlarında başlayınca, bu usul terk edilerek sarayın gözünün tuttukları bu makama getirildi. Ağalık sarayı, Süleymaniye'de idi. Bunun için buraya ağalık kapısı adı verilmişti. Ocak işlerini yürütmek üzere bir divan toplanırdı, bu divana "Ağa Divanı" adı verilirdi. Ağanın emir subayı ve başka erattan meydana gelen bir maiyeti vardı. Bunların hepsine birden "Ağa Gedikleri" adı verilmişti. Ağalar terfi edince Beylerbeyi veya Kaptanpaşa olurlardı. Vezir makamından kâhya beyliğine yükselinirdi.

Yeniçeri Ağası, gerek başkentin, gerekse taşrada bulunan bütün yeniçerilerin komutanı olduğundan, kaleler ve tahkimatta bulunan mustahfız erlerinin sayısını saptama ve düzenleme görevini de yapardı.

(3) Sekbanbaşı Ağası :

XV nci yüzyıl ortalarına kadar yeniçeri ocağından ayrı bir birlik iken, Fatih Sultan Mehmet'in emriyle 1451 yılında onlara ilhak edilen sekbanbaşların komutanıdır. Bu tarihten II nci Bâyezit devrinin sonlarına veya Yavuz Sultan Selim devrinin ilk yıllarına kadar yeniçeri ağalığı Sekbanbaşlarına verilirdi.

Ocak'tan ve erlikten yetişirlerdi. Ocakta ikinci derecede bir subaydır. Sekbanbaşı, önceleri yeniçerinin üçte biri kadar olan 34 ortadan oluşan Sekban bölüklerinin ağası idi. Sekban ocakları bu ağaya bağlıydı. Daha sonraları Sekban Ortaları da Yeniçeri Ağası'nın komutası altına verildiğinden Sekbanbaşı, görevsiz bir makam olarak kalmışsa da, Yeniçeri Ağaları Padişah Ordusu ile sefere gittiklerinde Sekbanbaşı, "Ağa Kaymakamı" adıyla İstanbul'da kalarak vekil olarak ağanın görevini yapmış oldukları için bir bakıma Yeniçeri Ağası'nın yardımcısı demektir.



Sekbanbaşı Ağası

(4) Kul Kethüdası :

Yeniçeri Ağası'nın muavinidir. Kurmay Başkanlığı görevini yapar. Kâhya Bey veya Kethüda Bey sözü de kullanılan ünvanlardandı. Mutlaka ocaktan yetişme ve sırasıyla rütbelere erişmiş olması, ocağın usul ve kurallarını iyi bilmesi zorunlu idi.

Ocağa bağlı olmayanların da Yeniçeri Ağalığına atanması olurdu ve usuldendi. Bunlar ocağın kurallarını tamamen bilemeyeceklerinden, Kethüda Bey'in mutlaka ocaktan yetişmiş olmasının şart koşulması bu duruma karşı bir çeşit önlem sayılırdı. Kethüde Bey, yeniçeri efradıyla temasta olan ilk kişi olduğundan yeniçerilerin tüm sorunlarıyla ilgilenir ve gerektiğinde Yeniçeri Ağası'na bu sorunları ileten kişiydi.

Kethüda Bey terfi edince Sekbanbaşı olurdu. Ancak Sekbanbaşı makamı itibar kaybedince doğrudan Yeniçeri Ağalığına atanırdı.



Kul Kethüdası

7. CUMHURİYET DÖNEMİ :

1 nci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Türk Ordusu, Mondros Mütarekesi ile galip devletler tarafından küçültülmüş, kara kuvvetlerinin mevcudu 50.000'e indirilmiş, silâhları elinden alınmıştı. Galip devletler Türk Ordusu'nu bir yandan bu duruma sokarken, öte yandan mütarekenin 7 nci maddesini kendi menfaatlerine göre yorumlayarak istedikleri yerleri haksız ve yersiz olarak işkâl etmişler, millî bütünlüğümüzü bozmuşlar ve istiklâlimizi tehlikeye sokmuşlardır. Nihayet bu devletler kendi müttefikleri olan Yunanlıları da üzerimize saldırttılar. 15 Mayıs 1919'da İzmir, Yunanlılar tarafından işkâl edildi. Bu olay milletin sabrım taşıran son damla oldu. İstiklâl ve istikbâline kastedilmiş olduğunu gören Türk Milleti tekrar silâha sarılmak zorunda kalmış ve Atatürk'ün etrafında toplanarak İstiklâl Savaşını başlatmıştır.

Millî Mücadeleye girişen ilk kuvvetler, milisler ve gönüllülerdi. Yunanlıların bir yıl sonra İzmir işkâl bölgesinden, doğu ve kuzeydoğu istikametlerindeki taarruzî harekâtı ve Bursa ile Uşak'ı kolayca ele geçirmeleri üzerine düzenli bir ordunun kurulmasına karar verildi.

1 nci Dünya Savaşının sona ermesinden sonra geçen iki yıllık zaman zarfında silâhsız olunmasına rağmen gizli gizli, az çok düzenli küçük birlikler esas alınarak yeni, düzenli ve daha kuvvetli bir ordunun teşkil edilmesi mümkün görüldü. Bu karar üzerine silâh altına alınan birkaç doğum kesimi ile bu birliklerin mevcutları artırılarak yeni bir ordu teşkil edildi. Esasen bu ordunun kuruluşuna kaynaklık eden ilk üç birlik Atatürk, Rauf (Orbay) Bey ve Ali Fuat Cebesoy Paşa arasında teşkil edilmişti. Başlıca güvenceleri tek ayakta kalan 15 nci Kolordu ve Kâzım Karabekir Paşa'dır. Temeli böyle atılmış ve parlak bir istiklâl mücadelesi yapılmıştır.

a. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi :

Kara Kuvvetleri'nin tarihi, Türk Silâhlı Kuvvetleri tarihiyle yaşıttır. Temeli Hun İmparatoru Mete Han tarafından M.Ö. 209 yılında atılmıştır. Cumhuriyetten önce çeşitli evrelerden geçtikten sonra Cumhuriyet döneminde bütün kara birlik ve teşkilâtlarını bir komuta altında birleştirmek maksadıyla 1 Temmuz 1949 yılında Ankara'da Kara Kuvvetleri Komutanlığı kurulmuştur. Kara Kuvvetleri Komutanlığı daha önce Ordular Müfettişliği adı altında Genelkurmay Başkanlığı'na bağlıydı. Kara Kuvvetleri Komutanlığına ilk olarak 1 nci Ordu Müfettişi Orgeneral Nuri YAMUT atandı.

Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Genelkurmay Başkanlığınca verilen emir ve direktifler dahilinde kara birliklerinin kullanılması, teşkilâtını, eğitimini, ikmalini, seferberlik ve idaresini sağlamakla görevlendirildi. Böylece yeni kurulan karargâh; personel, haber, harekât, ikmal başkanlıkları ile piyade, süvari, zırhlı birlik, topçu, muhabere, ulaştırma, levazım, askerî inzibat ve maliye dairesi başkanlıklarını kapsıyordu.

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan Kara Kuvvetleri Komutanları :

Sıra No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Orgeneral	Nuri YAMUT	01.07.1949	05.06.1950
2	Orgeneral	Kurtcebe NOYAN	06.06.1950	07.05.1951
3	Orgeneral	Şükrü KANATLI	28.12.1951	15.01.1954
4	Orgeneral	Nurettin BARANSEL	06.04.1954	28.05.1954
5	Orgeneral	Abdulkadir SEVEN	10.07.1954	25.04.1955
6	Orgeneral	İ.Hakkı TUNABOYLU	13.09.1955	06.06.1956
7	Orgeneral	Nurettin AKNOZ	25.06.1956	16.09.1957
8	Orgeneral	Necati TACAN	30.11.1957	28.07.1958
9	Orgeneral	Rüştü ERDELHUN	01.08.1958	21.08.1958
10	Orgeneral	Cemal GÜRSEL	21.08.1958	02.06.1960
11	Orgeneral	Cevdet SUNAY	03.06.1960	02.08.1960
12	Orgeneral	Muzaffer ALANKUŞ	04.08.1960	06.01.1961
13	Korgeneral	Celâl ALKOÇ	06.03.1961	26.06.1961
14	Orgeneral	Muhittin ÖNÜR	31.08.1961	23.02.1962
15	Orgeneral	Ali KESKİNER	23.02.1962	28.08.1964
16	Orgeneral	Cemal TURAL	28.08.1964	15.03.1966
17	Orgeneral	Refik YILMAZ	21.03.1966	23.08.1968
18	Orgeneral	Memduh TAĞMAÇ	23.08.1968	16.03.1969
19	Orgeneral	Fikret ESEN	18.03.1969	28.08.1969
20	Orgeneral	Nazmi KARAKOÇ	28.08.1969	28.08.1970
21	Orgeneral	Faruk GÜRLER	28.08.1970	28.08.1972
22	Orgeneral	Semih SANCAR	28.08.1972	07.03.1973
23	Orgeneral	Eşref AKINCI	07.03.1973	01.04.1976
24	Orgeneral	N.Kemal ERSUN	29.03.1976	01.06.1977
25	Orgeneral	Semih SANCAR	01.06.1977	04.09.1977
26	Orgeneral	A.Kenan EVREN	05.09.1977	06.03.1978
27	Orgeneral	Nurettin ERSİN	09.03.1978	01.07.1983
28	Orgeneral	Necdet ÜRÜĞ	01.07.1983	06.12.1983
29	Orgeneral	Haydar SALTIK	06.12.1983	12.08.1985
30	Orgeneral	Necdet ÖZTORUN	12.08.1985	02.07.1987
31	Orgeneral	Necip TORUMTAY	02.07.1987	24.07.1987
32	Orgeneral	M.Kemal YAMAK	24.07.1987	01.09.1989
33	Orgeneral	Doğan GÜREŞ	23.08.1989	06.12.1990
34	Orgeneral	Muhittin FİSUNOĞLU	01.01.1991	30.08.1993
35	Orgeneral	İsmail Hakkı KARADAYI	30.08.1993	30.08.1994
36	Orgeneral	M.Hikmet BAYAR	30.08.1994	27.08.1996
37	Orgeneral	Hikmet KÖKSAL	27.08.1996	28.08.1997
38	Orgeneral	Hüseyin KIVRIKOĞLU	29.08.1997	30.08.1998
39	Orgeneral	Atilla ATEŞ	30.08.1998	-----

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan
Kara Kuvvetleri Komutanları



Org. Nuri YAMUT
1949-1950



Org. Kurtcebe NOYAN
1950-1951



Org. Şükrü KANATLI
1951-1954



Org. Nurettin BARANSEL
1954-1954



Org. Abdulkadir SEVEN
1954-1955



Org. İ.Hakkı TUNABOYLU
1955-1956



Org. Nurettin AKINÖZ
1956-1957



Org. Necati TACAN
1957-1958



Org. Rüştü ERDELHUN
1958-1958



Org. Cemal GÜRSEL
1958-1960



Org. Cevdet SUNAY
1960-1960



Org. Muzaffer ALANKUŞ
1960-1961



Korg. Celâl ALKOÇ
1961-1961



Org. Muhittin ÖNÜR
1961-1962



Org. Ali KESKİNER
1962-1964



Org. Cemal TURAL
1964-1966



Org. Refik YILMAZ
1966-1968



Org. Memduh TAĞMAÇ
1968-1969



Org. Fikret ESEN
1969-1969



Org. Nazmi KARAKOÇ
1969-1970



Org. Faruk GÜRLER
1970-1972



Org. Semih SANCAR
1972-1973



Org. Eşref AKINCI
1973-1976



Org. N.Kemal ERSUN
1976-1977



Org. Semih SANCAR
1977-1977



Org. A.Kenan EVREN
1977-1978



Org. Nurettin ERSİN
1978-1983



Org. Necdet ÜRUĞ
1983-1983



Org. Haydar SALTIK
1983-1985



Org. Necdet ÖZTORUN
1985-1987



Org. Necip TORUMTAY
1987-1987



Org. M.Kemal YAMAK
1987-1989



Org. Doğan GÜREŞ
1989-1990



Org. Muhittin FİSUNOĞLU
1991-1993



Org. İ.Hakkı KARADAYI
1993-1994



Org. M.Hikmet BAYAR
1994-1996



Org. Hikmet KÖKSAL
1996-1997



Org. Hüseyin KIVRIKOĞLU
1997-1998



Org. Atilla ATEŞ
1998-...



Türk Kurtuluş Savaşı'nda Yunan Topçularına Baskın Yapan Türk Birlikleri

b. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi :

Denizciliğin dünya politikasındaki önemini ve uluslar için zenginlik ve refah kaynağı olduğunu sezen Selçuklu Türkleri, ilk Türk tersane ve bahriye üssünü Efes'te Emir Çaka Bey eliyle kurmuşlardır. Çaka Bey Ege Denizi'nde Bizanslılara karşı savaşan ilk Türk amiralidir. 19 Mayıs 1090 tarihinde Koyun Adaları civarında Nekata Kastamonika komutasındaki Bizans donanmasıyla karşılaşan Çaka Bey, İzmir'de kurduğu tersanede yaptığı ve 40 parçadan oluşan filosuyla düşmana ağır kayıplar verdirmiştir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında kıyısı olmayan Osmanlı Beyliği'nin donanması da yoktu. Ancak Anadolu Birliği kurulurken Marmara, Ege ve Karadeniz'de kıyısı olan beyliklerin ilhakıyla ülke sınırları denizlere ulaştı. Böylece deniz kuvvetine ihtiyaç duyuldu. Osmanlılar, önceleri Karasi, Aydın, Menteşe ve Saruhan, daha sonra da Çandaroğullarmm gemilerinden ve gemi yapan tezgahlarından yararlandılar. Hatta Akdeniz'de leventlik faaliyetlerinde bile bulundular. Bu faaliyet, Batı'nın güçlü denizci devletleri olan Venedik ve Cenevizlileri tedirgin etmekte gecikmedi.

Osmanlı denizciliğinin güçlenmesi Akdeniz'de Latinler'e karşı münferit leventlik yapan ünlü denizcilerin devlet hizmetine alınmasından sonra daha da arttı.



Rodosun Fethini Gösteren Minyatür



Osmanlıların Rumeliye Geçişi (1353)

İlk Osmanlı tersanesinin Karamürsel'de olduğu, Karesi Beyliği'nin alınmasından sonra Edincik ve İzmit'teki tersanelerden de yararlanıldığı bilinmektedir. Fakat Osmanlıların asıl büyük tersanesi, Rumeli'de alınan yerlerin elde tutulmasına, Çanakkale Boğazı'nı ve Marmara'yı düşman saldırısından korumaya yönelik olarak Yıldırım Bâyezit zamanında Gelibolu'da kuruldu.

II nci Murat zamanında Karadeniz'de faaliyete başlayan Osmanlı donanmasının Trabzon-Rum İmparatorluğunu bile tehdit ettiği ve Rumların vergiye bağlandığı bilinmektedir.

İlk Osmanlı Kaptan-ı Deryası kabul edilen Balta oğlu Süleyman Bey zamanında gemi sayısı 350'ye ulaştı. Osmanlı donanmasının Ege, Akdeniz ve Karadeniz'de büyük faaliyetlere başlaması II nci Mehmet zamanında gerçekleşti. İstanbul'un fethinden sonra iki önemli boğaza sahip olan Osmanlılar denizciliğe daha çok önem verdiler. Öte yandan Türkleri Akdenize çıkartmak istemeyen Venedikliler batılı büyük devletlerle işbirliği yaparak zaman zaman Çanakkale Boğazını kapatmak istediler. Yıllarca süren Osmanlı-Venedik savaşı genellikle Osmanlıların lehine sonuçlandı. Bu sırada Ege Denizi'ndeki bir çok ada fethedilerek Ege kıyıları ve Boğazlar güvenceye alındı. Türklerin, Otranto'yu 1480'de alarak İtalya'ya ayak basmaları da Fatih zamanında gerçekleşti.



Mora Önlerinde Venediklilerle Savaş

II nci Bâyezit'ten itibaren Kemal Reis ve Burak Reis gibi Akdeniz'de leventlik yapan ünlü Türk denizcilerinin devlet hizmetine alınmasından sonra Osmanlı donanması daha da güçlendi. Yavuz Sultan Selim devrinde Barbaros Hayrettin Paşa'yı donanmanın başına getirilmesiyle Türk denizciliği zirveye ulaştı. Barbaros ekolünde yetişen Turgut Reis, Piyale ve Kılıç Ali Paşalar zamanında üstünlüğü devam eden Osmanlı deniz gücü, XVI ncı yüzyıl sonlarından itibaren zayıflamaya başladı. XVII nci yüzyılda devletin gemi teknolojisini yenileyememesi üzerine üstünlük tekrar Venediklilere geçti. XVIII nci yüzyıl başında Mezomorta Hüseyin Paşa'nın Kaptan-ı Deryalığı sırasında yeni bir donanma kanunnamesinin çıkartılarak gemi teknolojisinin değiştirilmesi, kürekle giden gemilerin yerini yelkenli kalyonların alması, denizlerde üstünlüğün tekrar Osmanlılara geçmesini sağladı.

Kuruluş yıllarından itibaren Osmanlıların denizde sahili bulunan beyliklerin tersanelerinden yararlandıkları ve ilk tersane teşkilâtının Yıldırım Bâyezit zamanında Gelibolu'da kurulduğundan bahsedilmişti. İstanbul'un fethinden sınra Haliçte de bir tersane yapıldıysa da Gelibolu tersanesi uzun bir süre önemini korumuştur. Hatta Akdeniz ve Ege Adaları, Akdeniz Adaları (Cezayir-i Bahr-i Sefid) eyaleti adı altında teşkilâtlanınca Gelibolu, Kaptan Paşanın oturduğu Paşa Sancağı oldu.



İstanbul'un Fethi (1453)

İstanbul tersanesinin genişletilmesi esas olarak Yavuz Sultan Selim zamanında gerçekleşti. Suriye ve Mısır'ın alınmasından sonra Osmanlı himayesine giren Hicaz'ın güvenliği bakımından Kızıldeniz'de güçlü bir donanma bulundurulması gerekti. Bunun için Süveyş'te bir tersane kuruldu. Bu büyük tersanelerden başka, Osmanlılar, Macaristan'ın fethinden sonra, buraların ve Balkanların güvenliği bakımından Tuna Nehri'nde işleyen gemiler de yapmış ve Tuna Kaptanlığı adıyla bir deniz gücü oluşturmuşlardı. Bu gemilerin inşası için Rusçuk'ta bir tersane yapılmış ve Tuna donanmasına ait gemilerin burada konaklaması sağlanmıştır. Bir başka tersane de

Birecik'te kurulmuştu. Burada da Fırat Nehri üzerinde işleyen gemilerin yapımı sağlanırdı. Ayrıca Karadeniz'de Candaroğullarından kalma Sinop tersanesi başta olmak üzere Ege ve Akdeniz sahillerinde bulunan bir çok tersanelerden de yararlanılmıştı.



Preveze Deniz Savaşı (1538)

XVI ncı yüzyılda dünyanın en üstün deniz gücü olan Osmanlı donanması, yine bu yüzyılın sonlarından itibaren zayıflamaya başladı. Bunun başlıca nedeni denizcilikten yetişmeyenlerin kaptan paşalığa tayiniydi. Ayrıca XVII nci yüzyılda iyi denizci yetiştirilmemesi, gemi teknolojisinde yenilik yapılamaması üzerine denizlerde üstünlük tekrar Venedikliler'e geçti. XVII nci Yüzyıl ortalarında Çanakkale Boğazı'nı kapatan Venedikliler, Girit'e yardımı engellemişler ve Kandiye kuşatmasının yıllarca uzamasına neden olmuşlardır.

1682 yılından sonra donanmada kalyon sayısı artırılmış ve bunun sonucunda 1695'te Sakız Adası Venedik kuşatmasından kurtarılmıştır. Ancak, bu üstünlük 1770 yılında Osmanlı donanmasının Ruslar tarafından Çeşme'de yakılmasına kadar devam etti. Bu sırada Batılılar, denizcilik teknolojisinde ilerlemelerini sürdürdü. Cezayirli Gazi Hasan Paşa, Kaptan Paşalığı sırasında denizciliğe büyük önem verdi. 1773'te kaliteli denizci yetiştirmek için Mühendishane-i Bahr-i Hümayun kuruldu, burada ders verdirmek üzere Avrupa'dan hocalar getirtildi ve Batı tarzında gemiler yapıldı. III ncü Selim zamanında Kaptan-ı Derya, Küçük Hüseyin Paşa'nın çabalarıyla bahriye işleri yeni bir nizama bağlandı. 1804'te Tersane Eminliğinin yerine Umur-u Bahriye Nezareti kuruldu. II nci Mahmut zamanında yenilik hareketlerine devam edildi. Yeni gemi yapım tezgâhları ile gemiler yapıldıysa da 1827 yılında Osmanlı donanması Navarin'de müttefikler tarafından tekrar yakıldı. Daha sonra Amerika Birleşik Devletlerinin gemicilik teknolojisinden yararlanıldı ve Batı'dan buharlı gemiler satın alındı.



Osmanlıda İlk Denizaltı Tersanesi

1839'da başlayan Tanzimat döneminde Bahriye Meclisi kurularak denizcilik işleri buraya bağlandı. Sultan Abdulaziz zamanında gemi ithalâtına devam edildi ve Osmanlı donanması çok güçlendirildi. 1867'de Kaptan Paşalık kaldırılarak Bahriye Nezareti kuruldu. Daha sonra Kaptan Paşalık yeniden ihdas edildiyse de 1880'de Bahriye Nezareti kalıcı olarak teşkil edildi ve varlığını 1927 yılına kadar sürdürdü.



Dünyaca Ünlü Türk Denizci ve Deniz Haritacısı Piri Reis



Kitâb-ı Bahriye, adlı 2 ciltlik eserin yazarı. Bu kitap denizcilere rehberlik etmek üzere hazırlanmış ve Türk Denizcilerin, okyanusların enginliklerine devrin en modern ve teknik imkanları ile açıldıklarının bir belgesi ve Türk denizciliğinin iftahar vesilesidir.

Eser, Ege ve Akdeniz kıyılarını tanıtmakla kalmaz rüzgarlar, pusulalar, haritalar, büyük denizler ve dünyanın yuvarlak olduğu gibi konularıyla da dikkat çeker.

1867 Yılından 1927 Yılına Kadar Görev Yapan Bahriye Nazırları :

S. No	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	İsmail Hakkı Paşa	13.03.1867	08.03.1868
2	Mahmut Nedim Paşa	08.03.1868	11.09.1871
3	Abdulhamit Ferit Paşa	11.09.1871	07.12.1871
4	Fosfor Mustafa Paşa	07.12.1871	29.01.1872
5	Samih Paşa	29.01.1872	03.03.1872
6	Moralı Halil İbrahim Paşa	03.03.1872	01.08.1872
7	Ahmet Esat Paşa	01.08.1872	12.10.1872
8	Fosfor Mustafa Paşa	12.10.1872	06.11.1872
9	Namık Paşa	06.11.1872	05.01.1873
10	Hüseyin Avni Paşa	05.01.1873	16.02.1873
11	Cihan Seraskeri Rıza Paşa	16.02.1873	15.06.1873
12	Kayserili Ahmet Paşa	15.06.1873	28.01.1875
13	Ahmet Esat Paşa	28.01.1875	26.05.1875
14	Rauf Paşa	26.05.1875	20.09.1875
15	Rıza Paşa	20.09.1875	03.10.1875
16	Namık Paşa	03.10.1875	22.11.1875
17	Rıza Paşa	22.11.1875	13.01.1876
18	Lofçalı Derviş Paşa	13.01.1876	20.04.1876
19	Abdulkerim Nadir Abdi Paşa	20.04.1876	06.05.1876
20	Kayserili Ahmet Paşa	06.05.1876	01.01.1877
21	Rauf Paşa	01.01.1877	26.12.1877
22	Eğinli Büyük Mehmet Sait Paşa	26.12.1877	05.03.1878
23	Moralı İbrahim Paşa	05.03.1878	01.07.1878
24	Hacı Ahmet Vesim Paşa	01.07.1878	01.02.1879
25	Rasim Paşa	01.02.1879	12.01.1881
26	Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa	12.01.1881	01.12.1882
27	Ahmet Ratip Paşa	01.12.1882	03.12.1882
28	Hasan Hüsnü Paşa	03.12.1882	27.07.1903
29	Celâl Bey	27.07.1903	27.12.1906
30	Hasan Rami Paşa	27.12.1906	15.08.1908
31	Çürüksulu Arif Hikmet Paşa	15.08.1908	27.01.1909
32	Hüseyin Hüsnü Paşa	27.01.1909	14.02.1909
33	Ali Rıza Paşa	14.02.1909	22.04.1909
34	Emin Paşa	22.04.1909	05.05.1909
35	Arif Hikmet Paşa	05.05.1909	12.01.1910
36	Halil Paşa	12.01.1910	26.11.1910
37	Mahmut Muhtar Paşa	21.11.1910	13.06.1911
38	Salih Hulusi Paşa	13.06.1911	22.07.1912
39	Katırcıoğlu Mahmut Muhtar Paşa	22.07.1912	14.10.1912

S. No	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
40	Hurşit Paşa	14.10.1912	14.07.1913
41	Çürüksulu Mahmut Paşa	14.07.1913	06.03.1914
42	Ahmet Cemal Paşa	06.03.1914	14.10.1918
43	Hüseyin Rauf (Orbay) Bey	14.10.1918	11.11.1918
44	Ali Rıza Paşa	11.11.1918	04.03.1919
45	Mareşal Şakir Paşa	04.03.1919	02.04.1919
46	Ahmet Avni Paşa	02.04.1919	21.07.1919
47	Ali Rıza Paşa	21.07.1919	18.08.1919
48	Salih Paşa	18.08.1919	14.03.1920
49	Esat Paşa	14.03.1920	05.04.1920
50	Kara Mehmet Sait Paşa	05.04.1920	31.07.1920
51	Hamdi Paşa	31.07.1920	21.10.1920
52	Salih Paşa	21.10.1920	04.11.1922

Cumhuriyet döneminde (31.12.1924 - 2.11.1927 tarihleri arasında) Bahriye Vekâleti kuruldu. İhsan Bey ilk ve son Bahriye vekili oldu. Ardından Bahriye Nazırı görev ve yetkileri Genelkurmay Başkanı ile Müdafa-i Milliye Vekili arasında paylaştırıldı ve 1949'da kuvvet komutanlıkları kurulunca Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Genelkurmay Başkanlığına bağlandı.

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan Deniz Kuvvetleri Komutanları :

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Oramiral	Mehmet Ali ÜLGEN	1.7.1949	6.6.1950
2	Oramiral	Sadık ALTINCAN	1.6.1950	14.9.1957
3	Oramiral	Fahri S.KORUTÜRK	14.9.1957	6.7.1960
4	Koramiral	Zeki ÖZAK	20.6.1960	20.6.1961
5	Oramiral	Necdet URAN	20.6.1961	21.8.1968
6	Oramiral	Celal EYİCEOĞLU	21.8.1968	30.8.1972
7	Oramiral	Kemal KAYACAN	30.8.1972	23.8.1974
8	Oramiral	Hilmi FIRAT	23.8.1974	9.8.1977
9	Oramiral	Bülent ULUSU	9.8.1977	10.8.1980
10	Oramiral	Nejat TÜMER	10.8.1980	6.12.1983
11	Oramiral	Zahit ATAKAN	6.12.1983	22.8.1986
12	Oramiral	Emin GÖKSAN	22.8.1986	22.8.1988
13	Oramiral	Orhan KARABULUT	22.8.1988	20.8.1990
14	Oramiral	İrfan TINAZ	20.8.1990	20.8.1992
15	Oramiral	Vural BEYAZIT	20.8.1992	18.8.1995
16	Oramiral	Güven ERKAYA	18.8.1995	30.8.1997
17	Oramiral	Salim DERVİŞOĞLU	30.8.1997	30.8.1999
18	Oramiral	İlhami ERDİL	30.8.1999	----

Kuruluþundan Günümüze Kadar Görev Yapan
Deniz Kuvvetleri Komutanlarý



Ora. M.Ali ÜLGEN
1949-1950



Ora. Sadýk ALTINCAN
1950-1957



Ora. Fahri S. KORUTÜRK
1957-1960



Kora. Zeki ÖZAK
1960-1961



Ora. Necdet URAN
1961-1968



Ora. Celâl EYÝCEOÐLU
1968-1972



Ora. Kemal KAYACAN
1972-1974



Ora. Hilmi FIRAT
1974-1977



Ora. Bülent ULUSU
1977-1980



Ora. Nejat TÜMER
1980-1983



Ora. Zahit ATAKAN
1983-1986



Ora. Emin GÖKSAN
1986-1988



Ora. Orhan KARABULUT
1988-1990



Ora. İrfan TINAZ
1990-1992



Ora. Vural BEYAZIT
1992-1995



Ora. Güven ERKAYA
1995-1997



Ora. Salim DERVİŞOĞLU
1997-1999



Ora. İlhami ERDİL
1999-...

c. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın Tarihçesi :

XX nci yüzyılın başlarında Avrupa'da hava gücünde önemli gelişmeler olmuştu. Bu gelişmelere paralel olarak Osmanlı Hükûmetleri de askerî amaçla havacılığa önem verdiler. Balkan Savaşı öncesinde Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa'nın gayretiyle Erkân-ı Harbiye'de bir şube açıldı (1911). Ertesi yıl Yeşilköy'de bir hava uçuş okulu açıldı. Pilotluk eğitimi için Avrupa'ya iki kişi gönderilirken, Fransa'dan da uçaklar satın alındı. Ancak, Balkan Savaşı çıkınca bu faaliyetler kesintiye uğradı. Asıl



İlk Deniz Uçağı

havacılık teşkilâtı Enver Paşa'nın Harbiye Nazırlığı sırasında kuruldu. Önce Fransa'dan sonra Almanya'dan havacılar ve uçak malzemeleri getirildi. 1 nci Dünya Savaşı'nda Almanya ile havacılık ilişkisine devam edildi. Ancak çok geniş alana yayılan 1 nci Dünya Savaş'mda bu uçaklardan gereği gibi yararlanılamadı. Bu girişimler daha sonra gelişecek olan Türk havacılığının ilk adımlarını oluşturdu. Nitekim, 1 nci Dünya Savaşı'na 5 kara, 2 deniz uçağı ile girilmiştir. Bu sayı 1915'te 40'a, daha sonraki yıllarda 100'e çıkmıştır. 1 nci Dünya Savaşı süresince Türk Ordusu'nda 450 uçak kullanılmıştır. Ayrıca savaş boyunca 3 sabit balon birliği İstanbul Boğazı'nda görev almış ve başarılı keşifler yapmıştır.



Balon Birliği

1916 yılında Umur-u Havaiye Müfettişliği kuruldu. Bu müfettişliğin emrine, istasyon ve bölükler hâlinde uçak birlikleri, balon birlikleri, uçak savar birlikleri, deniz uçak birlikleri, depo ve parklar, foto ve fotoğrametri şubesi ve meteoroloji şubesi verilmiştir. Ekim ayında Yeşilköy'den başka Şam ve Bağdat'da birer uçak istasyonu kuruldu. Aynı yıl Türk ve Alman öğretmenlerin eğitimi altında Yeşilköy pilot okulu daha güçlü bir çalışma dönemine girmiştir. 1 nci Dünya Savaşı süresince ve muhtelif cephelerde toplam 202 düşman uçağı düşürülmüştür.

1918 yılında Umur-u Havaiye Müfettişliği, bağımsız hale getirilerek "Kuva-i Havaiye Müfettişliği" adını aldı ve diğer tüm Tayyare Grup Komutanlıkları kaldırıldı, bölükler de yeni müfettişliğin emrine verildi.



Düşürülen Bir Düşman Uçağı

Mondros Mütarekesi'nden sonra Filistin ve Suriye'den çekilen hava kuvvetleri Konya'da , Irak cephesinden gelenler Elazığ'da, geriye kalanlar ise Yeşilköy'de toplandı. Toplam uçak sayısı 69 adet olup bunların sadece 4 adedi kulanılabilir durumda idi. Diğer uçaklar, istasyon ve binaları işgal kuvvetleri tarafından tahrip edilmiştir. 24.6.1920'de Kuva-i Havaiye Müfettişliği resmen kaldırılmıştır. Uçak istasyonları teknik yönden Harbiye Dairesi'nde yeni kurulan Kuva-i Havaiye Şubesine bağlanmıştır.

1921 yılında bütçeden ayrılan paralar ile kırık ve eski uçaklar onarılmış, eldeki av uçakları keşif ve bomba salar uçağına dönüştürülmüştür. 1 Şubat 1921'de Eskişehir'de Hava Kuvvetleri (Kuva-i Havaiye) Genel Müdürlüğü kuruldu, ve genel müdürlük Millî Savunma Bakanlığına bağlandı. 5 Temmuz 1922'de ismi Kuva-i Havaiye Müfettişliği olarak değiştirilerek tümen yetkisine çıkarılmıştır.



Cemal Paşa ve İlk Şehit Pilot Fethi Bey.



Yüce önder Atatürk tarafından, yeni Türk Devleti'nin varlığı, bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü bütün dünyaya kabul ettirilerek 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra, çağdaş havacılığa uyum sağlayacak güçlü bir hava kuvvetinin kurulması için çalışmalara başlanmıştır.

1923 yılında 3 hava bölüğü, 1 deniz hava bölüğü ve bir hava okulundan oluşan Hava Kuvvetleri Müfettişliğinin gücü 1926 yılına kadar geçen dönem içinde gittikçe artırılarak, hava bölüklerinin sayısı 10'a, deniz hava bölüklerinin sayısı ise 3'e çıkarılmış ve bölükler, grup komutanlıkları ve hava istasyon komutanlıkları bünyesinde sevk ve idare edilmiştir.

1924 yılında uçuş eğitimi için diğer ülkelere personel gönderilmesine başlanmış, 1925 yılın'ın Ekim ayında Eskişehir Hava Okulu ilk mezunlarını vermiştir. 1928 yılında Hava Kuvvetleri Müfettişliği lağv edilerek Millî Savunma Bakanlığı bünyesinde Hava Müsteşarlığı kurulmuş, grup ve hava istasyon komutanlıkları kaldırılarak tayyare taburları oluşturulmuştur. Bu birlikler, harekât ve eğitim yönünden Genelkurmay Başkanlığına (Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâseti), lojistik destek yönünden Hava Müsteşarlığına bağlanmıştır. Aynı yıl havacılığın pilot dışındaki diğer ihtisas ve branşları ile ilgili elemanlarının, ihtiyaç duyuldukça kurulan okullarda yetiştirilmesine başlanmıştır.

1930 yılında eğitim için Fransa ve İngiltere'ye gönderilen personele ilâve olarak, İtalya ve ABD'ye de eğitim için personel gönderilmiştir. 1 Temmuz 1932'de yürürlüğe giren bir kanunla havacı personel ayrı bir muharip sınıf olarak kabul edilmiştir. 1933 yılından itibaren Türk havacıları, havacılığın sembolü olan mavi renkli üniformayı giymeye başlamıştır. 1940 yılında envanterindeki uçak sayısı 500'e ulaşan Hava Kuvvetleri, Balkanlar'da en güçlü hava kuvveti hâline gelmiş ve İkinci Dünya Savaşı süresince, Türk Hava Kuvvetleri muhtemel bir savaşa karşı daima hazır olarak muhafaza edilmiştir.

Daha sonra tek bir komuta altında toplanmasına karar verilmiş ve bu amaçla 31 Ocak 1944 yılında Hava Kuvvetleri Komutanlığı kurulmuştur. 4 Şubat 1944 tarihinde kolordu seviyesinde fiilen faaliyete geçirilen Hava Kuvvetleri Komutanlığının teşkilâtlanmasında, sadece muharip hava birlikleri Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlanmış, lojistik destek birlikleri Millî Savunma Bakanlığına, eğitim kuruluşları da Genelkurmay Başkanlığı'nın kuruluşuna bırakılmıştır.

Hava Kuvvetleri Komutanlığı, 1947 yılında Ordu seviyesine çıkarılmış, 1948 yılında lojistik destek kuruluşları,1950 yılında da Hava Harp Akademisi dışında kalan bütün hava birim ve kuruluşları Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlanmıştır.

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan Hava Kuvvetleri Komutanları :

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Orgeneral	Zeki DOĞAN	05.02.1944	07.06.1950
2	Orgeneral	Muzaffer GÖKSENİN	12.06.1950	20.04.1953
3	Orgeneral	Fevzi UÇANER	21.04.1953	23.09.1957
4	Korgeneral	H.Suphi GÖKER	17.10.1957	05.08.1959
5	Orgeneral	Tekin ARIBURUN	01.05.1959	27.05.1960
6	Korgeneral	İhsan ORGUN	27.05.1960	04.08.1960
7	Korgeneral	İrfan TANSEL	05.08.1960	01.06.1961
8	Tümgeneral	Süleyman TULGAN	01.06.1961	19.06.1961
9	Korgeneral	İrfan TANSEL	19.06.1961	16.08.1968
10	Orgeneral	Reşat MATER	16.08.1968	30.08.1969
11	Orgeneral	Muhsin BATUR	30.08.1969	25.08.1973
12	Orgeneral	Emin ALPKAYA	30.08.1973	05.03.1976
13	Korgeneral	Cemal ENGİN	24.04.1976	23.07.1976
14	Orgeneral	Ethem Ruhi AYAN	23.07.1976	21.08.1978
15	Orgeneral	Tahsin ŞAHİNKAYA	21.08.1978	06.12.1983
16	Orgeneral	Halil SÖZER	06.12.1983	22.08.1986
17	Orgeneral	Cemil ÇUHA	22.08.1986	22.08.1988
18	Orgeneral	Safter NECİOĞLU	22.08.1988	20.08.1990
19	Orgeneral	Siyami TAŞTAN	20.08.1990	20.08.1992
20	Orgeneral	Halis BURHAN	20.08.1992	18.08.1995
21	Orgeneral	Ahmet ÇÖREKÇİ	18.08.1995	28.08.1997
22	Orgeneral	İlhan KILIÇ	28.08.1997	30.08.1999
23	Orgeneral	Ergin CELASİN	30.08.1999	----

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan
Hava Kuvvetleri Komutanları



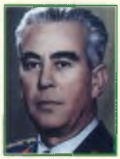
Org. Zeki DOĞAN
1944-1950



Org. Muzaffer GÖKSENİN
1950-1953



Org. Fevzi UÇANER
1953-1957



Korg. H.Suphi GÖKER
1957-1959



Org. Tekin ARIBURUN
1959-1960



Korg. İhsan ORGUN
1960-1960



Tümg. Süleyman TULGAN
1961-1961



Korg. İrfan TANSEL
1961-1968



Org. Reşat MATER
1968-1969



Org. Muhsin BATUR
1969-1973



Org. Emin ALPKAYA
1973-1976



Korg. Cemal ENGİN
1976-1976



Org. Ethem Ruhi AYAN
1976-1978



Org. Tahsin ŞAHİNKAYA
1978-1983



Org. Halil SÖZER
1983-1986



Org. Cemil ÇUHA
1986-1988



Org. Safter NECİOĞLU
1988-1990



Org. Siyami TAŞTAN
1990-1992



Org. Halis Burhan
1992-1995



Org. Ahmet ÇÖREKÇİ
1995-1997



Org. İlhan KILIÇ
1997-1999



Org. Ergin CELASİN
1999-...

d. Jandarma Genel Komutanlığı'nın Tarihçesi :

Devlet güvenlik kuvvetlerinin yaşını, kuruluş günü gibi tarihî bir başlangıçla sınırlamanın imkân dışı olduğu açık bir gerçektir.

Güvenlik kuvvetlerinin kuruluş tarihleri insanların toplu yaşantıya geçiş tarihlerine eşittir. Bu nedenle Türk jandarmasının gerçek kuruluş tarihi de ilk Türk Devleti'nin kuruluş tarihi ile aynıdır. Bu tarihçede saptanan tarihler, Türk jandarma örgütündeki atılımların ve bazı köklü değişimlerin tarihleridir. Türk jandarmasının tarihçesi bu gerçeklerin ışığı altında düşünülmelidir.

Türk Milleti'nin her zaman düzenli ve uzun ömürlü devletler kurduğu tarihsel bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Göktürk yazıtlarında Hakanların güvenlik işlerinde görevlendirdikleri Yarganlar, bugünkü iç güvenliğimizin bekçisi jandarmanın ilk temsilcileridir. Yarganların bir zabıta teşkilâtının, hakan emrinde olarak emniyet ve asayişi temin ettikleri anlaşılmaktadır.

Büyük Selçuklular'da "Şahne", Anadolu Selçukluları'nda "Subaşı", zabıta örgütüne ait makamlardır.

Osmanlı idarî teşkilâtında ise, kazalarda kadıların emrinde olarak "Ases Başı" ve "Asesler" emniyet ve asayişi korur ve zabıta faaliyetlerini yürütürlerdi.


Ases Başı

Sancaklarda Mirliva veya Sancak Beyleri, Eyaletlerde, Mirimiran veya Mirliva askerî ve mülkî birer otorite olarak maiyetlerindeki askerlerle zabıta faaliyetlerini de yürütürlerdi.

Başkent İstanbul'da ise yeniçerilerin komutanı olan Yeniçeri Ağası sorumlu idi. Yeniçeri Ocağı'nın 1826 yılında kaldırılmasından sonra yerine Asakîr-i Muntazama-i Mansure ve Asakîr-i Muntazama-i Hassa adı verilen teşkilât kurulup Serasker ünvanını taşıyan bir komutana bağlandı. 1834 yılında Anadolu ve Rumeli'nin bazı eyaletlerinde Asakîr-i Redife adı altında kurulan askerî teşkilâtlar tarafından yürütülmüştür.

3 Kasım 1839 tarihinden itibaren Tanzimat Fermanı'ndaki ifadesi ile halkın can ve mal güvenliği, ırz ve namus maddesinin bu tarihten itibaren Umur-u Zaptiye'nin eyalet ve sancak valilikleri emrine tayinen gönderilen subaylar tarafından yürütüldüğü ve tatbike konduğu bir gerçektir.

18 Şubat 1846 tarihinde Zaptiye Mareşalliği kurulmuş, Eyalet ve Sancaklardaki umur-u zaptiye işleri doğrudan doğruya bu mareşalliğe bağlanmıştır. 1851 yılında Zaptiye Mareşalliğinin adı Zaptiye Kaymakamlığı olarak değiştirilmiş, 14 Haziran 1869 tarihinde Asakîr-i Zaptiye Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu nizamname ile zaptiye işleri bir düzene bağlanmıştır.

1876 yılında Cezayir, Tunus ve Trablusgarp'a Zaptiye Bahr-i Sefit alayının, asayişi sağlamak amacıyla gönderildiği ve bu alayların kara, bahriye ve zabıta eğitimi görmüş askerlerden meydana geldiği tesbit edilmiştir.

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Sadrazam Sait Paşa modern bir zabıta teşkilâtı kurmak için İngiltere ve Fransa'dan subaylar getirmiş, teşkilâtlanmada değişiklik yapılmış, Seraskerlik makamına bağlı Umum Jandarma Merkeziyesi kurulmuştur. Bu yeni jandarma nizamnamesiyle; kuruluş, görev, tayin ve terfi konuları yeni esaslara bağlanmış oluyordu.

Jandarma Karargâhı adı da islâh edilmiş olup, Daire şeklinde tensik edildi. Taşra teşkilâtında alaylar kuruldu ve diğer mevcutlarda tensik edildi. Jandarma teşkilâtındaki bu gelişmeler özellikle Balkanlarda çok etkili ve yararlı sonuçlar vermiştir. Bu arada, jandarma dairesinin adı Umum Jandarma Kumandanlığı olarak değiştirilmiştir.

1908 yılında ilk Jandarma Zabit Mektebi Selânik'te açılmıştır. Bu okulda, ordudan seçilmiş subaylara zabıta eğitimi verilerek jandarma sınıfına geçirilirlerdi. Ayrıca ikinci kısım olarak jandarma küçük zabitleri (Astsubayları) okutularak subay yetiştirilirdi. Balkan Savaşı ile beraber 1912 yılında bu okul İstanbul'a nakledilmiştir. 1918 yılı içinde kapanan okul, İstiklâl Savaşı sonunda 1924 yılında önce İzmit'te sonra Konya'da teşkilâtlanarak daha sonra da Ankara'ya nakledilmiştir.

1 nci Dünya Savaşı yıllarında jandarma, silâhlı kuvvetlerin yanında ve onun emrinde olarak bir taraftan iç güvenliği sağlarken bir taraftan da cephelerde koşmuş, özellikle Çanakkale cephesinde jandarma alaylarının hizmetleri ve askerî harekâttaki kahramanlıkları övgüye değer.

Kurtuluş Savaşı sırasında jandarma, bir yandan ordu ile birlikte dış düşmana karşı savaşmış, diğer yandan da iç düşmanlara karşı ordumuzun gerilerini emniyet altına almış bulunuyordu. Ayrıca, ordumuzun lojistik desteğinin sağlanmasında yaptığı hizmetler her türlü takdirin üstündedir.

Cumhuriyetin ilânından sonra, mevzuat yönünden jandarma teşkilâtında ilk büyük aşama 1930 yılında yapılmıştır. 22 Haziran 1930 tarihinde 1706 sayılı kanunun kabulü ile ilk defa jandarma teşkilâtı ile ilgili temel esaslar getirilmiştir. Bu konuda özellikle jandarmanın tanımı, görevleri, bağlılık durumu, sıfat ve yetkileri ile her kademedeki komutanların görev ve sorumlulukları tespit edilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Jandarma Genel Komutanlığı, karargâhı, müesseseleri, seyyar jandarma birlikleri, sabit jandarma birlikleri gibi kıt'alardan oluşan toplam 27 değişik kadrodan oluşmaktaydı.

Jandarma Genel Komutanının rütbesi Korgeneraldi. 1935 yılında jandarma teşkilâtında çok önemli bir gelişme daha olmuş, Jandarma subaylarının Kara Harp Okulu'nda yetiştirilmesi esas kabul edilmiştir. 1937 yılında Jandarma Teşkilât ve Vazife Nizamnamesi yürürlüğe girerek 1706 sayılı kanunun uygulama şekline açıklık getirilmiştir.

1939 yılında Jandarma teşkilâtı, sabit jandarma birlikleri, seyyar jandarma birlikleri, jandarma eğitim birlikleri ve okulları olmak üzere üç grupta yeniden düzenlenmiştir.

Sabit Jandarma birlikleri, İçişleri Bakanlığı emrinde olarak, kendi sorumluluk sahasında, Seyyar Jandarma birlikleri ise özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde sabit jandarma birliklerinin ulaşamadığı yörelerdeki emniyet ve asayişini sağlamaktadır. Eğitim birlikleri ve okulları ise bir taraftan personelin genel ve meslekî eğitimiyle, diğer taraftan da bulundukları bölgelerde çıkması muhtemel olayları da bastırmakta kullanılmak üzere görevlendirilmişlerdir.

Jandarma Genel Komutanlığı'nın Kuruluşu Olarak Kabul Edilen 1877 Yılından 1923 Yılına Kadar Görev Yapan Jandarma Teşkilâtı Komutanları :

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Korgeneral	İbrahim Rüştü Paşa	1877	1879
2	Korgeneral	Vitalis Paşa	1879	1885
3	Tuğgeneral	Mustafa Paşa	1885	1888
4	Korgeneral	Bülent Paşa	1888	1896
5	Korgeneral	İsmail Hakkı Paşa	1896	1897
6	Korgeneral	Münir Paşa	1897	1899
7	Korgeneral	Toston Paşa	1899	1903
8	Tuğgeneral	Hacı Nuri Paşa	1903	1907
9	Tuğgeneral	Münir Paşa	1907	1908
10	Tuğgeneral	Nazif Paşa	1908	1909
11	Tuğgeneral	Cevat Çıbanlı Paşa	1909	1910
12	Korgeneral	Mustafa Hilmi Bele	1910	1912
13	Tuğgeneral	Nazif Paşa	1912	1914
14	Tuğgeneral	Rasim Paşa	1914	1918
15	Albay	Refet Bele	1918	1919
16	Tuğgeneral	Ali Kemal Paşa	1919	1920
17	Albay	Mehmet Bahattin	1920	1921
18	Tuğgeneral	Ali Galip Paşa	1921	1923

Cumhuriyetin İlânından Günümüze Kadar Görev Yapan Jandarma Genel Komutanları :

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Albay	Baha Hurşit SÜEL	1923	1924
2	Tümgeneral	A.Zeki SOYDEMİR	15.06.1924	13.01.1930
3	Korgeneral	Kazım ORBAY	13.01.1930	19.09.1935
4	Korgeneral	A.Naci TINAZ	19.09.1935	18.01.1939
5	Korgeneral	C.Cahit TOYDEMİR	18.01.1939	24.11.1940
6	Korgeneral	A.Rıza ARTUNKAL	24.11.1940	15.12.1941
7	Korgeneral	Rüştü AKIN	15.12.1941	11.02.1943
8	Korgeneral	Rıfat MATARACI	11.02.1943	09.05.1945
9	Korgeneral	Nazmi GÖNENLİ	09.05.1945	07.10.1947
10	Korgeneral	Şükrü KANATLI	07.10.1947	29.03.1949
11	Korgeneral	Nuri BERKÖZ	29.03.1949	03.07.1950
12	Korgeneral	Kemal YAŞINKILIÇ	03.07.1950	27.05.1954
13	Orgeneral	Tahsin ÇELEBİCAN	27.05.1954	27.05.1960
14	Tümgeneral	Nezihi FIRAT	27.05.1960	24.06.1960
15	Korgeneral	Hayati ATAKER	24.06.1960	07.08.1960
16	Korgeneral	Muhittin ÖNÜR	07.08.1960	26.06.1961
17	Tuğgeneral	Abdurrahman DORUK	26.06.1961	24.02.1962
18	Tuğgeneral	Fahri OĞAN	24.02.1962	23.07.1962
19	Orgeneral	Fikret ESEN	23.07.1962	12.07.1966
20	Orgeneral	Haydar SÜKAN	12.07.1966	04.09.1968
21	Orgeneral	Kemal ATALAY	04.09.1968	30.08.1969
22	Orgeneral	Semih SANCAR	30.08.1969	02.09.1970
23	Orgeneral	Kemalettin EKEN	02.09.1970	28.08.1972
24	Orgeneral	Orhan YİĞİT	28.08.1972	23.08.1975
25	Orgeneral	Nurettin ERSİN	23.08.1975	23.08.1976
26	Korgeneral	Şehap YARDIMOĞLU	23.08.1976	25.08.1978
27	Orgeneral	Sedat CELASUN	25.08.1978	05.12.1983
28	Orgeneral	Mehmet BUYRUK	05.12.1983	30.08.1985
29	Orgeneral	Fikret OKTAY	30.08.1985	22.08.1986
30	Orgeneral	Adnan DOĞU	22.08.1986	22.08.1988
31	Orgeneral	Burhanettin BİGALI	22.08.1988	20.08.1990
32	Orgeneral	Eşref BİTLİS	30.08.1990	30.08.1993
33	Orgeneral	Aydın İLTER	30.08.1993	18.08.1995
34	Orgeneral	Teoman KOMAN	18.08.1995	28.08.1997
35	Orgeneral	Fikret Ö.BOZTEPE	28.08.1997	30.08.1998
36	Orgeneral	Rasim BETİR	30.08.1998	-----

Cumhuriyetin İlânından Günümüze Kadar Görev Yapan Jandarma Genel Komutanları



Alb. Baha Hurşit SÜEL
1923-1924



Tümg. A.Zeki SOYDEMİR
1924-1930



Korg. Kazım ORBAY
1930-1935



Korg. A.Naci TINAZ
1935-1939



Korg. C.Cahit TOYDEMİR
1939-1940



Korg. A.Rıza ARTUNKAL
1940-1941



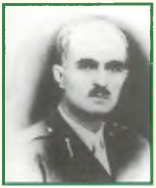
Korg. Rüştü AKIN
1941-1943



Korg. Rıfat MATARACI
1943-1945



Korg. Nazmi GÖNENLİ
1945-1947



Korg. Şükrü KANATLI
1947-1949



Kor. Nuri BERKÖZ
1949-1950



Korg. Kemal YAŞINKILIÇ
1950-1954



Org. Tahsin ÇELEBİCAN
1954-1960



Tümg. Nezihi FIRAT
1960-1960



Korg. Hayati ATAKER
1960-1960



Korg. Muhittin ÖNÜR
1960-1961



Tuğg. Abdurrahman DORUK
1961-1962



Tuğg. Fahri OĞAN
1962-1962



Org. Fikret ESEN
1962-1966



Org. Haydar SÜKAN
1966-1968



Org. Kemal ATALAY
1968-1969



Org. Semih SANCAR
1969-1970



Org. Kemalettin EKEN
1970-1972



Org. Orhan YİĞİT
1972-1975



Org. Nurettin ERSİN
1975-1976



Korg. Şahap YARDIMOĞLU
1976-1978



Org. Sedat CELASUN
1978-1983



Org. Mehmet BUYRUK
1983-1985



Org. Fikret OKTAY
1985-1986



Org. Adnan DOĞU
1986-1988



Org. Burhanettin BİGALI
1988-1990



Org. Eşref BİTLİS
1990-1993



Org. Aydın İLTER
1993-1995



Org. Teoman KOMAN
1995-1997



Org. Fikret Ö.BOZTEPE
1997-1998



Org. Rasim BETİR
1998-...

8. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI'NIN TARİHÇESİ :

a. Osmanlı Dönemi :

Osmanlı Devleti'nden önce kurulan Türk devletlerinin ordularında Genelkurmay teşkilâtının mevcut olmadığı, tarih kitapları ve yapılan eski seferlerin tetkikinden anlaşılmaktadır.

XIV ncü yüzyılın başlarında, devrin en mükemmel ordusu olan Osmanlı ordusunda bir kurmay heyetinin olduğu ancak yapı ve teşkilât itibarıyla bugünkü Genelkurmay teşkilâtına uymadı görülmektedir.

XVIII nci yüzyıldan itibaren yapılan ıslahat hareketleri, 1826 yılında Sultan II nci Mahmut'un Yeniçeri Ocağı'nı kapatmasından sonra yeni ve düzenli bir ordunun kurulmasına karar verilmiştir. 1826 yılında Seraskerlik makamı kurularak, Kara Kuvvetleri'nin başı olan Seraskerlik makamına da Ağa Hüseyin Paşa getirilmiştir.



Serasker Ağa Hüseyin Paşa

Yeniçeri Ocağı kaldırılarak yerine nizamî teşkilât kurulurken, Ocak gibi Ağalık ünvanı da lağv edilmiş ve Umur-u Berriyye-i Askerîyye Nezaretinde bulunan zata "Serasker" adı verilmiştir. Seraskerler ilk zamanlarda "Ağa Kapısı" 'nda vazife görürlerken 1252 (1836)'dc II nci Sultan Mahmut'un emriyle Eskisaray boşaltılarak Seraskerlik makamı ihdas olunmuştur. 1842'de Seraskerlik lağv edilmiş, Reşat Paşa'ya bu vazife "Asakîr-i Mansure" ünvanıyla tevcih edilmiştir. Daha sonra Hassa ve Mansure mareşallikleri birleştirildi. Hasan Rıza Paşa'ya Seraskerlik unvanı verildi.

1297 (1879-1880) yılında yapılan teşkilâtta Seraskerlik lağv edilerek "Harbiye Nezareti" kurulmuş ve Hüseyin Hüsnü Paşa, Harbiye Nazırı olmuştur.

Türk Ordusu'nun ilerlemesi yolunda gereken tedbirleri bulup ortaya koymakla görevli "Dar-ı Şûra-yı Askerî Meclisi" 1826 yılında Bab-ı Seraskerî de kurulmuş ve bu teşkilât 1843 yılında genişletilmiştir. 1845 yılında kurmay sınıfı meydana getirilmiş ve Avrupa'da öğrenim yapmış üsteğmen-albay rütbesinde 27 kişi kurmay subay sınıfına geçirilmişti. Bunların başına "Reis-i Erkân-ı Harbiye" yani kurmay başkanı adıyla Dar-ı Şûra-yı Askerî Meclisi üyelerinden Tuğgeneral (Mirliva) Abdi Paşa getirilmiştir.

1876 yılında II nci Abdülhamit tahta çıktığında Osmanlı ordusu ve askerî teşkilâtı modern bir yapıya sahip olup şu bölümlerden meydana gelmekte idi.

(1) Bab-ı Seraskerî :

Askerî teşkilâtın en yüksek makamı idi. Bugünkü Millî Savunma Bakanlığı'nın sahip olduğu yetkilere sahipti.

(2) Dar-ı Şûra-yı Askerî :

Bugünün Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılmakta olan vazifeleri görmekle yükümlüydü. Şûra teşkilâtı sonradan kaldırılmış ve vazifeleri Erkân-ı Harbiye Umumiye Dairesi teşkilâtı içine alınmıştır.

(3) Erkân-ı Harbiye Umumiye Dairesi :

II nci Abdülhamit devrinde böyle bir daire bulunmamakla beraber, bir Erkân-ı Harbiye Reisliği bulunmakta ve ordu birliklerinde bulunan erkân-ı harp reislikleri ile ilgili olmaktadır. Zamanla bir daire şeklini almıştır.

Erkân-ı Harbiye teşkilâtının genişlemesi 1877 Osmanlı- Rus Harbi'nden sonradır. 23 Temmuz 1908 II nci Meşrutiyet'in ilân edildiği tarihte, Türk Genelkurmay Başkanlığı, Seraskerliğin bünyesi içinde "Erkân-ı Harbiye Umumiye Dairesi" adı altında bulunmaktaydı.



1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (Şıpka Taaruzu)

Bu daire çeşitli şubeler hâlinde görev ve sorumluluklarını yerine getirmiş ve Osmanlı Devleti'nin tarihe karışmasına kadar aynı şeklini muhafaza etmiştir.

Mondros Mütarekesini müteakip, Anadolu'da İstiklâl Savaşını yürütenler için henüz bir Genelkurmay idaresi yoktu. Genelkurmay Başkanlığı'nın kuruluş ve görevleri, Millî Hükûmetin kuruluş safhalarına uygun olarak zaman içinde şekillenmiştir. 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılan 2 Mayıs 1920 tarihli kanunla, Genelkurmay işlerini yürütmek üzere, Mecliste 11 bakanlı bir Bakanlar Kurulu meydana getirildi. Bu tarihte kurulan Genelkurmay Başkanlığı'nın ana görevlerini; genellikle ordunun sevk ve idaresini, seferberlik işlerini, kuruluş ve kadrolarını yapmak şeklinde özetlemek mümkün olabilir.

(4) Tophane-i Âmire Nezareti :

Bu kısımın vazifesi ordunun savaş silâhlarını, araç ve gereçlerini yapmak, tamir ve temin etmekti. Ayrıca Çanakkale Boğazı'nın muhafazası ve teknik eleman yetiştirilmesi konusu da vazifeleri arasındaydı.



18 nci Yüzyılda Yapılmış Bir Gravürde Tophane-i Âmire

b. Cumhuriyet Dönemi :

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti 3 Mart 1924 gün ve 424 sayılı kanunla lağv edilmiş ve yalnız Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâseti hâlinde, Erkân-ı Harbiye vazifelerinde bağımsız yüksek askeri makam olarak bırakılmıştır.

Yine bu tarihte Fevzi Paşa (Çakmak) Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisliğine atanmıştır. 1924 yılında kurulan Bahriye Vekâleti, kuruluşundan dört yıl sonra 16 Ocak 1928 tarihinde lağv edilmiştir. 1428 sayılı kanunla Millî Müdafaa Vekâleti Müsteşarlığı, 1199 sayılı kanunla da bu müsteşarlığa bağlı olarak Kara, Deniz ve Hava Müsteşarlıkları kurulmuştur. Genelkurmay Başkanlığı 29 Ekim 1931 tarihinde, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal ATATÜRK'ün açılışını yaptığı şimdiki binasına taşınmıştır.



Genelkurmay ve Millî Savunma Bakanlığı Binasının Açılış Töreni

1935 yılında Türk Ordusu'ndaki rütbe isimlerinin yeni Türkçe karşılıklarının kulanılmasına başlanmasıyla Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâseti'nin adı Genelkurmay Başkanlığı olarak değiştirilmiştir.

Osmanlıdan Günümüze Kadar Görev Yapan Genelkurmay Başkanları :

SERASKERLER

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Mareşal	Ağa Hüseyin Paşa	15.06.1826	01.05.1827
2	Mareşal	Mehmet Hüsrev Paşa	01.05.1827	11.11.1836
3	Mareşal	Damat Halil Rifat Paşa	11.11.1836	12.03.1838
4	Mareşal	Damat Sait Paşa	12.03.1838	03.07.1839
5	Mareşal	Damat Halil Rifat Paşa	03.07.1839	06.05.1840
6	Mareşal	Mustafa Nuri Paşa	06.05.1840	16.01.1843
7	Mareşal	Darbhor Reşit Paşa	16.01.1843	16.09.1843
8	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	16.09.1843	08.08.1845
9	Mareşal	Süleyman Refet Paşa	08.08.1845	17.01.1846
10	Mareşal	Mehmet Hüsrev Paşa	17.01.1846	24.12.1846
11	Mareşal	Damat M.Sait Paşa	24.12.1846	13.05.1848
12	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	13.05.1848	10.03.1849
13	Mareşal	Damat Mehmet Ali Paşa	10.03.1849	17.05.1851
14	Mareşal	Mütercim M.Rüştü Paşa	17.05.1851	15.05.1853
15	Mareşal	Damat Mehmet Ali Paşa	15.05.1853	30.01.1854
16	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	30.01.1854	04.06.1855
17	Mareşal	Mütercim M.Rüştü Paşa	04.06.1855	21.11.1856
18	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	21.11.1856	02.08.1857
19	Mareşal	Mühendis Kamil Paşa	02.08.1857	16.08.1857
20	Mareşal	Mütercim M.Rüştü Paşa	16.08.1857	23.10.1857
21	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	23.10.1857	30.06.1861
22	Mareşal	Mehmet Namık Paşa	30.06.1861	29.09.1861
23	Mareşal	Mütercim Rüştü Paşa	29.09.1861	20.10.1861
24	Mareşal	Damat Mehmet Ali Paşa	20.10.1861	03.01.1863
25	Mareşal	Hacı Raşit Paşa	03.01.1863	14.02.1863
26	Mareşal	Keçecizade M.Fuat Paşa	14.02.1863	06.06.1866
27	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	06.06.1866	11.02.1867
28	Mareşal	Mütercim M.Rüştü Paşa	11.02.1867	28.02.1868
29	Mareşal	Mehmet Namık Paşa	28.02.1868	09.02.1869
30	Mareşal	Hüseyin Avni Paşa	09.02.1869	08.09.1871
31	Mareşal	Ahmet Esat Paşa(Sakızlı)	08.09.1871	31.01.1872

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
32	Mareşal	Abdulkerim Nadir Paşa	31.01.1872	15.04.1872
33	Mareşal	Mustafa Sıtkı Paşa (Fosfor)	16.04.1872	17.08.1872
34	Mareşal	Yaver Mehmet Paşa	18.08.1872	12.10.1872
35	Mareşal	Ahmet Esat Paşa	12.10.1872	15.02.1873
36	Mareşal	Hüseyin Avni Paşa	16.02.1873	25.04.1875
37	Mareşal	Ali Saip Paşa	26.04.1875	21.08.1875
38	Mareşal	Hüseyin Avni Paşa	21.08.1875	01.10.1875
39	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	01.10.1875	21.11.1875
40	Mareşal	Namık Paşa	21.11.1875	11.01.1876
41	Mareşal	Hasan Rıza Paşa	11.01.1876	20.04.1876
42	Mareşal	Derviş Mehmet Paşa	20.04.1876	06.05.1876
43	Mareşal	Abdulkerim Nadir Paşa	06.05.1876	12.05.1876
44	Mareşal	Hüseyin Avni Paşa	12.05.1876	16.06.1876
45	Mareşal	Abdulkerim Nadir Paşa	16.06.1876	03.09.1876
46	Mareşal	Topal Mehmet Redif Paşa	03.09.1876	17.12.1877
47	Mareşal	Mehmet Rauf Paşa	17.12.1877	18.01.1878
48	Mareşal	Mehmet İzzet Paşa	18.01.1878	16.05.1878
49	Mareşal	Damat Mahmut Celâlettin Paşa	16.05.1878	04.06.1878
50	Mareşal	Mustafa Sıtkı Paşa (Fosfor)	04.06.1878	04.12.1878
51	Mareşal	Gazi Osman Nuri Paşa	05.12.1878	11.07.1880
52	Mareşal	Hüseyin Hüsnü Paşa	11.07.1880	11.01.1881
53	Mareşal	Gazi Osman Nuri Paşa	11.01.1881	30.11.1881
54	Mareşal	Hüseyin Hüsnü Paşa	30.11.1881	02.12.1882
55	Mareşal	Gazi Osman Nuri Paşa	02.12.1882	25.09.1885
56	Mareşal	Ali Saip Paşa	25.09.1885	29.08.1891
57	Mareşal	Gazi Osman Nuri Paşa	29.08.1891	05.09.1891
58	Mareşal	Mehmet Rıza Paşa	05.09.1891	23.07.1908
		ERKÂN-I HARBİYE-İ UMUMİYE REİSLERİ		
59	Mareşal	Ahmet İzzet Paşa (Furgaç)	23.07.1908	11.06.1913
60	Korgeneral	Hadi Paşa	11.06.1913	03.01.1914
61	Orgeneral	Enver Paşa	03.01.1914	03.11.1918
62	Mareşal	Ahmet İzzet Paşa	14.10.1918	03.11.1918

S. No	Rütbe	Adı ve Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
63	Korgeneral	Cevat Şakir Paşa(Çobanlı)	03.11.1918	24.12.1918
64	Korgeneral	M.Fevzi Çakamak Paşa	24.12.1918	14.05.1919
65	Korgeneral	Cevat Şakir Paşa(Çobanlı)	14.05.1919	02.08.1919
66	Orgeneral	Hadi Paşa	02.08.1919	12.09.1919
67	Tuğgeneral	Fuat Paşa	12.09.1919	09.10.1919
68	Korgeneral	Cevat Şakir Paşa(Çobanlı)	09.10.1919	16.02.1920
69	Korgeneral	Şevket Turgut Paşa	16.02.1920	02.05.1920
70	Orgeneral	Hadi Paşa	02.05.1920	13.05.1920
71	Orgeneral	Ahmet Hamdi Paşa(Abuk)	13.05.1920	23.10.1920
72	Tuğgeneral	Zeki Paşa	23.10.1920	04.11.1922

TÜRKİYE CUMHURİYETİ GENELKURMAY BASKANLARI

1	Orgeneral	M. İsmet İNÖNÜ	03.05.1920	05.08.1921
2	Mareşal	M. Fevzi ÇAKMAK	05.08.1921	12.01.1944
3	Orgeneral	M. Kazım ORBAY	12.01.1944	30.07.1946
4	Orgeneral	Salih OMURTAK	01.08.1946	08.06.1949
5	Orgeneral	Abdurrahman Nafiz GÜRMAN	10.06.1949	06.06.1950
6	Orgeneral	Mehmet Nuri YAMUT	06.06.1950	10.04.1954
7	Orgeneral	Ahmet Nurettin BARANSEL	28.05.1954	25.08.1955
8	Orgeneral	İsmail Hakkı TUNABOYLU	25.08.1955	10.10.1957
9	Orgeneral	İbrahim Fevzi MENGÜÇ	11.10.1957	22.08.1958
10	Orgeneral	Mustafa Rüştü ERDELHUN	23.08.1958	27.05.1960
11	Orgeneral	Ragıp GÜMÜŞPALA	03.06.1960	04.08.1960
12	Orgeneral	Cevdet SUNAY	04.08.1960	16.03.1966
13	Orgeneral	Cemal TURAL	16.03.1966	16.03.1969
14	Orgeneral	Memduh TAĞMAÇ	16.03.1969	29.08.1972
15	Orgeneral	Ö.Faruk GÜRLER	29.08.1972	06.03.1973
16	Orgeneral	Semih SANCAR	06.03.1973	07.03.1978
17	Orgeneral	A.Kenan EVREN	07.03.1978	01.07.1983
18	Orgeneral	Nurettin ERSİN	01.07.1983	06.12.1983
19	Orgeneral	Mustafa Necdet ÜRUĞ	06.12.1983	02.07.1987
20	Orgeneral	Necip TORUMTAY	24.07.1987	03.12.1990
21	Orgeneral	Doğan GÜREŞ	06.12.1990	30.08.1994
22	Orgeneral	İsmail Hakkı KARADAYI	30.08.1994	30.08.1998
23	Orgeneral	Hüseyin KIVRIKOĞLU	30.08.1998	----

Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanları



Org. M.İsmet İNÖNÜ
1920-1921



Mareşal M.Fevzi ÇAKMAK
1921-1944



Org. M.Kazım ORBAY
1944-1946



Org. Salih OMURTAK
1946-1949



Org. A.Nafiz GÜRMAN
1949-1950



Org. M.Nuri YAMUT
1950-1954



Org. A.Nurettin BARANSEL
1954-1955



Org. İ.Hakkı TUNABOYLU
1955-1957



Org. İ.Fevzi MENGÜÇ
1957-1958



Org. M.Rüştü ERDELHUN
1958-1960



Org. Ragıp GÜMÜŞPALA
1960-1960



Org. Cevdet SUNAY
1960-1966



Org. Cemal TURAL
1966-1969



Org. Memduh TAGMAÇ
1969-1972



Org. Ö.Faruk GÜRLER
1972-1973



Org. Semih SANCAR
1973-1978



Org. A.Kenan EVREN
1978-1983



Org. Nurettin ERSİN
1983-1983



Org. M.Necdet ÜRÜĞ
1983-1987



Org. Necip TORUMTAY
1987-1990



Org. Doğan GÜREŞ
1990-1994



Org. İ.Hakkı KARADAYI
1994-1998



Org. Hüseyin KIVRIKOĞLU
1998-...


GENELKURMAY BAŞKANLIĞI

9. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI'NIN TARİHÇESİ :

Tarih boyunca Türkler, çeşitli devirlerde muhtelif bölgelerde, birçok devletler kurmuşlar ve dünyanın en güçlü ordularını meydana getirmişlerdir. Tarihe yön vermiş olan Türk Silâhlı Kuvvetleri daima mükemmel bir teşkilâtlanma içerisinde kalmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun "Yeniçeri Ocağı" Türk Ordusu'nun bugünkü anlamındaki ilk teşkilini ifade etmektedir. Bu örgütün kuruluş tarihi 1362 olarak kabul edilmiştir. Bu ordu ile Osmanlı Devleti'nin kurulmasından itibaren 250 yıl kadar süren yükselme devrinde savaş ve akınlar yapılarak birçok zaferler kazanılmıştır.

15 Haziran 1826 tarihinde ayaklanmaları üzerine Yeniçeri Ocağı II nci Mahmut tarafından kaldırılmıştır. Yerine yeni bir teşkilât kurulmasına karar verilmiştir. Ayaklanmadan üç gün sonra yayınlanan bir emirname ile Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmış olduğu bildirilerek "Asakîr-i Mansure-i Muhammediye" adıyla ücretli askerlerden oluşan yeni bir teşkilât kurulmuştur.

Kurulan teşkilâtın başına "Serasker" adı ile Ağa Hüseyin Paşa getirilmiş ve bu suretle SERASKERLİK makamı ihdas edilmiştir. Serasker'in yalnız emir ve komuta ile meşgul olabilmesi için askerin idarî işleriyle uğraşmak üzere birde " Mansure Nezareti" ihdas edilmişti. Yeni kurulan Asakîr-i Mansure-i Muhammediye ordusu Seraskere bağlı idi. Bu ordu sekiz adet Tertip adı verilen Alay karşılığı birlikten meydana geliyordu. Her tertip sağ ve sol olmak üzere iki koldan (Tabur eşidi), her kol yüz mevcutlu altı saftan (Bölük eşidi) teşkil ediliyordu.

Teşkilâtın kuruluşundan 82 yıl sonra 1908'de İkinci Meşrutiyetle birlikte Harbiye Nezareti adını almıştır. Bu yeni teşkilât 10 daireye ayrılmıştı. Ayrıca, Seraskerliğe Ordu Komutanlıkları, Sanayii Alayı ve Askeri Tekaüt Sandığı (Emekli Sandığı) bağlı bulunmakta idi. Piyade, Süvari ve Topçu Daireleri gibi daireler kendi sınıfının her türlü barış ve sefer işlemleri ile uğraşırdı. Bunları müşterek bir hedef altında toplayabilecek bir koordinatör olmadığı gibi, bir prensip de mevcut değildi. En önemli bir daire olan Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Dairesi redif ve asker alma işlemleri gibi görevlerle uğraşmakta idi.

Sadrazam Sait Paşa'nın kurduğu ilk meşrutiyet kabinesinde verilen bir kararla Bab-ı Seraskeri'nin adı "Harbiye Nezaretine" çevrilmiş ve Serasker adı da Harbiye Nazırı olmuştu. Bu suretle Meşrutiyetin ilk Harbiye Nazırı, Ömer Rüştü Paşa olmuş ve bunu eski devrin paşalarından Recep Paşa izlemişti. Devrin ilk Harbiye Nazırı, Harbiye Nezareti bünyesinde esaslı bir değişiklik ve yenilik yapamamıştı. Harbiye Nezareti uzun zaman yalnız bir ad değiştirmekle kalmıştı. Meşrutiyeti getiren genç aydınlarla silâhlı kuvvetler mensupları, Silâhlı Kuvvetler'de süratle değişiklikler yapmak için sabırsızlanıyorlardı. Bu amaçla silâhlı kuvvetlerin yöneticisi durumunda bulunan Harbiye Nezaretinin teşkilât yapısında değişiklik ve yenilik yapmak görevi, zamanın en çok sevilen ve güvenilen komutanı olan Mahmut Şevket Paşa'ya verilmişti. Harbiye Nezareti Mahmut Şevket Paşa'nm gayreti ve genç kurmaylarının yorulmak bilmez çalışmalarıyla yeni bir şekle sokuldu.

a. Harbiye Nezareti,eskiden adı "Meclis-i Muham-i Harbiye" olan Askerî Şûra da kuruluşuna dahil olmak üzere aşağıdaki şekilde teşkilâtlandırılmıştır.

(1) Tahrirat Dairesi

(2) Şifre Kalemi

(3) Tercüme Kalemi

(4) Memur Sicilleri

(5) Personel Kalemi

(6) Evrak Kalemi

b. Harbiye Nezaretine Bağlı Daireler :

(1) Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Dairesi (Genelkurmay Başkanlığı)

(2) Piyade Dairesi

(3) Süvarî Dairesi

(4) Sahra Topçu ve Nakliye (Ulaştırma) Kıt'aatı Dairesi

(5) Ağır Topçu Müfettişi Umumiliği

(6) Sıhhiye (Sağlık) Dairesi

(7) Baytar (Veteriner) Dairesi

(8) Kıt'aatı Fenniye ve Mevakii Müstahkeme Müfettişliği (Muhabere ve İstihkâm)

(9) Muhakemet Dairesi

(10) Muhasebat-i Umumiye Dairesi

(11) Levazımatı Umumiye Dairesi

Ayrıca, doğrudan doğruya Harbiye Nazırına bağlı kurumlar :

(1) Bağımsız İnşaat

(2) Evrak Mahzeni Şubesi

(3) İntihabı Kuttab-ı Askerîye Komisyonu (Askerî Kâtipler Seçme Komisyonu)

(4) Borç Verme Komisyonu

(5) Askerî Basımevi

(6) İstanbul Merkez Komutanlığı

Harbiye Nezaretine bağlı önemli dairelerden biri ise ; Terbiye ve Tedrisat Müfettişi Umumiliği idi. Bu genel müfettişlik askerî okullara emir komuta ediyordu. Okullar ise şunlardır :

(1) Erkân-ı Harbiye Mektebi

(2) Harp Akademisi

(3) Mektebi Fünun-u Harbiye

(4) Harbiye Mektebi (Harp Okulu)

(5) Mühendishane-i Berriye Hümayun

(6) Topçu, İstihkâm ve Nakliye Okulları

(7) Tıbbiye ve Veteriner Okulları

(8) İstanbul Kuleli Askerî İdadîsi

Harbiye Nezaretine, İstanbul ve İstanbul dışında bulunan Askerî Rüştiye ve İdadî Mektepleri (Askerî Lise ve orta okulları)'mn idamesi için Askerî Okullar Genel Müdürlüğü kurulmuştu.

Bu Genel Müdürlüğe bağlı olan askerî okullar ise şunlardır : İstanbul'da; Eyüp, Beşiktaş, Fatih, Soğukçeşme, Toptaşı ve Kocamustafa Paşa Askerî Rüştiyeleri ile Kuleli Askerî İdadîsi. Taşrada ise ; Edirne , Üsküp, İşkodra, Manastır, Selânik, Elazığ, Konya, Van, Trabzon, Halep, Beyrut, Şam, Bağdat, Süleymaniye (Irak), San'a (Yemen), Taiz (Yemen), Rüştiyeleri ile Manastır, Edirne, Bursa, Erzincan, Bağdat, Şam ve Trablusgarp Askerî İdadîleri idi.

Harbiye Nezaretine bağlı diğer önemli bir müfettişlik de; muhtelif sınıf okulları müfettişliği idi. Sunuf-u Mutelife Müfettişliği adı altında bulunan bu Müfettişliğin başlıca okulları :

(1) Piyade Endaht Mektebi (Piyade Atış Okulu)

(2) Sahra Topçu Endaht Mektebi (Sahra Topçu Atış Okulu)

(3) Ağır Topçu Endaht Mektebi (Ağır Topçu Okulu)

(4) Süvari Binicilik ve Tatbikat Okulu

(5) Dersaadet (İstanbul) ve Selânik Zabitan (Subaylar) Talimgâhı

(6) Levazım Okulu

(7) İhtiyat Zabitan Mektebi(Yedeksubay Okulu)

(8) Piyade, Süvari ve Topçu Küçük Zabit Mektepleri (Astsubay Okulları)

Harbiye Nezaretinin diğer bir genel müfettişliği de, İmâlat-ı Harbiye (Fen-Sanat Askerî Fabrikalar) Genel Müdürlüğü'dür. Bu Müdürlüğün tüfek, top fabrikaları ile piyade ve topçu mermisi ile tapa fabrikaları ve dumanlı, dumansız barut fabrikaları belli başlı kurumları idi. Hemen hepsi İstanbul'da Ataköy bölgesinde bulunuyordu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin Ankara'da 1920'de çalışmaya başladığı sırada, Heyet-i Vekil'de "Müdafaa-i Millîye Vekâleti"de yer almıştır. Bu devirde "Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti" de bir Bakanlık hâlinde kurulmuştu. Başkomutanlık müessesesi, her iki organ arasında koordinasyon sağlamakta idi.

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti, Silâhlı Kuvvetlerin eğitim, harekât ve istihbarat hizmetlerini, Müdafaa-i Millîye Vekâleti ise; seferberlik, ikmal ve idare hizmetlerini yürütüyordu.

Cumhuriyetin ilânından sonra'da "Müdafaa-i Millîye Vekâleti" aynı isimle Bakanlar Kurulu'ndaki yerini muhafaza etmiştir.

3 Mart 1924'de Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâleti'nin adı, Erkân-ı Harbiye Umumiye Riyâseti olarak değiştirildi. Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâseti, bu dönemde bağımsız olarak bir plânlama organı idi. Ancak harekât, eğitim ve istihbarat konularında Silâhlı Kuvvetler'e emir ve komuta ediyordu. Millî Müdafaa Vekâleti ise bütçeden sorumlu idi. İkmal ve idarî hizmetleri yürütmekle görevli bulunuyordu.

Müdafaa-i Millîye Vekâleti'nin adı 3 Ocak 1929 tarihinde "Millî Müdafaa Vekâleti" olarak değiştirilmiş, 16 Nisan 1945 tarihinde de "Millî Savunma Bakanlığı" olarak Türkçeleştirilmiştir.

Kuruluşundan Günümüze Kadar Görev Yapan Millî Savunma Bakanları :

HARBİYE NAZIRLARI

S. No	Adı ve Soyadı	Rütbe	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Ömer Rüştü Paşa(Mekkelioğlu)	Mareşal	22.07.1908	07.08.1908
2	Recep Paşa	Mareşal	07.08.1908	19.08.1908
3	Ali Rıza Paşa	Mareşal	19.08.1908	10.02.1909
4	Hüseyin Nazım Paşa	Mareşal	10.02.1909	13.02.1909
5	Ali Rıza Paşa	Mareşal	13.02.1909	14.04.1909
6	Gazi İbrahim Ethem Paşa	Mareşal	14.04.1909	28.04.1909
7	Salih Hulusi Paşa (Kezrak)	Mareşal	28.04.1909	12.01.1910
8	Mahmut Şevket Paşa (Kethüdazade)	Mareşal	12.01.1910	09.07.1912
9	Hüseyin Nazım Paşa	Mareşal	09.07.1912	22.01.1913
10	Mahmut Şevket Paşa	Mareşal	23.01.1913	11.06.1913
11	Ahmet İzzet Paşa (Furgaç)	Mareşal	18.06.1913	03.01.1914
12	Enver Paşa	Orgeneral	03.01.1914	13.10.1918
13	Ahmet İzzet Paşa (Furgaç)	Mareşal	14.10.1918	11.11.1918
14	Abdullah Kölemen Paşa	Mareşal	11.11.1918	19.12.1918
15	Cevat Şakir Paşa (Çobanlı)	Orgeneral	19.12.1918	13.01.1919
16	Ömer Yaver Paşa	Tümgeneral	13.01.1919	24.02.1919
17	Ali Ferit Paşa	Tümgeneral	25.02.1919	04.03.1919
18	Ahmet Hamdi Paşa (Abuk)	Korgeneral	08.03.1919	02.04.1919
19	Mehmet Şakir Paşa	Mareşal	02.04.1919	19.05.1919
20	Şevket Turgut Paşa	Tümgeneral	19.05.1919	29.06.1919
21	Ali Ferit Paşa	Tuğgeneral	29.06.1919	21.07.1919
22	Nazım Paşa (Kavak)	Tümgeneral	21.07.1919	13.08.1919
23	Süleyman Şefik Paşa	Korgeneral	13.08.1919	02.10.1919
24	F. Cemal Paşa (Mersinli)	Tümgeneral	02.10.1919	21.01.1920
25	Salih Hulusi Paşa (Kezrak)	Mareşal	21.01.1920	03.02.1920
26	Mustafa Fevzi Çakmak Paşa	Mareşal	03.02.1920	05.04.1920
27	Damat Ferit Paşa	Tuğgeneral	05.04.1920	08.08.1920
28	Kara Sait Paşa	Tuğgeneral	08.08.1920	18.08.1920
29	Ahmet Hamdi Paşa (Abuk)	Korgeneral	18.08.1920	28.08.1920
30	Hüseyin Hüsnü Paşa	Tümgeneral	28.08.1920	21.10.1920
31	Çürüksulu Ziya Paşa (Kutnak)	Tuğgeneral	22.10.1920	04.11.1920

MİLLÎ MÜDAFAA VEKİLLERİ

S. No	Adı ve Soyadı	Hükümet	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Mareşal Fevzi ÇAKMAK	1 nci ve 2 nci İcra Vekilleri Heyeti	03.05.1920	05.08.1921
2	Tuğg. Rafet BELE	3 ncü icra Vekilleri Heyeti	05.08.1921	10.01.1922
3	Org. Kazım ÖZALP	4 ncü ve 5 nci icra vekilleri heyetiyle I. II. İnönü hükûmeti	10.01.1922	21.11.1924
4	Ali Fethi OKYAR	Okyar	22.11.1924	03.03.1925
5	Recep PEKER	III. İnönü	04.03.1925	01.11.1927
6	M.Abdulhalik RENDA	IV.ve V. İnönü	02.11.1927	29.12.1930
7	Zekai APAYDIN	V.veVI. İnönü	29.12.1930	01.03.1935
8	Org. Kazım ÖZALP	VI. İnönü, I.ve II. Bayar	01.03.1935	18.01.1939
9	Korg. A.Naci TINAZ	II.Bayar, I. ve II.Saydam	18.01.1939	05.04.1940
10	Korg. Saffet ARIKAN	II.Saydam	05.04.1940	12.11.1941
11	Korg. Ali Rıza ARTUNKAL	II. Saydam, I.ve II. Saraçoğlu	12.11.1941	05.08.1946

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLARI

12	Org.Cemal Cahit TOYDEMİR	Peker	07.08.1946	05.09.1947
13	Münir BİRSEL	Peker ve I.Saka	05.09.1947	08.06.1948
14	Hüsnü ÇAKIR	II.Saka ve Günaltay	10.06.1948	22.05.1950
15	R.Şevket İNCE	I.Menderes	22.05.1950	08.03.1951
16	Hulusi KÖYMEN	II.Menderes	09.03.1951	10.11.1952
17	Seyfi KURTBEY	II.Menderes	10.11.1952	01.11.1953
18	Kenan YILMAZ	II.Menderes	01.11.1953	14.05.1954
19	Ethem MENDERES	III.Menderes	17.05.1954	15.09.1955
20	Fuat KÖPRÜLÜ	III.Menderes	15.09.1955	27.07.1957
21	Şemi ERGİN	IV.Menderes	28.07.1957	19.01.1958
22	Ethem MENDERES	V.Menderes	19.01.1958	27.05.1960
23	Org.Cemal GÜRSEL	I.Gürsel	30.05.1960	09.06.1960
24	Org.Fahri ÖZDİLEK	I.Gürsel	09.06.1960	22.11.1960

S. No	Adı ve Soyadı	Hükümet	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
25	Hüseyin ATAMAN	I.Gürsel	22.11.1960	04.01.1961
26	Org.Muzaffer ALANKUŞ	II.Gürsel	05.01.1961	28.06.1961
27	Org.Fahri ÖZDİLEK	II.Gürsel	28.06.1961	20.11.1961
28	İlhami SANCAR	I.,II. ve III. Koalisyon	20.11.1961	20.02.1965
29	Hasan DİNÇER	IV.Koalisyon	20.02.1965	07.08.1965
30	Hazım DAĞLI	IV.Koalisyon	07.08.1965	22.10.1965
31	Ahmet TOPALOĞLU	I.,II. ve III. Demirel	27.10.1965	12.03.1971
32	Ferit MELEN	I.ve II.Erim	26.03.1971	22.05.1972
33	Mehmet İZMEN	Melen	22.05.1972	16.04.1973
34	İlhami SANÇAR	Talu	16.04.1973	26.01.1974
35	Hasan Esat IŞIK	Ecevit	26.01.1974	22.11.1974
36	İlhami SANÇAR	I. Irmak	22.11.1974	28.03.1975
37	Ferit MELEN	Demirel	28.03.1975	21.06.1977
38	Hasan Esat IŞIK	Ecevit	21.06.1977	21.07.1977
39	Sadettin BİLGİÇ	Demirel	21.07.1977	14.10.1977
40	Turan KAPANLI	Demirel	29.10.1977	05.01.1978
41	Hasan Esat IŞIK	Ecevit	05.01.1978	14.11.1979
42	Ahmet İhsan BİRİNCİOĞLU	Demiral	14.11.1979	12.09.1980
43	Ümit Halûk BAYÜLGEN	Ulusu	21.09.1980	13.12.1983
44	Zeki YAVUZTÜRK	I.Özal	13.12.1983	22.12.1987
45	Ercan VURALHAN	II.Özal	22.12.1987	31.03.1989
46	Safa GİRAY	II.Özal	01.04.1989	18.10.1990
47	Hüsnü DOĞAN	II.Özal	29.10.1990	22.02.1991
48	Mehmet YAZAR	II.Özal	04.03.1991	24.06.1991
49	Barlas DOĞU	Akbulut	24.06.1991	21.11.1991
50	Nevzat AYAZ	Demirel	20.11.1991	25.10.1993
51	Mehmet GÖLHAN	Çiller	25.10.1993	09.10.1995
52	Vefa TANIR	Çiller	09.10.1995	07.03.1996
53	Oltan SUNGURLU	Yılmaz	07.03.1996	28.06.1996
54	Turan TAYAN	Erbakan	28.06.1996	30.06.1997
55	İsmet SEZGİN	Yılmaz	30.06.1997	11.01.1999
56	Hikmet Sami TÜRK	Ecevit	11.01.1999	29.05.1999
57	Sebahattin ÇAKMAKOĞLU	Ecevit	29.05.1999	------



Mecidi Nişanı Şemsesi, Osmanlı (1851)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ KISIM
1 NCİ DÜNYA SAVAŞI CEPHELERİ

İKİNCİ KISIM
CEPHELERDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

ÜÇÜNCÜ KISIM
OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU KURULUŞU



1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (Gedikler Muharebesi)

BİRİNCİ KISIM

1 NCİ DÜNYA SAVASI CEPHELERİ

10. KAFKAS (DOĞU) CEPHESİ
11. ÇANAKKALE CEPHESİ
12. IRAK CEPHESİ
13. FİLİSTİN CEPHESİ
14. AVRUPA CEPHESİ



Lamya Muharebesi (1897)

BİRİNCİ KISIM
1 NCİ DÜNYA SAVASI CEPHELERİ

10.KAFKAS (DOĞU) CEPHESİ :

1 nci Dünya Harbi öncesi, Almanya, Avusturya-Macaristan'ın, Osmanlı Devleti'ni paylaşmayı hedef alan siyasetlerine İtalyanların da katılması, üçlü ittifakı doğurmuştu. Alman İmparatoru Bismarck bu politikasıyla özelikle Fransa'yı yalnız bırakmak ve Avrupa'da Alman üstünlüğünü sağlamak istemişti. Durumdan endişelenen Fransa ve İngiltere, bu kez Rusya ile anlaşarak karşıt üçlü anlaşmayı ortaya koydular. Böylece, blokların birbiri üzerinde egemenlik kurma, Avrupa'da üstün duruma gelme çabaları başgöstermişti.

Durum gereği, beş Balkan devleti de büyüme ve varlıklarını sürdürebilmeleri için büyük devletlerle ilişki kurmaya başladılar. Dolayısıyla bloklar, bunları kendi taraflarına çekmek üzere, çeşitli vaadler ileri sürerek, siyasî ve askerî antlaşmalar yapmaya koyuldular. Kuşkulanan ve çıkarları çelişen devletler, olaylara cevap verebilmeleri için, ordularını günün tekniğine ve savaş şartlarına göre düzenlemeye, idarî ve lojistik olanaklarını geliştirmeye yöneldiler.

Böyle bir ortamda Osmanlı İmparatorluğu, egemen olduğu topraklarında varlığını korumaya çalışıyordu. Ancak, sonuç vermeyen savaşlar ve ayaklanmalar silâhlı kuvvetlerini yıpratmıştı. Ekonomik durumunun iyi olmaması nedeniyle de ordusunu dünya orduları gibi modern silâh, araç ve donatımı sağlayarak güçlendirememişti. Toprak kayıpları nedeniyle malî ve ekonomik olanaklarını fazlasıyla yitirmiş, idarî ve lojistik faaliyetleri perişan bir durumda idi.

Avrupa'da, Almanya'nın ekonomi ve endüstriyel alanda ulaştığı potansiyel ve buna paralel olarak gerçekleşen güçlü ordusu, onu başta İngiltere, Fransa, Rusya gibi büyük devletler olmak üzere diğer Avrupa devletleri zararına yeni hayat sahaları aramaya yönelmişti. Bu durum ise, Avrupa kıt'asında birbirine hasım iki siyasî blokun kurulmasına yol açmıştı.

Türkiye'ye gelince; bu gruplaşmada iki tarafa mensup devletler nezdinde anlaşma zemini arayan Türkiye, Antlaşma Devletlerinin buna yanaşmaları üzerine en sonunda Almanya ile bir antlaşma imzalayarak (2 Ağustos 1914) üçlü ittifaka girmiş oluyordu.

Yeni doğan yurtsever heyecana karşılık kabine ve İttihatçı üyelerin çoğunun yanısıra Türk halkının büyük bir çoğunluğu da İmparatorluğun nüfusunu, malîyesini ve silâhlı kuvvetlerini önemli derecede azaltan bir dizi savaştan sonra yeni bir savaşı destekleyecek güçte olmadığını biliyordu. Alman, otokrasi ve militarizmi yalnızca Almanya'da bir süre eğitim görmüş Enver Paşa ve diğer bir kısım subaylara yakın geliyordu. Enver Paşa, sahne arkasında Almanya'yla ittifak yollarını aramaktaydı. Diğer yandan, büyük güçler arasında yalnız Almanya Osmanlılarla açık bir ittifaka girmeye hazır görünüyordu. Ancak, Almanya ile bir bağlantıya kamuoyunun tepki göstereceği düşünülerek görüşmeler gizli yürütülüyor, durumdan Sadrazam ve Dışişleri Bakanı haberdar ediliyordu. Antlaşma Avrupa'da savaş başladıktan sonra 2 Ağustos 1914 tarihinde imzalandı.

Enver Paşa ve arkadaşları, Batılı müttefikleri Osmanlılara karşı savaş ilânına zorlamak için yeni kışkırtmalar arama peşindeydiler. İki savaş gemisi Almanya ile Enver Paşa'ya Osmanlıları savaşa sokacak bir fırsat yarattılar.Alman Akdeniz filosundan iki

kruvazör, Goben ile Breslau, Kuzey Afrika'daki Fransız üslerini bombardıman ettiler (3 Ağustos) ve sonra İngiliz filosundan kaçarak Osmanlı sularına girdiler. İngiltere, Osmanlıların tarafsız bir devlet olarak gemileri ve mürettabatını enterne etmeleri ya da sularından çıkarmaları gerektiğini ileri sürünce, gemiler sahte bir satışla Osmanlı Donanması için satın alınıp, adları Yavuz ve Midilli'ye çevrildi, filo komutanı Amiral Souchon Osmanlı Karadeniz filosu komutanı oldu.

Amiral Souchon komutasında 27 Ekim'de Karadeniz'e çıkan Türk donanmasının, 29 Ekim 1914 sabahı Sivastopol, Odessa, Novarosiski ve Kofe deniz üslerine taarruz etmesiyle Rusya ile Osmanlı Devleti arasındaki harp fiilen başlamış oldu.



Yavuz ve Midilli Zırhlılarının Odessa Limanı'nı Bombalamaları, Aynı Gün Sivastopol Limanı da Bombalanmıştı

Rus Kafkas Ordusunun, 1 Kasım 1914 sabahı Musun, Kötek, Narman ve Kaleboğazı bölgelerinden Türk sınırlarını geçmesiyle Türk harekât alanının ilk cephesinde savaş başladı. Ruslar Narman-Velibaba-Eleşkirt-Doğu Beyazıt hattının doğusunu ele geçirmek amacıyla saldırıya geçerek, Narman-Ekrek-Horasan-Velibaba hattına kadar ulaşmışlardır.

6-9 Kasım 1914 tarihleri arasında Köprüköy Muharebesi, 15-22 Kasım 1914 tarihleri arasında I nci Azap Muharebeleri yapıldı. Bu savaşlar Türklerin başarılı taarruzlarıyla geçti. 3 ncü Ordu gerek Köprüköy, gerekse Azap Muharebeleri'nde yaptığı cephe taarruzlarıyla, güçlükle de olsa Rusları biraz geri atarak yerel bir başarı sağladı. Harbin ilk aylarında meydana gelen bu durum, ordunun subay, astsubay ve erleri üzerinde olumlu bir etki yarattı.

İstanbul'da bulunan Başkomutalık karargâhı, elde edilen başarıyı yeterli görmemekle beraber, yine de 3 ncü Orduyu kutlamış ve Rusları kesin yenilgiye uğratacak büyük kuşatma harekâtı plânının hazırlıklarına başlamıştı.

Oltu-Sarıkamış doğrultusunda 2.500 m. yüksekliktekı geçitlerden geniş bir kuşatma, 22 Aralık 1914'te şiddetli soğuklarda eksik giyim ve kuşam şartlarıyla başladı. Donma ve kıt'adan ayrı düşmeler sonucunda büyük kayıplarla Sarıkamış'a varıldı. Olumsuz kış şartlarında yapılan kuşatma harekâtında kahramanca çarpışmasına karşın 3 ncü Ordu çoğu donma yüzünden 60.000 kayıp vererek geri çekilmek zorunda kaldı.

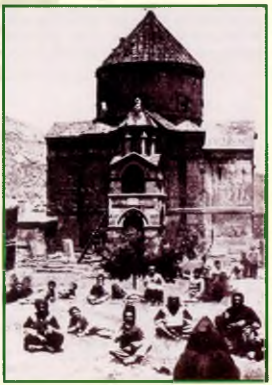
Sarıkamış Kuşatma Harekâtı, Türk Harp tarihinin pek acı olayı olmuştur. 9 ncu Kolordu sağ kalan pekaz mevcuduyla Ruslara esir düşmüş, 10 ncu Kolordu da mevcudunun %80'ini kaybetmiştir. Ağır koşullar altında muharebe eden Türk erleri muharebenin sonuna kadar direnmişler, vatanlarını korumak ve başarıya ulaşmak için sonsuz gayret göstermişlerdir.



Kafkas Cephesinde Sivilleri Acımasızca Katliamda Bulunan Ermeni Birliklerinden Biri Yürüyüş Halinde (1916)

Bu muharebede Türk Ordusu'nu soğuk ve açlık yenmiştir. Eğer Türk erinin sırtında kaputu ve ayağında postalı bulunsaydı, karnı da sadece bulgur çorbasıyla doyurulabilseydi, bütün bu olumsuz koşullara rağmen başarı yine onun olacaktı.

Sarıkamış kış taarruzunda çok kayba uğrayan 3 ncü Ordu'da, Erzurum bölgesinde tifüs hastalığı çıktı. Ruslar, kuvvetlerini 188.000 kişiye çıkartarak, Türk Ordusu'nu iki koldan kuşatmak üzere taarruza geçtiler. Fırsat kollayan Van'daki Ermeni azınlık ayaklandı (14 Nisan 1915). Askerî harekâtı baltalamaya ve silâhsız Türkleri öldürmeye yönelen Ermeni saldırıları, birçok doğu iline yayıldı. Osmanlı Hükûmeti, buradaki Ermeni halkım Suriye ve Irak'a yerleştirerek, gerekli güvenlik önlemlerini almaya başladı. Öte yandan Tortum ve Karaköse yönlerinden saldırıya geçen Rus kuvvetleri, Van ve Malazgirt'i ele geçirdiler (27 Mayıs 1915). Ancak, toparlanarak genel karşı taarruza başlayan 3 ncü Ordu Van ve Malazgirt'i kurtardığı gibi, Rusları da eski sınırlarına çekilmek zorunda bıraktı. 5 Ağustos 1915'de karşı taarruza geçen Ruslarla Kılıç Gediği'nde şiddetli çarpışmalar cerayan etti.



Bir Ermeni Kilisesi Önünde Ermeni Çeteciler (1916)

Grandük Nikolay bu cephenin komutanlığına atandıktan sonra Rus kuvvetlerinin sayısı daha da artırılarak 700.000 kişiyi buldu. Bu gücün karşısındaki 3 ncü Ordu'nun toplam mevcudu ise, yaklaşık 65.000 kişiydi. Ruslar, Çanakkale cephesinden serbest kalacak Türk birliklerinin Kafkas cephesine kaydırılmasından önce 3 ncü Ordu'ya ağır bir darbe indirmek amacıyla yeni bir taarruza geçtiler (11 Ocak 1916). Gece gündüz durmaksızın beş gün süren II nci Azap Savaşları sonunda Ruslar, 33 ncü Tümen bölgesinde cepheyi yararak Hasankale'ye girdiler (19 Ocak 1916). Erzurum mevkiini savunmak üzere geri çekilmek zorunda kalan 3 ncü Ordu olağanüstü çaba göstermesine rağmen kentin düşmesini engelleyemedi (16 Şubat 1916). Güneyden de taarruz eden Ruslar, Muş (17 Şubat) ile Rize'yi (8 Mart) işgal ettiler. Dumanlıdağ, Kop Dağı, Ognut-Muş ve Bitlis hattına çekilen 3 ncü Ordu, karargâhını da Erzincan'da kurdu. Ancak üç koldan ileri harekâtını sürdüren Rus ordusu, Mamahatun (15 Mart) ve Of'u (20 Mart) aldıysa da, Bayburt dayandı. Karaya bir kolordu çıkaran Ruslar, Trabzon'u ele geçirdiler (18 Nisan 1916). Bu durum karşısında, İzzet Paşa komutasındaki 2 nci Ordu'nun Erzurum üzerine yürümesi kararlaştırıldı. Ayrıca 3 ncü Ordu da İzzet Paşanın emrine verildi. Mamahatun geri alındı. Of doğrultusunda başlatılan taarruzla Rus kuvvetleri geri atıldıysa da Trabzon'dan Van gölüne kadar uzanan tüm cephede genel bir saldırıya geçen Ruslar, Bayburt (16 Temmuz), Erzincan (19 Temmuz), ve Muş'u (21 Temmuz) ele geçirdiler. Çanakkale'den doğu cephesine gönderilen Mustafa Kemal Paşa komutasındaki 16 ncı Kolordu Ruslara başarılı bir darbe indirerek, Muş'u geri aldı 2 Ağustos 1916. Böylece Hınıs'ta yıpranan Rus kuvvetleri, 2 ve 3 ncü Ordular karşısında Bitlis ile Tatvan'da da tutunamayarak hızla geri çekildi. Temmuz'dan Eylül 1916 ortalarına kadar süren bu şiddetli savaşlar sonunda her iki taraf da yorgun düştüğünden, Ekim'den başlayarak mevzilerine yerleştiler. Bu savaşlarda Ruslar 30.000, Türkler de yaklaşık 20.000 kişi kayıp vermişlerdir.

1916'da bu cephede önemli ölçüde ilerleyen Rus kuvvetleri, sonunda Bitlis güneyi-Muş-Çapakçur doğusu-Kiği-Erzincan batısı-Suşehri doğusu-Tirebolu hattında durduruldu. Ruslar bu cephede iki kat üstünlüklerini korumalarına karşın, üst üste tekrarladıkları saldırılar yüzünden çok ağır kayıplar verdiler. Rusya'da Bolşevikler iktidarı ele geçirdikten sonra bu cephede 15 Aralık 1917'den başlamak üzere dört haftalık bir ateşkes imzalandı. Rus Kafkas Ordusu dağıtıldı.



16 ncı Kolordu Komutanı Tümg. M.Kemal Paşa 28 Ekim 1916'da Bitlis Ziyaretlerinde

Ruslar'la Erzincan'da imzalan ateşkesten ve Rus Kafkas Ordusunun dağıtılmasından sonra bu cephede ordular arası savaş olmadı. Ancak, Rus kuvvetleri çekildikten sonra Van'da toplanan Ermeni taburları, Rusların işgal etmiş olduğu Türk topraklarında istilâya girişti̇ler. Bu durum karşısında Bitlis'ten Tirebolu'ya kadar uzanan cephede altı koldan taarruza geçen Vehip Paşa komutasındaki 3 ncü Ordu, 1914'teki Türk-Rus sınırına kadar olan bölgeyi geri aldı (1 Şubat-25 Mart 1918). Van kurtarıldıktan (7 Nisan) sonra da Brest-Litovsk Antlaşması uyarınca Kars, Ardahan ve Batum sancaklarının işgali için Erzurum'da Yakup Şevki Paşa komutasında dört tümenden oluşan özel bir grup hazırlandı. Yakup Şevki Paşa grubu Ardahan'ı (10 Nisan) ardından da Batum ve Çürüksu'yu (14 Nisan) ele geçirdi. Kars'ı Türklere bırakmak zorunda kalan Ermeniler (25 Nisan), Selim'e çekildiler. Daha sonra Tiflise kadar gelmiş olan Alman kuvvetleriyle birleşen Yakup Şevki Paşa grubu, demiryolu boyunca Erivan'a doğru ilerlemeye ve istasyonları işgal etmeye başladı. Karakilise alındı (26 Mayıs). Bunun üzerine Emenilerin isteğiyle Batum'da barış yapıldı (4 Haziran 1918).

Öte yandan Türkistan'ı ele geçirmek amacıyla bir Kafkas-İslâm Ordusuna dönüştürülen 3 ncü Ordu Tebriz'i alarak Hazar denizinin batı kıyılarına, Astrahan ve Volga Irmağı'na, Dağıstan ve Azerbaycan'a doğru ilerleyerek Bakü'yü zapt etti. Fakat Suriye ve İrak cephelerindeki ağır yenilgilerden sonra Azerbaycan ve Kuzey Kafkasya boşaltıldı, birliklerimiz geri çekildi.



Kafkas Cephesinde Ruslardan Elde Edilen Bir Top, Halen İstanbul Askerî Müzesinde Bulunmaktadır.

11.ÇANAKKALE CEPHESİ :

İttifak devletleri ile birlikte 1 nci Dünya Savaşı'na giren Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak amacıyla itilaf devletleri tarafından düzenlenmiş olan Çanakkale Harekâtı 1 nci Dünya Savaşının en önemli askerî faaliyetlerinden birini teşkil etmektedir. Osmanlı Devleti'nin Almanya yanında savaşa katılmasıyla zor durumda kalan İngiltere ve Fransa, Rusya ile doğrudan temasa geçip savaş güçlerini artırmak, Osmanlı Devleti'nin Süveyş Kanalı ve Hindistan yolu üzerindeki baskısını kaldırmak ve Orta Avrupa'ya sızan Alman-Avusturya ordularını arkadan çevirmek için bu harekâtı gerekli görmüşlerdi. Bununla birlikte henüz savaşa katılmamış olan Balkan devletlerini de kendi yanlarına çekmeyi hedefliyorlardı.

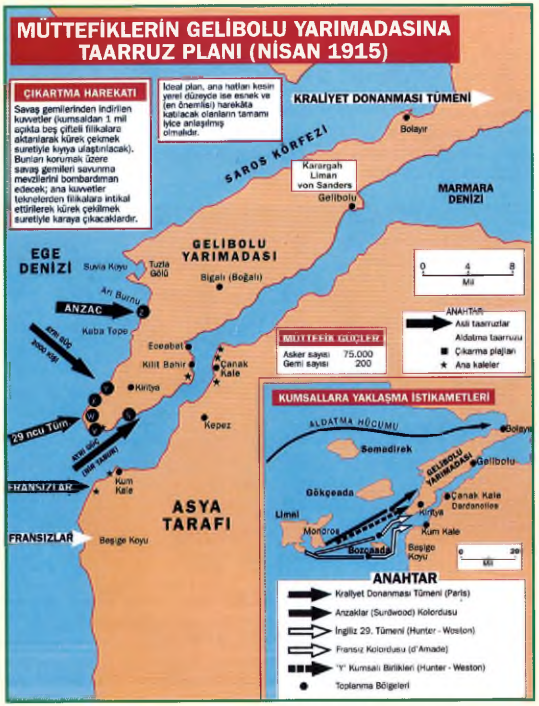
Batılılarca "Gelibolu Savaşları" olarak adlandırılan Boğazlara yönelik bu harekâtın ilk hücumu 3 Kasım 1914'te iki İngiliz harp gemisinin Ertuğrul ve Seddülbahir, iki Fransız gemisinin de Kumkale ve Orhaniye tabyalarını bombalamasıyla başladı. Osmanlı Devleti'ne resmen savaş ilân edilmeden yapılan bu saldırı hem fiili savaşın ilânı hem de yapılacak harekâtın Boğazlar'a yönelik olacağının habercisiydi. Nihayet 5 Kasım 1914'te İngiltere ve Fransa, Osmanlı Devleti'ne harp ilân ettiler. Osmanlı Devleti ise 11 Kasım'da buna cevap verdi. İlk İngiliz filosu Çanakkale Boğazı'nı kolaylıkla geçip İstanbul'a varacağını umarak 19 Şubat 1915'te saldırıya geçti, Türk tabyaları bombalandı. Bu saldırıları Mart ayı başlarına kadar devam ettirdikleri hâlde bir sonuç alamadılar.



Çanakkale Deniz Savaşı (1915)

17 Mart 1915'te itilaf devletlerinin yaptığı toplantıda görüşülen deniz harekâtı plânına göre, daha önce mayınlardan temizlenmiş olan Boğaz'ın bütün savaş gemileri kullanılarak zorlanması kararlaştırıldı. Fakat Türk tarafı Nusret Mayın Gemisi ile Karanlık Liman bölgesini mayınlamış, çevredeki tepelere güçlü topçu bataryaları yerleştirmişti. Bu olay Çanakkale Deniz Harekâtının kaderini değiştirmiş ve itilaf devletlerinin amaçlarını gerçekleştiremeden birçok savaş gemisi kaybederek ağır yenilgileriyle sonuçlanmıştı.

18 Mart 1915 bozgunu itilaf devletlerine, kara harekâtıyla desteklenmeyen bir deniz harekâtının Boğazları geçmeye yeterli olamayacağını gösterdi. Bunun üzerine General Hamilton yönetiminde Anzak askerlerinden oluşan bir kolordu Arıburnu'na, İngiliz ve Fransız kuvvetlerinin de Seddülbahir'e çıkartılması kararlaştırıldı. Bu amaçla yaklaşık 75.000 kişilik bir ordu Limni Adası'nda toplanırken Türk Başkomutanlığı da Çanakkale'deki birliklerini yeni kuvvetlerle takviye ediyordu. 5 nci Ordu kuruldu ve komutanlığına Mareşal Liman von Sanders getirildi. Tüm bu yapılanlarla Boğaz'daki Osmanlı savunma hatları daha da güçlendirilmişti. İtilaf devletlerinin çıkartması 25 Nisan 1915'te başlamakla birlikte asıl çıkartma Seddülbahir ve Arıburnu bölgelerine yapılacaktı. Anzaklardan oluşan birlikler Gelibolu yarımadasının batısındaki Kabatepe



yerine sarp bir kıyı olan Arıburnu bölgesine çıkmak zorunda kaldılar. 19 ncu Tümen komutanı Yarbay Mustafa Kemal, herhangi bir emir almadığı halde 57 nci Alayı bir cebel topçu bataryası ile güçlendirerek karşı taarruz için Arıburnu'na gönderdi. Ayrıca Eceabat bölgesindeki 27 nci Alayın önemli bir kısmı da çıkartma bölgesine sevkedildi. Alınan bu tedbirler 5 nci Ordu komutanlarınca da onaylanarak karşı taarruz başlatıldı. Çıkartma yapan İngiliz ve Fransız kuvvetleri püskürtüldü, ancak bu birlikler gelen takviye kuvvetler yardımıyla Kanlısırt ve Yükseksırt hattında tutunabildiler. İtilaf donanmasına bağlı kuvvetler aynı günün sabahında donanmanın ateş desteğiyle Seddülbahir'e çıkartma yapmaya başladılar. Türk kuvvetleri çıkartma yapan birliklere ağır zayiat verdirdi. 27 Nisan'da İngilizlerin yaptığı yeni saldırı Zığındere-Eski Hisarlık hattında durduruldu. Kirte'ye 28 Nisan'da yapılan İngiliz-Fransız ortak taarruzu Türk kuvvetlerinin karşı taarruzları neticesinde sonuçsuz kaldı.

Tüm bu saldırılar yapılırken Türk birlikleri sadece mevzilerini savunmakla yetinmemiş, zaman zaman karşı taarruzlar da yapmıştır. İlk taarruz Anafartalar'a çıkartma yapan İngilizlere karşı 27 Nisan'da Arıburnu'ndaki Türk birlikleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak bu taarruz İngiliz-Fransız savaş gemilerinin yoğun ateşi nedeniyle yavaşlamış, İngilizleri mevzilerinden söküp atmaya yeterli olmamıştır. Türk birliklerinin, 1 Mayıs 1915'te tekrar Merkeztepe - Sivritepe - Kanlısırt hattındaki İngiliz mevzilerine taarruz etmelerine rağmen İngiliz donanmasının desteği ile Anzak birlikleri imha edilmekten kurtulmuştur.



Çanakkale'de Türk Siperleri

Türk birliklerinin en önemli taarruzlarından birisi de 1-2 Mayıs 1915 gecesi Seddülbahir'de gerçekleştirildi. Bu taarruzun çok kanlı geçmesine rağmen tam bir başarı sağlanamadı. Bu yüzden 3-4 Mayıs 1915 gecesi yeni bir taarruza karar verildi. Bundan da bir sonuç alınamadı. Türk komuta heyetinde yeni değişikliklere gidildi. Seddülbahir bölgesi birliklerine Cenup Grubu adı verildi ve komutanlığına Vehib Paşa, Arıburnu

bölgesindeki birliklere Şimal Grubu adı verilerek komutanlığına önce Esad Paşa daha sonra da Ali Rıza Bey getirildi.

Türk tarafında bu olaylar cereyan ederken İngiliz birlikleri 6 Mayıs'ta Kirte bölgesine karşı harekâta geçtilerse de Türk karşı taarruzu ile geri püskürtüldüler. İngiliz birliklerinin taarruzları birkaç gün daha devam etti, ancak yine başarısızlığa uğratıldılar.

Bu arada Çanakkale cephesini ziyaret eden Enver Paşa, Arıburnu'nda yapılacak karşı taarruzla İngilizleri denize dökmek için 13 Mayıs 1915'de 5 nci Ordu Komutanlığına emir verdi. Mareşal Liman von Sanders 19 Mayıs'ta saldırıyı başlattı. Türk kuvvetleri bazı başarılar elde ettiler. Ancak dar sahil şeridi üzerinde tutunmaya çalışan Anzak kuvvetlerinin yoğun müdafaası yüzünden kesin sonuca ulaşılamadı. Bu saldırıdan sonra



Anafartalar Grup Komutanı Kur. Alb. M.Kemal Muharebe Arkadaşlarıyla (1915)

her iki cephede de mevzi savaşları günlerce sürmüş 21 Haziran'da Kerevizdere, 28 Haziran'da da Zığındere çarpışmaları çok şiddetli olmuştur. Bunun ardından itilaf kuvvetleri kesin sonuca ulaşmak maksadıyla büyük takviye kuvvetler getirerek Türk birliklerinin geri bölgesiyle irtibatını kesmek için 6-7 Ağustos gecesi Suvla Limanı ve civarına çıkartma yaparak Anafartalar'a doğru ilerlemeye başladılar. 4 gün süren çarpışmalar sonunda Yarbay Mustafa Kemal komutasındaki kuvvetler tarafından Conkbayırı'nda durduruldular. Böylece I nci Anafartalar Zaferinden sonra itilaf kuvvetlerinin yaptığı bütün taarruzlar sonuçsuz kalmıştı. Ancak itilaf kuvvetleri 21 Ağustos'ta yeni bir saldırı başlattılar. II nci Anafartalar Muharebesi denilen bu harekâtta da başarı sağlanamayınca muharebeler günlerce süren mevzi savaşlarına dönüştü. Her iki taraf da mevzilerini korumaya çalıştı. Bu muharebelerde bütün imkânsızlıklara ve mühimmat yetersizliğine rağmen Türk Askeri Çanakkale'nin geçilmez olduğunu tüm dünyaya ispatlamıştı. Bölgeyi tahliye etmekten başka çare olmadığına karar veren itilaf devletleri 19-20 Aralık 1915 gecesi Anafartalar ve Arıburnu cephesinden, 8-9 Ocak 1916'da da Seddülbahir'den çekildiler.

Türklerin büyük zaferi ile sonuçlanan Çanakkale Muharebeleri 1 nci Dünya Savaşının kaderini değiştirip uzamasına sebep olmuş, Boğazlar'dan yardım ulaştırılamayan Çarlık Rusyası'nın da çöküşünü hazırlamış ve İngiltere'de de hükümet değişikliğine yol açmıştır. 1 nci Dünya savaşı tarihinde çok önemli bir yere sahip olan bu muharebelerde her iki taraf da büyük kayıplar vermişlerdir. Çanakkale Muharebelerinde Türkler 310.000, İngilizler 460.000 (yabancı kaynaklara göre 410.000), Fransızlar 79.000 kişilik kuvvetlerle katılmışlardır. Bu muharebelerde itilaf kuvvetleri, Türk kaynaklarına göre toplam 180.000 (İngilizler 155.000, Fransızlar 25.000), yabancı kaynaklara göre de toplam 252.000 (İngilizler 205.000, Fransızlar 47.000) zayiat vermişlerdir. Türkler ise kara muharebelerinde 57.084, deniz muharebelerinde 179, toplam 57.263'ü şehit, geri kalanı yaralı, esir ve kayıp olmak üzere 211.000 zayiat vermişlerdir.

Türk milleti bu savaşta çok sayıda yetişmiş insanını kaybetmesine rağmen Türk Askeri'nin muharebelerde gösterdiği kahramanlık ve kazandığı muhteşem zafer, millet ve ordu için büyük bir moral kaynağı olmuş, Türk Ordusu'nun prestijini iade etmiştir. Kuşkusuz Çanakkale Zaferinin en önemli noktası ve Türk milletine en büyük armağanı Mustafa Kemal Atatürk ve onun askerî dehasının ortaya çıkmasıdır.



Anafartalar Grup Komutanı Kur. Alb. M.Kemal Gelibolu Yarımadasında (1915)

12.IRAK CEPHESİ :

İngilizlerin, 1 nci Dünya Savaşından önce Irak'ı istila etmek için Hindistan'da gerekli hazırlıkları yapmakta oldukları hakkında istihbarat alınmaktaydı. İngilizler, 1914 yılının Ekim ayında Basra körfezindeki Abadan petrol tesislerini korumak için Bombay'daki 6 ncı İngiliz Fırkasını ve 16 ncı Piyade Livasını görevlendirmiştir. 1914 Kasım ayında İngiltere, Osmanlı Devleti'ne harp ilân ederek söz konusu birlikleri Bahreyn'den harekât emri verip Şattülarap ağzındaki Fav bölgesini işgal etti.

İngilizlerin Irak'ta bir cephe açma sebeplerini şöyle sıralamak mümkündür: Irak ve Basra bölgesinin zengin petrol yatakları ve Abadan'daki rafinerilerin önemi, Irak-İran üzerinden Hindistan'a yapılması muhtemel bir Türk-Rus girişiminin engellenmesi ve Irak'taki aşiretlerden yararlanarak bu bölgedeki İngiliz nüfuzunun sağlamlaştırılması. Basra körfezi'nin kontrolüne çok önem veren İngiltere, Bağdat Demiryolu'nun Alman firmaları tarafından yapımına başlamasından sonra dikkatini bu bölgede yoğunlaştırmıştır.

Irak ve Havalisi Komutanı Cavit Paşa, Bağdat'tan iki taburu ve Bedre'den de bir taburu Basra'ya sevk ederek İngiliz gemilerinin Şattülarap Nehri'nden ilerlemelerini engellemek için Basra'nın güneydoğusunda bir set oluşturmuştu.

İngilizler 14-15 Kasım tarihleri arasında Seyhan'daki Osmanlı birliklerine taarruz ederek burayı işgal ettiler. Bunun üzerine Cavit Paşa Basra'yı müdafaa imkânı kalmadığını anlamış ve 19-20 Kasım'da Basra şehrini boşaltarak geri çekilmiştir.

Basra'nın ileri gelenlerinden bazılarının, şehrin Türkler tarafından boşaltıldığını haber vererek İngilizleri işgal için şehre davet etmeleri üzerine Basra, İngiliz işgali altına girmiştir.

Cavit Paşa, Arap askerlerinin cesaret ve metanet göstermediklerinden şikayetle, ısrarla Türk Askeri talep etti. Bunun üzerine İstanbul'dan iki piyade, iki makineli tüfek bölüğü ile Halep'teki 12 nci Kolordunun 35 nci Fırkasından bir alay piyade ve bir makineli tüfek bölüğünün Irak cephesine sevki emredildi.



İngiliz Casusu Lawrens Akabe Körfezi Kıyısında Arap Şeyhlerini Osmanlı Yönetimine İsyana Teşvik Ediyor. (1916)

Genelkurmay Başkanı Enver Paşa, Irak'ta yerli halktan oluşturulacak mücahitlerle İngiliz işgaline karşı mücadele etmek düşüncesiyle Arabistan'da bulunan İbnussuud ve İbnürreşid'e memurlar ve hediyeler gönderdi. Basra mebusu Talip Bey'i de bu işe memur tayin etti. Fakat gelişmeler Enver Paşa'mn plânladığı gibi olmamış ve İngilizler 9 Aralık 1914'te Kurna'yı da işgal etmişlerdi. Burada bulunan 38 nci Fırka Kumandanı Albay Suphi Bey ile 45 subay ve 989 er esir düşmüştü.

Cavit Paşa, Kurna'nın İngilizlerin eline geçmesine yol açan savaş hakkındaki raporunda aşiret neferlerinin kaçmaları, Arap askerlerinin silâhlarını terketmeleri ve Türk askerlerinin azlığı sebebiyle savaşı kaybettiklerini ve iki taburla Şatra-Amara hattına çekildiğini beyan etmektedir.

Bunun üzerine Dahiliye Vekâleti, Teşkilat-ı Mahsusa Dairesi'nde aşiret ve muhacir işleriyle meşgul olan Kurmay Binbaşı Süleyman Askerî Bey, Irak'a gönderildi. Süleyman Askerî Bey, Enver Paşa gibi düşünen bir kişi olup Irak'ta Basra Valiliği ve Basra Havalisi Kumandanlığına tayin olundu.



Bağdat Yakınlarında, 65 nci Deveci Depo Alayı'nın Yemek Dağıtımı

Ocak 1915 tarihinde Süleyman Askerî Bey, yarbaylığa terfi ederek Cavit Paşa'nın yerine geçti ve İngilizlerin her halükârda Basra'dan atılabileceğine inanarak hazırlıklarını hızlandırdı. 12-14 Nisan 1915 tarihinde Şuaybiye ve Bercisiye muharebesinde İngilizlerin üstünlük sağlamaları üzerine bu mağlubiyeti hazmedemeyen Süleyman Askerî Bey, askerî şerefini kurtarmak için intihar etti. Yerine Albay Nurettin Bey tayin edilmişti. Bu harekâttan sonra Ammare ve Nasıriyye düşmüş, böylece İngilizlere Bağdat yolu açılmıştı.

29 Eylül 1915'te Bağdat vilayetinin merkez kazalarından ve büyük askerî öneme sahip olan Kuttu'l-âmare'nin, başında General Townshend'in bulunduğu İngiliz birliği tarafından, düşürülmesi Bağdat'ı büyük bir tehlike ile karşı karşıya bırakmıştı.

Kuttu'l-âmare'nin İngiliz kuvvetlerinin eline düşmesinden sonra General Townshend, Bağdat'a doğru yürüyüşe geçti ise de Selmanpak'da Türk kuvvetlerince karşılanarak (22-23 Kasım 1915) büyük bir bozguna uğratılmış, kuvvetlerinin 1/3'ünü kaybetmiş bir halde Kuttu'l-âmare'ye geri çekilmek zorunda kalmıştı. İngiliz birliklerini kurtarmak için bir İngiliz kolordusunun Basra'dan kuzeye doğru gönderildiğini haber alan Enver Paşa Çanakkale'deki İngilizlerin çekilmesinden istifade ederek buradaki 2 nci ve 6 ncı Piyade Tümenleriyle müstakil süvari Tugayından oluşmak üzere 13 ncü Kolordu teşkiliyle bir kısım birliklerin Bağdat'a sevki ve Mareşal Von der Goltz Paşa'mn 6 ncı Ordu Kumandanı sıfatıyla Bağdat'ta işe başlamasını emretmişti. Bununla beraber 18 nci Kolordu'nun da hemen Hasankale'den Bağdat'a sevkedilmesi ve 9 ncu Kolordu Kumandanı Vekili Miralay Ali İhsan Bey'in 13 ncü Kolordu Kumandanlığına tayin olunarak acilen Bağdat'a harekât etmesi tebliğ edildi.

7 Mart 1916'da başlayan çarpışmalar Sabis mevkiinde yoğunlaşmıştı. İngilizler bu mevkiide o gün 1000 ölü bırakmışlardı. Harekât 3 gün devam etti. Üstün idare ve disiplin anlayışı ile hareket etmenin sonucunda zafer kazanılmış, İngilizler binlerce ölü ve yaralının yanında önemli miktarda silâh ve mühimmatlarını terkederek doğuya doğru çekilmişlerdi. Ardından 11 Mart'ta Zemzir Muharebesinde İngiliz kuvvetleri yeni bir yenilgiyle iyice zayıflamış ve alınan tedbirler neticesinde açlığa maruz kalmış, gelen erzak gemileri Dicle nehri üzerinde Türk askerleri tarafından ele geçirilmişti. Erzak yetiştirme operasyonunun fayda vermediğini gören Townshend, 25 Nisan 1916 günü 6 ncı Ordu Kumandanlığı'na ateşkes şartlarım müzakere etmeyi teklif etti. 26 Nisan'da başlayan müzakereler neticesi 29 Nisan'da 5 general, 481 subay ve 13.100 er ile birlikte İngiliz kuvvetleri kayıtsız şartsız teslim olmayı kabul ettiler.



Kuttu'l-âmara'da Esir Alınan General Townshend ve Kurmayları, Bağdat (Haziran 1916)

Kuttu'l-âmara zaferi 1 nci Dünya Savaşı'nda Osmanh Devleti'nin Çanakkale zaferinden sonra kazandığı ikinci büyük zafer olmuş ve bütün dünyada geniş yankılar uyandırmıştır. İngilizlerin Bağdat'ı alarak prestijlerini yükseltmeyi umdukları bu harekât tam bir hezimetle sonuçlanmıştır.

İngiliz kuvvetlerinin teslimi ile bölgede Türkler lehine kurulan dengeden fazla istifade edilemedi. Yaz sıcaklarının başlamasından dolayı İngilizlerin yeni kuvvetler temin etseler bile uzun müddet harekete geçmeyecekleri fikrinden yola çıkarak, Enver Paşa'nın emriyle 13 ncü Kolordu'nun 6 ncı Fırkası Bağdat'tan İran sınırına sevkedildi. Bununla iktifa edilmeyerek Dicle boyunda yalnız 18 nci Kolordu'nun 35, 45, 51 ve 52 nci Fırkaları bırakılarak 13 ncü Kolordu'nun 2 nci Piyade Fırkası ve müstakil süvari livası Kuttu'l-âmare cephesinden İran'a gönderilmişti. Önemli miktarda kuvvetin İran'a sevkedilmesine gerekçe olarak İngilizlere yardım maksadıyla İran'dan Hanekin'e doğru ilerleyen Rus Baratof Kolordusu'nun durdurulması gösterilmiştir. Bu cephedeki kuvvetlerimizin aynı anda hem İngilizlerle hem de Güneybatı İran'da Ruslarla savaşmak suretiyle ikiye bölünmüştü. Bu iki cephe arasında gereksiz kuvvet kaydırmaları aleyhimize oldu. Böylece bölge Osmanlı güçlerinden arındırılmış olup önemli geçitler ve kavşak noktalarının kontrolü zayıflamıştı. İngilizler bölgede doğan bu boşluğu iyi değerlendirerek Basra'da beklettikleri Hindistan kuvvetleriyle ileri safta bulunan birliklerini takviye ettikleri gibi daha çetin şartlar için erzak ve mühimmat tedarikine başladılar ve çok geçmeden Bağdat 11 Mart 1917 tarihinde İngiliz kuvvetleri tarafından hiçbir mukavemetle karşılaşmadan işgal edildi.

30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi onaylandı ve ateşkes ilân edildi. Ardından İngilizler 3 Kasım 1918'de Musul ve civarında Hristiyanlara tecavüzde bulunulduğu ve bu tecavüzlerin devam ettiğini öne sürerek Musul'u işgal ettiler. Böylece bölgedeki petrol yatakları İngilizlerin eline geçmiş oluyordu.



Halil Paşa'nın Komutasındaki Osmanlı Askerleri Bağdat'ı Boşaltıyor (11 Mart 1917)

13. FİLİSTİN CEPHESİ (SİNA YARIMADASI- SURİYE VE ARABİSTAN YARIMADASI) :

1882 yıllarında Rusya'dan Yahudiler aleyhine meydana gelen harekette kovulan, kaçan, kültürlü ve zengin Yahudiler barınacak yer aramışlar, İngilizlerin ricası üzerine de Sultan Abdulhamit bunların Filistin'de boş yerleri satın alarak yerleşmelerine müsaade etmişti. Ancak zamanın Filistin mutasarrıfı (Valisi) Yahudilerin bu şekilde çoğalıp kökleşmesinden ürkmüş ve durumu bir raporla İstanbul'a bildirmişti. İşte bundan sonradır ki Sultan Abdulhamit bunların bu bölgede arazi almasını yasaklamıştır.

Zaman geçtikçe aydın Yahudi gençler arasında siyasî fikirler uyanmaya başlamış, siyonist teşkilât kurulmuş, savaşın başlaması ile de İngilizler bu teşkilâttan yararlanarak kendilerine casuslar bulmuşlardı.

Savaşın başlarında Mısır'da bulunan 4 İngiliz tümeninin 1 Kasım 1914'te Akabe'ye saldırması, Sina cephesinde ilk çatışmaların başlamasına neden olmuştur. Akabe Limanı'nı ellerine geçiren İngilizlerin esas hedefi Filistin, Suriye ve Arabistan yarımadasını da işgal etmekti.

Suriye eskiden beri yoğun bir Fransız propagandası altında bulunuyordu. Doğuda Katoliklerin hamisi olması Fransızlar için büyük bir nimetti. Suriye'deki mevcut bir çok Fransız mektebi Fransızlara karşı sevgiyi, Türklere karşı da nefreti aşılıyordu. Bütün Fransızların ümidi Suriye'yi Fransız himayesinde bir istiklâle sahip kılmaktı. Bu propaganda Hristiyanlarda olduğu kadar Araplar arasında da etkili olmuştur. Bunlara İngiliz propagandası da eklenince durum tamamen aleyhimize değişmişti.

Barış zamanında Osmanlı Devleti'ne tâbi bulunan Mısır eyaleti, gerçekte İngiliz işgali altında bulunuyor ve İngilizler tarafından idare ediliyordu. Mısır ordusunda yaklaşık 18.000 kişi'ye doğrudan doğruya İngiliz subayları tarafından komuta ediliyordu. Süveyş Kanalı ise uluslararası bir bölge idi.

1 nci Dünya Savaşının ilânıyla bu durumun devam etmesi İngilizler tarafından mümkün görülmedi. İngilizlerin baskısı ile 5 Ağustos 1914'te Mısır Meclis Başkanı ve 20 Eylül 1914'te Uluslararası Süveyş Şirketi, İngiltere'den himayelerini talep ettiler. İngiltere, Mısır'ın muhtar ve Osmanlı Devleti'ne tâbi bir hükümet olmasına rağmen merkezî devletin gemi ve meskenlerine el koydu, Osmanlı Devleti savaş ilân edince, İngiltere Mısır'ın doğrudan doğruya kendi himayesinde olduğunu ve Osmanlı Devleti ile hiçbir münasebetinin kalmadığını ilân etti.

Mısır ve Süveyş Kanalı askerî açıdan çok önemli bir cephe idi. Ancak Almanların hazırlayıp Türk Başkomutanlığına kabul ettirdikleri ve onaylattıkları harekât plânlarında Avrupa cephesi esas alınmış ve savaş sonucunu Avrupa cephesindeki gelişmelerin tayin edeceği fikri benimsetilmişti.

Askerî açıdan mantıklı bir plân gibi görünüyorsa da plânda Türk Ordusu'nun uğrayacağı beşerî zayiat ve prestij kaybı ile Osmanlı İmparatorluğu'nun kaybedeceği topraklar dikkate alınmamıştı.

Süveyş Kanalı istikametinde İngiliz birliklerine karşı Türk birliklerinin yaptığı taarruz, İngilizlerin Avrupa'daki birliklerinin bir bölümünü bu cepheye kaydırmalarını sağlamak ve Almanlara Avrupa cephesinde yapılan askerî baskıları hafifletmek amacını taşıyordu.

Bu arada Osmanlı hükümeti bu cephedeki harekâtı yürütmek için 4 ncü Ordu Komutanlığı ve Suriye Valiliği görevlerine Bahriye Nazırı Cemal Paşa'yı getirdi.

Türk Ordusu'nun Süveyş Kanalı'na doğru taarruzu ve bu taarruzu geliştirmeye çalışmasının ana amaçları şöyle sıralanabilir:

a. İngiliz birliklerinin ikmal yolu olan kısa mesafeli Süveyş Kanalı yolunu kesmek ve İngilizleri Afrika kıt'asının güneyine uzanan ve ulaşım yetersizliği hat safhada olan yola doğru sürmek. Böylece İngilizlerin lojistik ikmal idamesini güçlükle yapmalarını sağlayarak gayretinin büyük bir kısmını bu hususa yoğunlaştırmak. Alman denizaltılarının Süveys'teki faaliyetlerini tehdit eden İngiliz kuvvetlerini meşgul etmek.

b. Yeni bir cephe açmak, İngilizlerin Avrupa cephesindeki birliklerini takviye etmelerini engellemek ve Osmanlı İmparatorluğu'na direkt olarak yapılacak bir çıkarmayı önlemek.

c. Hindistan ile Avrupa arasında İngilizler tarafından ikmal yolu olarak kullanılan Süveyş Kanalı'nı tehdit altına almak.

ç. Mısır'ın çok önemli olan jeo-stratejisini tehdit altına almak, İngilizlerin İskenderiye'deki deniz üssünün etkinliğini tehdit altına almak ve etkisiz hale getirmek, batıyı doğuya bağlayan telli muhabere devrelerini kontrol altına almaktı.

3 Şubat 1914 geceyarısından sonra başlayan Türk taarruzu önceden haber alındığı için çok şiddetli bir karşı taarruz ile geri püskürtüldü. 25 tümenin 5 taburu tamamen şehit oldu. Bu başarısızlık üzerine Türk birlikleri Gazze'ye çekildiler. Böylece Kanal'ın mevcut silâh ve imkânlarla ele geçirilemeyeceği anlaşıldı.

Süveyş Kanalı ikinci taarruz denemesi, Alman Albay Friedrich Kress von Kressenstein ile yardımcısı olan Binbaşı Franz von Papen tarafından plânlanmıştır. Bu taarruzda ağır zayiat verilmesine rağmen başarıya ulaşılamamıştır.

Çanakkale harekâtının başarısızlıkla sonuçlanmasından ve Kuttu'l-âmara'da bir İngiliz ordusunun teslim olmasından dolayı İngilizlerin şarkta nüfuz ve şerefi kırılmıştı. İngiltere başka cephelerde bir darbe vurmak suretiyle itibarını kurtarmaya çalışacaktı. Zaten bu husus İngiliz basınında dile getirilerek bir beklenti içine girilmişti.

Bu arada 4 ncü Ordu Komutanlığı, Mekke Emiri Şerif Hüseyin'den, gönüllülerden mürekkep bir yardımcı kuvvetin oluşturulması ricasında bulundu. Bu kuvvetin başında ya kendisi ya da oğullarından birisi olacaktı. Şerif Hüseyin gönüllü bir kıt'a tertip etmiş ve bunu oğullarından birisi kumandasında hareket ettirmişse de bu kuvvet Medine'den ileri gidemedi.

Filistin-Sina yarımadasında Katya-Romani muharebeleri harekâtın bir dönüm noktasını teşkil eder. Buraya kadar insiyatif daima Türk tarafında iken bu muharebeden sonra harekât serbestliği İngilizlerin eline geçmiştir. Türk Milleti, uzağı göremeyen ve hayaller peşinde koşan başkomutan Enver Paşa ve onun Alman müşavirlerinin hatasından doğan acı neticeleri görmek mecburiyetinde kalmıştır. Bundan alınacak ders, bir milletin kaderini kendisinden olmayanların eline teslim etmemesi zaruretidir.

Filistin'de kaybedilen toprakları geri almak için teşkil edilen Yıldırım Ordular Grubu ve bu orduya mensup birlikler öncelikle Halep'te toplanacak, ondan sonra harekâta başlayacaktı.



Bahriya Nâzırı Cemal Paşa ve Alman Generali Falkenhayn Kudüs'te Askeri Denetliyor (1915)

Mareşal Falkenhayn, Mayıs'ta Türkiye'ye gelerek Filistin ve Irak cephelerini ziyaret etti. Dönüşünden sonra 27 Haziran 1917'de Halep'te Kafkas Ordusu Grubu Komutanı Ahmet İzzet Paşa, 2 nci Ordu Komutanı Mustafa Kemal Paşa, 4 ncü Ordu Komutanı Cemal Paşa, 6 ncı Ordu Komutanı Halil Paşa, Harbiye Nezareti Müsteşarı Mahmut Kamil Paşa ile Karargâh-ı Umumi Reisi Ferik Brunzazo Ordular Grubu 4 ncü, 6 ncı Ordular Erkan-ı Harbiye Reisinden müteşekkil bir meclis kurularak durum günlerce müzakere edildi. Fakat hiçbir karar alınamadan meclis dağıldı. Bu karargâh tamamiyle bir Alman karargâhı idi. Türkler ancak önemsiz mevkiilerde kullanılıyordu. Yıldırım Ordusu, Almanya hesabına siyasî faaliyetlere başlamış ve bir Arap şubesi tesis edilmiş, Araplar ile Türkler dargın olduğu için her tarafta Alman subayları aşiretlere gönderilmişti. Memleketin kaderini ecnebi ellere vermenin zararları görülüyordu.

Yıldırım Orduları Komutanı Mareşal Falkenhayn ile 4 ncü Ordu Komutanı Cemal Paşa arasında yetki anlaşmazlığı Osmanlı savunmasının zayıflamasında önemli bir pürüzdü. İngilizlerin ilk hedefi 35.000 nüfuslu bir Filistin şehri olan Gazze idi. Burayı Alman Binbaşı Tiller'in komutasındaki 3.000 Türk Askeri savunmakta olup bir binbaşının emrinde iki Türk alay komutanı albayın bulunması yadırganacak bir hususdu. General Murray ciddi bir mukavemete uğramadan İngiliz kuvvetlerinin Gazze'yi ele geçirip buradaki Türk birliğini esir edeceğini plânlıyordu. 26 Mart 1917'de Gazze'ye taarruz etme görevi, 53 ncü Piyade Tümeni'yle takviye edilen 6 ncı Kolordu Komutanı General Chetvorde'a verildi. 18.000 kişilik İngiliz taarruz kuvveti başarılı olamayıp 4.000 zayiat vererek 27 Mart 1917'de geri çekilmek zorunda kaldı. Birinci Gazze Muharebesinde başarısızlığa uğrayan İngiliz ordusu takviye edilerek yeni bir taarruza hazırlandı. İngiliz hükümeti Kudüs'ün bir an önce ele geçirilmesi için General Murray'ı sıkıştırıyordu. Bu sefer 3 ncü ve 53 ncü Piyade Tümenlerinin savunduğu Gazze'ye üstün İngiliz birliklerinin taarruzu 19 Nisan 1917'de çok şiddetli bir topçu ateşi ile başladı. Kara ateşine denizden de 12 harp gemisi destek veriyordu. Üç saatlik bu topçu ateşinin ardından Türk savunma hattını yarmak için İngiliz piyadesi taarruza başladı. Kum torbalarından iç çamaşırı yapıp giyecek kadar imkânsızlıklar içinde savaşan Türk kuvvetleri, İngilizlerin cepheyi yarmalarına engel olarak onların taarruzlarını bu sefer de

durdurmayı başardı. Bu başarı üzerine karşı taarruza geçilmiş, fakat cephane azlığı yüzünden neticelendirilememiştir. İngilizler ikinci kez başarısızlıkla sonuçlanan bu muharebede 6.444 zayiat vermişlerdir. Sonsuz bir azim ve imanla çarpışan Türk birliklerine bu zafer, 1.969 şehide mal olmuştur.

Üstün kuvvetlere sahip olduğu halde başarısız olan General Murray'in yerine İngiliz-Mısır Orduları Komutanlığı'na General Sir Edmund Allenby getirildi. Allenby komutasındaki İngiliz ordusu ağır fakat sistemli bir biçimde ilerlemeye başlamıştı. Bu ilerlemede Emir Faysal'ın kuvvetlerinin ve Osmanlı ordusundan firar eden çok sayıda Arap subayının İngilizlere yardımcı olarak gerilla harbine girişmelerinin rolü büyük olmuştur.

Arapların bu ihanetlerine rağmen, kahraman Türk askerleri kutsal bildiği bu topraklar uğruna temiz kanını akıtmış, her karışını gücünün sonuna kadar savunduktan sonra çekilmiştir. Yerli Arapların dindaşlarına karşı İngilizlerle işbirliği içinde sergilediği ihanetler gelecekte onları büyük felâketlere gark etmiştir.



Medine'yi Savunan Kuvvetlerin Son Komutanı Fahrettin Paşa Karargâh Subaylarıyla (1918)
Fahrettin Paşa, Mondros Mütarekesine Rağmen 12 Ocak 1920 Tarihine Kadar Medineyi Teslim Etmeyip Direndi

General Allenby, Ekim 1917'de Gazze'den çölün ucundaki Birus-Sebi'ye kadar uzanan Osmanlı savunmasına taarruza başladı. Bu hattı, 191.000 kişilik İngiliz kuvvetine karşı sadece 40.000 Türk Askeri savunuyordu. Türk birliklerinin büyük bir cesaretle çarpışmasına rağmen Türk savunma hattı yarıldı. Bir hafta devam eden muharebelerden sonra Gazze ve Birus-Sebi düştü. Ardından Akka, İngiliz kuşatmasına üç gün dayanabildi. 7 Aralık 1917'ye kadar İngilizler Kudüs'ü işgal etmek için geniş hazırlıklar yaptı. Kudüs'ü 20 nci Kolordu Komutanı Ali Fuat Paşa (Cebesoy)

savunuyordu. İngilizler, üstün kuvvetlerle Kudüs'ü kuşatmışlardı. Ali Fuat Paşa, Falkenhayn'a mevcut şartlarda Kudüs'ün müdafaa edilmesinin imkânsız olduğunu bildirmesi üzerine Kudüs'ün doğusuna çekilmesi emredildi. Kudüs birkaç İngiliz tugayının sisten faydalanarak yaptıkları baskınla kaybedildi. 20 nci Kolordu 9 Aralık'ta Kudüs'ü tahliye ederek Ceba-Annata-Tur mevzilerine yerleşti. 9 Aralık sabahı Kudüs Belediye Başkanı, 60 ncı İngiliz Tümen komutanının yanına giderek saat 11.30'da şehri kendisine teslim etti. 11 Aralık 1917'de Kudüs'e giren General Allenby, Yahudiler ve Araplar tarafından coşkuyla karşılandı.

19 Eylül 1918'de başlayan Nablus muharebesini Arapların yardımıyla kazanmış olan İngiliz birlikleri Türk Ordusu'nu Şam'a çekilmek zorunda bırakmıştı. Bu esnada İtalyan ve Fransız kuvvetleri Beyrut'u ele geçirmiş bulunuyordu. Türk savunma hattının yarılmasıyla peşpeşe mağlubiyetler alınmaya başlandı. 23 Eylül'de Hayfa işgalcilerin eline geçti. Şam'daki Arap asiler Osmanlı garnizonuna karşı ayaklandılar. Bu Arap-İngiliz işbirliği neticesinde Türk birlikleri Şam'ı boşalttılar. Halep'in kuzeyinde yeni bir savunma hattı oluşturulması düşünüldüğünden Halep ve Humus Ekim'in ilk günlerinde hiçbir direnme göstermeden düştü. Bunların peşinden Trablus ve İskenderun işgalcilerin eline geçti. 30 Ekim'de Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla bu cephedeki çarpışmalar sona erdi.



Suriye'yi İngiliz ve Fransız'lara Karşı Canı Pahasına Koruyan Türk Askerlerini Arkadan Vuran Arap Suvarileri Şam Yakınlarında (1918)

Filistin'in İngilizlerin eline geçmesiyle Suriye cephesindeki İngilizler büyük bir üstünlük kazanmışlar ve insiyatifi ellerine geçirmişlerdir. Mısır'dan Halep'e kadar uzanan topraklarda İngilizlerin 467.650 askeri bulunmakta, buna karşı her muharebede biraz daha eriyen Türk Ordusu takviye alamadığından iki tarafın kuvvet durumu mukayese kabul etmez bir halde idi. Öyleki Suriye cephesine bu tarihlerde Bakü'de bulunan 5 nci Kafkas Tümeninin kaydırılması bile gündeme gelmişti. 1917-1918 yıllarında alınan yenilgilerde Türk Başkomutanlığının plânsız ve yetersiz tedbirleri ile General Liman von Sanders'in çok kötü sevk ve idaresi önemli rol oynamıştır.

14. AVRUPA CEPHELERİ :

1 nci Dünya Harbi süresince, Türk kuvvetleri yedi ayrı cephede savaşmak zorunda kalmıştı. Bu cepheler: Kafkas Cephesi, İran-Irak Cephesi, Filistin-Sina yarımadası ve Suriye Cephesi, Çanakkale Cephesi ve Avrupa Cephesi.

Bunlardan ilk üçü Alman ve Osmanlı Genelkurmay'larının büyük umutlarla açılmasını uygun gördükleri cephelerdi.

Avrupa'daki üç cepheye ise (Galiçya-Romanya-Makedonya) müttefikimiz olan devletlere yardım etmek, onlarla birlikte savaşmak için kuvvet gönderilmişti.

Çanakkale cephesi ise Osmanlıların ve ittifak devletlerinin kararları dışında, itilaf devletlerinin saldırısı karşısında açılmıştı.

a. Galiçya Cephesi :

Galiçya cephesi, müttefiklerimiz olan Almanya ve Avusturya-Macaristan devletleri tarafından Ruslara karşı açılmış bir cephedir. Galiçya cephesindeki Alman Güney Ordusu, Orgeneral von Bothmer'in komutasına verilmişti. Ağustos 1914'te Çar orduları bu cephede başlattıkları saldırıları hızla geliştirerek kısa sürede Galiçya'yı işgal etmişler ve Karpatlar'a kadar dayanmışlardı. General Mackenzen komutasındaki Alman birlikleri ile desteklenen Avusturya-Macaristan kuvvetleri kısmen Rus kuvvetlerini durdurmayı başarmışlarsa da Rusların cephedeki kuvvet üstünlükleri devam etmekteydi. Bu nedenle de Galiçya cephesinin bir Türk kolordusu ile güçlendirilmesi uygun görülmüş ve Alman Güney Ordusu'na bağlı olarak 15 nci Kolordu bünyesinde 19 ncu ve 20 nci Tümenler Galiçya cephesinde görevlendirilmişti.

Alman Güney Ordusu'na bağlı olarak Galiçya'da görevlendirilen 15 nci Kolordu'nun başında Komutan Kurmay Albay Yakup Şevki (Orgeneral Şevki Subaşı) ve



Enver Paşa Gamiçya Cephesini Denetlemeden Önce Budapeşte'de Gülbaba Türbesi'ni ziyaret hazırlığında. (1916)

Kurmay Başkanı Yarbay Hayri bulunurken 57 nci, 72 nci ve 77 nci Piyade Alaylarından oluşan 19 ncu Tümen'in başında Komutan Piyade Yarbay Mehmet Şefik (Albay Şefik Aker) ve Kurmay Başkanı Binbaşı Lütfü bulunmaktadır. 61, 62 ve 63 ncü Piyade Alaylarından oluşan 20 nci Tümen'in başında ise Tümen Komutanı Kurmay Yarbay Yasin Hilmi ve Kurmay Başkanı Yüzbaşı İsmail Hakkı bulunmaktaydı.

Çanakkale muharebeleri boyunca iki kez lağv edilen 15 nci Kolordu, 19 ncu ve 20 nci Tümenlerle yeniden kurularak 10 Temmuz 1916'da Keşan-Şarköy bölgesine yerleştirildi, ilk olarak 19 ncu Tümen yola çıkarıldı ve 4 Ağustos 1916'da Macaristan'ın Zemlin şehrine ulaştılar. Daha sonra Lemberg şehrinin doğusunda Orgeneral Bothmer'in emrine girdi. 19 ncu Tümen bundan sonra Alman Hofmann Kolordusu'nun emrine girerek 14 Ağustos 1916'da Zlotalipa'nın doğu sırtlarına kadar ilerleyen Rus kuvvetleri ile karşılaştı ve düşmanı durdurmayı başardı.

20 nci Tümen ise 14 Ağustos 1916'da cepheye varmış ve aynı gün Rus taarruzunu geri püskürtürken 15 nci Kolordu 8 Ağustos 1916'da Uzunköprü'den hareket ederek 13 Ağustos'ta Belgrad'a, daha sonra 20 Ağustos'ta da Lemberg üzerinden Podoyski'ye varmıştır.

Bundan sonra sıra, birliklerin karargâh yerlerinin tespitine geldi ve nihayet 15 nci Kolordu karargâhı Podoyski'de, 20 nci Tümen karargâhı Şümlani'de, 19 ncu Tümen karargâhı ise Miçiçov'da kuruldu.

Kolordunun cephesi Staroentyn'in 750 m. batısından başlamak üzere kuzeydoğuya doğru uzanmakta, Mierzysczoro'nın 1 km. doğusunda Pototory'nin 600 m. kadar doğusunda son bulmaktadır. Cephenin güneybatısında 20 nci Tümen, kuzeydoğusunda ise 19 ncu Tümen yer almaktaydı.

Dinyester'in kuzeyinde Zlotalipa, Narajouka ve Gnitalipa vadileri civarında sürdürülen harekâtın büyük bir kısmı Zlotalipa vadisi ekseninde geçmiştir.

15 nci Kolordu, Alman Güney Ordusu Komutanlığı'ndan aldığı emir gereğince, düşmanın bütün kuvvetleri ile yapması beklenen genel taarruz karşısında 6 Eylül 1916'da Şümlani-Trosyaniç-Kotow-Pototory hattına çekildi. Bu geri çekilme harekâtı esnasında 20 nci Tümen büyük kayıplar verirken 61 nci Alayın 1 nci Taburu zor anlar geçirmiş ve 5 nci Bölük tamamen esir düşmüştür. 19 ncu Tümende ise 77 nci Alayının 2 nci Tabur 2 nci Piyade Bölüğü düşman eline geçmiştir.



Galiçya'da Nöset Tutan Bir Mehmetçik

Bunun üzerine ertesi gün (7 Eylül) kolordu karargâhı yerinde kalırken 19 ncu Tümen karargâhı Hucisko'ya, 20 nci Tümen karargâhı ise Lipicagorna'ya taşınmıştır.

Muharebelerin zamanla şiddetini kaybetmeye başlaması, Rusya'daki Bolşevik İhtilâli'nin cephelere yansıması ve bunun sonucu olarak muharebelerin yer yer

durması ve cephede dostluk havasının esmesi dolayısıyla kolordunun Galiçya'dan yurda dönmesi kararlaştırıldı. 19 ncu Tümen Haziran 1917'de, 15 nci Kolordu 15 Temmuz 1917'de, 20 nci Tümen ise 11 Eylül 1917'de yurda dönmüştür.

15 nci Kolordu, Alman Güney Ordusu'na bağlı olarak bir yıldan fazla bir süre Galiçya cephesinde bulunmuş, Ruslara karşı yapılan tüm harekât ve muharebelere katılmış, önemli başarılar elde etmiş ve büyük zayiatlar vermiştir.

15 nci Kolordu'nun tamamen yurda dönmesinden sonra Galiçya harekâtı devam etmiş, Rusya'daki siyasî, askerî, idarî değişim ve sarsıntılara karşı müttefiklerin her alanda sağladıkları üstünlük neticesinde savaş 3 Mart 1918 tarihinde imzalanan Brestlitovsk Antlaşması ile sona ermiştir.

b. Romanya Cephesi :

Romanya, genel olarak Eflak, Boğdan ve Dobruca adıyla anılan 3 bölgeden oluşmaktadır.

Romanya, 1 nci Dünya Harbinin başında İttifak Devletlerinin (Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı, Bulgaristan) taarruzlarına uğramamış olmasından dolayı savaşa girmemişti. Daha sonra Dobruca'ya 3 Rus tümeninin getirilmesi, kendisiyle birlikte Rusların da Avusturya'ya taarruz etmeleri şartıyla harbe girmeyi kabul etti. Bunun ardından İttifak Devletlerinin Makedonya'ya taarruza geçmeleriyle birlikte 17 Ağustos 1916'da Avusturya'ya karşı harbe girerek Avusturya sınırında taarruza başladı. Bunu takiben İttifak Devletleri sırasıyla Almanya, Osmanlı Devleti ve Bulgaristan Romanya'ya harp ilân ettiler. Alman Başkomutanlığı karargâhında Romanya'ya uygulanacak ortak harekât kararlaştırılarak, Dobruca'ya taarruz fikri ortaya atıldı. Bunun için Tutrakan ve Silistre mevkilerinin ele geçirilmesi gerekliydi. Nihayet 6 Eylül 1916'da Tutrakan Kalesi tamamen Bulgarların eline geçti. 19 Eylül'de ise Transilvanya'da savaş başladı. General von Mackenzen'in yönettiği Tuna Ordusu Bulgaristan'da Tuna üzerinden Ziştov'un kuzeyine geçti.



Halil Paşa ve Bulgar Kolordusu Komutanı Tonschan, Dobruca'da Savaş Alanında İncelemede (1917)

25 nci Tümen ve Dobriç birlikleriyle kuvvetlendirilmiş olan 3 ncü Bulgar Ordusu'nun 24 Eylül 1916 günü Amuzaca'ya hareketinden sonra 30 Eylül 1916 gününe kadar önemli bir harekât olmamıştı. Bu süre içerisinde 25 nci Tümen bölgesinde yapılan muharebeler birer keşif harekâtı niteliğindeydi. Romen Dobriç Ordusu'nun beklenen taarruzu 1 Ekim 1916 tarihinde başladıysa da Romenler başarı sağlayamadılar. Aralıksız 6 gün süren bu muharebe sonucunda 25 nci Tümen Amuzaca köyü ve civarında büyük zayiatlar vererek Romen Dobriç Ordusu'nu durdurmayı başarmıştır.

3 Aralık 1916'da Romen Ordusu, Bükreş yakınlarında bir kez daha yenildi ve 7 Aralık'ta Bükreş alındı. 26 Aralık 1916'da Tuna Ordusu komutanının verdiği emirle 26 ncı Tümen Vizirol Muharebesine katılmış ve 5 günlük takip sonucunda büyük zayiatlar vermiştir. 1917 Ocak ayının ilk haftasında Seret Nehri'ne kadar hemen hemen tüm Romanya müttefik kuvvetler tarafından ele geçirilmişti. Kurtulabilen bölümleriyle küçük Romen Ordusu 8 Ocak 1917'de kuzeyde Beserabya'nın güney sınırındaki Rus kuvvetlerine katıldı.

Romanya cephesinde Rus ve Romen kuvvetlerine karşı 1 nci Avusturya, 9 ncu Alman ve 3 ncü Bulgar Orduları ile 6 ncı Türk Kolordusu savaş vermiştir. Mackenzen karargâhına bağlı olarak cephede görev alan 6 ncı Kolordu; 25 nci Tümen (59 ncu, 74 ncü ve 75 nci Alaylar), 15 nci Tümen (38 nci, 45 nci ve 56 ncı Alay) ve 9 Kasım 1916'da cepheye nakline başlanan 26 ncı Tümen (73 ncü, 76 ncı ve 78 nci Piyade Alayları ve 26 ncı Topçu Alayı)'den mürekkepti. 6 ncı Kolordu'nun başında Komutan Tuğgeneral Hilmi ve Kurmay Başkanı Kurmay Yarbay Yahya Hayati bulunmaktaydı. 25 nci Tümen'in başında Komutan Albay Şükrü Ali ve Kurmay Başkanı Yüzbaşı İhsan bulunurken, 15 nci Tümen'in başında Komutan Yüzbaşı Hamdi ve Kurmay Başkanı Yüzbaşı Enver görev yapmaktaydı.

6 ncı Kolordu 2 yıla yakın bir süre emrine girdiği büyük birliklerle birlikte Romanya cephesinde başarılı muharebeler vermiş ve cephedeki Türk birliklerinin Nisan 1917'den Haziran 1918'e kadar yurda dönüşleri tamamlanmıştır.

c. Makedonya Cephesi :

Makedonya cephesi; Rusya ile bağlantı kurmak amacıyla İtilaf Devletlerince açılan Çanakkale muharebesinde Türk kuvvetlerinin tarihteki zaferlerine bir yenisinin katılacağı hissedilince Ruslara yapılması gerekli yardımı başka bir yolla sağlamak, Alman ve Avusturya-Macaristan kuvvetlerinin Ege Denizi kıyılarına inmelerine engel olmak, Türklerle Almanların birleşmelerini engellemek, batı (Fransa), doğu (Rusya) ve İtalya cephelerinde Alman ve Avusturya-Macaristan ordularının baskısını hafifletmek ve Sırp ordusuna yardım etmek için itilaf devletleri tarafından açılmıştır.

Makedonya cephesinde Alman, Avusturya, Bulgar ve Türk birlikleri İngiliz, Fransız, Sırp ve İtalyan kuvvetlerine karşı savaşmışlardır.

1916 yılı Ağustos ayında Alman Genelkurmay Başkanlığı'na Hindenburg, II nci Başkanlığı'na da Ludendorf atanmış ve Eylül ayının ilk haftasında Almanya'da Türk Başkomutan Vekili Enver Paşa'nın da katılımıyla, ittifak devletleri başkomutanları seviyesinde, Makedonya cephesindeki durumu da kapsayan bir görüşme yapıldı. Yapılan görüşmelerde Almanların isteği ile cephede Türk kuvvetlerinin görevlendirilmesi kararlaştırıldı. Alınan karar üzerine 20 nci Türk Kolordusu, 46 ncı ve 50 nci Tümenlerle birlikte, 23 Eylül 1916'dan itibaren cepheye gönderilmeye başlandı.

20 nci Kolordunun Makedonya cephesindeki muharebe sahası Yeniköy-Takyanos gölü-Kadriye-Kruşevo-Drama-Leftera ile sınırlandırılabilir.

1916 yılı ikinci yarısında ittifak devletleri cephedeki üstünlüklerini itilaf devletlerine kaptırmışlar ve Manastır civarında yenilgiye uğrayarak Manastır'ın kuzeyine kadar çekilmişlerdi.

31 Ekim 1916'da 169 ncu Piyade Alayı ve 1 nci Bulgar Tugayı sorumluluk sahası ile Tevfikbey Çiftliği civarında düşman taarruzu başlamıştı. İngiliz birliklerinin yaptığı bu taarruz başarısız olmuş ve 50 nci Tümen, 19'u şehit, 90'ı yaralı, 4'ü kayıp olmak üzere toplam 113 zayiat vermiştir.

1917 yılında Makedonya cephesinin Türk Kolordusu kesiminde önemli bir harekât olmadı. Bu nedenle milli cepheleri takviye etmek amacıyla 50 nci Tümen ve 117 nci Alay hariç Makedonya'daki Türk birliklerinin yurda dönmesi kararlaştırıldı.

Aralık 1916'da cepheye gelen ve 15 nci Tümen emrine girerek bir süre Köstence'de kalan Türk Rumeli Müfrezesi (177 nci Piyade Alayı) 28 Haziran 1917'de, 50 nci Tümen ise 25 Temmuz 1917'de yurda dönmüştür. 1917'de Irak ve Filistin cephelerinde duyulan kuvvet ihtiyacıyla 46 ncı Tümen Irak cephesine, 50 nci Tümen ise Filistin cephesine alındı.

1918 yılında cephedeki Alman kuvvetlerinin büyük bir kısmının Batı cephesine kaydırılması itilaf devletlerini zor durumda bırakmıştı.

8 Ocak 1918'de Wilson ilkeleri yayınlanmış, İttifak devletleri ile Sovyet Rusya arasında 3 Mart'ta Brestlitovsk Antlaşması, Romanya ile 7 Mayıs'ta Bükreş Antlaşması imzalanmıştır. Böylece Doğu Avrupa cephesi ile Romanya cephesindeki Almanya, Avusturya-Macaristan ve Bulgar kuvvetleri serbest kalmış ve ittifak devletlerinin zafer ümidi yeniden alevlenmişti. Fakat Ağustos 1918'de Amerika'nın savaşa katılmasıyla İtilaf devletleri üstünlüğü ele geçirmişlerdi. Bulgaristan'ın 30 Eylül'de silâh bırakmasından sonra 30 Ekim 1918'de Osmanlı Devleti, 4 Kasım 1918'de Avusturya-Macaristan, 11 Kasım 1918'de Almanya ile İtilâf Devletleri arasında ayrı ayrı mütarekeler imzalanarak 1 nci Dünya Savaşı sona erdirilmiştir.



Yüzbaşı Fuat (Balkan) Bey'in Kavala'da Bölüğü İle Birlikte (1916)

Sonuç olarak, Makedonya cephesinde İtilaf Devletleri tarafından yapılması kararlaştırılan taarruz, İngilizlerin bazı birliklerini Makedonya yerine batı cephesine göndermesi, Rusya olayları yüzünden Sırpların morallerinin zayıflaması sonucunda genel bir taarruz şeklinde olmayıp ileri geri hareketten öteye gidememiştir. Gerek Makedonya, gerekse Romanya ve Galiçya cephelerine gönderilen Türk birlikleri, Avrupa cephelerinde savaşan ve müttefikimiz olan devletlere yardımcı olmak amacıyla gönderilmişler ve emrine girdiği büyük birliklerle birlikte bu cephelerde başarılı muharebeler vermişlerdir.

İKİNCİ KISIM

CEPHELERDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

15. KAFKAS (DOĞU) CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER
16. ÇANAKKALE CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER
17. IRAK CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER
18. FİLİSTİN CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER
19. AVRUPA CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER



Belgrad Meydan Muharebesi (1521)

İKİNCİ KISIM
CEPHELERDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

15. KAFKAS CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER :

Birlik Adı	Görev Süresi		
2 nci Ordu	Şubat 1916	-	Ekim 1918
3 ncü Ordu	Mayıs 1914	-	Temmuz 1918
9 ncu Ordu	Nisan 1918	-	Şubat 1919
Kafkas İslâm Ordusu	Ocak 1918	-	Ağustos 1918
Şark Ordular Grubu	Nisan 1918	-	Ağustos 1918
1 nci Kafkas Kolordusu	Temmuz 1915	-	Ağustos 1918
1 nci Kolordu	Ekim 1914	-	Ekim 1915
2 nci Kolordu	Temmuz 1916	-	Eylül 1918
3 ncü Kolordu	Şubat 1916	-	Ekim 1916
4 ncü Kolordu	Ocak 1916	-	Temmuz 1916
5 nci Kolordu	Ocak 1916	-	Temmuz 1916
6 ncı Kolordu	Mayıs 1918	-	Haziran 1918
7 nci Kolordu	Ekim 1914	-	Ekim 1915
8 nci Kolordu	Mayıs 1915	-	Nisan 1917
9 ncu Kolordu	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
10 ncu Kolordu	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
11 nci Kolordu	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
12 nci Kolordu	Ekim 1914	-	Mart 1917
13 ncü Kolordu	Ağustos 1914	-	Ekim 1914
16 ncı Kolordu	Ocak 1916	-	Ocak 1917
17 ncı Kolordu	Ocak 1917	-	Ekim 1918
18 nci Kolordu	Mayıs 1916	-	Ekim 1916
22 nci Kolordu	Mayıs 1918	-	Eylül 1918
1 nci İhtiyat Süvari Tümeni	Ağustos 1914	-	Ağustos 1915
2 nci İhtiyat Süvari Tümeni	Mayıs 1914	-	Eylül 1914
2 nci İhtiyat Süvari Tümeni	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
3 ncü İhtiyat Süvari Tümeni	Mayıs 1914	-	Ekim 1915
3 ncü Süvari Tümeni	Şubat 1916	-	Ağustos 1916
3 ncü Kafkas Tümeni	Ocak 1918	-	Şubat 1919
4 ncü İhtiyat Süvari Tümeni	Mayıs 1914	-	Eylül 1914
5 nci Kafkas Tümeni	Temmuz 1916	-	Şubat 1919
9 ncu Kafkas Tümeni	Temmuz 1916	-	Ağustos 1918
10 ncu Kafkas Tümeni	Temmuz 1916	-	Ağustos 1918

Birlik Adı	Görev Süresi		
11 nci Kafkas Tümeni	Temmuz 1916	-	Ağustos 1918
36 ncı Kafkas Tümeni	Ocak 1918	-	Ekim 1918
37 nci Kafkas Tümeni	Ağustos 1916	-	Mayıs 1918
1 nci Tümen	Ocak 1916	-	Temmuz 1917
4 ncü Tümen	Eylül 1915	-	Şubat 1916
5 nci Tümen	Ekim 1915	-	Ekim 1918
6 ncı Tümen	Ekim 1914	-	Mayıs 1915
7 nci Tümen	Şubat 1916	-	Eylül 1916
8 nci Tümen	Şubat 1916	-	Eylül 1918
9 ncu Tümen	Şubat 1916	-	Temmuz 1916
10 ncu Tümen	Ekim 1915	-	Temmuz 1916
11 nci Tümen	Nisan 1916	-	Ağustos 1916
12 nci Tümen	Nisan 1916	-	Şubat 1919
13 ncü Tümen	Şubat 1916	-	Temmuz 1916
14 ncü Tümen	Şubat 1916	-	Ağustos 1916
15 nci Tümen	Nisan 1918	-	Eylül 1919
16 ncı Tümen	Ekim 1914	-	Nisan 1915
17 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
18 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Temmuz 1917
28 nci Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
29 ncu Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
30 ncu Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
31 nci Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
32 nci Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
33 ncü Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
34 ncü Tümen	Şubat 1914	-	Temmuz 1914
36 ncı Tümen	Mart 1915	-	Temmuz 1916
37 nci Tümen	Ağustos 1914	-	Mayıs 1917
42 nci Tümen	*	-	Ocak 1918
47 nci Tümen	Haziran 1916	-	Şubat 1917
48 nci Tümen	Haziran 1916	-	Mayıs 1917
49 ncu Tümen	Mayıs 1916	-	Nisan 1917
51 nci Tümen	Eylül 1914	-	Temmuz 1915
52 nci Tümen	Eylül 1914	-	Ağustos 1915
53 ncü Tümen	Mart 1915	-	Ağustos 1916
Van Jandarma Tümeni	Mayıs 1914	-	Mayıs 1915
2 nci Süvari Tugayı	Temmuz 1916	-	Ocak 1918
1 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ocak 1916

Birlik Adı	Görev Süresi		
2 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ocak 1916
3 ncü Piyade Alayı	Ağustos1914	-	Ekim 1914 /
3 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1916	-	Haziran 1918
4 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Ağustos 1917
5 nci Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Ağustos 1917
6 ncı Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Ağustos 1917
7 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ağustos 1915
8 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Şubat 1919
9 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Temmuz 1919
9 ncu Kafkas Alayı	Temmuz 1916	-	Mart 1918
10 ncu Kafkas Alayı	Temmuz 1916	-	Şubat 1919
11 nci Piyade Alayı	Mart 1917	-	Şubat 1919
12 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Nisan 1917
13 ncü Piyade Alayı	Şubat 1914	-	Eylül 1919
14 ncü Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Temmuz 1918
15 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
16 ncı Piyade Alayı	Ekim 1917	-	Ekim 1918
17 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ocak 1918
18 nci Kafkas Alayı	Temmuz 1916	-	Şubat 1919
19 ncu Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Mart 1916
20 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Eylül 1916
21 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Eylül 1916
22 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1916
23 ncü Piyade Alayı	Ocak 1916	-	Eylül 1918
24 ncü Piyade Alayı	Nisan 1916	-	Eylül 1918
25 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Temmuz 1916
26 ncı Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Temmuz 1916
27 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Temmuz 1916
28 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ağustos 1918
29 ncu Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ağustos 1918
30 ncu Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ağustos 1918
31 nci Piyade Alayı	Temmuz 1916	-	Ağustos 1918
32 nci Piyade Alayı	Temmuz 1916	-	Ağustos 1918
33 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Ağustos 1918
34 ncü Piyade Alayı	Nisan 1916	-	Ekim 1919
35 nci Piyade Alayı	Nisan 1916	-	Ekim 1919
36 ncı Piyade Alayı	Nisan 1916	-	Ekim 1919
37 nci Piyade Alayı	Eylül 1914	-	Ağustos 1915

Birlik Adı	Görev Süresi		
38 nci Piyade Alayı	Nisan 1916	-	Eylül 1919
40 ncı Piyade Alayı	Eylül 1914	-	Ağustos 1915
41 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ağustos 1916
43 ncü Piyade Alayı	Eylül 1914	-	Ağustos 1915
44 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Mayıs 1915
45 nci Piyade Alayı	Ocak 1917	-	Ağustos 1918
46 ncı Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Temmuz 1916
49 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
50 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
51 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
52 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
53 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
54 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
55 nci Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Ekim 1918
56 ncı Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1918
57 nci Piyade Alayı	Nisan 1918	-	Eylül 1919
60 ncı Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Temmuz 1916
64 ncü Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ağustos 1916
70 nci Piyade Alayı	Ocak 1916	-	Temmuz 1917
71 nci Piyade Alayı	Ocak 1916	-	Temmuz 1917
73 ncü Piyade Alayı	*	-	Eylül 1916
82 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
83 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
84 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
85 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
86 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
87 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
88 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
89 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
90 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
91 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
92 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
93 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
94 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
95 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
96 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
97 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
98 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916

Birlik Adı	Görev Süresi		
99 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
100 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
101 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Temmuz 1916
102 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ekim 1917
103 ncü Piyade Alayı	Haziran 1916	-	1918
104 ncü Piyade Alayı	Haziran 1916	-	1918
105 nci Piyade Alayı	Haziran 1916	-	1918
106 ncı Piyade Alayı	Mart 1915	-	Temmuz 1918
107 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Temmuz 1918
108 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Temmuz 1918
109 ncu Piyade Alayı	Ağustos 1914	-	Mayıs 1918
110 ncu Piyade Alayı	Ağustos 1914	-	Mayıs 1918
111 nci Piyade Alayı	Ağustos 1914	-	Mayıs 1918
120 nci Piyade Alayı	*	-	Mart 1919
123 ncü Piyade Alayı	*	-	Nisan 1918
124 ncü Piyade Alayı	Ağustos 1914	-	Temmuz 1917
126 ncı Piyade Alayı	Mart 1916	-	Ağustos 1916
127 nci Piyade Alayı	Mart 1916	-	Ağustos 1916
130 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1915
140 ncı Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ekim 1918
141 nci Piyade Alayı	Mayıs 1917	-	Ekim 1918
147 nci Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Şubat 1917
148 nci Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Şubat 1917
149 ncu Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Şubat 1917
150 nci Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Şubat 1917
151 nci Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Şubat 1917
152 nci Piyade Alayı	Temmuz 1916	-	Şubat 1917
153 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Nisan 1917
154 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Nisan 1917
155 nci Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Nisan 1917
156 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Nisan 1917
161 nci Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Eylül 1916
162 nci Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	Eylül 1916
163 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1916	-	*

16. ÇANAKKALE CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

Birlik Adı	Görev Süresi		
1 nci Ordu	Mart 1915	-	Ağustos 1915
2 nci Ordu	Nisan 1915	-	Ağustos 1915
5 nci Ordu	Ocak 1915	-	Eylül 1918
1 Nizamiye Kolordusu	Ocak 1915	-	Temmuz 1915
2 nci Kolordu	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
3 ncü Kolordu	Mayıs 1914	-	Eylül 1915
4 ncü Kolordu	EKİM 1914	-	Aralık 1915
5 nci Kolordu	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
6 ncı Kolordu	Haziran 1915	-	Ağustos 1916
14 ncü Kolordu	Ekim 1914	-	Ağustos 1918
15 nci Kolordu	Mart 1915	-	Eylül 1915
16 ncı Kolordu	Mart 1915	-	Ekim 1915
17 nci Kolordu	Nisan 1915	-	Mart 1916
18 nci Kolordu	Mart 1915	-	Ekim 1915
19 ncu Kolordu	Ekim 1916	-	Nisan 1917
21 nci Kolordu	Ekim 1916	-	Nisan 1917
1 nci Tümen	Mart 1915	-	Ekim 1915
2 nci Tümen	Şubat 1915	-	Haziran 1916
3 ncü Tümen	Nisan 1915	-	Temmuz 1916
4 ncü Tümen	Nisan 1915	-	Ağustos 1915
5 nci Tümen	Ekim 1914	-	Eylül 1915
6 ncı Tümen	Mart 1915	-	Ekim 1915
7 nci Tümen	Şubat 1915	-	Eylül 1915
8 nci Tümen	Nisan 1915	-	Ekim 1915
9 ncu Tümen	Mayıs 1914	-	Ocak 1916
10 ncu Tümen	Mayıs 1915	-	Ekim 1915
11 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Mart 1916
12 nci Tümen	Mart 1915	-	Ekim 1915
13 ncü Tümen	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
14 ncü Tümen	Şubat 1915	-	Ekim 1915
15 nci Tümen	Şubat 1915	-	Mart 1916
16 ncı Tümen	Şubat 1915	-	Eylül 1915
17 nci Tümen	Şubat 1915	-	Ekim 1915
19 ncu Tümen	Eylül 1914	-	Eylül 1915
20 nci Tümen	Temmuz 1915	-	Şubat 1916
24 ncü Tümen	Mayıs 1915	-	Haziran 1917
25 nci Tümen	Mart 1915	-	Mart 1916

Birlik Adı	Görev Süresi		
26 ncı Tümen	Haziran 1915	-	Eylül 1916
32 nci Tümen	Ağustos 1915	-	*
36 ncı Tümen	Mayıs 1915	-	*
38 nci Tümen	Ekim 1915	-	*
42 nci Tümen	Mayıs 1915	-	Ocak 1918
45 nci Tümen	Şubat 1915	-	Eylül 1915
47 nci Tümen	Temmuz 1915	-	Mayıs 1916
49 ncu Tümen	Ekim 1918	-	Eylül 1919
50 nci Tümen	1915	-	Temmuz 1915
51 nci Tümen	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
52 nci Tümen	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
53 ncü Tümen	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
55 nci Tümen	Ağustos 1916	-	Ekim 1916 /
55 nci Tümen	Haziran 1918	-	Şubat 1919
56 ncı Tümen	Nisan 1915	-	Mart 1916
60 ncı Tümen	Mart 1917	-	Ekim 1918
61 nci Tümen	Nisan 1917	-	Mayıs 1918
1 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
2 nci Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Şubat 1917
3 ncü Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Şubat 1917
4 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
5 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
6 ncı Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ağustos 1915
8 nci Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Aralık 1915
9 ncu Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Ağustos 1915
10 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Temmuz 1915
11 nci Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Ağustos 1915
12 nci Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Ağustos 1915
13 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Ağustos 1915
14 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
15 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ekim 1915
16 ncı Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
17 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
18 nci Kafkas Alayı	Mart 1915	-	Ekim 1915
19 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Eylül 1915
20 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
21 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
22 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ekim 1915

Birlik Adı	Görev Süresi		
23 ncü Piyade Alayı	Mart 1915	-	Eylül 1915
24 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Ekim 1915
25 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ocak 1916
26 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ocak 1916
27 nci Piyade Alayı	Şubat 1914	-	Ocak 1915
28 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
29 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
30 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
31 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Temmez 1915
32 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
33 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
34 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
35 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
36 ncı Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ekim 1915
37 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Eylül 1915
38 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
39 ncu Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ağustos 1915
40 ncı Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
41 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ekim 1915
42 nci Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
43 ncü Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
44 ncü Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Temmuz 1915
45 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
46 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915
47 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1915
48 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1915
49 ncu Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
50 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
51 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
52 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
53 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
54 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
55 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1916
56 ncı Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Eylül 1915
57 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ekim 1915
58 nci Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Mayıs 1917
59 ncu Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Mayıs 1916
60 ncı Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ağustos 1915

Birlik Adı	Görev Süresi		
61 nci Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Eylül 1915
62 nci Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Eylül 1915
63 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Eylül 1915
64 ncü Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Eylül 1915
65 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ağustos 1915
66 ncı Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ağustos 1915
67 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ekim 1915
68 nci Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ekim 1915
69 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	Ekim 1915
70 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ekim 1915
71 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Ekim 1915
72 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ekim 1915
73 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	1916
74 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1915	-	1916
75 nci Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Mayıs 1916
76 ncı Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Mayıs 1916
77 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Eylül 1915
78 nci Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Ağustos 1916
124 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Ağustos1915
125 nci Piyade Alayı	Mart 1915	-	Aralık 1915
126 ncı Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Ekim 1915
127 nci Piyade Alayı	Şubat 1914	-	Ağustos 1915
143 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1915	-	Şubat 1917
153 ncü Piyade Alayı	Ekim 1918	-	Eylül 1919
154 ncü Piyade Alayı	Ekim 1918	-	Eylül 1919
155 nci Piyade Alayı	Ekim 1918	-	Eylül 1919
168 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Ekim 1916
170 nci Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Mayıs 1916
171 nci Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Ekim 1916
172 nci Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Mart 1916
173 ncü Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Mart 1916
174 ncü Piyade Alayı	Nisan 1915	-	Mart 1916
185 nci Piyade Alayı	Mart 1917	-	Ekim 1918
186 ncı Piyade Alayı	Mart 1917	-	Ekim 1918
187 nci Piyade Alayı	Mart 1917	-	Ekim 1918
188 nci Piyade Alayı	Nisan 1917	-	Mayıs 1918
189 ncu Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Nisan 1918
190 ncu Piyade Alayı	Nisan 1917	-	Ağustos 1918

17. IRAK CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER :

Birlik Adı	Görev Süresi		
6 ncı Ordu			Irak'ta
1 nci Kolordu	Kasım 1915	-	*
2 nci Kolordu	Ekim 1916	-	Aralık 1916
3 ncü Kolordu	Ocak 1916	-	*
4 ncü Kolordu	Eylül 1918	-	Eylül 1918 (lağv)
5 nci Kolordu	Kasım 1916	-	Şubat 1916
8 nci Kolordu	Şubat 1915	-	Ocak 1917
10 ncu Kolordu	Kasım 1916	-	*
12 nci Kolordu	1914	-	Nisan 1918
13 ncü Kolordu	Eylül 1915	-	Nisan 1918
14 ncü Kolordu	1914	-	Haziran 1916
15 nci Kolordu	1914	-	Haziran 1916
18 nci Kolordu	Eylül 1915	-	Nisan 1918
22 nci Kolordu	1916	-	Şubat 1917
Mürettep Tümen	Ekim 1914	-	Mart 1915
1 nci Tümen	Eylül 1916	-	Ekim 1918
2 nci Tümen	Ekim 1915	-	*
3 ncü Tümen	Ocak 1916	-	Ocak 1918
4 ncü Tümen	Mart 1916	-	Ocak 1917
5 nci Tümen	Temmuz 1918	-	Esir
6 ncı Tümen	Şubat 1916	-	Mayıs 1918
7 nci Tümen	Aralık 1916	-	1918
8 nci Tümen	Aralık 1916	-	1918
9 ncı Tümen	Aralık 1916	-	1918
10 ncu Tümen	Aralık 1916	-	1918
11 nci Tümen	Aralık 1916	-	1918
12 nci Tümen	Aralık 1916	-	1918
13 ncü Tümen	Aralık 1916	-	1918
14 ncü Tümen	Ekim 1916	-	Ağustos 1918
15 nci Tümen	Aralık 1917	-	Ekim 1918
16 ncı Tümen	Aralık 1917	-	Ekim 1918
18 nci Tümen	Ekim 1916	-	Ekim 1918
20 nci Tümen	Ekim 1916	-	Ekim 1918
23 ncü Tümen	*	-	Ekim 1918
24 ncü Tümen	Ağustos 1917	-	Ekim 1918
26 ncı Tümen	*	-	Ağustos 1918
27 nci Tümen	Aralık 1917	-	Ekim 1918

Birlik Adı	Görev Süresi		
32 nci Tümen	Ocak 1916	-	Ekim 1918
35 nci Tümen	Eylül 1915	-	Mart 1916
36 ncı Tümen	1914	-	Ekim 1918
37 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Ekim 1916
38 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Ekim 1916
39 ncu Tümen	1914	-	Eylül 1918
40 ncı Tümen	1914	-	Ocak 1919
41 nci Tümen	*	-	Ekim 1918
43 ncü Tümen	*	-	Ekim 1918
44 ncü Tümen	1914	-	Temmuz 1916
45 nci Tümen	Ocak 1917	-	Temmuz 1918
46 ncı Tümen	Nisan 1917	-	Ekim 1917
47 nci Tümen	1914	-	Mart 1916
50 nci Tümen	Kasım 1915	-	Ekim 1916
51 nci Tümen	Eylül 1915	-	Mart 1918
52 nci Tümen	Eylül 1915	-	Ekim 1917
53 ncü Tümen	Eylül 1915	-	Temmuz 1917
54 ncü Tümen	Eylül 1915	-	Kasım 1916
56 ncı Tümen	Haziran 1916	-	Ekim 1918
1 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ekim 1918
2 nci Piyade Alayı	Kasım 1917	-	Ekim 1918
3 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Temmuz 1917
4 ncü Piyade Alayı	Kasım 1915	-	Ekim 1918
5 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Mart 1918
6 ncı Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Mart 1918
7 nci Piyade Alayı	Eylül 1914	-	Ocak 1915 /
7 nci Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Ağustos 1918
8 nci Piyade Alayı	*	-	Ekim 1915
9 ncu Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Ağustos 1918
10 ncu Piyade Alayı	Mart 1916	-	Mart 1917
11 nci Piyade Alayı	Mart 1916	-	Haziran 1916
13 ncü Piyade Alayı	Şubat 1918	-	Ağustos 1918
14 ncü Piyade Alayı	Ağustos 1918	-	Ekim 1918
15 nci Piyade Alayı	Ağustos 1918	-	Ekim 1918
16 ncı Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Mayıs 1918
17 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Mart 1916
18 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ağustos 1918
19 ncu Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Mart 1916

Birlik Adı	Görev Süresi		
21 nci Piyade Alayı	Aralık 1916	-	Eylül 1918
22 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ağustos 1918
23 ncü Piyade Alayı	*	-	Eylül 1918
24 ncu Piyade Alayı	Eylül 1918	-	Ekim 1918
25 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
26 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
27 nci Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Ekim 1918
29 ncu Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ekim 1918
31 nci Süvari Alayı	Eylül 1916	-	Ekim 1918
33 ncü Süvari Alayı	Eylül 1916	-	Ekim 1918
35 nci Topçu Alayı	1914	-	Ekim 1918
36 ncı Topçu Alayı	1914	-	Ekim 1918
37 nci Topçu Alayı	Eylül 1915	-	Mart 1918
38 nci Topçu Alayı	1914	-	Ekim 1918
39 ncu Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Ekim 1918
40 ncı Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Şubat 1917
41 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ocak 1917
42 nci Piyade Alayı	1914	-	Aralık 1916
43 ncü Piyade Alayı	Eylül 1915	-	Ağustos 1918
44 ncu Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Mart 1918
45 nci Piyade Alayı	Temmuz 1916	-	Ekim 1918
46 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
50 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
51 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
52 nci Piyade alayı	Ekim 1915	-	Ekim 1918
53 ncü Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
56 ncı Piyade Alayı	*	-	Ekim 1918
58 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ekim 1918
60 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
64 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1917
66 ncı Piyade Alayı	Ocak 1916	-	Aralık 1917
71 nci Piyade Alayı	Ekim 1917	-	Ekim 1918
76 ncı Piyade Alayı	Nisan 1917	-	Haziran 1917
81 nci Piyade Alayı	Ocak 1918	-	Ekim 1918
87 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
89 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
90 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
91 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918

Birlik Adı	Görev Süresi		
92 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
93 ncü Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
94 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
95 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
96 ncı Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
102 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
103 ncü Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1916
104 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1916
105 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1916
106 ncı Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1916
107 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Mart 1916
108 nci Piyade Alayı	1914	-	Mart 1918
109 ncu Piyade Alayı	1914	-	Mart 1918
110 ncu Piyade Alayı	1914	-	Mart 1918
111 nci Piyade Alayı	1914	-	Mart 1918
112 nci Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ekim 1915
113 ncü Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ekim 1915
114 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1914	-	Ekim 1915
117 nci Piyade Alayı	*	-	Ekim 1918
118 nci Piyade Alayı	*	-	Ocak 1919
119 ncu Piyade Alayı	*	-	Ocak 1919
120 nci Piyade Alayı	*	-	Ocak 1919
123 ncü Piyade Alayı	*	-	Haziran 1916
124 ncu Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1916
125 nci Piyade Alayı	*	-	Haziran 1916
129 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
130 ncı Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1916
131 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1916
132 nci Piyade Alayı	Eylül 1918	-	Ekim 1918
133 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
134 ncu Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
135 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
136 ncı Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
138 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
140 ncı Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
141 nci Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Ocak 1917
142 nci Piyade Alayı	Ağustos 1915	-	Ekim 1917
143 ncü Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917

Birlik Adı	Görev Süresi		
144 ncu Piyade Alayı	Nisan 1917	-	Eylül 1917
145 nci Piyade Alayı	Nisan 1917	-	Eylül 1917
146 ncı Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Mart 1917
149 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ocak 1917
156 ncı Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ekim 1918
159 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ocak 1917
161 nci Piyade Alayı	Şubat 1916	-	Ocak 1917
166 ncı Piyade Alayı	Ocak 1917	-	Eylül 1917
167 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Ocak 1917
181 nci Piyade Alayı	*	-	Temmuz 1917
191 nci Piyade Alayı	Mayıs 1917	-	Eylül 1917

18. FİLİSTİN CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

Birlik Adı	Görev Süresi		
2 nci Ordu	Haziran 1914	-	Haziran 1914
4 ncü Ordu	Haziran 1914	-	Ağustos 1918
7 nci Ordu	Haziran 1917	-	Eylül 1918
8 nci Ordu	Ağustos 1917	-	Eylül 1918
1 nci Kolordu	Temmuz 1916	-	Eylül 1918
2 nci Kolordu	Eylül 1917	-	Ekim 1918
3 ncü Kolordu	Eylül 1916	-	Ekim 1918
4 ncü Kolordu	Ekim 1914	-	Ağustos 1915
6 ncı Kolordu	Harpten Önce	-	Haziran 1914
7 nci Kolordu			Filistin'de
8 nci Kolordu	Harpten Önce	-	Ekim 1918
12 nci Kolordu	Haziran 1914	-	Eylül 1918
13 ncü Kolordu	Eylül 1917	-	Ocak 1918
14 ncü Kolordu	Ocak 1915	-	Şubat 1915
15 nci Kolordu	Ekim 1917	-	Ekim 1918
18 nci Kolordu	Ekim 1915	-	Mart 1917
19 ncu Kolordu	Ekim 1917	-	Ekim 1918
20 nci Kolordu	Mart 1917	-	Mart 1919
22 nci Kolordu	Ocak 1917	-	Ağustos 1918
1 nci Tümen	Temmuz 1917	-	Ağustos 1918
3 ncü Tümen	Ekim 1915	-	Eylül 1918
7 nci Tümen	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
8 nci Tümen	Ekim 1918	-	Ekim 1918
9 ncu Tümen	Ekim 1917	-	Mayıs 1914
10 ncu Tümen	Ekim 1914	-	Şubat 1915
11 nci Tümen	Eylül 1916	-	Eylül 1918
14 ncü Tümen	Ekim 1916	-	*
16 ncı Tümen	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
19 ncu Tümen	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
20 nci Tümen	Ağustos 1917	-	Temmuz 1918
21 nci Tümen	*	-	Ağustos 1918
22 nci Tümen	*	-	Temmuz 1916
23 ncü Tümen	Nisan 1915	-	Temmuz 1918
24 ncü Tümen	Haziran 1917	-	*
25 nci Tümen	Şubat 1914	-	Mayıs 1918
26 ncı Tümen	Ocak 1918	-	Ağustos 1918
27 nci Tümen	Mayıs 1914	-	Ekim 1917

Birlik Adı	Görev Süresi		
41 nci Tümen	1914	-	Eylül 1916
42 nci Tümen	Eylül 1917	-	Ocak 1918
43 ncü Tümen	1914	-	Eylül 1918
44 ncü Tümen	Mayıs 1915	-	Eylül 1918
45 nci Tümen	Kasım 1916	-	*
46 ncı Tümen	Ekim 1917	-	Temmuz 1918
47 nci Tümen	Nisan 1917	-	Eylül 1918
48 nci Tümen	Mayıs 1917	-	Ağustos 1918
50 nci Tümen	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
51 nci Tümen	Mart 1916	-	Ocak 1917
52 nci Tümen	Mart 1916	-	Ocak 1917
53 ncü Tümen	Ağustos 1916	-	Temmuz 1918
54 ncü Tümen	Ekim 1916	-	Eylül 1918
58 nci Tümen	Ekim 1916	-	Eylül 1919
59 ncu Tümen	Haziran 1916	-	Ağustos 1917
62 nci Tümen	Mayıs 1918	-	Temmuz 1918
2 nci Piyade Alayı	Şubat 1917	-	Ağustos 1917
3 ncü Piyade Alayı	Ağustos 1918	-	Ekim 1918
5 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Eylül 1917
6 ncı Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Eylül 1917
7 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ocak 1917
8 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Ocak 1917
9 ncu Piyade Alayı	Eylül 1914	-	Ekim 1917
11 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Eylül 1917
12 nci Piyade Alayı	Mayıs 1918	-	Temmuz 1918
13 ncü Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1917
14 ncü Piyade Alayı	*	-	Aralık 1917
17 nci Piyade Alayı	Ocak 1918	-	Haziran 1918
19 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
20 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
21 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
23 ncü Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Temmuz 1918
28 nci Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Şubat 1918
29 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Şubat 1918
30 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Şubat 1918
31 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Ekim 1917
32 nci Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Temmuz 1917
33 ncü Piyade Alayı	Şubat 1915	-	Temmuz 1917

Birlik Adı	Görev Süresi		
39 ncu Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Haziran 1916
42 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Eylül 1919
43 ncü Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Haziran 1917
44 ncü Piyade Alayı	Mart 1916	-	Ağustos 1916
45 nci Piyade Alayı	Mart 1916	-	Ağustos 1916
47 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
48 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Temmuz 1918
53 ncü Piyade Alayı	Ekim 1917	-	*
55 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Eylül 1919
57 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
58 nci Piyade Alayı	Mayıs 1917	-	*
59 ncu Piyade Alayı	Şubat 1917	-	Temmuz 1918
61 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
62 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
65 nci Piyade Alayı	*	-	Ocak 1918
66 nci Piyade Alayı	Şubat 1918	-	Temmuz 1918
67 nci Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1917
70 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ekim 1918
71 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
72 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
73 ncü Piyade Alayı	Kasım 1915	-	Haziran 1918
74 ncü Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Haziran 1918
75 nci Piyade Alayı	1917	-	Haziran 1918
77 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Temmuz 1918
78 nci Piyade Alayı	1917	-	Temmuz 1918
79 ncu Piyade Alayı	Ekim 1914	-	Temmuz 1918
80 nci Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Aralık 1917
81 nci Piyade Alayı	*	-	Ekim 1917
109 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1918	-	Ekim 1918
110 ncu Piyade Alayı	Mayıs 1918	-	Ekim 1918
111 nci Piyade Alayı	Mayıs 1918	-	Ekim 1918
115 nci Piyade Alayı	1914	-	Eylül 1918
116 nci Piyade Alayı	1914	-	Eylül 1918
117 nci Piyade Alayı	1914	-	Eylül 1918
121 nci Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1918
122 nci Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1918
123 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
124 ncü Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918

Birlik Adı	Görev Süresi		
125 nci Piyade Alayı	*	-	Temmuz 1918
126 ncı Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Ekim 1918
127 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Ekim 1918
128 nci Piyade Alayı	*	-	Temmuz 1916
129 ncu Piyade Alayı	*	-	Temmuz 1916
130 ncu Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Eylül 1919
131 nci Piyade Alayı	1914	-	*
132 nci Piyade Alayı	Ocak 1915	-	Temmuz 1918
134 ncü Piyade Alayı	Ocak 1917	-	Temmuz 1918
136 nci Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Ocak 1918
138 nci Piyade Alayı	Ekim 1915	-	Temmuz 1917
139 ncu Piyade Alayı	1914	-	Ekim 1918
140 ncı Piyade Alayı	*	-	Haziran 1914
141 nci Piyade Alayı	Ocak 1917	-	*
143 ncü Piyade Alayı	Haziran 1917	-	1918
144 ncü Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Temmuz 1918
145 nci Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Şubat 1918
146 ncı Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Mayıs 1918
147 nci Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Nisan 1916
148 nci Piyade Alayı	*	-	Nisan 1916
150 nci Piyade Alayı	Mayıs 1917	-	Temmuz 1918
151 nci Piyade Alayı	Şubat 1917	-	Temmuz 1918
152 nci Piyade Alayı	*	-	Temmuz 1918
156 ncı Piyade Alayı	Ağustos 1917	-	1918
157 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
158 nci Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
159 ncu Piyade Alayı	Şubat 1918	-	Eylül 1918
161 nci Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Eylül 1919
162 nci Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Eylül 1919
163 ncü Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Temmuz 1918
164 ncü Piyade Alayı	Ekim 1916	-	Ekim 1918
165 nci Piyade Alayı	1917	-	Temmuz 1918
168 nci Piyade Alayı	*	-	Ağustos 1917
169 ncu Piyade Alayı	Temmuz 1917	-	Ocak 1918
178 nci Piyade Alayı	Mart 1917	-	Ekim 1917
179 ncu Piyade Alayı	Haziran 1916	-	Ağustos 1917
180 nci Piyade Alayı	Mart 1917	-	Nisan 1917
183 ncü Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Ağustos 1917
184 ncü Piyade Alayı	Haziran 1915	-	Ağustos 1917
191 nci Piyade Alayı	Eylül 1917	-	Temmuz 1918

19. AVRUPA CEPHESİNDE GÖREV ALAN BİRLİKLER

Birlik Adı	Görev Süresi		
5 nci Kolordu	Temmuz 1916	-	Temmuz 1917
6 ncı Kolordu	Eylül 1916	-	Mayıs 1918
14 ncü Kolordu	Eylül 1916	-	Aralık 1917
15 nci Kolordu	22 Ağustos 1916	-	15 Temmuz 1917
17 nci Kolordu	Eylül 1916	-	Mayıs 1918
20 nci Kolordu	25 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
15 nci Tümen	14 Eylül 1916	-	13 Mayıs 1918
19 ncu Tümen	13 Ağustos 1916	-	15 Temmuz 1917
20 nci Tümen	05 Ağustos 1916	-	26 Eylül 1917
25 nci Tümen	19 Eylül 1916	-	17 Aralık 1917
26 ncı Tümen	Kasım 1916	-	26 Mart 1917
46 ncı Tümen	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
50 nci Tümen	21 Eylül 1916	-	30 Haaziran 1917
51 nci Tümen	Eylül 1916	-	Haziran 1917
53 ncü Tümen	Eylül 1916	-	Haziran 1917
55 nci Tümen	Eylül 1916	-	Haziran 1917
38 nci Piyade Alayı	14 Eylül 1916	-	13 Mayıs 1918
39 ncu Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Haziran 1917
45 nci Piyade Alayı	14 Eylül 1916	-	29 Haziran 1918
46 ncı Topçu Alayı	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
50 nci Topçu Alayı	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
55 nci Piyade Alayı	Eylül 1916	-	Haziran 1917
56 ncı Piyade Alayı	14 Eylül 1916	-	13 Mayıs 1918
57 nci Piyade Alayı	13 Ağustos 1916	-	15 Temmuz 1917
58 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
59 ncu Piyade Alayı	19 Eylül 1916	-	17 Aralık 1917
61 nci Piyade Alayı	05 Ağustos 1916	-	26 Eylül 1917
62 nci Piyade Alayı	05 Ağustos 1916	-	26 Eylül 1917
63 ncü Piyade Alayı	05 Ağustos 1916	-	26 Eylül 1917
64 ncü Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
65 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
66 ncı Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
67 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
69 ncu Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
70 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
71 nci Piyade Alayı	Ağustos 1916	-	Eylül 1917
72 nci Piyade Alayı	13 Ağustos 1916	-	15 Temmuz 1917

Birlik Adı	Görev Süresi		
73 ncü Piyade Alayı	Kasım 1916	-	26 Mart 1917
74 ncü Piyade Alayı	19 Eylül 1916	-	17 Aralık 1917
75 nci Piyade Alayı	19 Eylül 1916	-	17 Aralık 1917
76 ncı Piyade Alayı	Kasım 1916	-	26 Mart 1917
77 nci Piyade Alayı	13 Ağustos 1916	-	15 Temmuz 1917
78 nci Piyade Alayı	Kasım 1916	-	26 Mart 1917
144 ncü Piyade Alayı	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
145 nci Piyade Alayı	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
146 ncı Piyade Alayı	27 Kasım 1916	-	21 Mart 1917
157 nci Piyade Alayı	21 Eylül 1916	-	30 Haziran 1917
158 nci Piyade Alayı	21 Eylül 1916	-	30 Haziran 1917
169 ncu Piyade Alayı	21 Eylül 1916	-	30 Haziran 1917
177 nci Rumeli Alayı	27 Kasım 1916	-	28 Haziran 1918
188 nci Piyade Alayı	Kasım 1916	-	Haziran 1917

ÜÇÜNCÜ KISIM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU KURULUŞU

22. TARİHÇE
23. TEŞKİLÂT-I UMUMİYE ASKERİYE NİZAMNAMESİ
24. KURULUŞ ŞEMALARI

a. Ordu Müfettişlikleri
b. 1 nci Ordu Müfettişliği 1 nci Kolordu Komutanlığı
c. 1 nci Ordu Müfettişliği 2 nci Kolordu Komutanlığı
ç. 1 nci Ordu Müfettişliği 3 ncü Kolordu Komutanlığı
d. 1 nci Ordu Müfettişliği 4 ncü Kolordu Komutanlığı
e. 1 nci Ordu Müfettişliği 5 nci Kolordu Komutanlığı
f. 1 nci Ordu Müfettişliğine Bağlı Askerî Okullar
g. 2 nci Ordu Müfettişliği 6 ncı Kolordu Komutanlığı
h. 2 nci Ordu Müfettişliği 8 nci Kolordu Komutanlığı
ı. 2 nci Ordu Müfettişliği Müstakil Hicaz Komutanlığı
i. 3 ncü Ordu Müfettişliği 9 ncu Kolordu Komutanlığı
j. 3 ncü Ordu Müfettişliği 10 ncu Kolordu Komutanlığı
k. 3 ncü Ordu Müfettişliği 11 nci Kolordu Komutanlığı
l. 3 ncü Ordu Müfettişliği Aşiret Fırkaları (Tümenleri)
m. 4 ncü Ordu Müfettişliği 12 nci Kolordu Komutanlığı
n. 4 ncü Ordu Müfettişliği 13 ncü Kolordu Komutanlığı
o. 7 nci Kolordu Komutanlığı
ö. Müstakil Asir Fırkası



Kılıç Alayı (1823)

ÜÇÜNCÜ KISIM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU KURULUSU

20.TARİHÇESİ :

Balkan Harbi sonunda Edirne kaybedilmiş, Rumeli'de küçük bir bölge devletin elinde kalmış. Bu Osmanlı İmparatorluğu'nun hemen hemen yıkılması demekti. Bu nedenle iç siyasî durum büsbütün karışmış ve 11 Haziran 1913'te Sadrazam Mahmut Şevket Paşa öldürülmüş, yerine Sait Halim Paşa getirilmişti. Sadrazam Sait Halim Paşa Hariciye Nazırlığı görevini de üzerine almıştı. Ahmet İzzet Paşa Harbiye Nazırı Telât Bey de Dahiliye Nazırı oldular. Sait Halim Paşa Sadrazam olduğu zaman, Balkan Harbi'nde alınan toprakların bölüşülememesi yüzünden, Bulgarlar, Sırplar ve Yunanlılar arasındaki ihtilâf alevlenmiş bulunuyordu. Bu fırsattan faydalanarak, Türk Ordusu, 21 Temmuz 1913'te Doğu Trakya'yı ele geçirdi ve hiç bir direnme ile karşılaşmadan Edirne geri alındı. Ayrıca Batı Trakya'yı kurtarmak için teşkilât-ı mahsusa tarafından bir plân hazırlandı. Bu plâna göre teşkilâtın başı olan Kuşcubaşı Eşref Batı Trakya'ya giderek oradaki Türklerin de desteğiyle Batı Trakya ve Paşaeli Devleti'ni kurdu ve Genelkurmay Başkanlığına Süleyman Askerî Bey getirildi. 9 ay kadar devam eden bu devlet, Bulgarların şiddetli tazyikleri karşısında Bulgaristan'a devredildi. Bulgar Devleti ile 29 Eylül 1913'te karşılıklı olarak barış antlaşması imzalandı. Bab-ı âli bu suretle önemli sorunları çözebilecek bir güç kazanmış oluyordu.

1913 yılı ortalarında İttihat ve Terakki Cemiyeti oldukça güçlü bir duruma gelmişti. Mahmut Şevket Paşa hükûmetinin başlattığı iç ıslahat sorunları ittihatçılar tarafından 20 Eylül 1913'te yapılan kongrede, İmparatorluğa ekonomik canlılık kazandıracak kanunların çıkarılması, ticaret ve endüstrinin geliştirilmesi sorunlarını ele almıştı. Ayrıca ordunun yeniden teşkilâtlanması kararlaştırılmış ve 11 Aralık 1913 (28 Teşrin-i Evvel 1329) tarihinde çıkan yeni Teşkilât Nizamnamesi'yle; Türk Kara Ordusu, Harbiye Nezaretine bağlı dört Ordu Müfettişliği hâlinde, biri bağımsız olmak üzere 13 Piyade Kolordusu, 38 Piyade Tümeni (ikisi bağımsız) ve 4 Süvari Tümeninden teşekkül ediyordu.

1913 (1329) yılında yayınlanan Genel Askerî Teşkilât Nizamnamesi (Teşkilât-i Umumiye Askerîye Nizamnamesi) ile ordunun ne şekilde teşkilâtlanacağı açıklanmıştı.

21. TEŞKİLÂT-I UMUMİYE ASKERİYE NİZAM HARPLERİ

28 KASIM 1329 (1913)



نظام حربلری

۲۸ تشرين ثانی سنة ۱۳۲۹

1329 (1913) YILI

TEŞKİLÂT-I UMUMİYE ASKERİYE

NİZAM HARPLERİ

28 KASIM 1329 (1913)



تشکیلات عمومیهٔ عسکریه نظامنامه‌سی

ماده

۱ — اردوی دائمی نظامیه قول اردولریله مستقل نظامیه فرقه‌لردن متشکلدر .

ماده

۲ — ایکی ودها زیاده قول اردوایله ایجابنه کوره مستقل فرقه‌اردن برارودو مفتشلکی تشکیل اولنور .

ماده

۳ — اردو مفتشلکلری بروجه آتی اقسام عسکریه‌یی حاوی‌در .

برنجی اردو مفتشلکی : ۱ ، ۲ ، ۳ ، ٤ ، ٥ نجی نظامیه قول اردولریی

ایکنجی اردو مفتشلکی : ٦ ، ۸ نجی نظامیه قول اردولریله حجاز مستقل فرقه‌سی

اوچنجی اردو مفتشلکی : ۹ ، ۱۰ ، ۱۱ نجی نظامیه قول اردولریی

دردنجی اردو مفتشلکی : ۱۲ ، ۱۳ نجی نظامیه قول اردولریی حاویدر

مفتشلکه مربوط اولدیغی یرلر ولایتده یدنجی قول اردو وعسیر مستقل فرقه‌سی بولنقده‌در

« اردوی همایونك تشکیلات نظامیه‌سی »

ماده

٤ — اردوی همایونك قوهٔ نظامیه‌سی اون اوچ نظامیه قول اردوسیله ایکی مستقل فرقه‌دن عبارتدر .

ماده

٥ — بر قول اردو اقسام آتیه‌دن ترکب ایدر

ایکی ویا اوچ نظامیه فرقه‌سی

بر نشانجی آلایی (یالکز یدنجی قول اردونك نشانجی آلایی موجود دکلدر)

ایکی ویا اوچ آلایلی وایجابنه کوره الحاق اولنان سواری طوپجیسی حاوی بر سواری لواسی (یدنجی و اون برنجی قول اردوده بر آلای سواری واردر)

بر استحکام طابوری

بر تلغراف بولکی

بر نقلیه طابوری

TEŞKİLÂT-I UMUMİYE ASKERİYE NİZAMNAMESİ

Madde 1 - Ordu daimî Nizamiye kolordularıyla, müstakil nizamiye tümenlerinden müteşekkildir.

Madde 2 - İki ve daha ziyade kolordu ile gereğine göre müstakil tümenlerden bir ordu müfettişliği teşkil olunur.

Madde 3 - Ordu müfettişlikleri aşağıdaki askerî bölümlerden oluşur.

a. 1 nci Ordu Müfettişliği: 1 nci, 2 nci, 3 ncü, 4 ncü, 5 nci Nizamiye kolordular

b. 2 nci Ordu Müfettişliği: 6 ncı ve 8 nci Nizamiye kolorduları ile Hicaz müstakil tümeni

c. 3 ncü Ordu Müfettişliği: 9 ncu ,10 ncu, 11.nci Nizamiye kolorduları

ç. 4 ncü Ordu Müfettişliği: 12 nci,13 ncü; Nizamiye kolorduları

Müfettişliğe bağlı olmadan Yemen Vilayetinde 7 nci Kolordu ve Aşir Müstakil Tümeni bulunmaktadır.

ORDUYU HUMAYUN TEŞKİLÂT NİZAMİYESİ

Madde 4 - Orduyu Humayunun Kuvve-i Nizamiyesi 13 Nizamiye Kolordusu ile iki müstakil tümenden ibarettir.

Madde 5 - Bir kolordu aşağıdaki kısımlardan oluşur.

a. İki veya üç nizamiye tümeni

b. Bir nişancı alayı (yalnız Yemen'deki kolordunun nişancı alayı mevcut değildir)

c. İki veya üç alaylı ve durumuna göre bağlanacak olunan süvari topçusunu içeren bir süvari tugayı (7 nci ve 11 nci Kolordu'da birer süvari alayı vardır)

ç. Bir istihkâm taburu bir telgraf bölüğü ,

d. Bir nakliye taburu

Ve gereğine göre bağlanacak olan ağır topçu taburundan teşekkül eder. 7 nci Kolordu ve Asir Tümeni özel teşkilâta haizdir. 3 ncü müfettişliğe bağlı 9 ncu ve 11 nci kolordular bölgesinde bulunan aşiret tümenleri ve tugayları söz konusu kolordulara bağlıdır.

و ایجابنه کوره الحاق اولنان آغیرطوپجی طابورلرندن تشکل ایدر

یدنجی قول اردو وعسیر فرقه‌سی تشکیلات خصوصیه‌یی حائزدر

اوچنجی متتالیکی مربوط ۱۱،۹ نجی قول اردولر منطقه‌سنده بولنان عشیرت فرقه ولوالری مذکور قول اردولره مربوطدرلر .

ماده

٦ — قول اردولرك قاچر فرقه‌دن مرکب اولدیغی بروجه آتی کوسترلمشدر .

۱	٦		
۲			
۳		۸	
٤	نجی قول اردولر	۱۲	نجی قول اردولر
٥	اوچر فرقه‌لی		ایکیشر فرقه‌لیدر
۹		۱۳	
۱۰		۷	
۱۱			

بناءً علیه اون اوچ قول اردو ٣٤ فرقه‌دن وایکی مستقل فرقه‌نك علاوه‌سیله قوهٔ مجموعهٔ نظامیه ٣٦ پیاده فرقه‌سندن عبارتدر . .

ماده

٧ — بر نظامیه فرقه‌سی اقسام آتیه‌دن ترکب ایدر.

اوچ پیاده آلای
بر نشانجی طابوری
ایکی ویا اوچ طابورلی بر طوپجی آلای

خصوصیت موقعیه‌سنه مبنی بعض فرقه‌لرك تشکیلاتجه فرقلری واردر . تفصیلاتی نظام حریرنده ارائه ایدلمشدر .

ماده

٨ — هانکی قول اردولرك هانکی نومرولو فرقه‌لردن تشکل ایتدیکی بروجه زیر ارائه اولنمشدر:

قول اردو نومروسی	فرقه نومروسی
۱	۳،۲،۱
۲	٦،٥،٤
۳	۹،۸،۷
٤	۱۲،۱۱،۱۰
٥	۱٥،۱٤،۱۳
٦	۲٦،۱٦
۸	۲۷،۲٥
۹	۲۹،۲۸،۱۷
۱۰	۳۲،۳۱،۳۰
۱۱	۳٤،۳۳،۱۸
۱۲	۳٦،۳٥
۱۳	۳۸،۳۷
۷	۲۰،۱۹
عسیر	۲۱
حجاز	۲۲

Madde 6 - Kolorduların kaçar tümenden meydana geldiği aşağıda gösterilmiştir.

1 nci Kolordu	6 ncı Kolordu	
2 nci Kolordu	8 nci Kolordu	
3 ncü Kolordu	12 nci Kolordu	2'şer Tümenli
4 ncü Kolordu	13 nci Kolordu	
5 nci Kolordu	7 nci Kolordu	
9 ncı Kolordu		
10 nci Kolordu		
11 nci Kolordu		

3'er Tümenli

Dolayısıyla 13 kolordu; otuzdört tümenden ve iki müstakil tümenin ilâvesiyle toplam nizamiye kuvveti otuzaltı piyade tümeninden ibarettir.

Madde 7 - Bir nizamiye tümeni aşağıdaki kısımlardan oluşur :

a. Üç piyade alayı

b. Bir nişancı taburu

c. İki veya üç taburlu bir topçu alayı

Bölge özelliğine göre bazı tümenlerin teşkilâtca farkları vardır, detayları nizam harbinde izah edilmiştir.

Madde 8 - Hangi kolorduların hangi numaralı tümenlerden müteşekkil olduğu aşağıda gösterilmiştir.

Kolordu Numaraları	Fırka Numaraları
1 nci Kor.	1,2,3
2 nci Kor.	4,5,6
3 ncü Kor.	7,8,9
4 ncü Kor.	10,11,12
5 nci Kor.	13,14,15
6 ncı Kor.	16,26
8 nci Kor.	25,27
9 ncu Kor.	17,28,29
10 ncu Kor.	30,31,32
11 nci Kor.	18,33,34
12 nci Kor.	35,36
13 ncü Kor.	37,38
7 nci Kor.	19,20
Asir	21
Hicaz	22

Sonradan oluşturulmak üzere şimdilik 23 ve 24 numaralı tümenler mevcut değildir.

بالاخره تشكيل ايدلك اوزره مشديلك ٢٤٠٢٣ نومرولو فرقه‌لر موجوددركلدر

ماده

٩ — هر اردو مفتشلكي دائره‌سنده آريجه موجود قطعات اسامبليه‌لرينك مقادير مربوط اولديغي دپلده ارائه اولنمشدر . [ذيل‌الاخره تبليغ اولنه‌جقدر]

١٠ — مواقع مستحكمه‌وحدود بولكاري منطقه‌سنده بولندقلري قول اردويه مربوطدرلر .

١١ — قول اردولر دائره‌سي داخلنده‌كي پياده وسواري آلايلرينك نومرولري نظام حريده ارائه اولنمشدر .

محرا طوپجي آلايلري ، نشانجي طابورلري مربوط اولدقلري فرقه‌لرك ،

نشانجي آلايلري ، استحكام و نقليه وآغير طوپجي طابورلري ، تلغراف بولكاري مربوط اولدقلري قول اردولرك نومرولريله طاشيرلر .

١٢ — پياده آلايلري بهري دردر بولكلي ايكي وايجابنه كوره اوچر طابورلره آلاي نومروسي طاشيان برر مترالپوز بولكندن ،

سواري آلايلري بشر بولكدن وبعض سواري آلايلرنده آوريجه بردە مترالپوز بولكندن .

محرا طوپجي آلايلري اساساً اوچر بطريه‌لي ايكي محرا وبر جبل طابورندن مركب بعض فرقه‌لرده

بو نسبت تحول ايدر . طابور وبولكلر آلايلري داخلنده بردن اعتباراً اداراتاً صره نومروسي آلير .

پياده آلايلرنده‌كي مترالپوز بولكاري آلايك صوك طابورينه مربوطدر .

١٣ — آلايلري اوچر طابورلي اولان فرقه‌لراوتر طابوردن

آلايلري ايكيشر طابورلي اولان فرقه‌لر پدپشر طابوردن مركبدر .

« دوائر عسكريه »

١٤ — ممالك عثمانيه اخذ عسكر معاملاتي و رديف ومستحفظ تشكيلاتي خصوصنده قول اردو دوائرينه منقسمدر .

١٥ — هر نظامپه قول اردوسي كنديسنه مقتضي افرادي تدارك ايده‌جكي معين اخذ عسكر تشكيلاتي حاوي دوائره مالكدر . سفر تشكيلاتي كنديسنه تخصيص اولنان معلقه داخلنده اجرا وتأمين ايدر . بالكز مكتبات عسكريه قانونك اليوم دائر تطبيقندن خارج بولنان يدنجي قول اردو ايله عسير و حجاز مستقل فرقه‌لرينه ور قول اردويه عائد اولپوب تكميل اردولرنك زائدارمه ، بحريه ، اعمالات حربيه الخ كي احتياجات سائره‌سنه مقتضي افراد ديكر قول اردولر دوائرندن تدارك واعطا اولنور .

١٦ — اون ايكي نظامپه قول اردوسنه تقابل ايدن

Madde 9 - Her ordu müfettişliği dairesinde ayrıca mevcut kıt'aların adlarıyla hangi makamlara bağlı olduğu ekte gösterilmiştir (Ek sonradan tebliğ olunacaktır).

Madde 10 - İstihkâm bölgeleri ve sınır bölükleri mıntıkasında bulundukları kolorduya bağlıdırlar.

Madde 11 -Kolordular dairesi içindeki piyade ve süvari alaylarının numaraları harp nizamında gösterilmiştir. Sahra topçu alayları, nişancı taburları bağlı oldukları tümenlerin; nişancı alayları, istihkâm, nakliye, ağır topçu taburları ve telgraf bölükleri bağlı oldukları kolorduların numaralarını taşırlar

.

Madde 12 -Piyade alayları her biri dörder bölüklü, iki ve gereğine göre üçer taburla alay numarasını taşıyan birer mitralyöz bölüğünden; süvari alayları beşer bölükten ve bazı süvari alaylarında ayrıca birer mitralyöz bölüğünden; sahra topçu alayları esasen üçer bataryalı iki sahra ve bir dağ taburundan oluşur. Bazı tümenlerde bu oran değişebilir. Tabur ve bölükler alayları dahilinde birden itibaren idarî sıra numarası alır. Piyade alaylarındaki mitralyöz bölükleri alayın son taburuna bağlıdır.

Madde 13 -Alayları 3'er taburlu olan tümenler 10'ar taburdan, alayları 2'şer taburlu olan tümenler 7'şer taburdan oluşur.

ASKERLİK DAİRELERİ

Madde 14 -Osmanlı Devleti Askeralma işlemleri redif ve mustahfaz teşkilâtı hususunda kolordu dairelerine bölünmüştür.

Madde 15 -Her nizamiye kolordusu kendisine gereken personeli temin edeceği belirli Askeralma Teşkilâtı'm içeren dairelere sahiptir. Sefer teşkilâtını kendisine tahsis olunan mıntıka dahilinde icra ve temin eder. Yalnız, Askerî Mükellefiyet Kanunu'nun bugünkü uygulama şeklinden hariç bulunan 7 nci Kolordu ile Asir ve Hicaz Müstakil Tümenleri hiç bir kolorduya ait olmayıp tüm ordunun jandarma, bahriye, imâlatı harbiye gibi diğer ihtiyaçlarına gereken personeli diğer Kolordu Komutanlıkları'ndan temin eder.

Madde 16 -12 Nizamiye Kolordusuna tekabül eden 12 Askerlik Dairesi Kolordu numaralarının adlarıyla ve aşağıdaki gibi adlandırılır.

- 1 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 2 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 3 ncü Kolordu Askeralma Dairesi
- 4 ncü Kolordu Askeralma Dairesi
- 5 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 6 ncı Kolordu Askeralma Dairesi
- 8 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 9 ncu Kolordu Askeralma Dairesi
- 10 ncu Kolordu Askeralma Dairesi
- 11 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 12 nci Kolordu Askeralma Dairesi
- 13 ncü Kolordu Askeralma Dairesi

اون ایکی دائرهٔ عسکریه قول اردوسنه توصیر اولنمسنك ذکریله ویروجه آتی توسیم اولنور .

١ نجی قول اردوسنه اخذ عسکر دائرهسی

٢ » » » » » » »

٣ » » » » » » »

٤ » » » » » » »

٥ » » » » » » »

٦ » » » » » » »

٨ » » » » » » »

٩ » » » » » » »

١٠ » » » » » » »

١١ » » » » » » »

١٢ » » » » » » »

١٣ » » » » » » »

١٧ — قول اردوسنه اخذ عسکر دائرهسنك قول اردوسنك حاوی اولدیغی نظامیه فرقهلرندن عدد ایجه فرقه اخذ عسکر دائرهسنه آیریلور . بو دائرهلر دخی نظامیه فرقهلرینك توصیر اولنمسنه یاد اولنور . ٢٥ نجی فرقه اخذ عسکر دائرهسی کی بالکز تعوسك درجهٔ کفایته قدراً بر نظامیه فرقهسنه تخصیص اولنان اخذ عسکر شعبهلرینك بر مرکزدن اداره قابل اولهمیهجکی آکلاشیلان محلارده او فرقهیه منسوب اولدیغی اوزره بردن زیاده اخذ عسکر قامی بولندیرلور و بونلرك تفریقی ایجون

توصیر اولنه برلکده مرکزلری یاد اولنور ٢٥ نجی فرقه شام اخذ عسکر دائرهسی ٢٥ نجی فرقه طرابلس شام اخذ عسکر دائرهسی کی .

ملحوظه

١٨ — فرقه اخذ عسکر دائرهسی اخذ عسکر شعبه دائرهلرینه منقسمدر .

هانکی اخذ عسکر شعبه دائرهلرینك هانکی فرقه اخذ عسکر دائرهسنی تشکیل ایدهجکی خریطه وجدول محصوصنده ارائه قلنمشدر .

١٩ — قول اردولرایله فرقهلر وشعبهلرده بولنهجق اخذ عسکر هیئتلرینك قادروسی ملفوف جدولده ارائه ایدلمشدر .

٢٠ — بو نظامنامه تاریخ تشرتدن اعتبارآ مری الاحکامدر .

٢١ — اشبو نظامنامهنك اجراسنه حربیه ناظری مأموردر .

اشبو نظامنامه لایحهسنك موقع مریعیه وضعی و نظامات دولته علاوهسی اراده ایلدم .

سنه ١١ محرم سنه ١٣٣٢ ٢٨ تشرین اول سنه ١٣٢٩

محمد رشاد

Madde 17 -Kolordu Askeralma Daireleri kolorduların bulunduğu nizamiye tümenleri sayısınca Tümen Askeralma Dairelerine ayrılır. Bu daireler de nizamiye tümenlerinin numaraları ile adlandırılır. Örneğin; 25 nci Tümen Askeralma Dairesi, gibi. Yalnız, nüfusun yoğunluk derecesine göre bir nizamiye tümenine tahsis olunan Askeralma Şubeleri'nin bir merkezden idaresi mümkün olmadığı için söz konusu bölgelerde ve tümene bağlı olmak üzere birden fazla Askeralma Kalemi bulunabilir ve bunların ayrımı için numara ile birlikte merkezleri ile adlandırılır.

Örneğin; 25 nci Tümen Şam Askeralma Dairesi ve 25 nci Tümen Trablusşam Askeralma Dairesi gibi.

Madde 18 -Tümen, Askeralma Dairesi ve Askeralma Şubeleri'ne bölünür. Askeralma Şubeleri'nin hangi tümen askeralma dairesini teşkil edeceği harita ve cetvel ekte gösterilmiştir.

Madde 19 -Kolordular ile tümenler ve şubelerde bulunacak askeralma heyetinin kadrosu ekte gösterilmiştir.

Madde 20 -Bu nizamname yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde 21 - İşbu nizamnamenin yürütülmesinden Harbiye Nazırı sorumludur.

İşbu nizamname tasarısının yürürlüğe konulması ve devlet nizamına ilâve edilmesini irade eylerim.

11 Muharrem 1332 Hicri, 28 Teşrinievvel 1329 Rumi, (11 Aralık 1913)

Sultan Mehmet Reşat

اخذ عسکر شعبه‌سی قادروسی

۱ یکباشی ویا قول آغاسی ویا قدملی یوز باشی
۲ یوز باشی
۲ ملازم اول
۱ دیوی مأموری ملازم اول
۱ اداره مأموری ویا معاونی (کاتب ویامعاونی)
۱ یازمجی چاوش
۱ دیوی معاونی چاوشی
٤ یازمجی اونباشی ویا چاوشی

(فرقه اخذ عسکر قلمی قادروسی)

۱ فرقه اخذ عسکر رئیسی میرآلای ویا قائمقام
۱ آلای کاتبی
۱ ملازم اول (ملحق)
۱ سیویل کاتب (صنف ۳)
۲ یازمجی چاوش

(قول اردو اخذ عسکر دائره‌سی قادروسی)

۱ قول اردو اخذعسکر رئیسی (میرلوا ویامیرالای)
۲ ارکان حرب ضابطی (قائمقام ویا یکباشی)
۱ الای امینی
۱ ملحق ضابط (یوز باشی)
۱ قسم ثالث میرزی
۱ ایکنجی صنف کاتب
۲ یازمجی چاوش

ASKERLİK SUBESİ KADROSU

Kadro Miktarı :	Personel Beyanı :
1	Binbaşı veya Kolağası veya Kd. Yüzbaşı
2	Yüzbaşı
2	Mülâzımevvel (Üsteğmen)
1	Depo Memuru Mülazımevvel (Üsteğmen)
1	İdare Memuru veya Muavini (Kâtip veya Muavini)
1	Yazıcı Çavuş
1	Depo Muavini Çavuş
4	Yazıcı Onbaşı veya Çavuş

TÜMEN ASKERALMA KALEMİ KADROSU

Kadro Miktarı :	Personel Beyanı :
1	Tümen asker alma reisi Miralay (Albay) veya Kaymakam (Yarbay)
1	Alay Kâtibi
1	Mülazımevvel (Üsteğmen) Mülhak
1	Sivil Kâtip (3 ncü sınıf)
2	Yazıcı Çavuş

KOLORDU ASKERALMA HEYETİ KADROSU

Kadro Miktarı :	Personel Beyanı :
1	Kolordu Askeralma Reisi Mirliva (Tuğgeneral) veya Miralay (Albay)
1	Erkân Harp Zabiti (Kurmay Subay) Kaymakam (Yarbay) veya Binbaşı
1	Alay Emini
1	Mülhak Zabit (Yüzbaşı)
1	3 ncü Sınıf Mümeyyiz
1	2 nci Sınıf Kâtip
2	Yazıcı Çavuş

مفتشلك ، قول اردووفرق نظامیه مرکزینی ارائه ایدر جدول

اردو مفتشلك نومرولری	اردو مفتشلك مرکزی	قول اردو نومرولری	قول اردو مرکزی	فرق نومرولری	فرق مرکزی
١	استانبول	١	استانبول	١	استانبول
				٢	خادم کوی
				٣	اسکدار
		٢	ادرنه	٤	ادرنه
				٥	ادرنه
				٦	قرق کلیسا
		٣	قلعه‌سلطانیه	٧	تکفور طاغی
				٨	بالکیسر
				٩	کایولی
		٤	ازمیر	١١	ازمیر
				١٢	دکزلی
				١٣	بوردور
		٥	اقره	١٤	اقره
				١٥	قسطمونی
				١٥	بوزناد
٢	شام	٦	حلب	٢٦	حلب
				١٦	اطه
		٨	شام	٢٥	شام
				٢٧	حیفا
				٢٢	حجاز (مکهٔ مکرمه)
٣	ارزنجان	٩	ارضروم	٢٨	ارضروم
				٢٩	ارضروم
				١٧	بایبورد
		١٠	ارزنجان	٣٠	ارزنجان
				٣١	»
				٣٢	سیواس
		١١	معمورةالعزیز (مزرعه)	٣٣	وان
				٣٤	موش
				١٨	معمورةالعزیز
٤	بغداد	١٢	موصل	٣٥	موصل
				٣٦	کرکوك
		١٣	بغداد	٣٧	بغداد
				٣٨	بصره
		٦	صنعا (یمن)	١٩	صنعا
				٢٠	حدیده
				٢١	عسیر (ابها)

Müfettişlik, Kolordu ve Tümen Nizamiye Merkezlerini Gösteren Cetvel :

Ordu Müfettişlik No.	Ordu Müfettişliği Merkezi	Kolordu No.	Kolordu Merkezi	Tümen No.	Tümen Merkezi
1	İstanbul	1	İstanbul	1	İstanbul
				2	Hadımköy
				3	Üsküdar
		2	Edirne	4	Edirne
				5	Edirne
				6	Kırkkilise
		3	Kale-i Sultaniye	7	Tekfurdağı
				8	Balıkesir
				9	Gelibolu
		4	İzmir	10	İzmir
				11	Denizli
				12	Burdur
		5	Ankara	13	Ankara
				14	Kastamonu
				15	Yozgat
2	Şam	6	Halep	26	Halep
				16	Adana
		8	Şam	25	Şam,
				27	Hayfa
				22	Hicaz (Mekke-i Mükerreme)
3	Erzincan	9	Erzurum	28	Erzurum
				29	Erzurum
				17	Bayburt
		10	Erzincan	30	Erzincan
				31	Erzincan
				32	Sivas
		11	Mamuratülaziz (Mezraa)	33	Van, Muş
				34	Mamuratülaziz
				18	(Mezraa)
4	Bağdat	12	Musul	35	Musul
				36	Kerkük
		13	Bağdat	37	Bağdat
				38	Basra
		7	San'a (Yemen)	19	San'a
				20	Hudeyde
				21	Asir (Apha)

اخذ عسکر هیأت وقلمرینك مراکزینی ارائه‌ایدن جدول

فرق اردوی همایونی	فرق اردو اخذ عسکر هیأت‌لرینك قوت‌لری محلی	نمره‌لری	فرقه اخذ عسکر قلمرینك بك یا لسنجی محلی
۱	استانبول	۱	قونیه
		۲	اسکیشهر
		۳	ازمیت
۲	ادرنه	٤	ادرنه
		٥	فاتح
		٦	سلیمیه
۳	چاناق قلعه	۷	بغدره
		۸	صومه
		۹	قلعهٔ سلطانیه
٤	ازمیر	۱۰	ازمیر
		۱۱	دکزلی
		۱۲	بوردور
٥	آقره	۱۳	آقره
		۱٤	قسطمونی
		۱٥	یوزغاد
٦	حلب	۲٦	حلب وعینتاب
		۱٦	آنطه
۸	شام	۲٥	شام وطرابلس شام
		۲۷	حیفا وقدس
		مستقل حجاز	
۹	ارضروم	۲۸	ارضروم
		۲۹	ارضروم
		۱۷	طرزون
۱۰	اوزنجان	۳۰	سیواس
		۳۱	آماسیه
		۳۲	صامسون
۱۱	معمورةالعزیز(مزرعه)	۳۳	وان
		۳٤	موش
		۱۸	معمورةالعزیز(مزرعه)
۱۲	موصل	۳٥	موصل
		۳٦	کرکوك
۱۳	بغداد	۳۷	بغداد
		۳۸	حله
۷	صنعا	۱۹	
		۲۰	
۰	مستقل عسیر	۲۱	

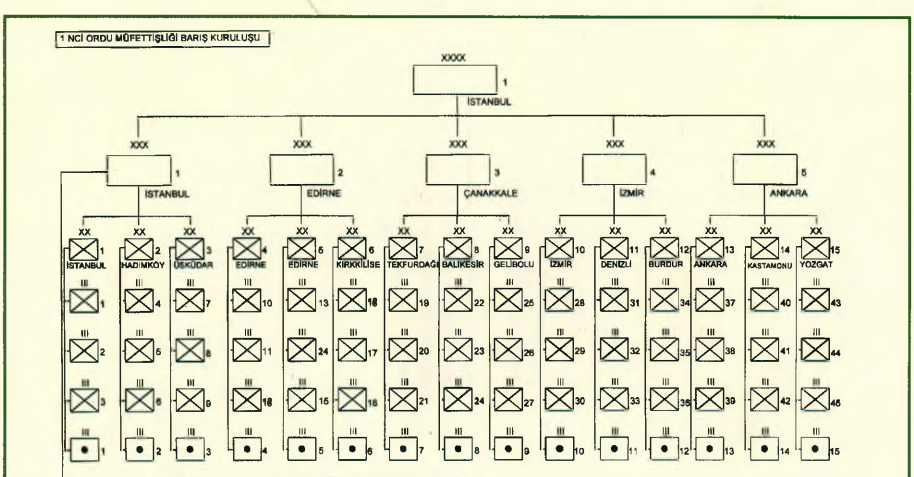
Askeralma Heyeti ve Kalemlerinin Merkezlerini Gösteren Cetvel :

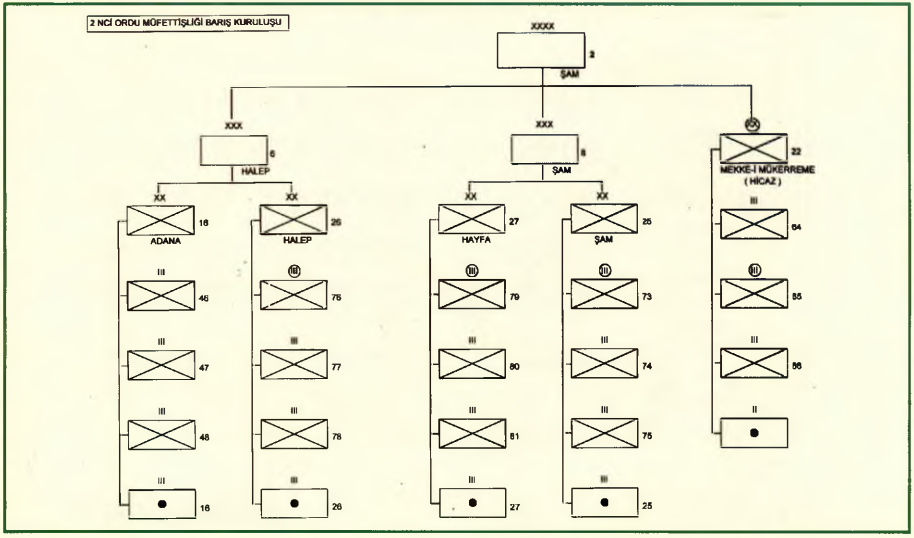
Kolordu Numarası	Kolordu Askeralma Heyetinin Bulunduğu Mahaller	Tümen Numarası	Tümen Askeralma Kaleminin Bulunduğu Mahaller
1	İstanbul	1	Konya
		2	Eskişehir
		3	İzmit
2	Edirne	4	Edirne
		5	Fatih
		6	Selimiye
3	Çanakkale	7	Bandırma
		8	Soma
		9	Çanakkale
4	İzmir	10	İzmir
		11	Denizli
		12	Burdur
5	Ankara	13	Ankara
		14	Kastamonu
		15	Yozgat
6	Halep	26	Halep
		16	Antep ve Adana
8	Şam	25	Şam ve Trablusşam
		27	Hayfa ve Kudüs
		Müstakil Hicaz	
9	Erzurum	28	Erzurum
		29	Erzurum
		17	Trabzon
10	Erzincan	30	Sivas
		31	Amasya
		32	Samsun
11	Elazığ (Mamuratülaziz)	33	Van
		34	Muş
		18	Mamuratülaziz (Mezraa)
12	Musul	35	Musul
		36	Kerkük
13	Bağdat	37	Bağdat
		38	Hille

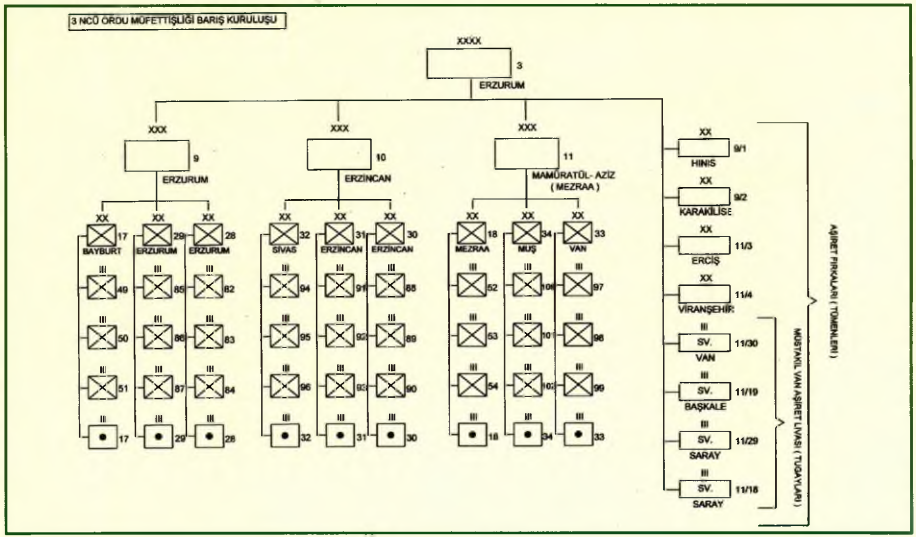
22. KURULUS SEMALARI

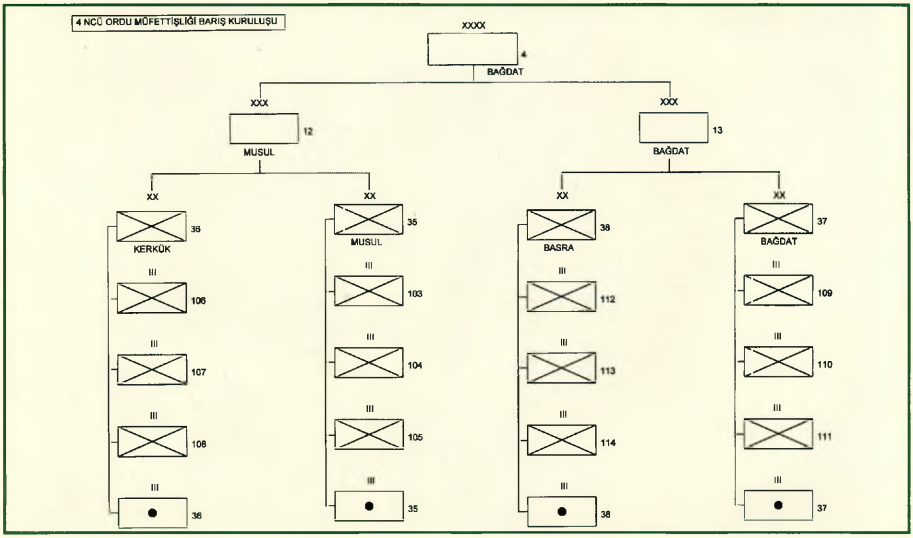
ORDU MÜFETTİSLİKLERİ

- 1 nci Ordu Müfettişliği Barış Kuruluşu
- 2 nci Ordu Müfettişliği Barış Kuruluşu
- 3 ncü Ordu Müfettişliği Barış Kuruluşu
- 4 ncü Ordu Müfettişliği Barış Kuruluşu


1 NCİ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ BARIŞ KURULUŞU
XXXX
1
İSTANBUL
XXX
1
İSTANBUL
XXX
2
EDİRNE
XXX
3
ÇANAKKALE
XXX
4
İZMİR
XXX
5
ANKARA
XX
İSTANBUL
HADIMKÖY
ÜSKÜDAR
EDİRNE
EDİRNE
KIRKKİLİSE
TEKFURDAĞI
BALIKESİR
GELİBOLU
İZMİR
DENİZLİ
BURDUR
ANKARA
KASTAMONU
YOZGAT
SINIF OKULLARI
YÜKSEK OKULLAR
MİLLİ SAVUNMAYA BAĞLI OKULLAR


2 NCİ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ BARIŞ KURULUŞU
XXXX
2
ŞAM
XXX
6
HALEP
XXX
6
ŞAM
22
MEKKE-İ MÜKERREME
(HİCAZ)
XX
18
ADANA
XX
26
HALEP
XX
27
HAYFA
XX
25
ŞAM
46
47
48
16
76
77
78
26
79
80
81
27
73
74
75
25
64
65
66


3 NCÜ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ BARIŞ KURULUŞU
XXXX
3
ERZURUM
XXX
9
ERZURUM
XXX
10
ERZINCAN
XXX
11
MAMÜRATÜL- AZİZ
(MEZRAA)
XX
17
BAYBURT
XX
29
ERZURUM
XX
28
ERZURUM
XX
32
SİVAS
XX
31
ERZINCAN
XX
30
ERZINCAN
XX
18
MEZRAA
XX
34
MUŞ
XX
33
VAN
III
49
III
85
III
82
III
94
III
91
III
88
III
52
III
106
III
97
III
50
III
86
III
83
III
95
III
92
III
89
III
53
III
107
III
98
III
51
III
87
III
84
III
96
III
93
III
90
III
54
III
102
III
99
II
17
III
29
III
28
III
32
III
31
III
30
III
16
III
34
III
33
XX
9/1
HINIS
XX
9/2
KARAKİLİSE
XX
11/3
ERCİŞ
XX
11/4
VİRANŞEHİR
III
SV.
11/30
VAN
III
SV.
11/19
BAŞKALE
III
SV.
11/29
SARAY
III
SV.
11/18
SARAY
ASİRET FIRKALARI (TÜMENLERİ)
MUSTAKİL VAN AŞİRET LİVASI (TUGAYLARI)

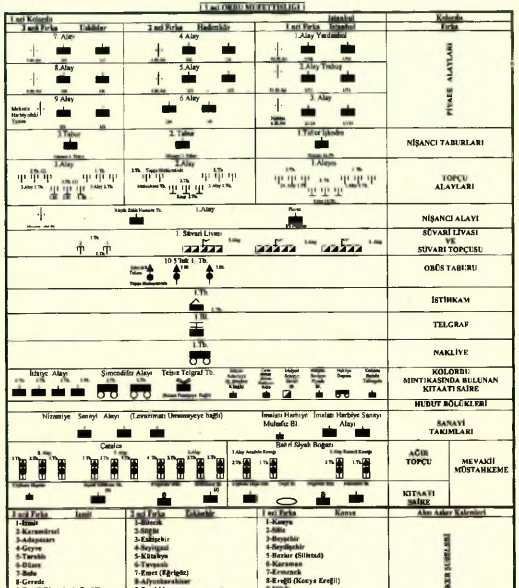

4 NCÜ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ BARIŞ KURULUŞU
XXXX
4
BAĞDAT
XXX
12
MUSUL
XXX
13
BAĞDAT
XX
35
KERKÜK
XX
35
MUSUL
XX
38
BASRA
XX
37
BAĞDAT
III
106
III
107
III
108
III
36
III
103
III
104
III
105
III
35
III
112
III
113
III
114
III
38
III
109
III
110
III
111
III
37



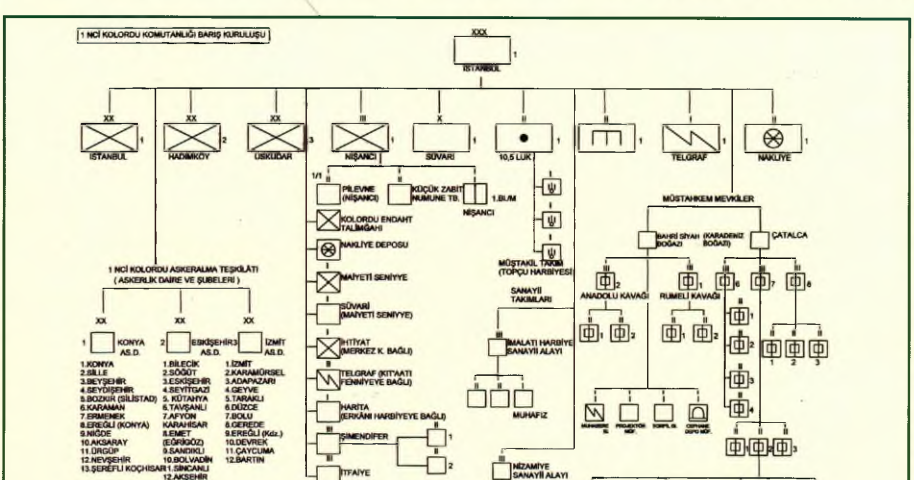
Mehter Bölüğü

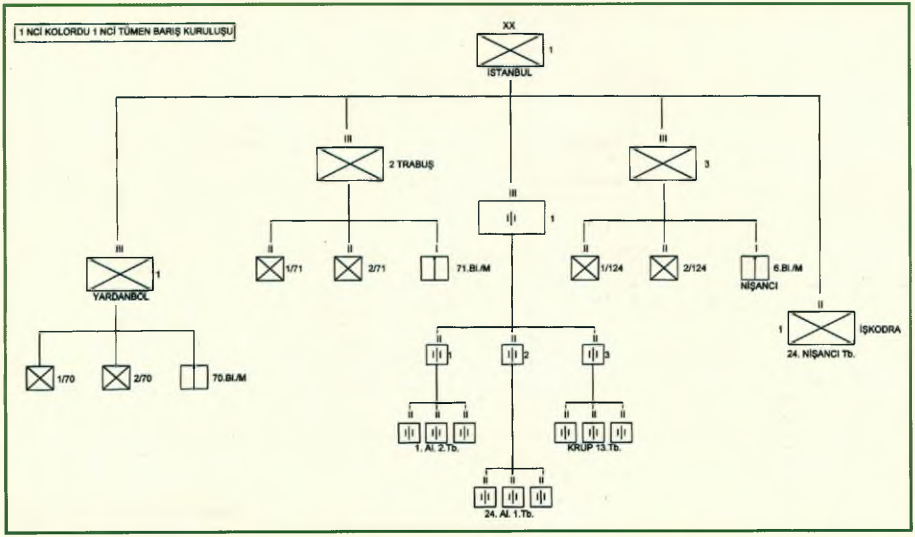
1 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
1 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

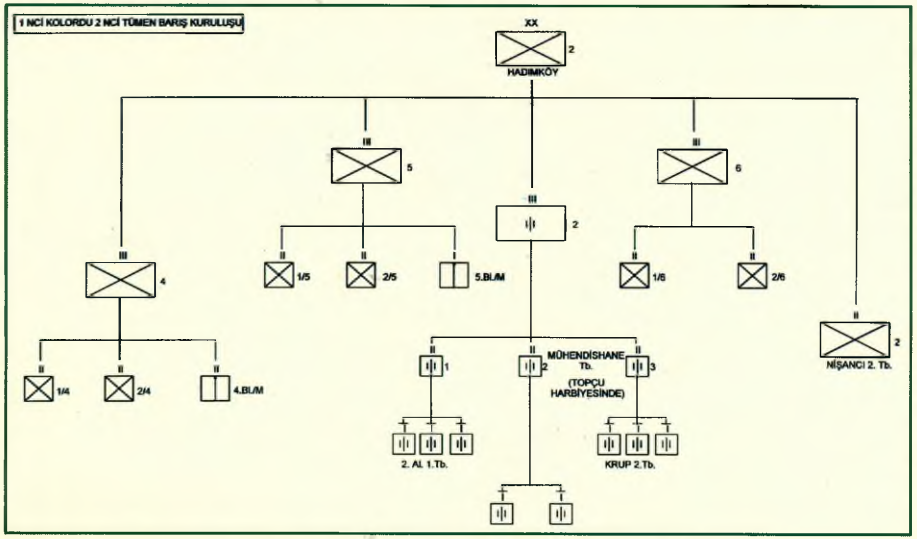
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 1 nci Kor. 1 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 1 nci Kor. 2 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 1 nci Kor. 3 ncü Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 1 nci Kor. 1 nci Sv. Tug. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

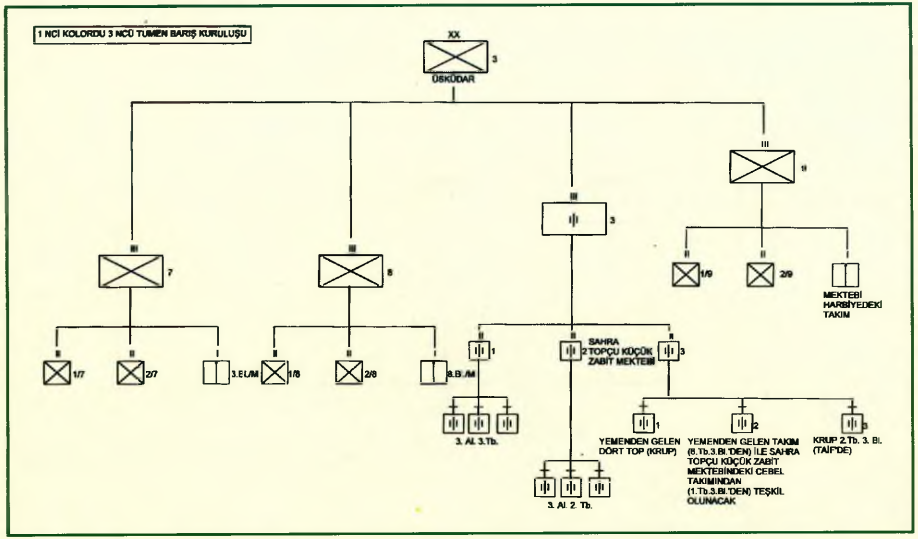


(1) Bir batarya'sı Sahra Topçu Küçük Zabit Mektebi, iki batarya'sı Topçu Etabalı Mektebi
(2) Sahra Topçu Küçük Zabit Mektebinde.
(3) Krup 2. Tb. 2. Bl. (Taddie). Yemen den gelen 4 top (Krup). Yenisandan gelen takım (6. Tb. 2. Bl. den) ile Sahra Topçu Küçük Zabit Mektebi'ndeki Cebeci Takımından (1. Tb. 2. Bl.den.) teşkil olunacak.
(4) İdaredeki ve Yenice telgraf müfrezelerinde.
(5) Çanakkale yol organı tahsisinde.

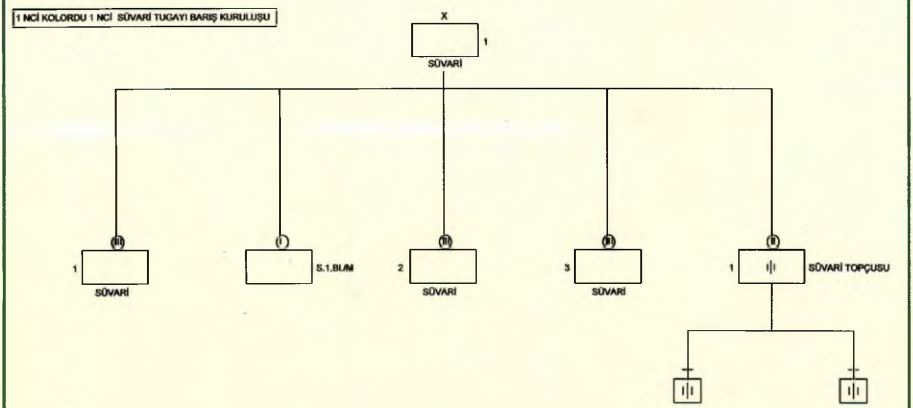

1 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
1
İSTANBUL
XX
1
İSTANBUL
XX
2
HADIMKÖY
XX
3
ÜSKÜDAR
III
1
NİŞANCI
X
1
SUVARİ
II
1
10,5 LUK
II
1
TELGRAF
II
1
NAKLİYE
1/1
PİLEVNE (NİŞANCI)
KÜÇÜK ZABİT NUMUNE TB.
1.BUM
NİŞANCI
KOLORDU ENDAHT TALİMGAHI
NAKLİYE DEPOSU
MAİYETİ SENİYYE
SUVARİ (MAİYETİ SENİYYE)
İHTİYAT (MERKEZ K. BAĞLI)
TELGRAF (KITAATI FENNİYEYE BAĞLI)
HARİTA (ERKÂNI HARBİYEYE BAĞLI)
ŞİMENDİFER
İTFAİYE
MÜSTAKIL TAKIM (TOPÇU HARBİYESİ)
SANAYİİ TAKIMLARI
MALATI HARBİYE SANAYİİ ALAYI
MUHAFIZ
NİZAMİYE SANAYİİ ALAYI
MÜSTAHKEM MEVKİLER
KARADENİZ BOĞAZI
ÇATALCA
ANADOLU KAVAĞI
RUMELİ KAVAĞI
MUHABERE BL.
PROJEKTÖR MÜF.
DEPOMAT DEPO MÜF.
MUHABERE BL. (İSKODRA VE YANYA TELGRAF MÜFREZELERİNDE)
İNŞAAT BİRİKİMİ TB. (ÇATALCA YOL İNŞAAT TABURUNDA)
PROJEKTÖR MÜF.
MÜHİMMAT DEPOSU
1 NCİ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
1
KONYA AS.D.
1.KONYA
2.SİLLE
3.BEYŞEHİR
4.SEYDİŞEHİR
5.BOZKIR (SİLİSTAD)
6.KARAMAN
7.ERMENEK
8.EREĞLİ (KONYA)
9.NİĞDE
10.AKSARAY
11.ÜRGÜP
12.NEVŞEHİR
13.ŞEREFLİ KOÇHİSAR
XX
2
ESKİŞEHİR AS.D.
1.BİLECİK
2.SÖĞÜT
3.ESKİŞEHİR
4.SEYİTGAZİ
5. KÜTAHYA
6.TAVŞANLI
7.AFYON KARAHİSAR
8.EMET (EĞRİGÖZ)
9.SANDIKLI
10.BOLVADİN
11.SİNCANLI
12.AKŞEHİR
13.İLGİN
XX
3
İZMİT AS.D.
1.İZMİT
2.KARAMÜRSEL
3.ADAPAZARI
4.GEYVE
5.TARAKLI
6.DÜZCE
7.BOLU
8.GEREDE
9.EREĞLİ (Kdz.)
10.DEVREK
11. ÇAYCUMA
12.BARTIN


1 NCİ KOLORDU 1 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
1
İSTANBUL
III
2 TRABUŞ
III
3
III
1
III
1
YARDANBOL
II
1/71
II
2/71
I
71.Bl./M
II
1/124
II
2/124
I
6.Bl./M
NİŞANCI
II
1
İŞKODRA
24. NİŞANCI Tb.
1/70
2/70
70.Bl./M
1
2
3
1. Al. 2.Tb.
KRUP 13.Tb.
24. Al. 1.Tb.


1 NCİ KOLORDU 2 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
2
HADIMKÖY
III
5
III
2
III
6
III
4
II
1/5
II
2/5
I
5.BL/M
II
1/6
II
2/6
II
1/4
II
2/4
II
4.BL/M
II
1
II
2
II
3
MÜHENDİSHANE Tb.
(TOPÇU HARBİYESİNDE)
II
2
NİŞANCI 2. Tb.
2. AL. 1.Tb.
KRUP 2.Tb.

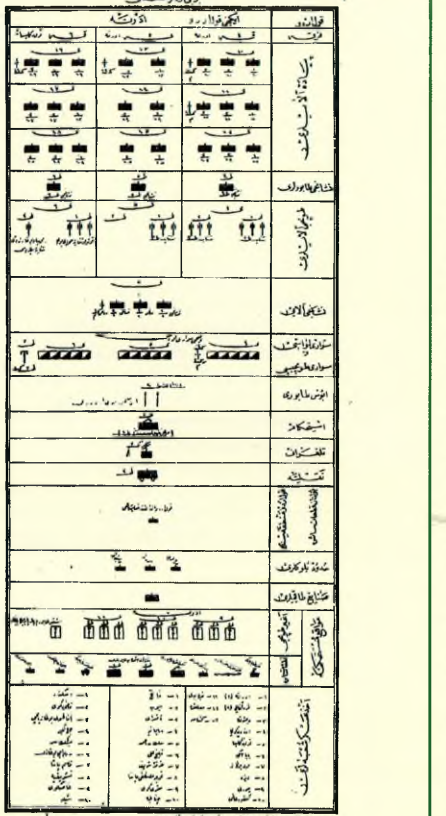

1 NCİ KOLORDU 3 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
3
ÜSKÜDAR
III
7
III
8
III
3
III
9
II
1/9
II
2/9
MEKTEBİ HARBİYEDEKİ TAKIM
1/7
2/7
3.EL/M
1/8
2/8
8.B./M
1
SAHRA TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
3
3. Al. 3.Tb.
3. Al. 2. Tb.
1
YEMENDEN GELEN DÖRT TOP (KRUP)
2
YEMENDEN GELEN TAKIM (8.Tb.3.Bl.'DEN) İLE SAHRA TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİNDEKİ CEBEL TAKIMINDAN (1.Tb.3.Bl.'DEN) TEŞKİL OLUNACAK
3
KRUP 2.Tb. 3. Bl. (TAİF'DE)

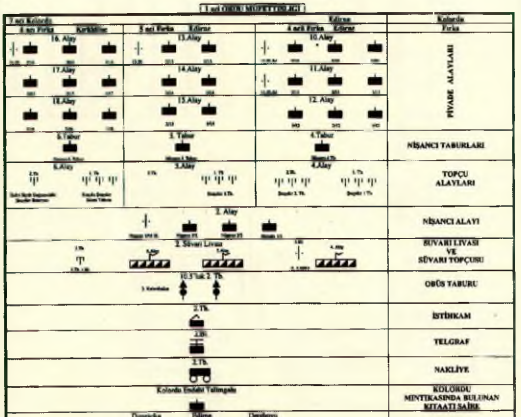
1 NCİ KOLORDU 1 NCİ SÜVARİ TUGAYI BARIŞ KURULUŞU



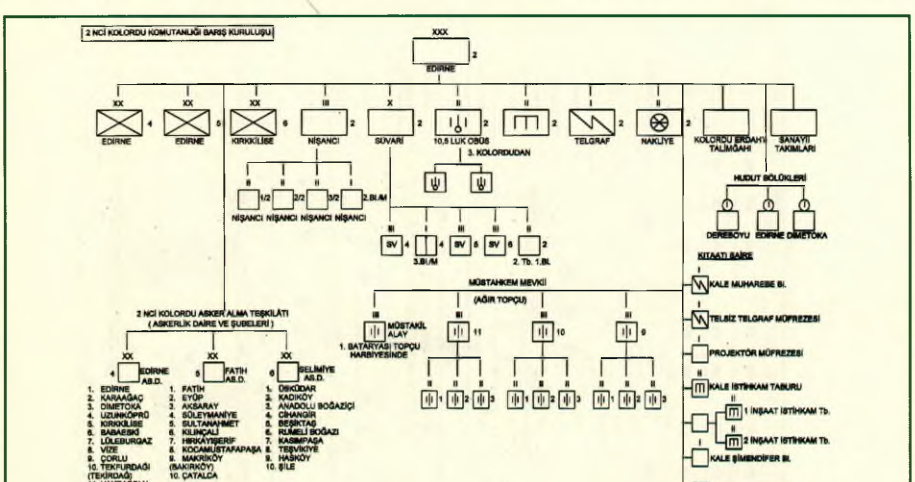
1 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
2 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

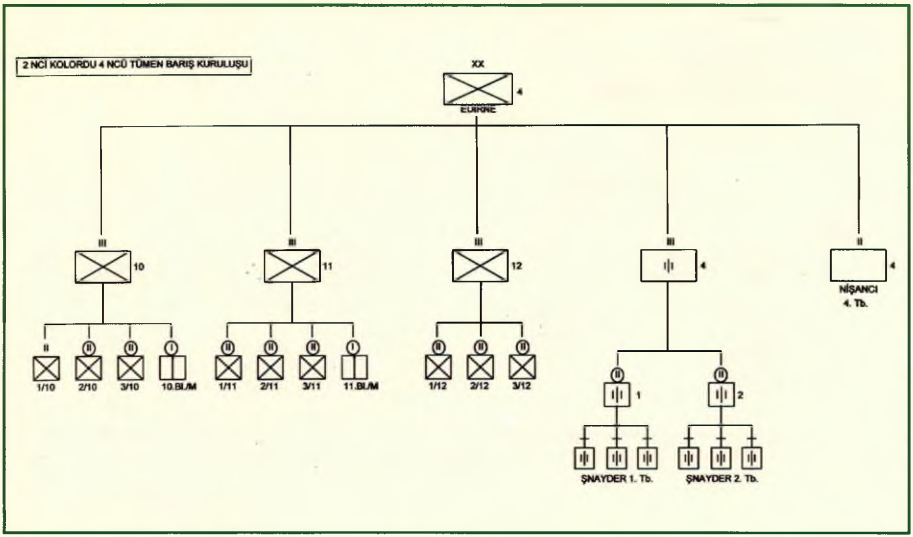
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 2 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 2 nci Kor. 4 ncü Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 2 nci Kor. 5 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 2 nci Kor. 6 ncı Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

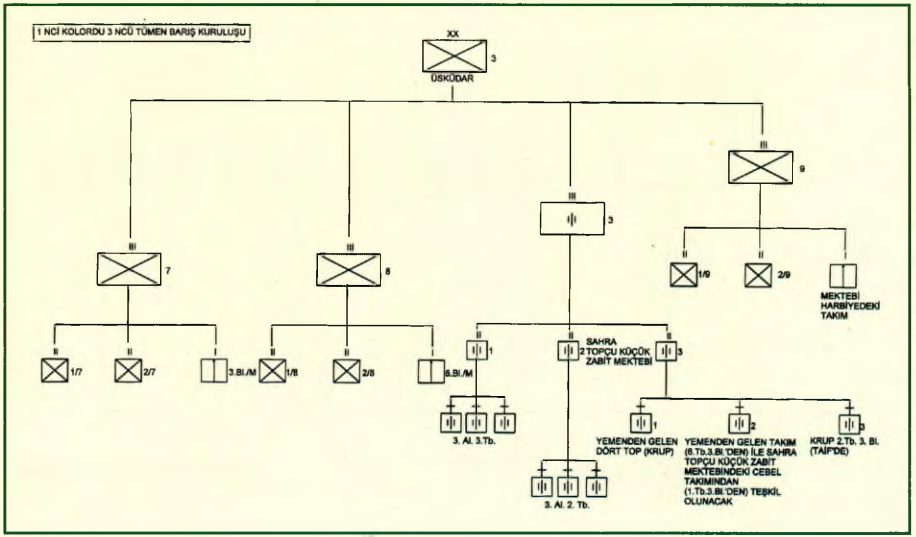


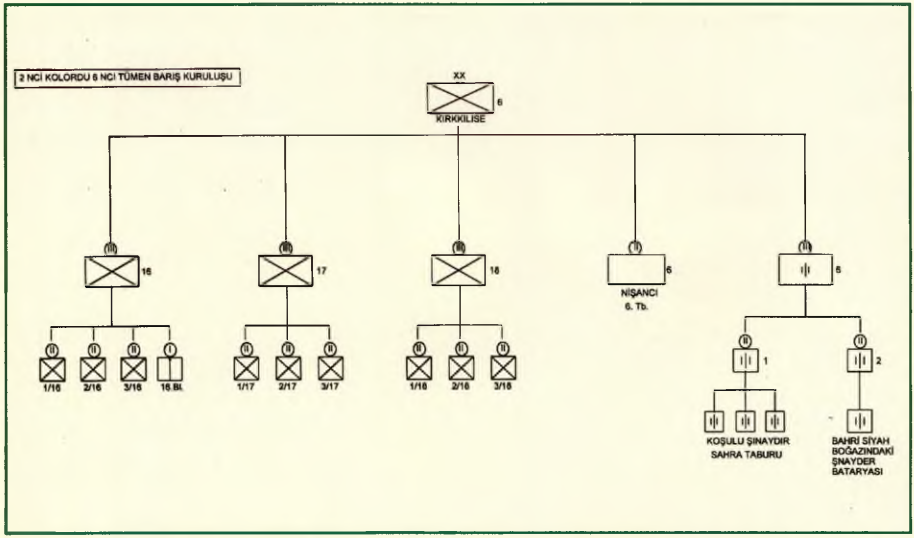


[+] Edirnenin Yakınında Cedikuyi Mülâyimine nazaran bulunduğu ilâ mülevvik gösterilmiş takdirde olunacaktır.


2 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
2
EDİRNE
XX
4
EDİRNE
XX
6
EDİRNE
XX
6
KIRKKİLİSE
III
2
NİŞANCI
X
2
SUVARİ
II
2
10,5 LUK OBÜS
II
2
I
2
TELGRAF
II
2
NAKLİYE
2
KOLORDU ERDAHİ TALİMGÂHI
SANAYİ TAKIMLARI
3. KOLORDUDAN
II
1/2
II
2/2
II
3/2
I
2.Bl./M
NİŞANCI
NİŞANCI
NİŞANCI
NİŞANCI
HUDUT BÖLÜKLERİ
DERESOYU
EDİRNE DİMETOKA
III
SV
4
I
4
3.Bl./M
III
SV
6
III
SV
6
II
2
2. Tb. 1.Bl.
KITAAT BAİRE
KALE MUHAREBE Bl.
TELSİZ TELGRAF MÜFREZESİ
PROJEKTÖR MÜFREZESİ
KALE İSTİHKAM TABURU
1 İNŞAAT İSTİHKAM Tb.
2 İNŞAAT İSTİHKAM Tb.
KALE İŞMENDİFER Bl.
MÜHİMMAT DEPOSU
BALON MÜFREZESİ
MÜSTAHKEM MEVKİ
(AĞIR TOPÇU)
III
MÜSTAKİL ALAY
1. BATARYASI TOPÇU HARBİYESİNDE
III
11
III
10
III
9
2 NCİ KOLORDU ASKER ALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
4
EDİRNE AS.D.
1. EDİRNE
2. KARAAĞAÇ
3. DİMETOKA
4. UZUNKÖPRÜ
5. KIRKKİLİSE
6. BABAESKİ
7. LÜLEBURGAZ
8. VİZE
9. ÇORLU
10. TEKFURDAĞI (TEKİRDAĞ)
11. HAYRABOLU
12. MALKARA
13. KEŞAN
XX
5
FATİH AS.D.
1. FATİH
2. EYÜP
3. AKSARAY
4. SÜLEYMANİYE
5. SULTANAHMET
6. KUNCALI
7. HIRKAYİŞERİF
8. KOCAMUSTAFAPAŞA
9. MAKRİKÖY (BAKIRKÖY)
10. ÇATALCA
XX
6
SELİMİYE AS.D.
1. DİSKÜDAR
2. KADIKÖY
3. ANADOLU BOĞAZİÇİ
4. BEŞİKTAŞ
5. RUMELİ BOĞAZI
6. KASIMPAŞA
7. TEŞVİKİYE
8. HASKÖY
9. ŞİLE


2 NCİ KOLORDU 4 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
4
ELAZIĞ
III
10
III
11
III
12
III
4
II
4
NİŞANCI
4. Tb.
II
1/10
2/10
3/10
10.BL/M
1/11
2/11
3/11
11.BL/M
1/12
2/12
3/12
1
2
ŞNAYDER 1. Tb.
ŞNAYDER 2. Tb.


1 NCİ KOLORDU 3 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
3
ÜSKÜDAR
III
7
III
8
III
3
III
9
II
1/7
II
2/7
II
3.BI./M
II
1/8
II
2/8
II
8.BI./M
II
1
II
2
SAHRA TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
II
3
II
1/9
II
2/9
MEKTEBİ HARBİYEDEKİ TAKIM
3. Al. 3.Tb.
3. Al. 2. Tb.
1
YEMENDEN GELEN DÖRT TOP (KRUP)
2
YEMENDEN GELEN TAKIM (8.Tb.3.Bl.'DEN) İLE SAHRA TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİNDEKİ CEBEL TAKIMINDAN (1.Tb.3.Bl.'DEN) TEŞKİL OLUNACAK
3
KRUP 2.Tb. 3. Bl. (TAİF'DE)

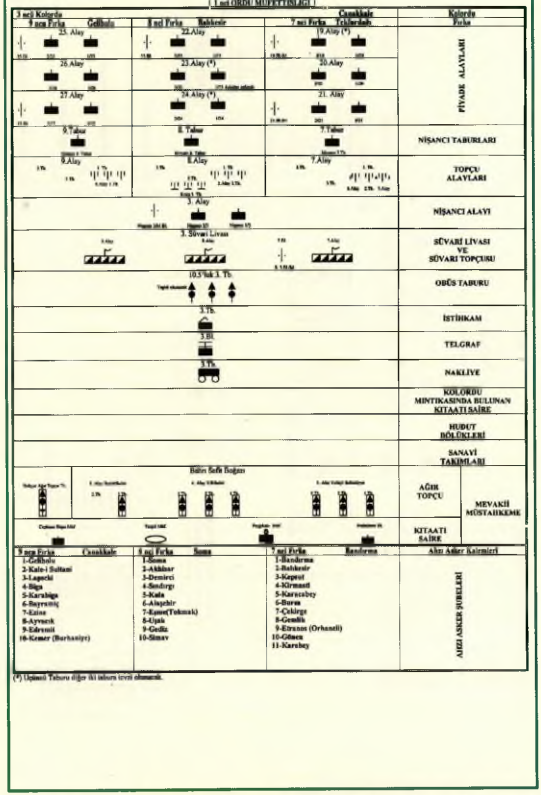

2 NCİ KOLORDU 6 NCI TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
6
KIRKKILISE
16
17
18
6
NİŞANCI
6. Tb.
6
1
2
1/16
2/16
3/16
16.Bl.
1/17
2/17
3/17
1/18
2/18
3/18
KOŞULU ŞINAYDIR
SAHRA TABURU
BAHRİ SIYAH
BOĞAZINDAKİ
ŞNAYDER
BATARYASI



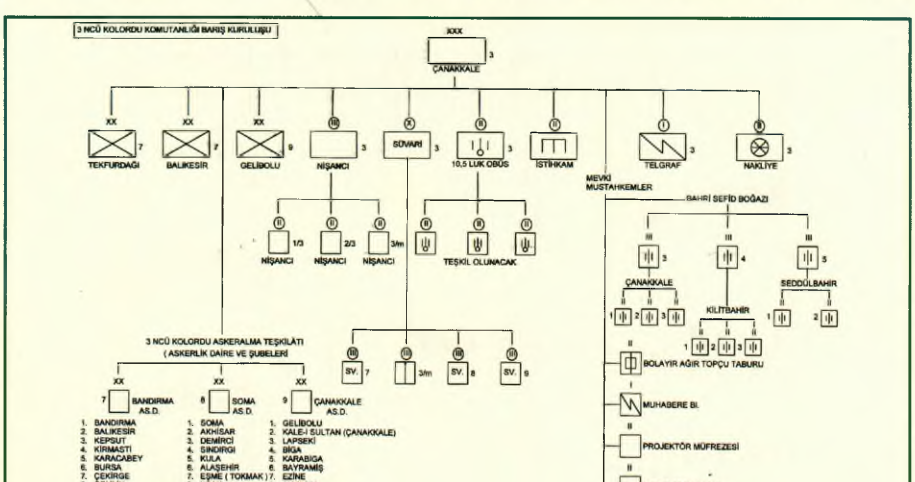
Navarin Deniz Savaşı (1827)

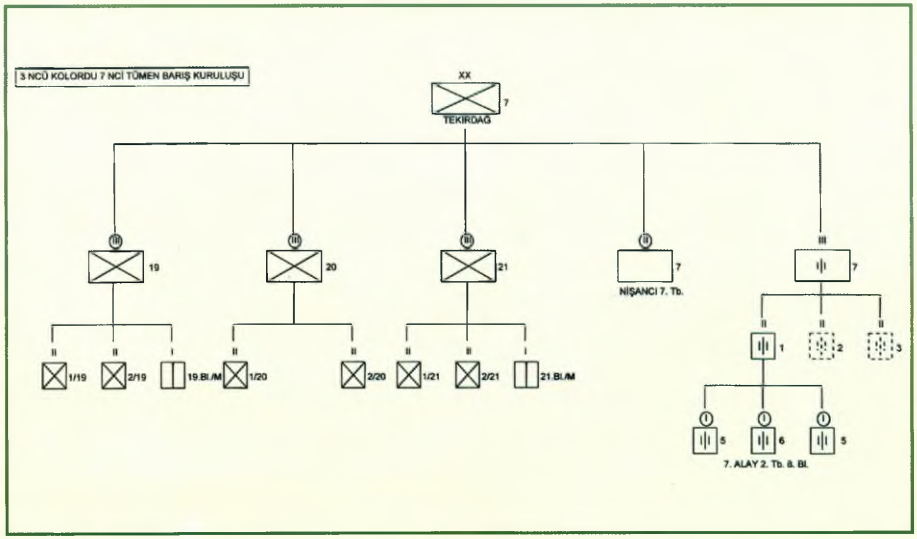
1 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
3 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI

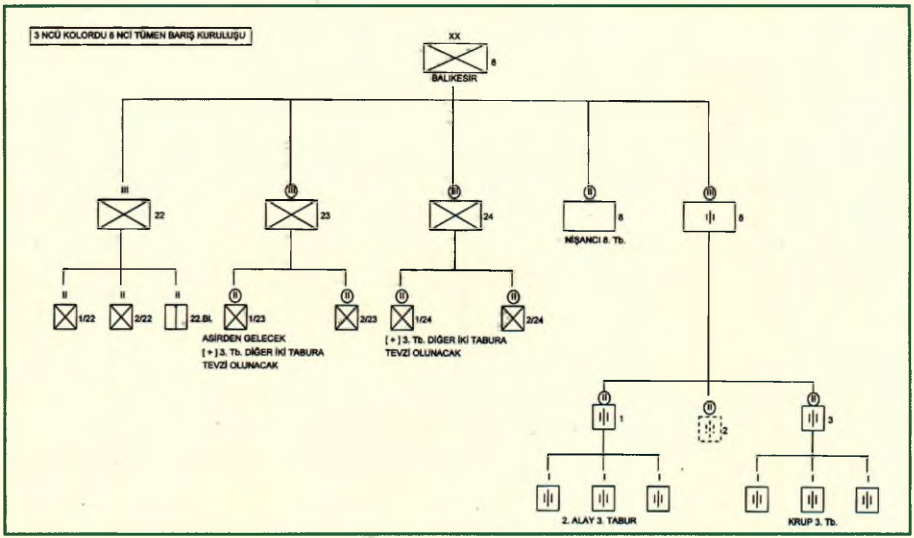
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 3 ncü Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 3 ncü Kor. 7 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 3 ncü Kor. 8 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 3 ncü Kor. 9 ncu Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

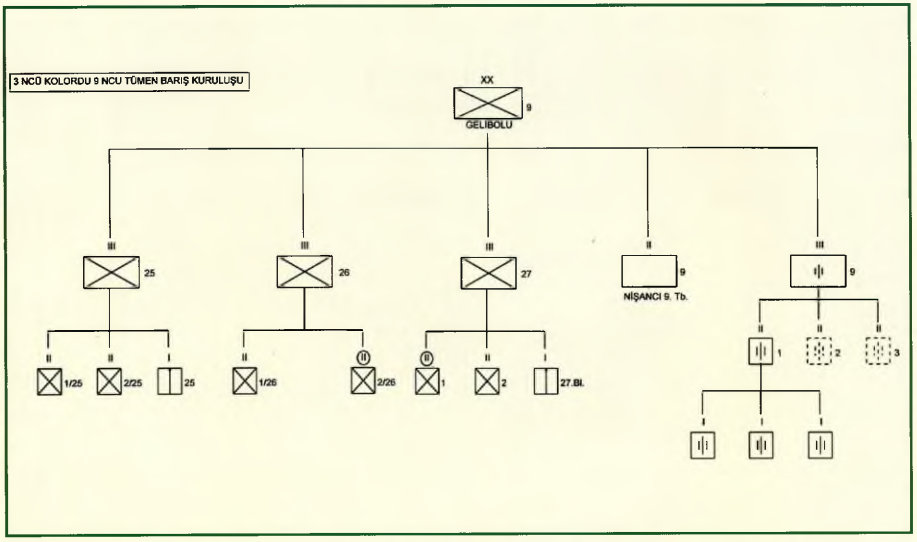


(*) Üçüncü Taburu diğer iki taburu tevsi etmemiştir.


3 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
3
ÇANAKKALE
XX
7
TEKFURDAĞI
XX
7
BALIKESİR
XX
9
GELİBOLU
III
3
NİŞANCI
X
SÜVARİ
3
K
3
10,5 LUK OBÜS
İSTİHKAM
İ
3
TELGRAF
N
3
NAKLİYE
II
1/3
NİŞANCI
II
2/3
NİŞANCI
II
3/m
NİŞANCI
TEŞKİL OLUNACAK
MEVKİ MUSTAHKEMLER
BAHRİ SEFİD BOĞAZI
III
3
ÇANAKKALE
III
4
KİLİTBAHİR
III
5
SEDDÜLBAHİR
II
BOLAYIR AĞIR TOPÇU TABURU
I
MUHABERE Bl.
II
PROJEKTÖR MÜFREZESİ
II
TORPİL MÜFREZESİ
II
CEPHANE DEPO MÜFREZESİ
3 NCÜ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ
XX
7
BANDIRMA AS.D.
1. BANDIRMA
2. BALIKESİR
3. KEPSUT
4. KİRMASTI
5. KARACABEY
6. BURSA
7. ÇEKİRGE
8. GEMLİK
9. ETRANOS (ORHANELİ)
10. GÖNEN
11. KARABEY
XX
8
SOMA AS.D.
1. SOMA
2. AKHİSAR
3. DEMİRCİ
4. SINDIRGI
5. KULA
6. ALAŞEHİR
7. EŞME (TOKMAK)
8. UŞAK
9. GEDİZ
10. SİMAV
XX
9
ÇANAKKALE AS.D.
1. GELİBOLU
2. KALE-İ SULTAN (ÇANAKKALE)
3. LAPSEKİ
4. BİGA
5. KARABİGA
6. BAYRAMİÇ
7. EZİNE
8. AYVACIK
9. EDREMİT
10. KEMER (BURHANİYE)
SV. 7
3/m
SV. 8
SV. 9


3 NCÜ KOLORDU 7 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
7
TEKİRDAĞ
1989
III
19
III
20
III
21
II
7
NİŞANCI 7. Tb.
III
7
II
1/19
II
2/19
I
19.Bl./M
II
1/20
II
2/20
II
1/21
II
2/21
I
21.Bl./M
II
1
II
2
II
3
I
5
I
6
I
5
7. ALAY 2. Tb. 8. Bl.


3 NCÜ KOLORDU 6 NCI TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
6
BALIKESIR
III
22
III
23
III
24
II
6
NİŞANCI 6. Tb.
III
6
II
1/22
II
2/22
II
22.Bl.
III
1/23
III
2/23
ASİRDEN GELECEK
[+] 3. Tb. DİĞER İKİ TABURA
TEVZİ OLUNACAK
III
1/24
III
2/24
[+] 3. Tb. DİĞER İKİ TABURA
TEVZİ OLUNACAK
III
1
IV
2
IV
3
2. ALAY 3. TABUR
KRUP 3. Tb.

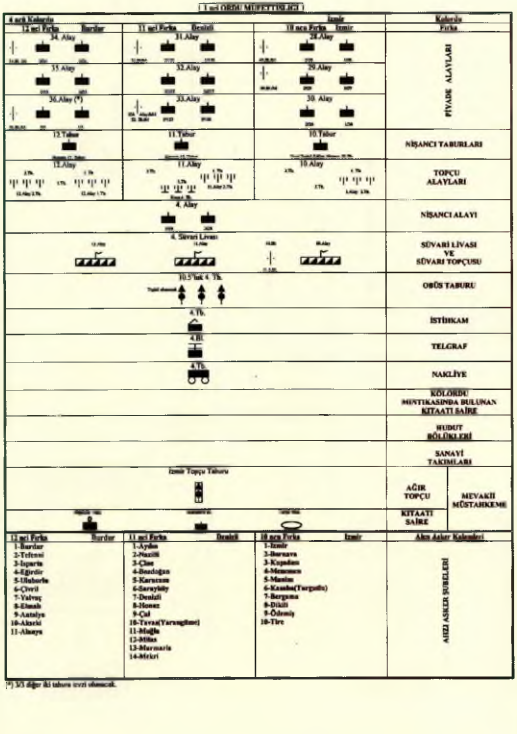

3 NCÜ KOLORDU 9 NCU TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
9
GELİBOLU
III
25
III
26
III
27
II
9
NİŞANCI 9. Tb.
III
9
II
1/25
II
2/25
I
25
II
1/26
II
2/26
II
1
II
2
I
27.BI.
II
1
II
2
II
3



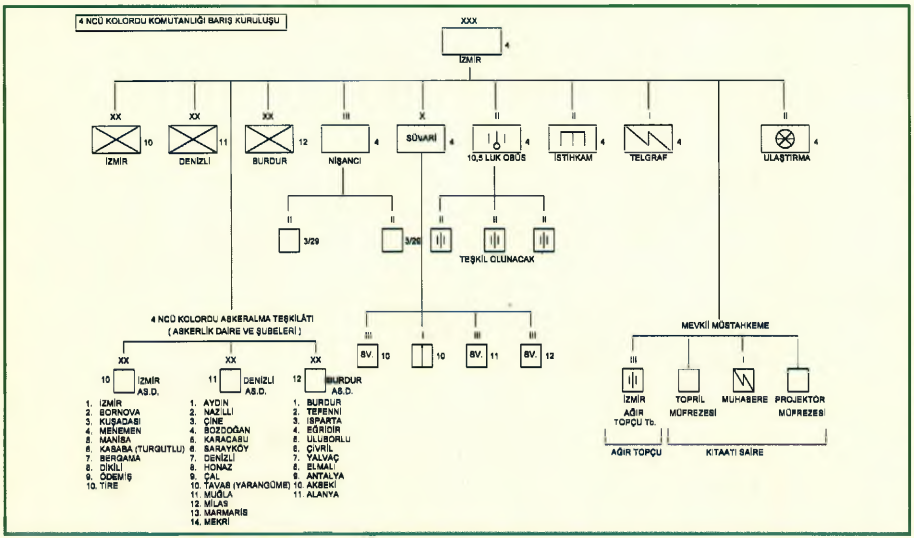
Malakoff İstihkâmlarının Zaptı (1853-1856)

1 NCİ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ
4 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI

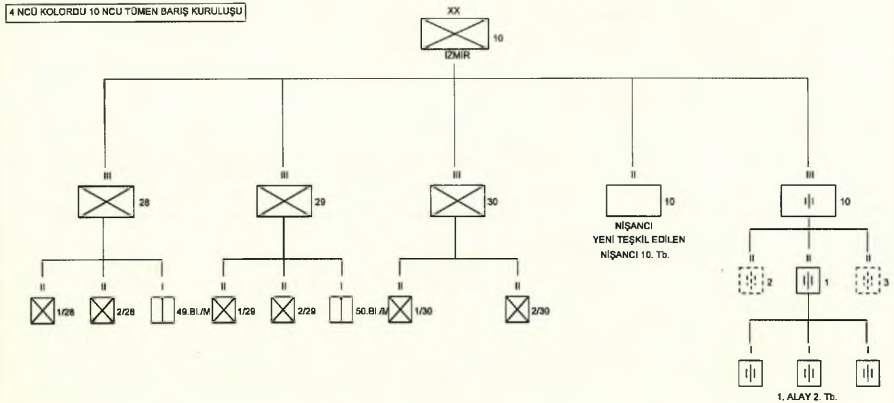
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 4 ncü Kor.K.lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 4 ncü Kor.10 ncu Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 4 nci Kor. 11 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 4 nci Kor. 12 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

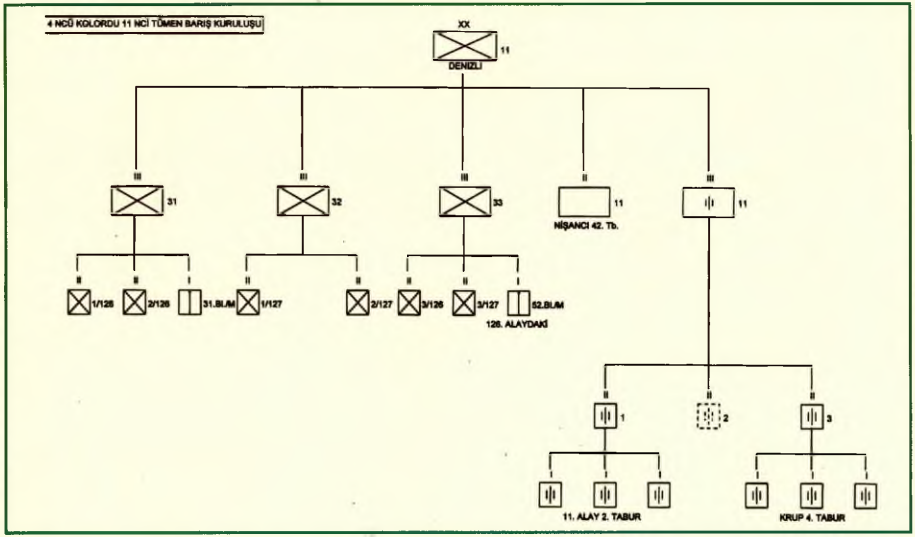


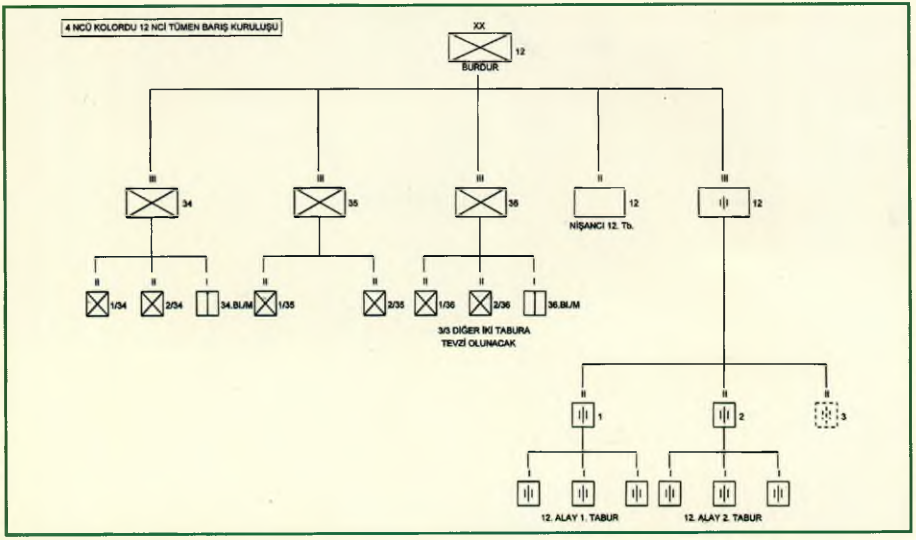
(*) 3/3 diğer iki tabura ilave olunacak.


4 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
İZMİR
XX
İZMİR
XX
DENİZLİ
XX
BURDUR
III
NİŞANCI
X
SÜVARİ
II
10,5 LUK OBÜS
II
İSTİHKAM
I
TELGRAF
II
ULAŞTIRMA
II
3/29
II
3/28
II
II
II
TEŞKİL OLUNACAK
4 NCÜ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
III
SV. 10
I
10
III
SV. 11
III
SV. 12
XX
10
İZMİR
AS.D.
1. İZMİR
2. BORNOVA
3. KUŞADASI
4. MENEMEN
5. MANİSA
6. KASABA (TURGUTLU)
7. BERGAMA
8. DİKİLİ
9. ÖDEMİŞ
10. TİRE
XX
11
DENİZLİ
AS.D.
1. AYDIN
2. NAZİLLİ
3. ÇİNE
4. BOZDOĞAN
5. KARACASU
6. SARAYKÖY
7. DENİZLİ
8. HONAZ
9. ÇAL
10. TAVAS (YARANGÜMBE)
11. MUĞLA
12. MİLAS
13. MARMARİS
14. MEKRİ
XX
12
BURDUR
AS.D.
1. BURDUR
2. TEFENNİ
3. ISPARTA
4. EĞRİDİR
5. ULUBORLU
6. ÇİVRİL
7. YALVAÇ
8. ELMALI
9. ANTALYA
10. AKSEKİ
11. ALANYA
MEVKİİ MÜSTAHKEME
III
İZMİR
AĞIR
TOPÇU Tb.
TOPRİL
MÜFREZESİ
MÜHABERE
PROJEKTÖR
MÜFREZESİ
AĞIR TOPÇU
KITAATI SAİRE

4 NCÜ KOLORDU 10 NCU TÜMEN BARIŞ KURULUŞU




4 NCÜ KOLORDU 11 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
11
DENİZLİ
III
31
III
32
III
33
II
11
NİŞANCI 42. Tb.
III
11
II
1/126
II
2/126
I
31.BLM
II
1/127
II
2/127
II
3/126
II
3/127
I
52.BLM
126. ALAYDAKİ
II
1
II
2
II
3
11. ALAY 2. TABUR
KRUP 4. TABUR

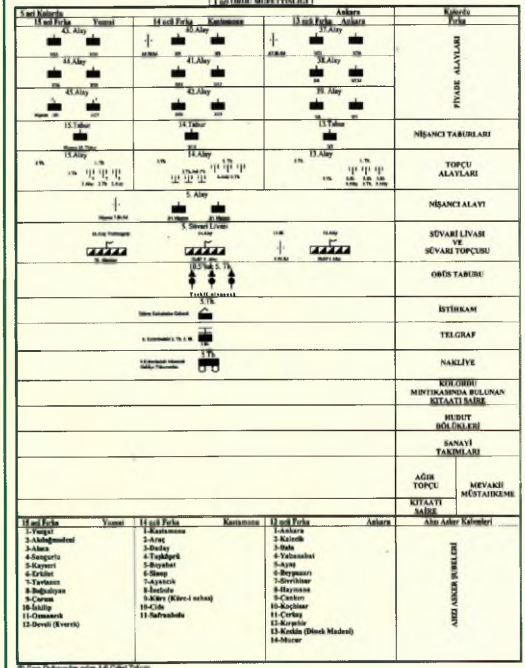

4 NCÜ KOLORDU 12 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
12
BURDUR
III
34
III
35
III
36
II
12
NİŞANCI 12. Tb.
III
12
II
1/34
II
2/34
I
34.BL/M
II
1/35
II
2/35
II
1/36
II
2/36
I
36.BL/M
3/3 DİĞER İKİ TABURA
TEVZİ OLUNACAK
II
1
II
2
II
3
12. ALAY 1. TABUR
12. ALAY 2. TABUR

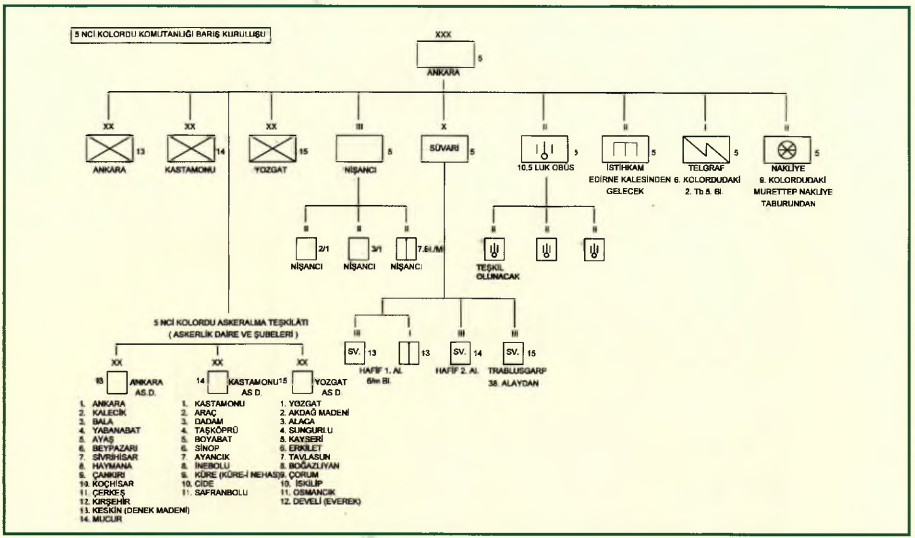


Silistre Savaşı (1854)

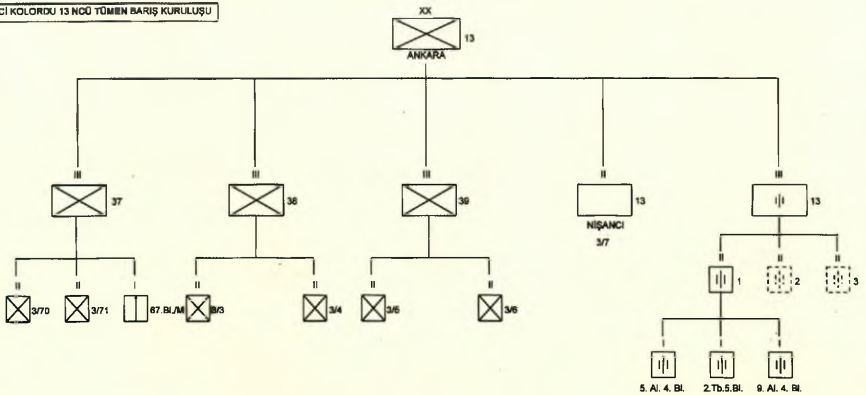
1 NCİ ORDU MÜFETTİŞLİĞİ
5 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

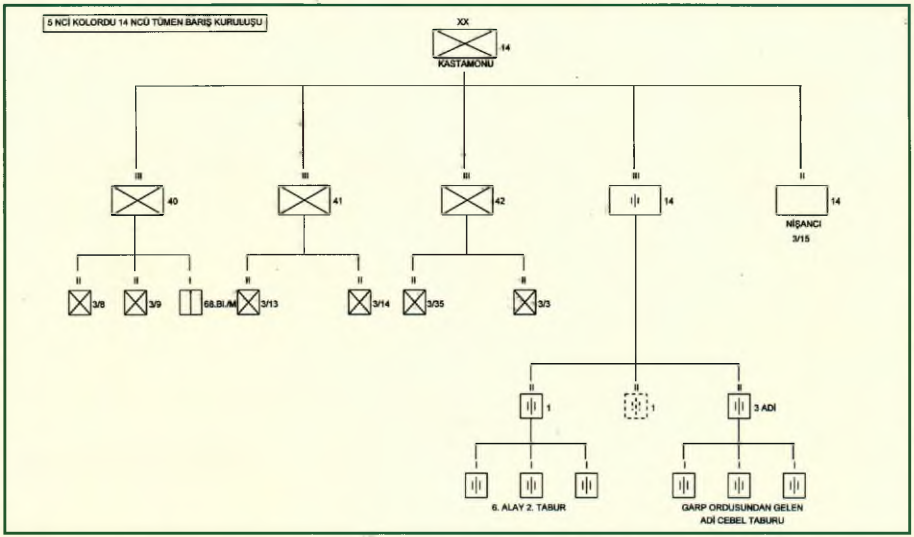
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 5 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 5 nci Kor. 13 ncü Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 5 nci Kor. 14 ncü Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 5 nci Kor. 15 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması


I. nci ORDU MÜRETTEBİYE
5.nci Kolordu
15.nci Fırka Yozgat
14.ncü Fırka Kastamonu
13.ncü Fırka Ankara
Kolordu Fırka
42. Alay
43. Alay
44. Alay
40. Alay
41. Alay
42. Alay
37. Alay
38. Alay
39. Alay
PİYADE ALAYLARI
15. Tabur
14. Tabur
13. Tabur
NİŞANCI TABURLARI
15. Alay
14. Alay
13. Alay
TOPÇU ALAYLARI
5. Alay
NİŞANCI ALAYI
5. Süvari Livası
SÜVARİ LİVASI VE SÜVARİ TOPÇUSU
OBÜS TABURU
İSTİHKAM
TELGRAF
5.Ş.
NAKLİYE
KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN KITAATI SAİRE
HUDUT BÖLÜKLERİ
SANAYİ TAKIMLARI
AĞIR TOPÇU
MEVAKİ MÜSTAHKEMEMİ
KITAATI SAİRE
15.nci Fırka Yozgat
1-Yozgat
2-Akdağmadeni
3-Akça
4-Sungurlu
5-Kayseri
6-Erkilet
7-Tavlusun
8-Boğazlıyan
9-Corum
10-Sülüfü
11-Osmancık
12-Develi (Everek)
14.ncü Fırka Kastamonu
1-Kastamonu
2-Araç
3-Daday
4-Taşköprü
5-Boyabat
6-Sinop
7-Ayancık
8-İnebolu
9-Küre (Küre-i sabıka)
10-Cide
11-Safranbolu
13.ncü Fırka Ankara
1-Ankara
2-Kalecik
3-Bala
4-Yabanabat
5-Ayaş
6-Beypazarı
7-Sivrihisar
8-Haymana
9-Cankırı
10-Kızılcaır
11-Çorkuş
12-Kırşehir
13-Keskin (Direk Madeni)
14-Mucur
Altı Asker Kolonileri
ASKERİ ŞUBELERİ
(*) Garp Ordusundan gelen Atlı Cebel Taburu.

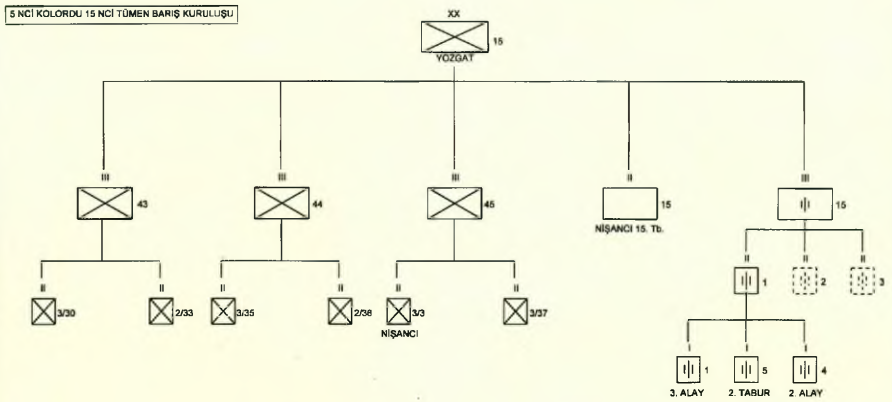

5 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XIX
5
ANKARA
XX
13
ANKARA
XX
14
KASTAMONU
XX
15
YOZGAT
III
5
NİŞANCI
X
SÜVARİ
5
II
5
10,5 LUK OBÜS
II
5
İSTİHKAM
EDİRNE KALESİNDEN GELECEK
I
5
TELGRAF
2. Tb 5. Bl.
II
5
NAKLİYE
6. KOLORDUDAKİ MURETTEP NAKLİYE TABURUNDAN
6. KOLORDUDAKİ
III
2/1
NİŞANCI
II
3/1
NİŞANCI
II
7.Bl./M
NİŞANCI
II
TEŞKİL OLUNACAK
II
II
5 NCİ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
15
ANKARA AS.D.
XX
14
KASTAMONU AS.D
XX
15
YOZGAT AS.D
1. ANKARA
2. KALECİK
3. BALA
4. YABANABAT
5. AYAŞ
6. BEYPAZARI
7. SİVRİHİSAR
8. HAYMANA
9. ÇANKIRI
10. KOÇHİSAR
11. ÇERKEŞ
12. KIRŞEHİR
13. KESKİN (DENEK MADENİ)
14. MUCUR
1. KASTAMONU
2. ARAÇ
3. DADAM
4. TAŞKÖPRÜ
5. BOYABAT
6. SİNOP
7. AYANCIK
8. İNEBOLU
9. KÜRE (KÜRE-İ MEHASİ)
10. CİDE
11. SAFRANBOLU
1. YOZGAT
2. AKDAĞ MADENİ
3. ALACA
4. SUNGURLU
5. KAYSERİ
6. ERKİLET
7. TAVLASUN
8. BOĞAZLIYAN
9. ÇORUM
10. IŞIKLIP
11. OSMANCIK
12. DEVELİ (EVEREK)
III
SV.
13
HAFİF 1. AL.
I
13
6/m Bl.
III
SV.
14
HAFİF 2. AL.
III
SV.
15
TRABLUSGARP
38. ALAYDAN

5 NCİ KOLORDU 13 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU




5 NCİ KOLORDU 14 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
14
KASTAMONU
III
40
III
41
III
42
III
14
II
14
NİŞANCI
3/15
II
3/8
II
3/9
I
68.BİR/M
II
3/13
II
3/14
II
3/35
II
3/3
II
1
II
1
II
3 ADİ
6. ALAY 2. TABUR
GARP ORDUSUNDAN GELEN
ADİ CEBEL TABURU

5 NCİ KOLORDU 15 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU



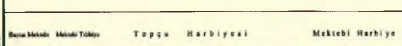
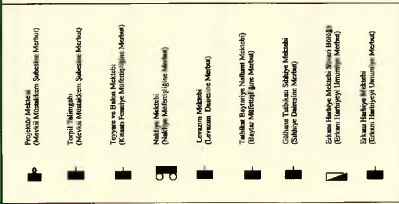


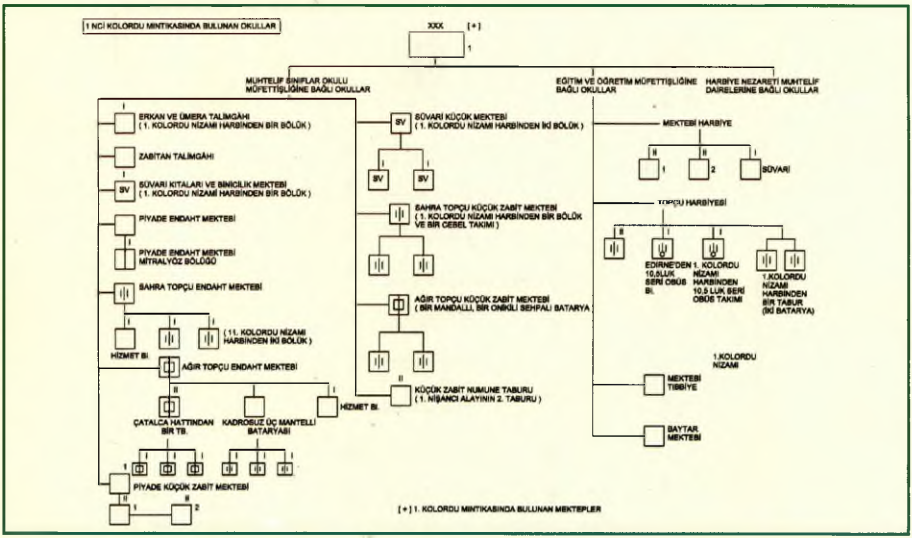
Solferino Meydan Muharebesi (1859)

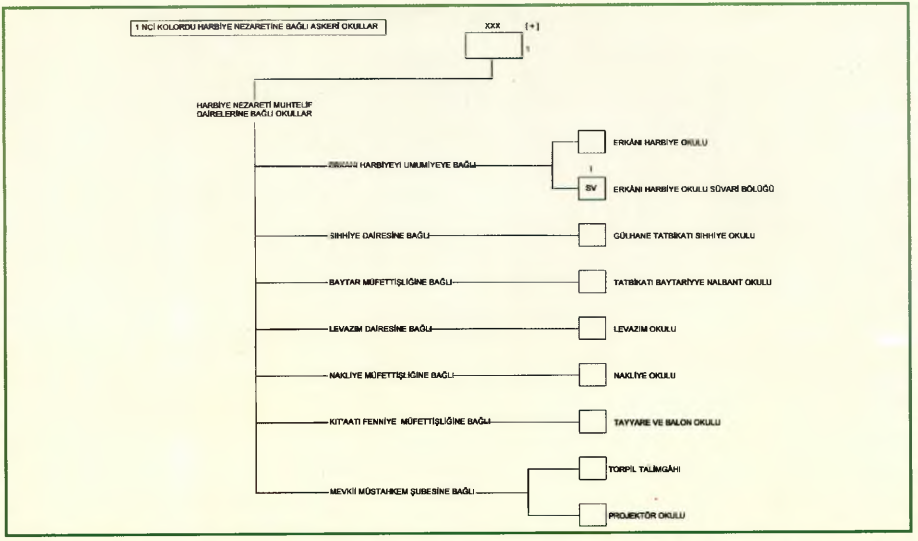
1 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ'NE BAĞLI ASKERÎ OKULLAR

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 1 nci Kor. Mıntıkasında Bulunan Askerî Okullar
- Harbiye Nezaretine Bağlı Askerî Okullar.

I nci ORDU MÜFETTİŞLİĞİ

I nci Kolorduda Mıntıkasında Bulunan Okullar	
	MUHTELİF SINIF OKULU MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI OKULLAR
	EĞİTİM VE ÖĞRETİM MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI OKULLAR
	HARBİYE NEZARETİ'NİN MUHTELİF DAİRELERİNE BAĞLI OKULLAR


1 NCİ KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN OKULLAR
XXX
(+)
1
MUHTELİF SINIFLAR OKULU MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI OKULLAR
EĞİTİM VE ÖĞRETİM MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI OKULLAR
HARBİYE NEZARETİ MUHTELİF DAİRELERİNE BAĞLI OKULLAR
ERKAN VE ÜMERA TALİMGÂHI
(1. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN BİR BÖLÜK)
ZABİTAN TALİMGÂHI
SV
SÜVARİ KITALARI VE BİNİCİLİK MEKTEBİ
(1. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN BİR BÖLÜK)
PİYADE ENDAHT MEKTEBİ
PİYADE ENDAHT MEKTEBİ MİTRALYÖZ BÖLÜĞÜ
SAHRA TOPÇU ENDAHT MEKTEBİ
(11. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN İKİ BÖLÜK)
HİZMET BL
AĞIR TOPÇU ENDAHT MEKTEBİ
ÇATALCA HATTINDAN BİR TB.
KADROSUZ ÜÇ MANTELLİ BATARYASI
HİZMET BL
PİYADE KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
1
2
SÜVARİ KÜÇÜK MEKTEBİ
(1. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN İKİ BÖLÜK)
SAHRA TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
(1. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN BİR BÖLÜK VE BİR CEBEL TAKIMI)
AĞIR TOPÇU KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
(BİR MANDALLI, BİR ÖNİKİLİ SEHPALI BATARYA)
KÜÇÜK ZABİT NUMUNE TABURU
(1. NİŞANCI ALAYININ 2. TABURU)
MEKTEBİ HARBİYE
1
2
SÜVARİ
TOPÇU HARBİYESİ
EDİRNE'DEN 10,5 LUK SERİ OBÜS BL
1. KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN 10,5 LUK SERİ OBÜS TAKIMI
1.KOLORDU NİZAMİ HARBİNDEN BİR TABUR (İKİ BATARYA)
1.KOLORDU NİZAMİ
MEKTEBİ TIBBİYE
BAYTAR MEKTEBİ
(+) 1. KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN MEKTEPLER

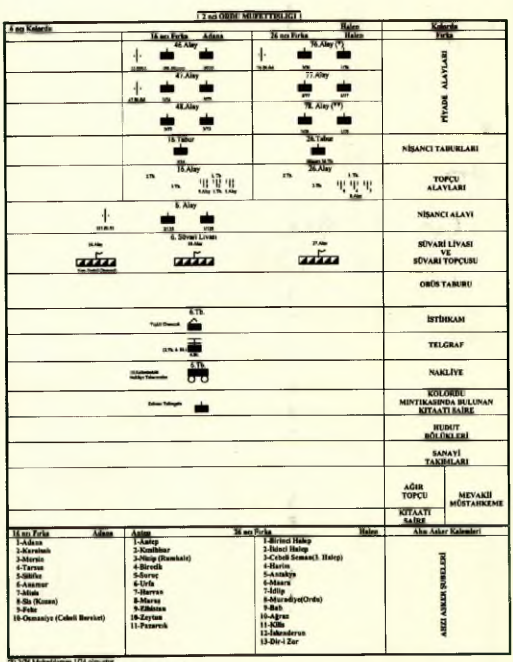

1 NCİ KOLORDU HARBİYE NEZARETİNE BAĞLI ASKERİ OKULLAR
XXX
[+]
1
HARBİYE NEZARETİ MUHTELİF DAİRELERİNE BAĞLI OKULLAR
ERKÂNI HARBİYEYİ UMUMİYEYE BAĞLI
ERKÂNI HARBİYE OKULU
1
SV
ERKÂNI HARBİYE OKULU SÜVARİ BÖLÜĞÜ
SIHHİYE DAİRESİNE BAĞLI
GÜLHANE TATBİKATI SIHHİYE OKULU
BAYTAR MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI
TATBİKATI BAYTARİYYE NALBANT OKULU
LEVAZIM DAİRESİNE BAĞLI
LEVAZIM OKULU
NAKLİYE MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI
NAKLİYE OKULU
KITʻAATI FENNİYE MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI
TAYYARE VE BALON OKULU
MEVKİİ MÜSTAHKEM ŞUBESİNE BAĞLI
TORPİL TALİMGÂHI
PROJEKTÖR OKULU



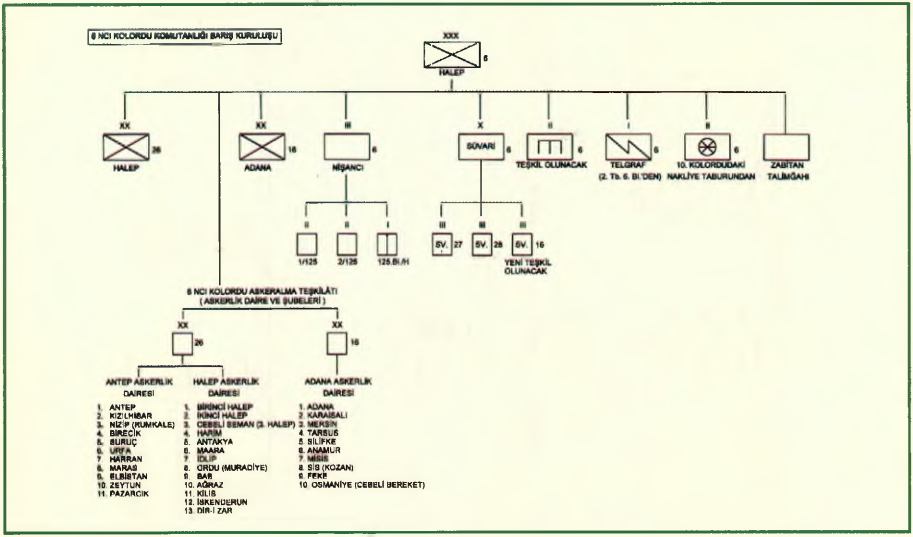
II nci Viyana Kuşatması (1683)

2 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
6 NCI KOLORDU KOMUTANLIĞI

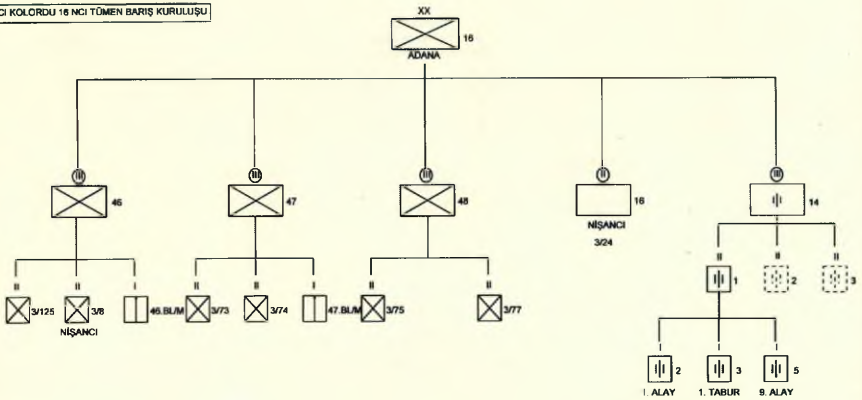
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 6 ncı Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 6 ncı Kor. 16 ncı Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 6 ncı Kor. 26 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması



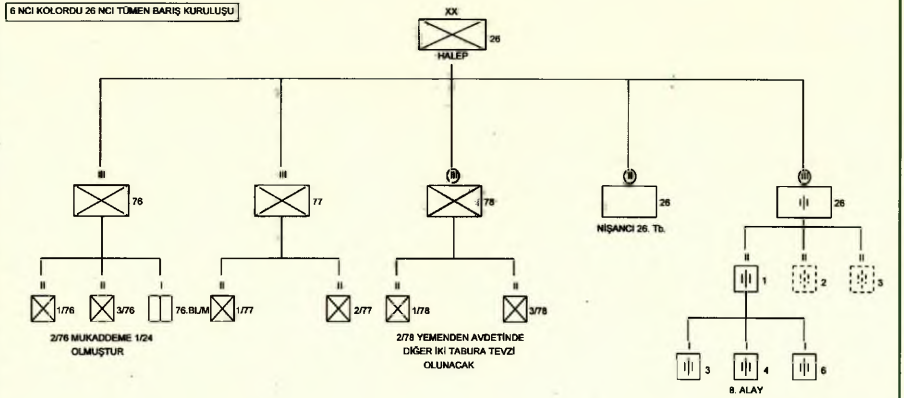
(*) 2/70 Muhafızlıktan 1/24 cümuştur.
(**) 2/78 Yemenden avdetinde diğer iki tabura tevdi olunacak.


8 NCI KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
5
HALEP
XX
26
HALEP
XX
16
ADANA
III
6
NİŞANCI
X
SÜVARİ
6
II
6
TEŞKİL OLUNACAK
I
6
TELGRAF
(2. Tb. 6. Bl.'DEN)
II
6
10. KOLORDUDAKİ
NAKLİYE TABURUNDAN
ZABİTAN
TALİMGÂHI
II
1/125
II
2/125
I
125.Bl./H
III
SV. 27
III
SV. 28
III
SV. 15
YENİ TEŞKİL
OLUNACAK
8 NCI KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
26
XX
16
ANTEP ASKERLİK
DAİRESİ
1. ANTEP
2. KIZILHİSAR
3. NİZİP (KUMKALE)
4. BİREJİK
5. BURUÇ
6. URFA
7. HARRAN
8. MARAŞ
9. ELBİSTAN
10. ZEYTUN
11. PAZARCIK
HALEP ASKERLİK
DAİRESİ
1. BİRİNCİ HALEP
2. İKİNCİ HALEP
3. CEBELİ SEMAN (3. HALEP)
4. HARİM
5. ANTAKYA
6. MAARA
7. İDLİP
8. ORDU (MURADİYE)
9. BAB
10. AĞRAZ
11. KİLİS
12. İSKENDERUN
13. DİR-İ ZUR
ADANA ASKERLİK
DAİRESİ
1. ADANA
2. KARAİSALI
3. MERSİN
4. TARSUS
5. SİLİFKE
6. ANAMUR
7. MİSİS
8. BİS (KOZAN)
9. FEKE
10. OSMANİYE (CEBELİ BEREKET)

6 NCI KOLORDU 16 NCI TÜMEN BARIŞ KURULUŞU

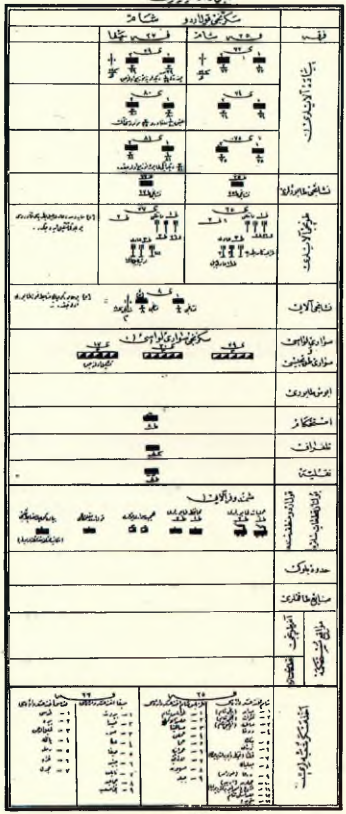


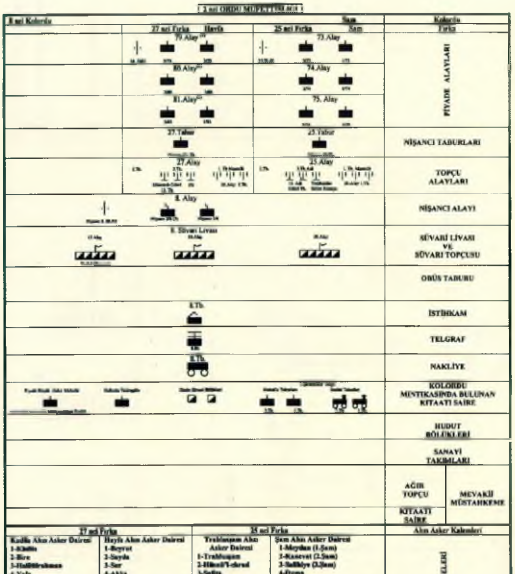
6 NCI KOLORDU 26 NCI TÜMEN BARIŞ KURULUŞU



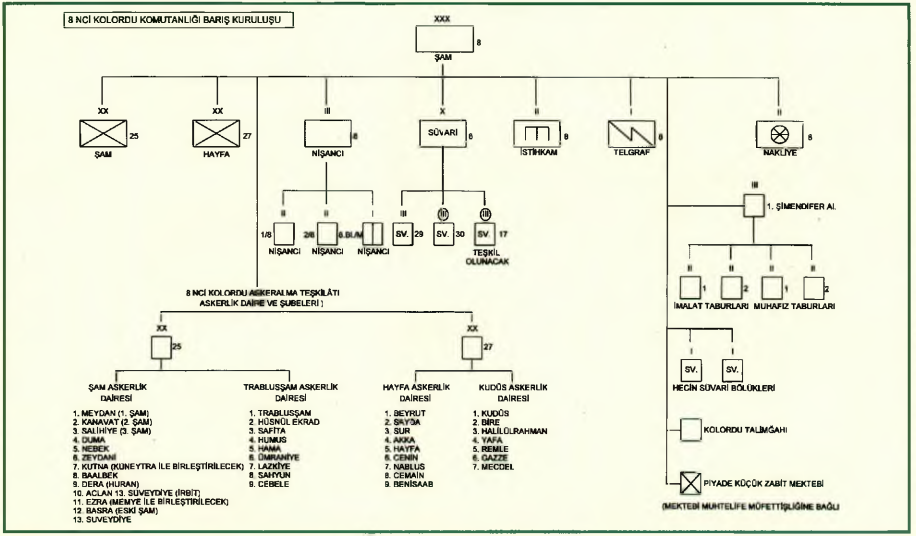
2 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
8 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 8 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 8 nci Kor. 25 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 8 nci Kor. 27 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

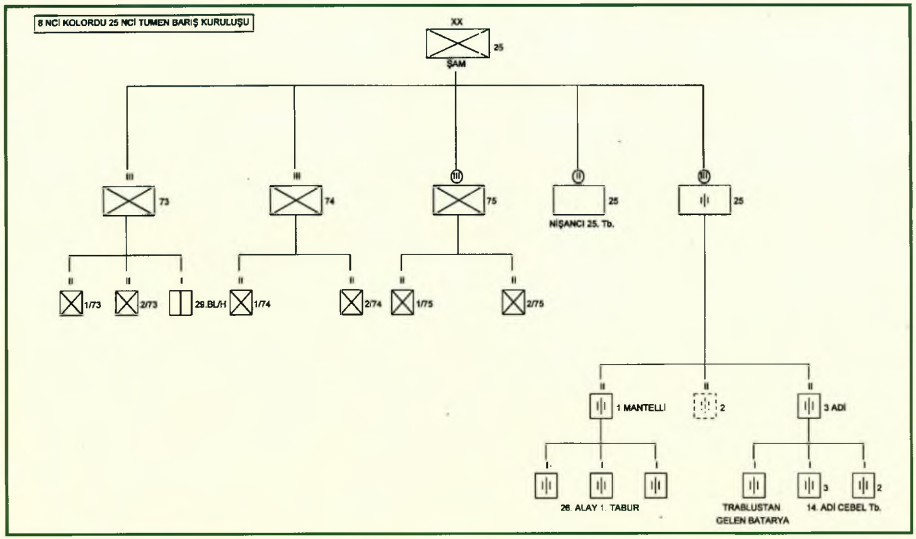


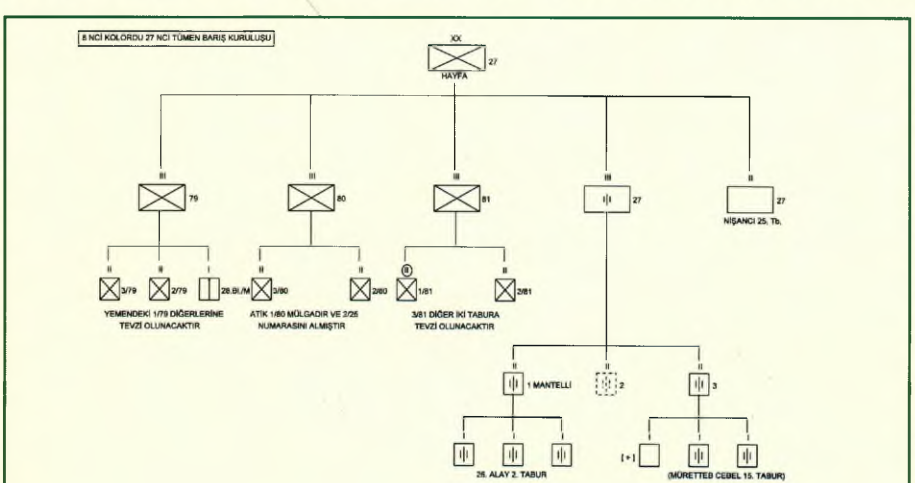


(1) Yevmiyedeki 1/75 ölçülerine tevsi olunacak.
(2) Adi 1/80 miligrade ve 2/25 numerosuna alınıyor.
(3) MU. Diğer iki tabura tevsi olacaktır.
(4) Meydancıkâ Adi Cebel Batuyna kadroso ile bölüğü teşkil edecektir.
(5) Bu tabur ilkişik Zabit Normine Tabura olacaktır.


8 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
8
ŞAM
XX
25
ŞAM
XX
27
HAYFA
III
8
NİŞANCI
X
SÜVARİ
6
II
8
İSTİHKAM
I
8
TELGRAF
II
6
NAKLİYE
II
1/8
NİŞANCI
2/8
NİŞANCI
6.BLM
NİŞANCI
SV.
29
SV.
30
SV.
17
TEŞKİL OLUNACAK
III
1. ŞİMENDİFER Al.
II
1
İMALAT TABURLARI
II
2
MUHAFIZ TABURLARI
II
1
II
2
8 NCİ KOLORDU ASKERİ İDARA TEŞKİLÂTI
ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
25
XX
27
SV.
SV.
HECİN SÜVARİ BÖLÜKLERİ
KOLORDU TALİMGÂHI
PİYADE KÜÇÜK ZABİT MEKTEBİ
(MEKTEBİ MUHTELİFE MÜFETTİŞLİĞİNE BAĞLI
ŞAM ASKERLİK DAİRESİ
1. MEYDAN (1. ŞAM)
2. KANAVAT (2. ŞAM)
3. SALİHİYE (3. ŞAM)
4. DUMA
5. NEBEK
6. ZEYDANİ
7. KUTNA (KÜNEYTRA İLE BİRLEŞTİRİLECEK)
8. BAALBEK
9. DERA (HURAN)
10. ACLAN 13. SÜVEYDİYE (İRBİT)
11. EZRA (MEMİYE İLE BİRLEŞTİRİLECEK)
12. BASRA (ESKİ ŞAM)
13. SUVEYDİYE
TRABLUSŞAM ASKERLİK DAİRESİ
1. TRABLUSŞAM
2. HÜSNÜL EKRAD
3. SAFİTA
4. HUMUS
5. HAMA
6. ÜMRANİYE
7. LAZKİYE
8. SAHYUN
9. CEBELE
HAYFA ASKERLİK DAİRESİ
1. BEYRUT
2. SAYDA
3. SUR
4. AKKA
5. HAYFA
6. CENİN
7. NABLUS
8. CEMAİN
9. BENİSAAB
KUDÜS ASKERLİK DAİRESİ
1. KUDÜS
2. BİRE
3. HALİLÜLRAHMAN
4. YAFA
5. REMLE
6. GAZZE
7. MECDEL

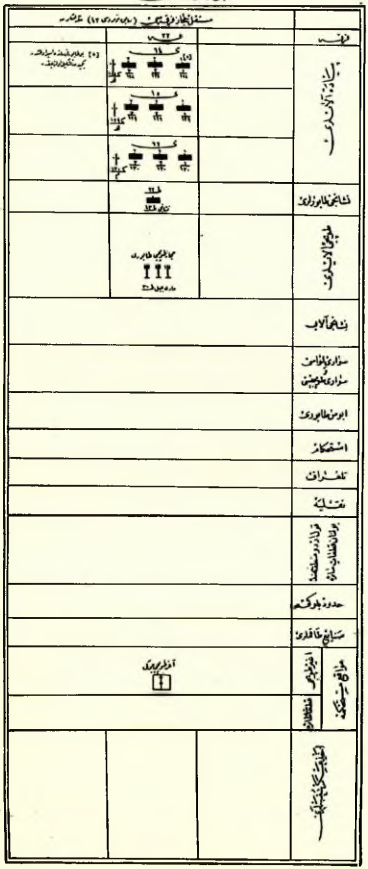
8 NCİ KOLORDU 25 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU

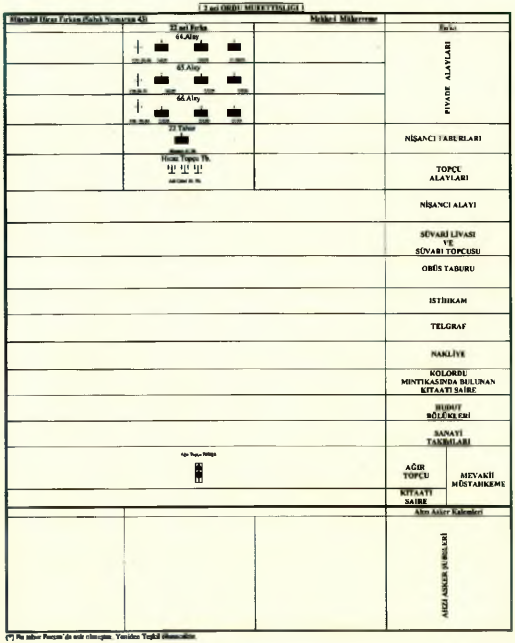



8 NCİ KOLORDU 27 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
27
HAYFA
III
79
III
80
III
81
III
27
II
27
NİŞANCI 25. Tb.
II
3/79
II
2/79
I
28.Bl./M
II
3/80
II
2/80
II
1/81
II
3/81
YEMENDEKİ 1/79 DİĞERLERİNE TEVZİ OLUNACAKTIR
ATIK 1/80 MÜLGADIR VE 2/25 NUMARASINI ALMIŞTIR
3/81 DİĞER İKİ TABURA TEVZİ OLUNACAKTIR
II
1 MANTELLİ
II
2
II
3
26. ALAY 2. TABUR
[+]
(MÜRETTEB CEBEL 15. TABUR)
[+] MAYDOSTAKİ ADİ CEBEL BATARYASI KADROSU BU BÖLÜĞÜ TEŞKİL EDECEKTİR.

2 NCİ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
MÜSTAKİL HİCAZ KOMUTANLIĞI

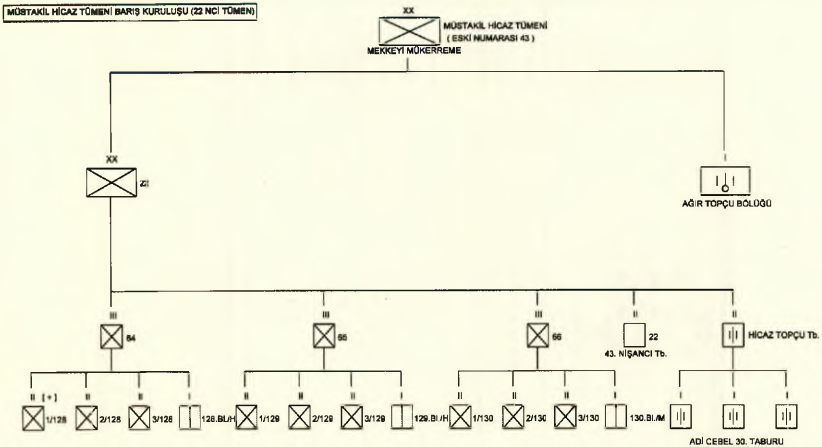
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- Müstakil Hicaz Tümen Komutanlığı





(*) Bu nüsha Fırkaca'da mahfuz olmuştur. Yeniden Teşkil olunmuşlardır.

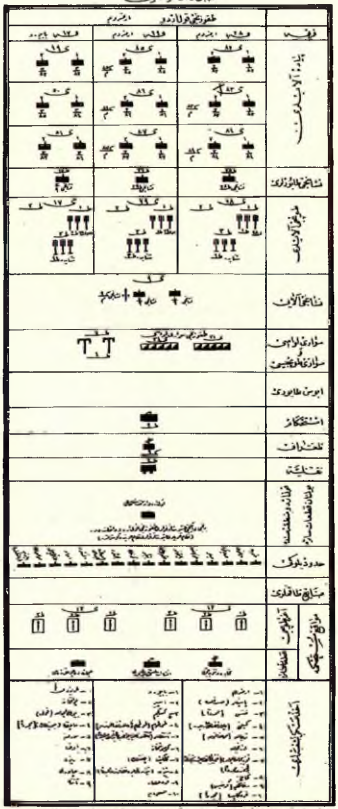
MÜSTAKİL HİCAZ TÜMENİ BARIŞ KURULUŞU (23 NCÜ TÜMEN)

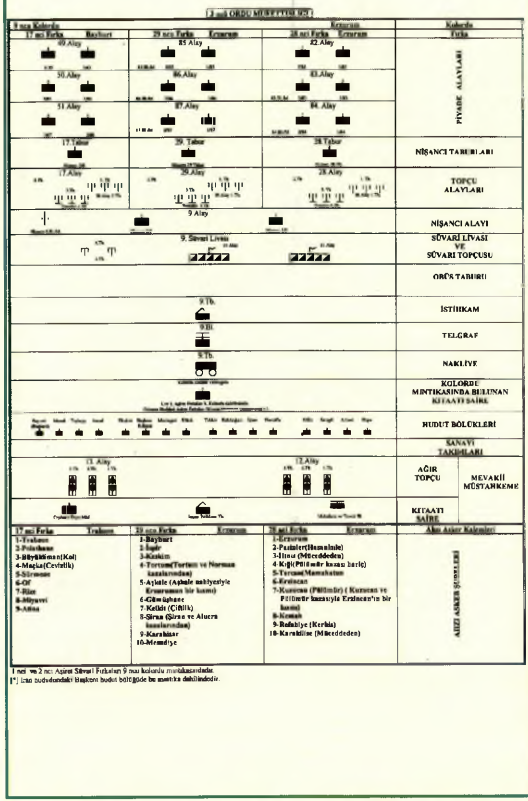


[+] BU TABUR FURSANDA ESİR OLMUŞTUR.
YENİDEN TEŞKİL OLUNACAKTIR.

3 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
9 NCU KOLORDU KOMUTANLIĞI

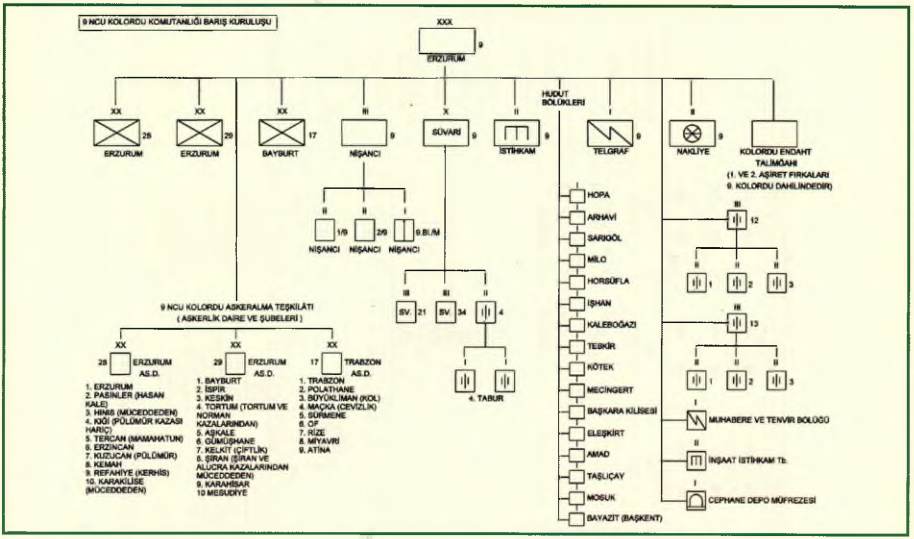
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 9 ncu Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 9 ncu Kor. 28 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 9 ncu Kor. 29 ncu Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 9 ncu Kor. 17 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması



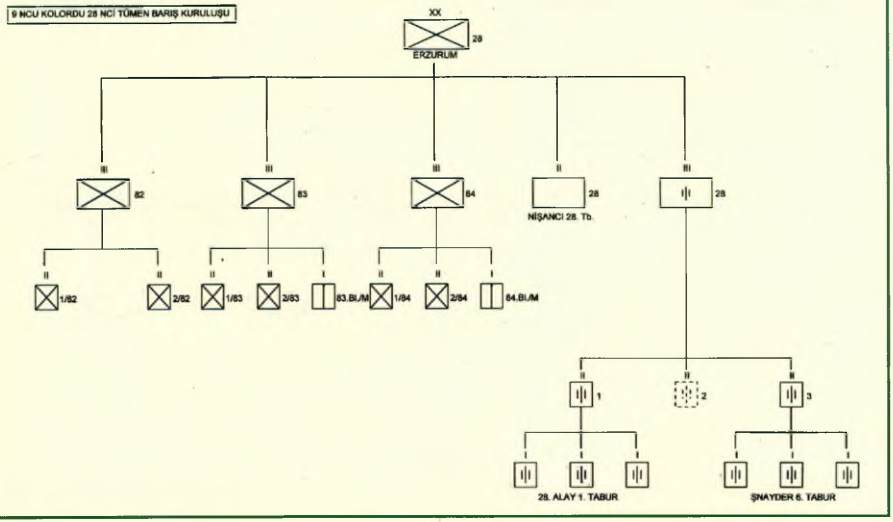


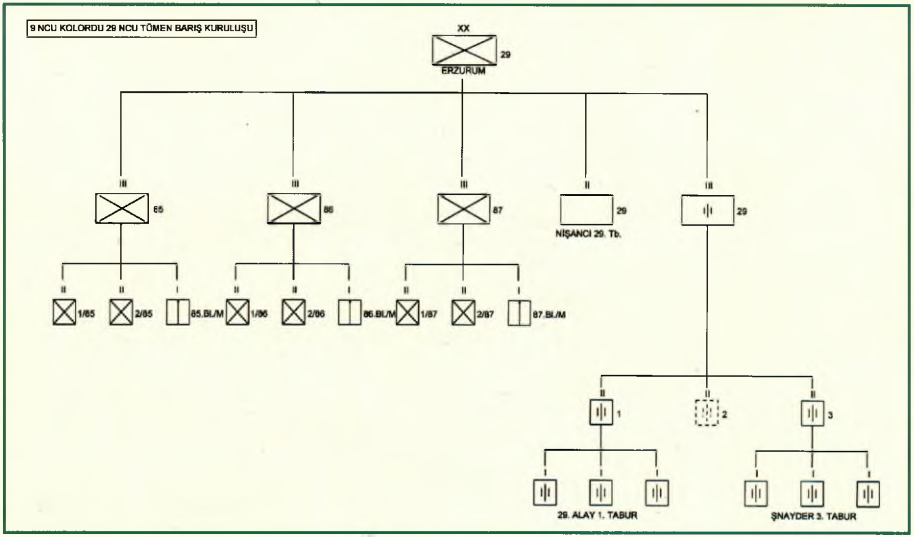
1 nci ve 2 nci Asâyiş Süvari Fırkaları 9 ncu kolordu mıntıkasındadır.

[*] Ezcümle bu cedvelindeki başkırı hudut bölüğide bu mıntıka dahilindedir.

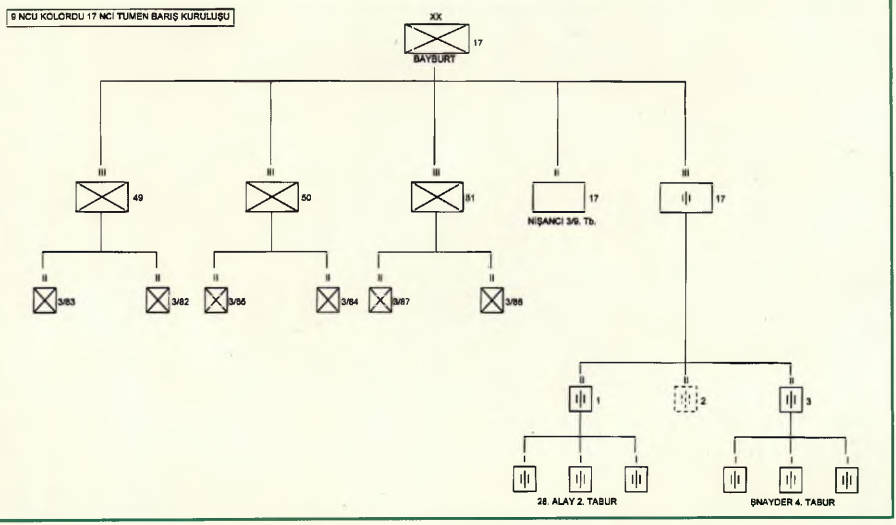

9 NCU KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
9
ERZURUM
XX
28
ERZURUM
XX
29
ERZURUM
XX
17
BAYBURT
III
9
NİŞANCI
X
SÜVARİ
9
II
İSTİHKAM
9
HUDUT BÖLÜKLERİ
I
TELGRAF
9
II
NAKLİYE
9
KOLORDU ENDAHT TALİMGÂHI
(I. VE 2. AŞİRET FIRKALARI 9. KOLORDU DAHİLİNDEDİR)
II 1/9 NİŞANCI
II 2/9 NİŞANCI
I 9.BL/M NİŞANCI
III SV. 21
III SV. 34
II 4
4. TABUR
HOPA
ARHAVİ
SARIGÖL
MİLO
HORSÜFLA
IŞHAN
KALEBOĞAZI
TEŞKİR
KÖTEK
MECİNGERT
BAŞKARA KİLİSESİ
ELEŞKİRT
AMAD
TAŞLIÇAY
MOSUK
BAYAZIT (BAŞKENT)
III 12
II 1
II 2
II 3
III 13
II 1
II 2
II 3
I MUHABERE VE TENVİR BÖLÜĞÜ
II İNŞAAT İSTİHKAM Tb.
I CEPHANE DEPO MÜFREZESİ
9 NCU KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX 28 ERZURUM AS.D.
1. ERZURUM
2. PASİNLER (HASAN KALE)
3. HINIS (MÜCEDDEDEN)
4. IĞDİ (PÜLÜMÜR KAZASI HARİÇ)
5. TERCAN (MAMAHATUN)
6. ERZİNCAN
7. KUZUCAN (PÜLÜMÜR)
8. KEMAH
9. REFAHİYE (KERHİS)
10. KARAKİLİSE (MÜCEDDEDEN)
XX 29 ERZURUM AS.D.
1. BAYBURT
2. İSPİR
3. KESKİN
4. TORTUM (TORTUM VE NORMAN KAZALARINDAN)
5. AŞKALE
6. GÜMÜŞHANE
7. KELKİT (ÇIFTLİK)
8. ŞİRAN (ŞİRAN VE ALUCRA KAZALARINDAN MÜCEDDEDEN)
9. KARAHİSAR
10 MESUDİYE
XX 17 TRABZON AS.D.
1. TRABZON
2. POLATHANE
3. BÜYÜKLİMAN (KOL)
4. MAÇKA (CEVİZLİK)
5. SÜRMENE
6. OF
7. RİZE
8. MİYAVRİ
9. ATİNA

9 NCU KOLORDU 28 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU




9 NCU KOLORDU 29 NCU TÖMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
29
ERZURUM
III
65
III
66
III
67
II
29
NİŞANCI 29. Tb.
III
29
II
1/65
II
2/65
I
65.BİL/M
II
1/66
II
2/66
I
66.BİL/M
II
1/67
II
2/67
I
67.BİL/M
II
1
II
2
II
3
29. ALAY 1. TABUR
ŞNAYDER 3. TABUR

9 NCU KOLORDU 17 NCİ TUMEN BARIŞ KURULUŞU

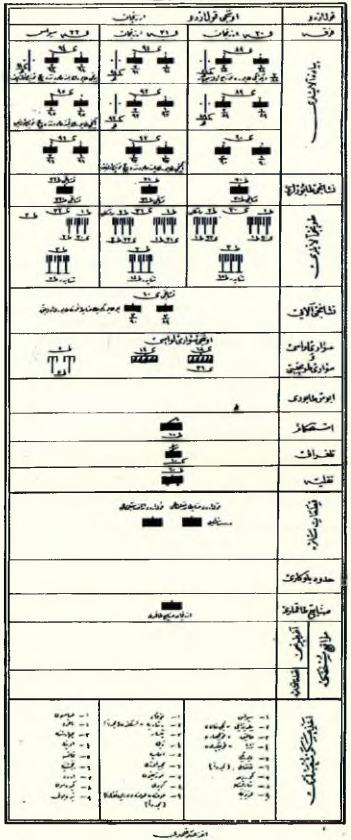


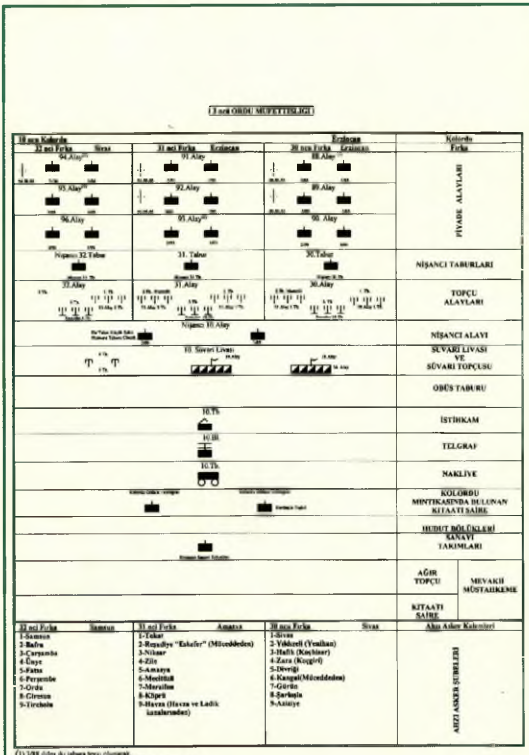


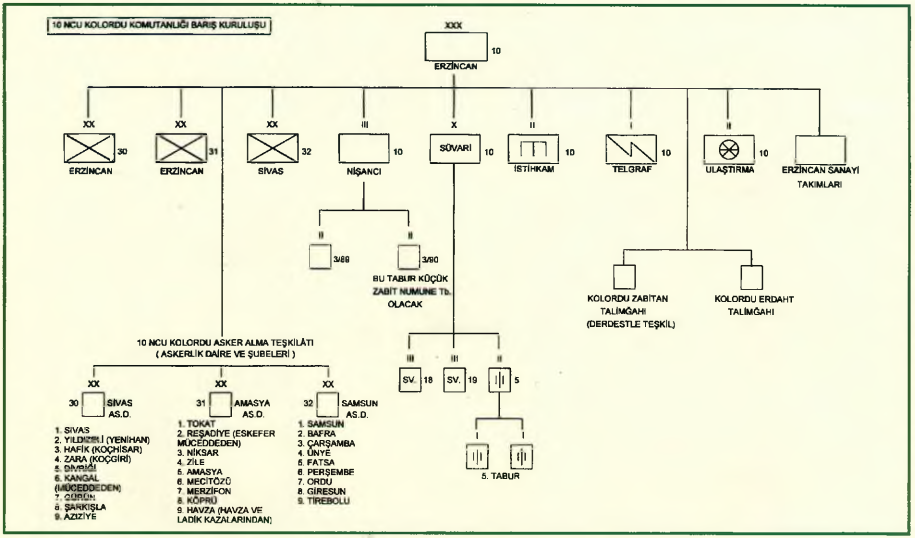
I nci Viyana Kuşatması (1529)

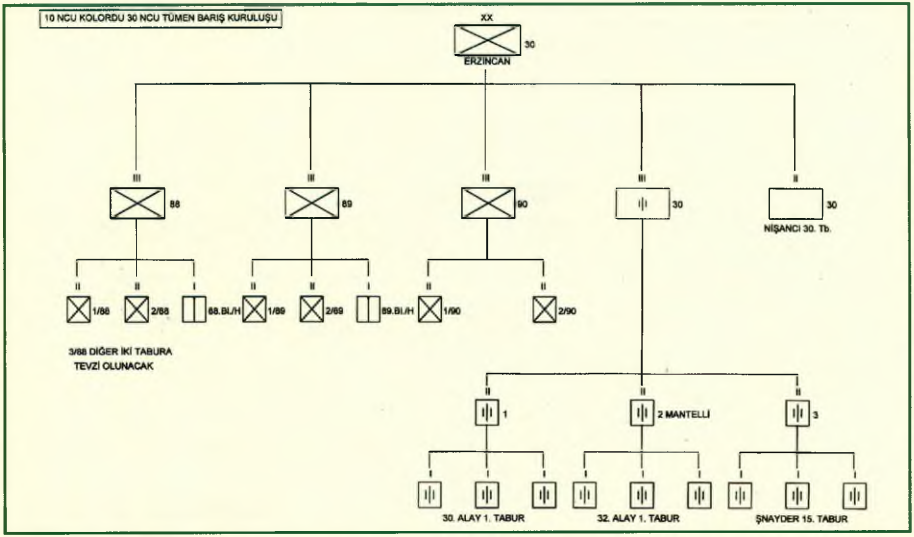
3 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
10 NCU KOLORDU KOMUTANLIĞI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 10 ncu Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 10 ncu Kor. 30 ncu Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 10 ncu Kor. 31 nci Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 10 ncu Kor. 32 nci Tüm.K. lığı Barış Kuruluş Şeması

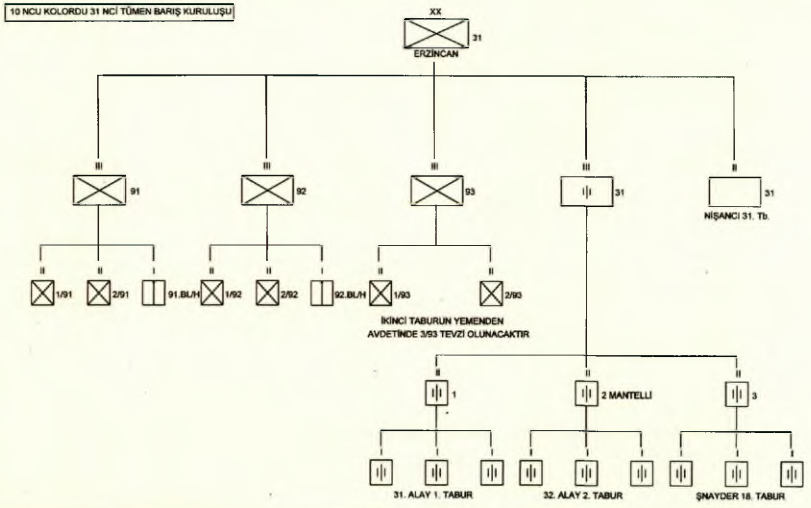

اوزان فولاد
فولاد
فولاد ۲۲ عیار
فولاد ۲۲ عیار سیاس
فولاد ۲۱ عیار
فولاد ۲۰ عیار
وزنه‌های فولادی
وزنه‌های آلیاژ
وزنه‌های فولادی و آلیاژ
ابزار اندازه‌گیری
استکار
تلفراف
تلفن
وزنه‌های سنگین
حدود بکارگیری
منابع فلزی
ابزار اندازه‌گیری
استعداد
انواع فولاد و آلیاژ

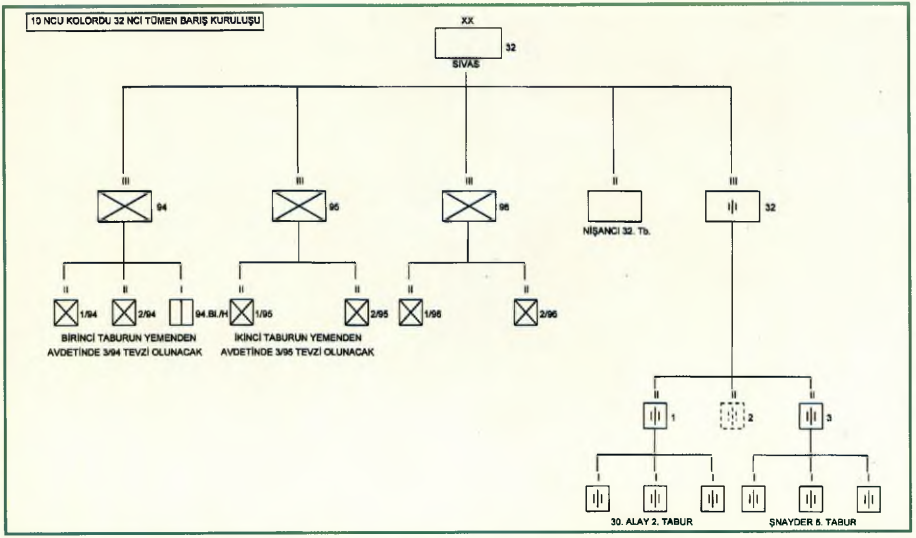

3 ncü ORDU MÜFETTİŞLİĞİ
10 ncu Kolordu
Erzincan
Kolordu Fırka
10 ncu Fırka Sivas
31 nci Fırka Erzincan
30 ncu Fırka Erzincan
94.Alay(1)
91.Alay
88.Alay
93.Alay(2)
92.Alay
89.Alay
96.Alay
95.Alay(3)
90. Alay
PİYADE ALAYLARI
Nişancı 32.Tabur
31. Tabur
32.Tabur
NİŞANCI TABURLARI
32.Alay
31.Alay
30.Alay
TOPÇU ALAYLARI
Nişancı 10.Alay
NİŞANCI ALAYI
10. Süvari Livası
SÜVARİ LİVASI VE SÜVARİ TOPÇUSU
OBÜS TABURU
10.Ts
İSTİHKAM
10.Bl.
TELGRAF
10.Ts
NAKLİYE
KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN KITAATI SAİRE
HUDUT BÖLÜKLERİ
SANAYİ TAKIMLARI
AĞIR TOPÇU
MEVAKİI MÜSTAHKEMEKE
KITAATI SAİRE
10 ncu Fırka Sivas
31 nci Fırka Amasya
30 ncu Fırka Sivas
Alay Asker Kaleminci
1-Sivas
2-Yıldızeli (Yenihan)
3-Hafik (Kızılhisar)
4-Zara (Kızgöl)
5-Divriği
6-Kangal(Müceddeden)
7-Gürün
8-Darboğaz
9-Akdağ
AZİZİ ASKER İSTİKLÂL
1-Samsun
2-Bafra
3-Çarşamba
4-Unye
5-Fatsa
6-Perşembe
7-Ordu
8-Giresun
9-Tirebolu
1-Tokat
2-Reşadiye "Eskiler" (Müceddeden)
3-Niksar
4-Zile
5-Amasya
6-Merzifon
7-Marsilvan
8-Köprü
9-Havza (Havza ve Ladik kazalarından)
(1) 3/88 diğer iki taburu teşkil edecektir.
(2) 2 nci taburun Yirmer'den evâtlarında 3/93 tevzi olunacaktır.
(3) 1 nci taburun Yirmer'den evâtlarında 3/94 tevzi olunacaktır.
(4) 2 nci taburun Yirmer'den evâtlarında 3/95 tevzi olunacaktır.


10 NCU KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
10
ERZİNCAN
XX
30
ERZİNCAN
XX
31
ERZİNCAN
XX
32
SİVAS
III
10
NİŞANCI
X
SÖVARİ
10
II
10
İSTİHKAM
I
10
TELGRAF
II
10
ULAŞTIRMA
ERZİNCAN SANAYİ TAKIMLARI
II
3/89
II
3/90
BU TABUR KÜÇÜK ZABİT NUMUNE Tb. OLACAK
KOLORDU ZABİTAN TALİMGAHI (DERDESTLE TEŞKİL)
KOLORDU ERDAHT TALİMGAHI
10 NCU KOLORDU ASKER ALMA TEŞKİLÂTI (ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
30
SİVAS AS.D.
1. SİVAS
2. YILDIZELİ (YENİHAN)
3. HAFİK (KOÇHİSAR)
4. ZARA (KÖÇGİRİ)
5. DİVRİĞİ
6. KANGAL (MÜCEDDEDEN)
7. ÇORUH
8. ŞARKIŞLA
9. AZİZİYE
XX
31
AMASYA AS.D.
1. TOKAT
2. REŞADİYE (ESKEFER MÜCEDDEDEN)
3. NİKSAR
4. ZİLE
5. AMASYA
6. MECİTÖZÜ
7. MERZİFON
8. KÖPRÜ
9. HAVZA (HAVZA VE LADİK KAZALARINDAN)
XX
32
SAMSUN AS.D.
1. SAMSUN
2. BAFRA
3. ÇARŞAMBA
4. ÜNYE
5. FATSA
6. PERŞEMBE
7. ORDU
8. GİRESUN
9. TİREBOLU
III
SV. 18
III
SV. 19
II
5
I
I
5. TABUR


10 NCU KOLORDU 30 NCU TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
30
ERZİNCAN
III
88
III
89
III
90
III
30
II
30
NİŞANCI 30. Tb.
II
1/88
II
2/88
I
88.Bl./H
II
1/89
II
2/89
I
89.Bl./H
II
1/90
II
2/90
3/88 DİĞER İKİ TABURA
TEVZİ OLUNACAK
II
1
II
2 MANTELLİ
II
3
30. ALAY 1. TABUR
32. ALAY 1. TABUR
ŞNAYDER 15. TABUR

10 NCU KOLORDU 31 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU



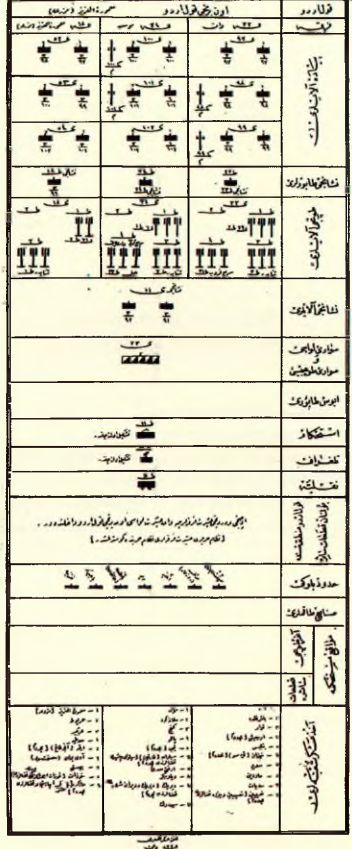

10 NCU KOLORDU 32 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
32
SİVAS
94
95
96
NİŞANCI 32. Tb.
32
1/94
2/94
94.Bl./H
1/95
2/95
1/96
2/96
BİRİNCİ TABURUN YEMENDEN AVDETİNDE 3/94 TEVZİ OLUNACAK
İKİNCİ TABURUN YEMENDEN AVDETİNDE 3/95 TEVZİ OLUNACAK
1
2
3
30. ALAY 2. TABUR
ŞNAYDER 5. TABUR

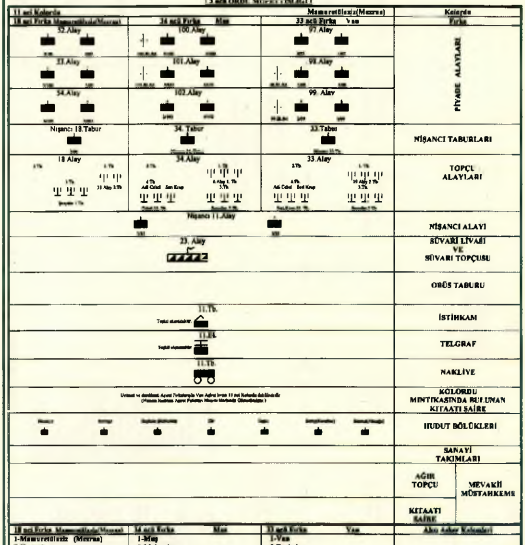


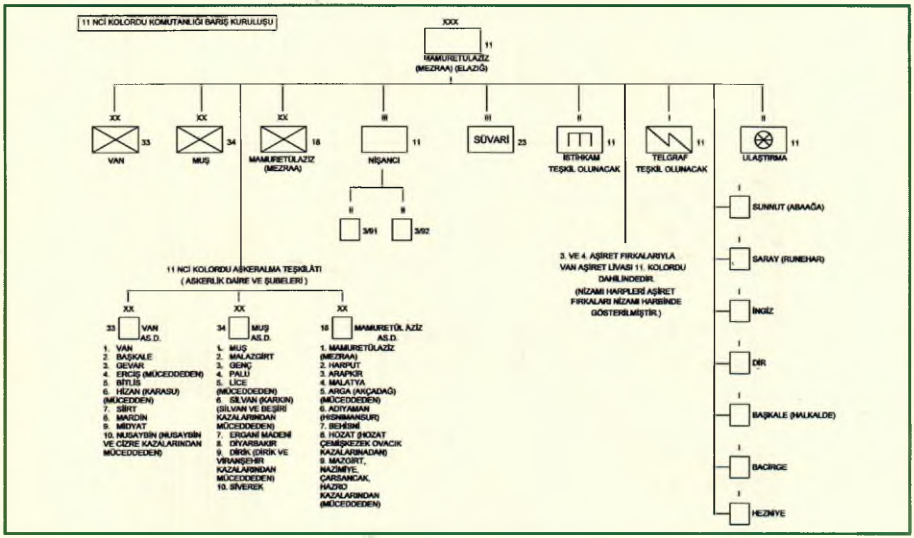
I nci Viyana Kuşatması (1529)

3 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
11 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

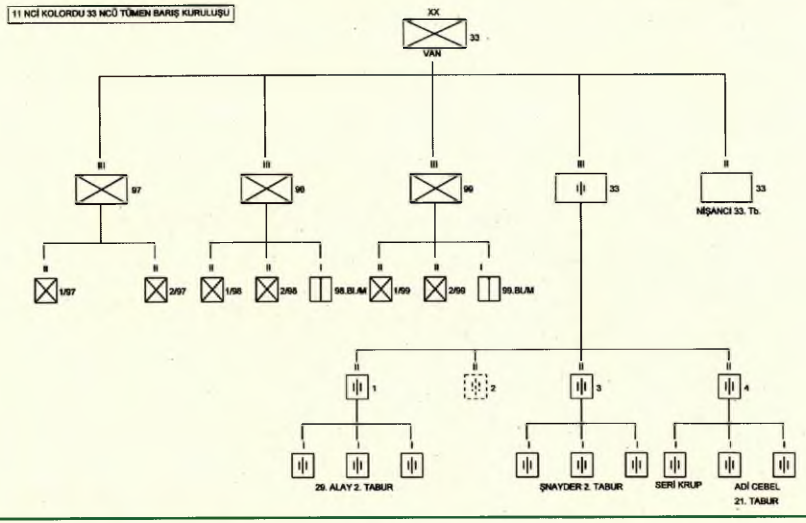
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 11 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 11 nci Kor. 33 ncü Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 11 nci Kor. 34 ncü Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 11 nci Kor. 18 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

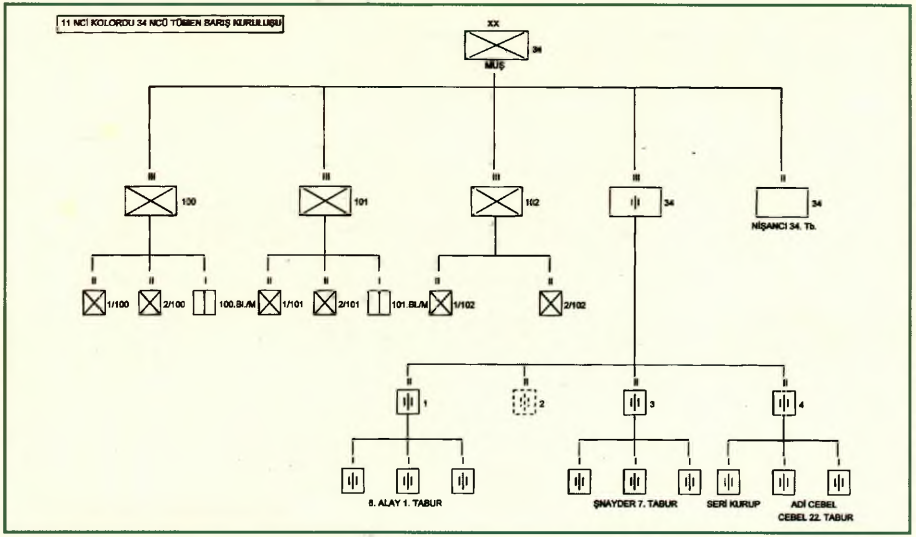


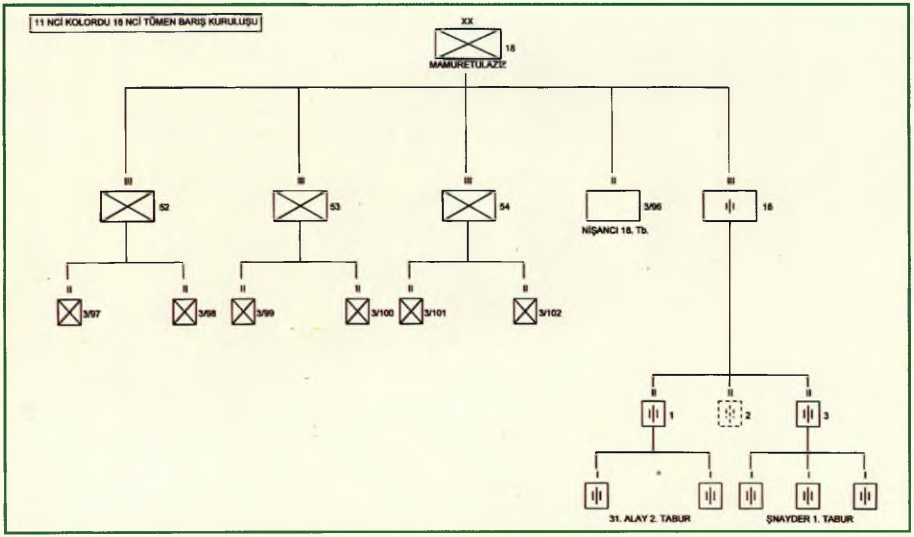

3 ncü ORDU Müşiriyyet(Merkez)
11 nci Kolordu
Memuretiliaz(Mamure)
Kategori
18 nci Fırka
34 ncü Fırka
Mus
33 ncü Fırka
Van
Fırka
52.Alay
100.Alay
97.Alay
53.Alay
101.Alay
98.Alay
54.Alay
102.Alay
99.Alay
PİYADE ALAYLARI
Nişancı 18.Tabur
34. Tabur
33.Tabur
NİŞANCI TABURLARI
18 Alay
34.Alay
33.Alay
TOPÇU ALAYLARI
Nişancı 11.Alay
NİŞANCI ALAYI
23. Alay
SÜVARİ LİVAİ VE SÜVARİ TOPÇUSU
OBÜS TABURU
11.TS.
İSTİHKAM
11.EL
TELGRAF
11.TS.
NAKLİYE
KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN KITAATI SAİRE
HUDUT BÖLÜKLERİ
SANAYİ TAKIMLARI
AĞIR TOPÇU
MEVAKİİ MÜSTAHKEME
KITAATI SAİRE
18 nci Fırka Memuretiliaz(Mamure)
34 ncü Fırka Mus
33 ncü Fırka Van
Aksi Asker Kolordusu
1-Memuretiliaz (Mamure)
2-Harput
3-Arapkir
4-Malatya
5-Argıu(Akçadağ)(Müceddeden)
6-Adıyaman(Hısnımansur)
7-Behisni
8-Hınıs(Hınıs,Cemişkezek, Ovacık kazalarından)
9-Mazgirt(Mazgirt, Nazimiye, Çemişezek kazalarından müceddeden)
1-Muş
2-Malazgirt
3-Genç
4-Palu
5-Lice(Müceddeden)
6-Hizan (Kızıltaş)(Hizan ve Beşiri kazalarından müceddeden)
7-Kegani Madeni
8-Diyarbekir
9-Dirlik(Dirlik ve Viranşehir kazalarından müceddeden)
10-Siverek
1-Van
2-Başkale
3-Gevaş
4-Erciş(müceddeden)
5-Hoşab
6-Hizan(Kavaşa) (müceddeden)
7-Bitlis
8-Mardin
9-Midyat
10-Nusaybin(Nusaybin ve Cizre kazalarından müceddeden)
ASKERİ HİKAYE


11 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
11
MAMURETÜLAZİZ
(MEZRAA) (ELAZIĞ)
XX
33
VAN
XX
34
MUŞ
XX
18
MAMURETÜLAZİZ
(MEZRAA)
III
11
NİŞANCI
II
II
3/91
3/92
III
SÜVARİ
23
II
11
İSTİHKAM
TEŞKİL OLUNACAK
I
11
TELGRAF
TEŞKİL OLUNACAK
II
11
ULAŞTIRMA
I
SUNNUT (ABAAĞA)
I
SARAY (RUNEHAR)
I
İNGİZ
I
DİR
I
BAŞKALE (HALKALDE)
I
BACIRGE
I
HEZNİYE
3. VE 4. AŞİRET FIRKALARIYLA
VAN AŞİRET LİVASI 11. KOLORDU
DAHİLİNDEDİR.
(NİZAMİ HARPLERİ AŞİRET
FIRKALARI NİZAMİ HARBİNDE
GÖSTERİLMİŞTİR.)
11 NCİ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
33
VAN
AS.D.
1. VAN
2. BAŞKALE
3. GEVAR
4. ERCİŞ (MÜCEDDEDEN)
5. BİTLİS
6. HİZAN (KARASU)
(MÜCEDDEDEN)
7. SİİRT
8. MARDİN
9. MİDYAT
10. NUSAYBİN (NUSAYBİN
VE CİZRE KAZALARINDAN
MÜCEDDEDEN)
XX
34
MUŞ
AS.D.
1. MUŞ
2. MALAZGİRT
3. GENÇ
4. PALU
5. LİCE
(MÜCEDDEDEN)
6. SİLVAN (KARKIN)
(SİLVAN VE BEŞİRİ
KAZALARINDAN
MÜCEDDEDEN)
7. ERGANİ MADENİ
8. DİYARBAKIR
9. DİRİK (DİRİK VE
VİRANŞEHİR
KAZALARINDAN
MÜCEDDEDEN)
10. SİVEREK
XX
18
MAMURETÜL AZİZ
AS.D.
1. MAMURETÜLAZİZ
(MEZRAA)
2. HARPUT
3. ARAPKİR
4. MALATYA
5. ARGA (AKÇADAĞ)
(MÜCEDDEDEN)
6. ADIYAMAN
(KESKİMANSUR)
7. BEHİSNİ
8. HOZAT (HOZAT
CEMİŞGEZEK ÜVACIK
KAZALARINADAN)
9. MAZGİRT,
NAZIMİYE,
ÇARSANCAK,
HAZRO
KAZALARINDAN
(MÜCEDDEDEN)

11 NCİ KOLORDU 33 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU




11 NCİ KOLORDU 34 NCÜ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
34
MÜŞ
III
100
III
101
III
102
III
34
II
34
NİŞANCI 34. Tb.
II
1/100
II
2/100
I
100.B/M
II
1/101
II
2/101
I
101.B/M
II
1/102
II
2/102
II
1
II
2
II
3
II
4
8. ALAY 1. TABUR
ŞNAYDER 7. TABUR
SERİ KURUP
ADİ CEBEL
CEBEL 22. TABUR

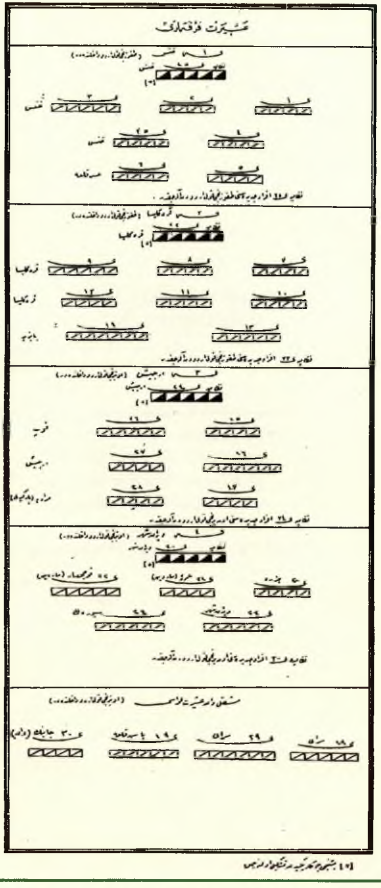

11 NCİ KOLORDU 18 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
18
MAMURETÜLAZİZ
III
52
III
53
III
54
II
3/96
NİŞANCI 18. Tb.
III
18
II
3/97
II
3/98
II
3/99
II
3/100
II
3/101
II
3/102
II
1
II
2
II
3
31. ALAY 2. TABUR
ŞNAYDER 1. TABUR

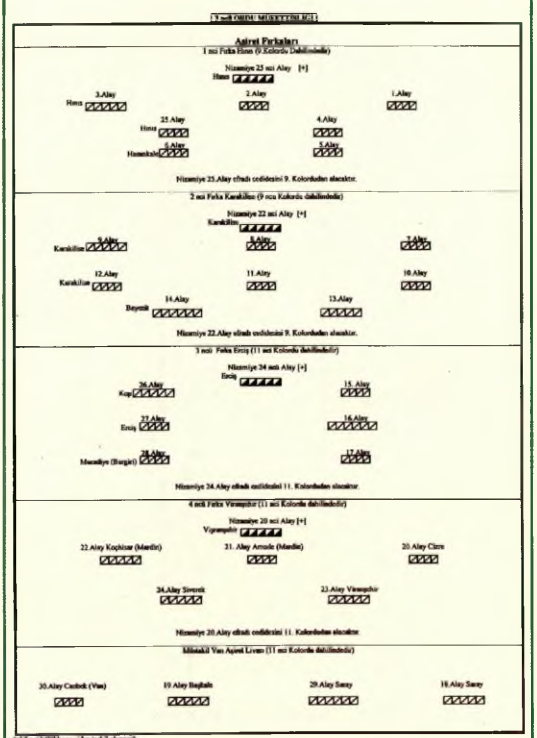


Vidin Kalesi Savaşı

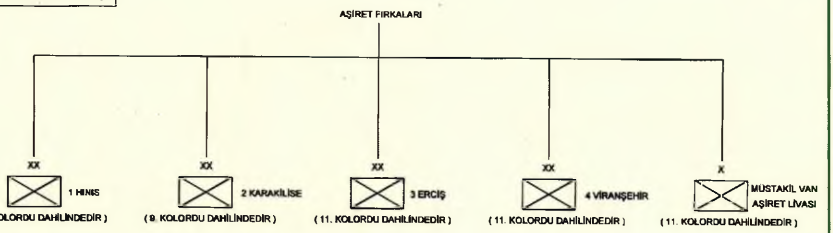
3 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
ASİRET FIRKALARI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- Aşiret Tümenleri Barış Kuruluşu Şeması
- 1 nci Aşiret Tümeni Barış Kuruluşu
- 2 nci Aşiret Tümeni Barış Kuruluşu
- 3 ncü Aşiret Tümeni Barış Kuruluşu
- 4 ncü Aşiret Tümeni Barış Kuruluşu
- Müstakil Van Aşiret Tugayı Barış Kuruluşu

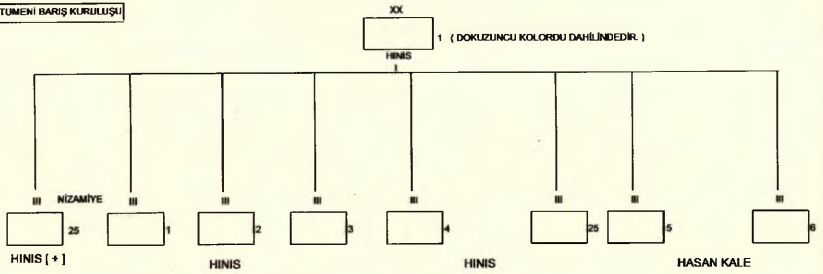

عبيرت فوقتاوف


3 ncü ORDU MÜFETTİŞİ EŞİ
Asiret Birlikleri
1 nci Fırka Hınıs (9 Kolordu Dahilindedir)
Nizamiye 25 nci Alay [+]
Hınıs
3.Alay
Hınıs
2.Alay
1.Alay
25.Alay
Hınıs
4.Alay
6.Alay
Hamidiye
5.Alay
Nizamiye 25.Alay sıhhi ordikısını 9. Kolordudan alacaktır.
2 nci Fırka Karaköse (9 ncu Kolordu dahilindedir)
Nizamiye 22 nci Alay [+]
Karaköse
9.Alay
Karaköse
8.Alay
7.Alay
12.Alay
Karaköse
11.Alay
10.Alay
14.Alay
Beyazıt
13.Alay
Nizamiye 22.Alay sıhhi ordikısını 9. Kolordudan alacaktır.
3 ncü Fırka Erzuş (11 nci Kolordu dahilindedir)
Nizamiye 24 ncü Alay [+]
Erzuş
24.Alay
Kop
15. Alay
23.Alay
Erzuş
16.Alay
18.Alay
Muradiye (Bergiri)
17.Alay
Nizamiye 24.Alay sıhhi ordikısını 11. Kolordudan alacaktır.
4 ncü Fırka Virmişir (11 nci Kolordu dahilindedir)
Nizamiye 20 nci Alay [+]
Virmişir
22.Alay Koçhisar (Merdin)
21. Alay Artuşi (Mardin)
20.Alay Cizre
24.Alay Siverek
23.Alay Virmişir
Nizamiye 20.Alay sıhhi ordikısını 11. Kolordudan alacaktır.
Müstakil Van Aşiret Livası (11 nci Kolordu dahilindedir)
30.Alay Cadrak (Van)
19 Alay Başkale
29.Alay Saray
18.Alay Saray
[+] 5 nci birlikler yeniden teşkil olunacak.

AŞİRET TÜMENLERİ BARIŞ KURULUŞU



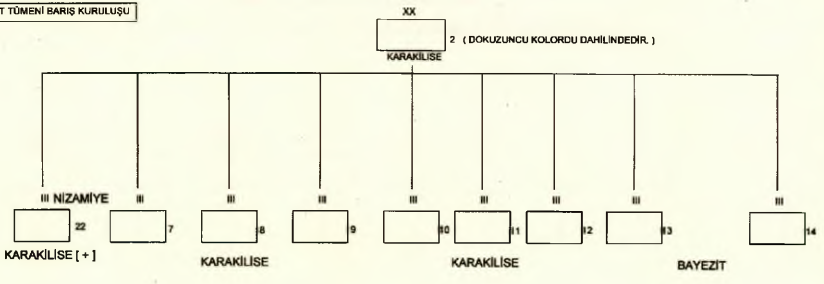
1 NCİ AŞİRET TUMENİ BARIŞ KURULUŞU



[+] NİZAMİYE 25. ALAY EFRADI CEDİDESİNİ 9. KOLORDUDAN ALACAKTIR.

BEŞİNCİ BÖLÜKLER YENİDEN TEŞKİL OLUNACAKTIR.

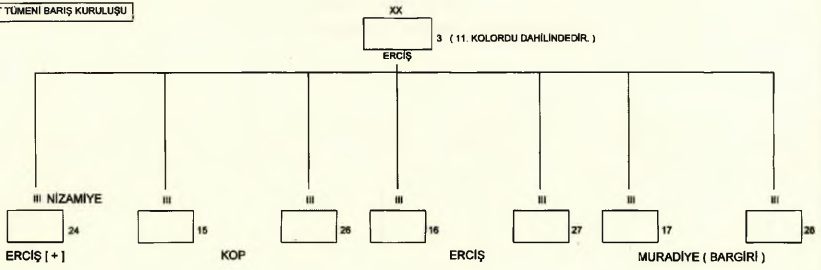
2 NCİ AŞİRET TÜMENİ BARIŞ KURULUŞU



[+] NİZAMİYE 22. ALAY EFRADI CEDİDESİNİ 9. KOLORDUDAN ALACAKTIR.

BEŞİNCİ BÖLÜKLER YENİDEN TEŞKİL OLUNACAK.

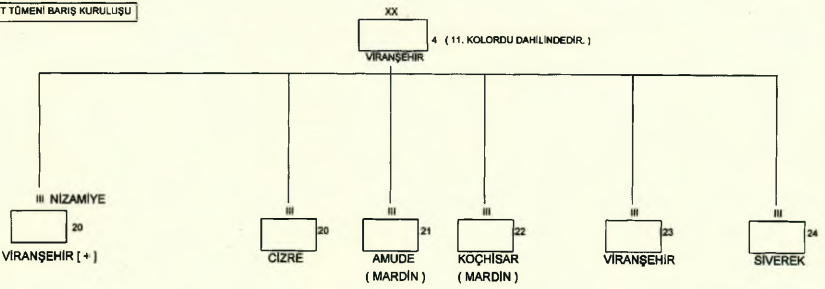
3 NCÜ AŞİRET TÜMENİ BARIŞ KURULUŞU



[+] NİZAMİYE 24. ALAY EFRADI CEDİDESİNİ 11. KOLORDUDAN ALACAKTIR.

BEŞİNCİ BÖLÜKLER YENİDEN TEŞKİL OLUNACAK.

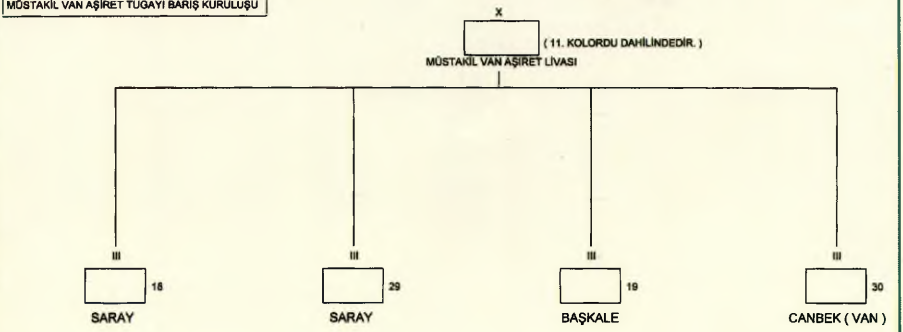
4 NCÜ AŞİRET TÜMENİ BARIŞ KURULUŞU



[+] NİZAMİYE 20. ALAY EFRADI CEDİDESİNİ 11. KOLORDUDAN ALACAKTIR.

BEŞİNCİ BÖLÜKLER YENİDEN TEŞKİL OLUNACAK.

MÜSTAKİL VAN AŞİRET TUGAYI BARIŞ KURULUŞU

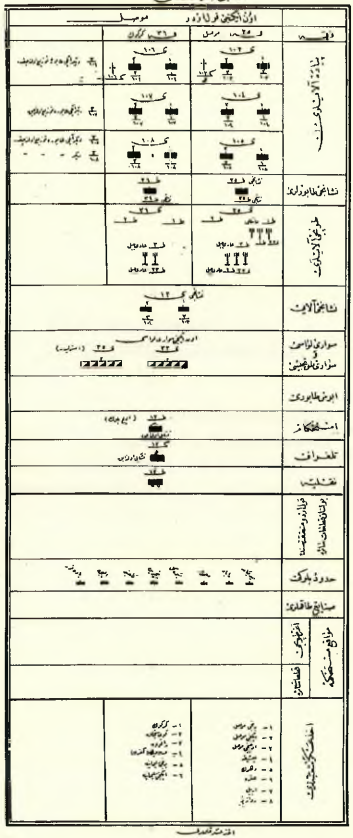


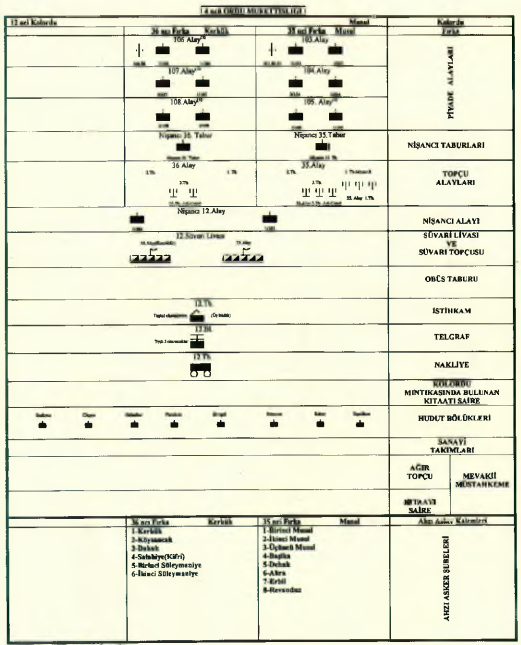


Yanıkkale Meydan Muharebesi (1664)

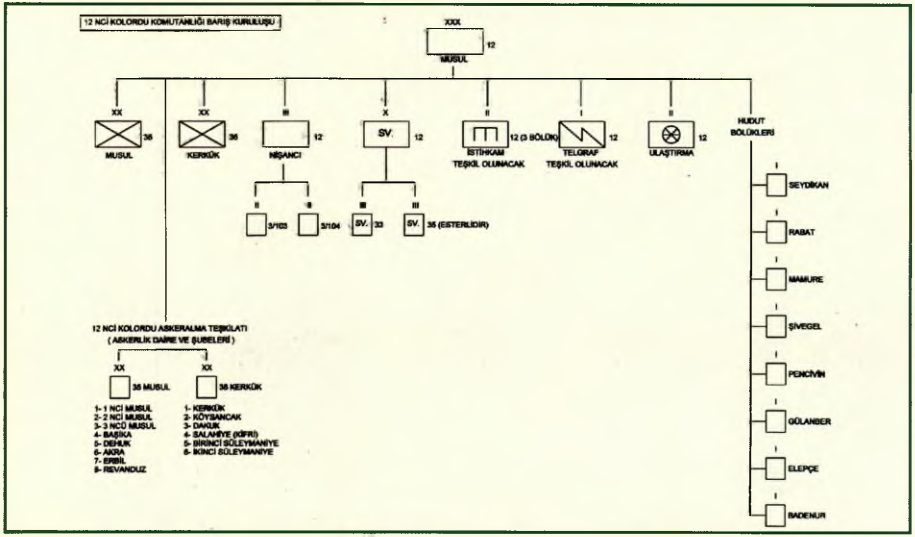
4 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
12 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 12 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 12 nci Kor. 35 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 12 nci Kor. 36 ncı Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

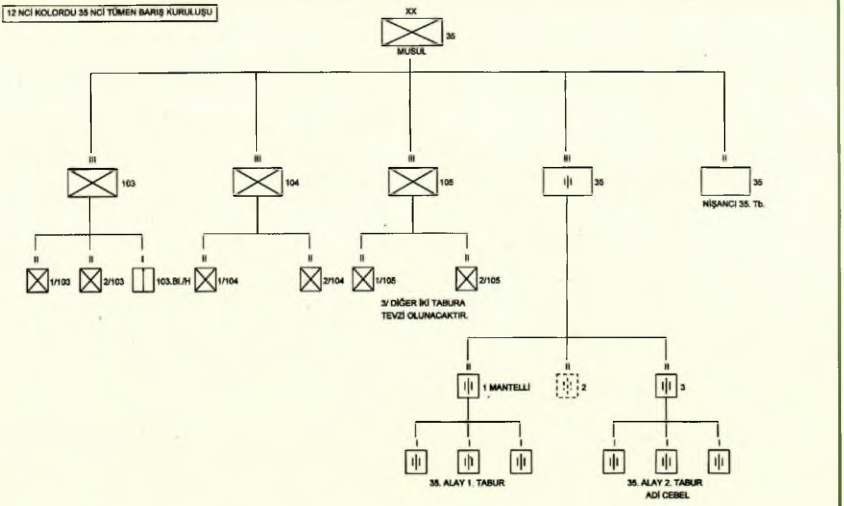

دائرۂ تجارت و صنعت
اوّل انگلستان فرانسہ
موسم
نام
سرمائی
گرمائی
کپڑا
کپڑا
کپڑا
کپڑا
کپڑا
کپڑا
نشانیاں
نشانیاں
طریق تجارت
نشانیاں
نشانیاں
سواری کے جانور
اور
سامان لادنے کے جانور
اوزار
امتیاز
ظروف
نقشہ
قدرتی پیداوار
حدود
صنائع
تجارت
صنائع
اصلی باشندے



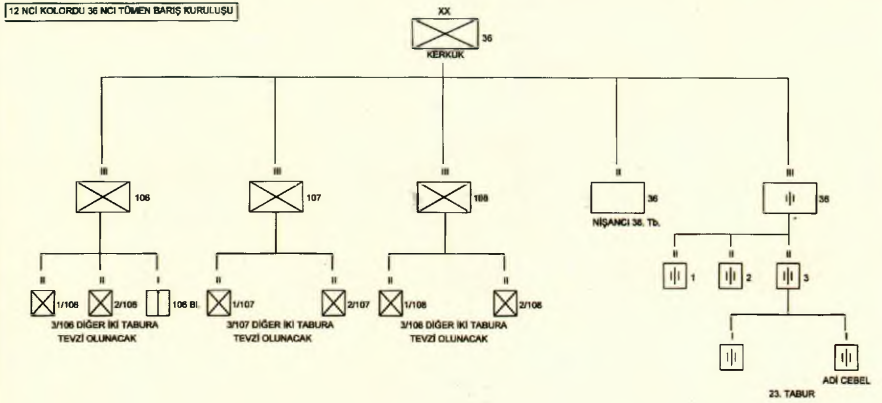
(1) 3/103 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(2) 3/106 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(3) 3/107 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(4) 3/108 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.


12 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
12
MUSUL
XX
36
MUSUL
XX
36
KERKÜK
III
12
NİŞANCI
X
SV.
12
İSTİHKAM
12 (3 BÖLÜK)
TEŞKİL OLUNACAK
TELGRAF
12
TEŞKİL OLUNACAK
12
HUDUT
BÖLÜKLERİ
II
3/103
II
3/104
III
SV.
33
SV.
35 (EİSTERLİDİR)
SEYDİKAN
RABAT
MAMURE
ŞİVEGEL
PENCİVİN
GÜLANBER
ELEPÇE
BADENUR
12 NCİ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLATI
(ASKERLİK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
36 MUSUL
1- 1 NCİ MUSUL
2- 2 NCİ MUSUL
3- 3 NCÜ MUSUL
4- BAŞİKA
5- DEHUK
6- AKRA
7- ERBİL
8- REVANDUZ
XX
36 KERKÜK
1- KERKÜK
2- KÖYSANCAK
3- DAKUK
4- SALAHİYE (KİFRİ)
5- BİRİNCİ SÜLEYMANİYE
6- İKİNCİ SÜLEYMANİYE

12 NCİ KOLORDU 35 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU

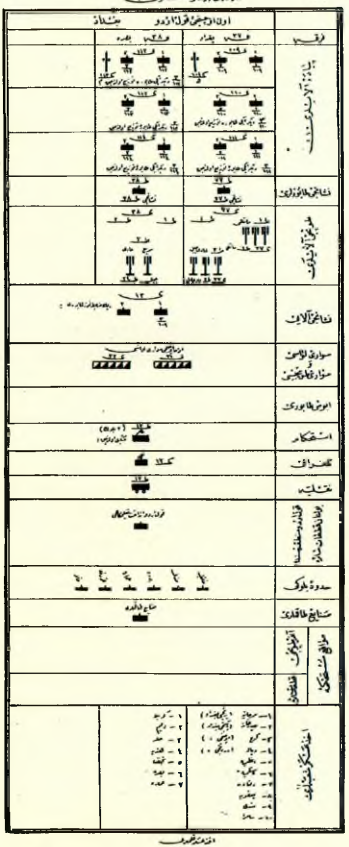


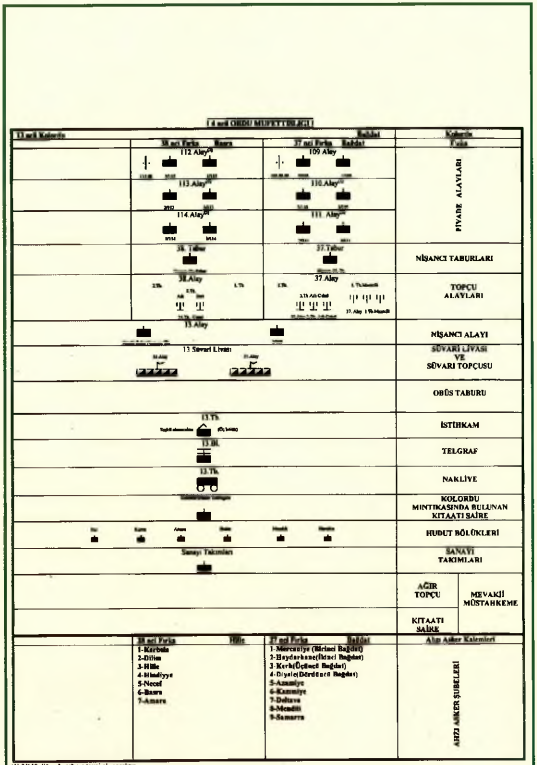
12 NCİ KOLORDU 36 NCI TÖMEN BARIŞ KURULUŞU



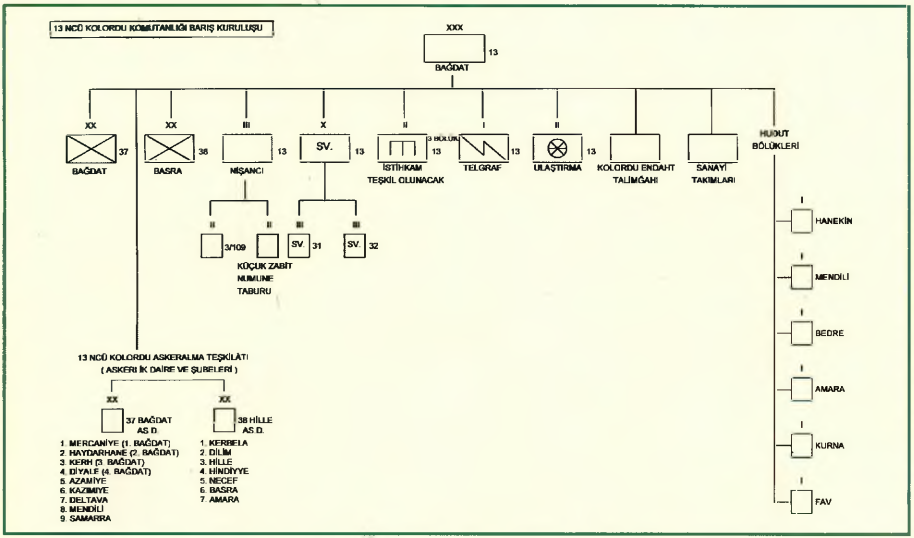
4 NCÜ ORDU MÜFETTİSLİĞİ
13 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 13 ncü Kor. K. lığı Barış Kuruluşu Şeması
- 13 ncü Kor. 37 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 13 ncü Kor. 38 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması

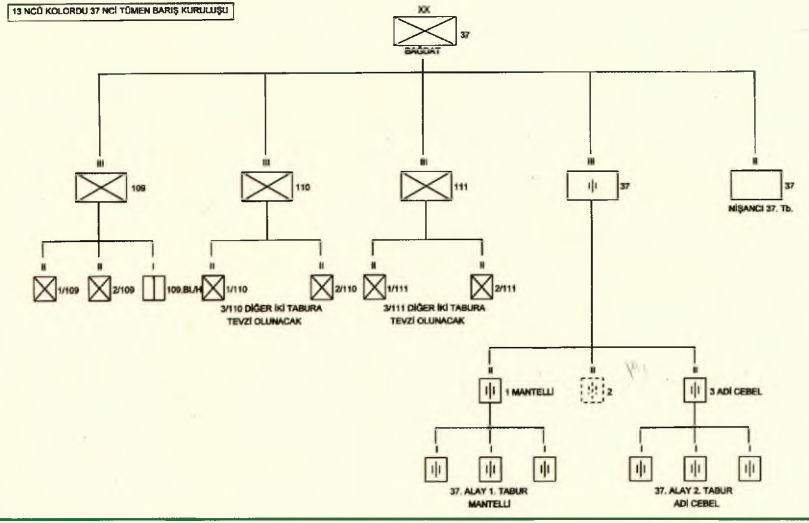




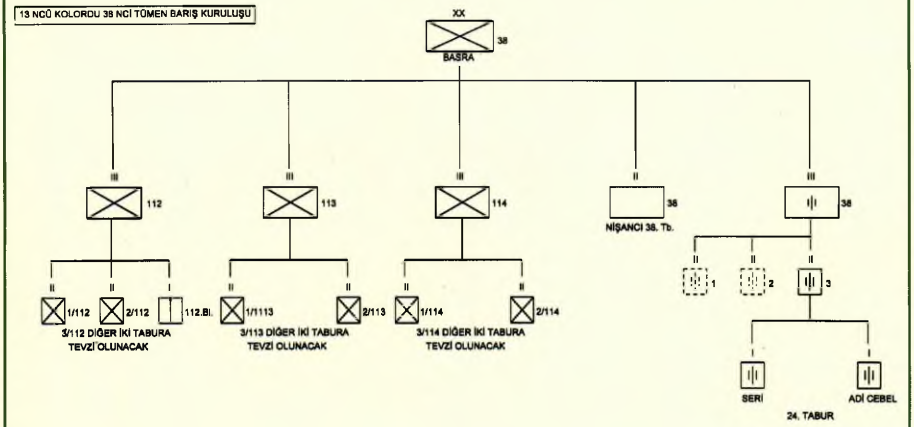
(1) 3/110 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(2) 3/111 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(3) 3/113 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(4) 3/115 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.
(5) 3/114 diğer iki tabura tevzi olunacaktır.


13 NCÜ KOLORDU KOMUTANLIĞI BARIŞ KURULUŞU
XXX
13
BAĞDAT
XX
37
BAĞDAT
XX
38
BASRA
III
13
MİŞANCI
X
SV.
13
II
13
İSTİHKAM
TEŞKİL OLUNACAK
I
13
TELGRAF
II
13
ULAŞTIRMA
KOLORDU ENDAHT TALİMGÂHI
SANAYİ TAKIMLARI
HUDUT BÖLÜKLERİ
II
3/109
KÜÇÜK ZABİT NUMUNE TABURU
III
SV.
31
III
SV.
32
I
HANEKİN
I
MENDİLİ
I
BEDRE
I
AMARA
I
KURNA
I
FAV
13 NCÜ KOLORDU ASKERALMA TEŞKİLÂTI
(ASKERİ İK DAİRE VE ŞUBELERİ)
XX
37 BAĞDAT AS.D.
1. MERCANİYE (1. BAĞDAT)
2. HAYDARHANE (2. BAĞDAT)
3. KERH (3. BAĞDAT)
4. DİYALE (4. BAĞDAT)
5. AZAMİYE
6. KAZIMİYE
7. DELTAVA
8. MENDİLİ
9. SAMARRA
XX
38 HİLLE AS.D.
1. KERBELA
2. DİLİM
3. HİLLE
4. HİNDİYYE
5. NECEF
6. BASRA
7. AMARA

13 NCÜ KOLORDU 37 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU

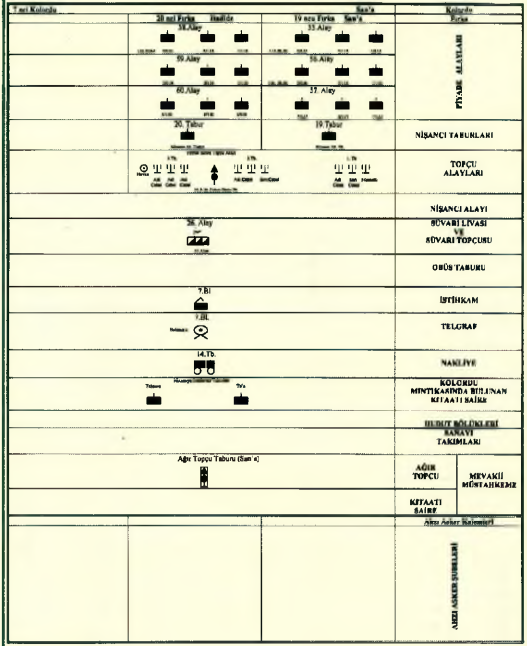


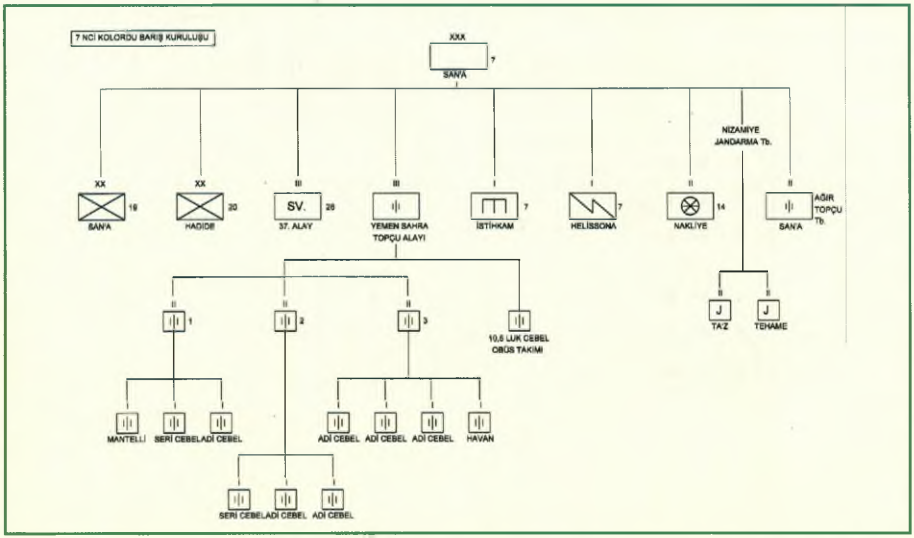
13 NCÜ KOLORDU 38 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU



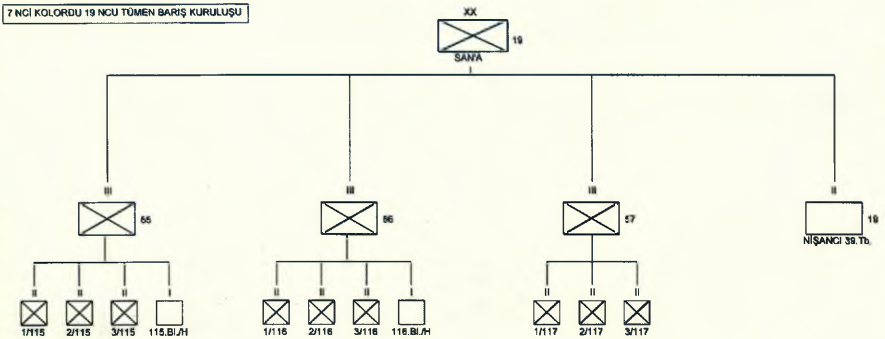
7 NCİ KOLORDU KOMUTANLIĞI

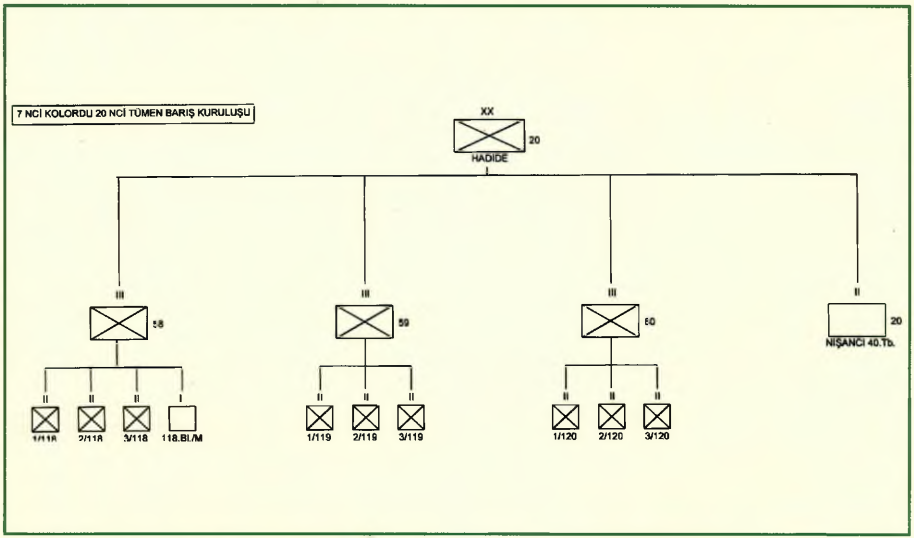
- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- 7 nci Kor. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 7 nci Kor. 19 ncu Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması
- 7 nci Kor. 20 nci Tüm. K. lığı Barış Kuruluş Şeması


Yani Kolordu
Sun'a
Kolordu
20 nci Fırka Hudide
19 ncu Fırka Sun'a
Fırka
33 Alay
59 Alay
60 Alay
55 Alay
57 Alay
PİYADE ALAYLARI
20. Tabur
19 Tabur
NİŞANCI TABURLARI
3 Bty
3 Bty
TOPÇU ALAYLARI
NİŞANCI ALAYI
26. Alay
SÜVARİ LİVASI VE SÜVARİ TOPÇUSU
OBÜS TABURU
İSTİHKAM
TELGRAF
NAKLİYE
KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN KITAATI SAİRE
HUDUT BÖLÜKLERİ
KAVAİ TAKIMLARI
Ağır Topçu Taburu (Sun'a)
AĞIR TOPÇU
MEVAKİİ MÜSTAHKEMEZ
KITAATI SAİRE
Alma Asker Sahasıdır
AKDİ ASKER ŞUBELERİ


7 NCİ KOLORDU BARIŞ KURULUŞU
XXX
7
SANA
XX
19
SANA
XX
20
HADİDE
III
SV.
28
37. ALAY
III
YEMEN SAHRA TOPÇU ALAYI
I
7
İSTİHKAM
I
7
HELİSSONA
II
14
NAKLİYE
NİZAMİYE JANDARMA Tb.
II
AĞIR TOPÇU Tb.
SANA
II
1
II
2
II
3
10,5 LUK CEBEL OBÜS TAKIMI
II
J
TAZ
II
J
TEHAME
MANTELLİ
SERİ CEBELADİ CEBEL
ADİ CEBEL
ADİ CEBEL
ADİ CEBEL
HAVAN
SERİ CEBELADİ CEBEL
ADİ CEBEL

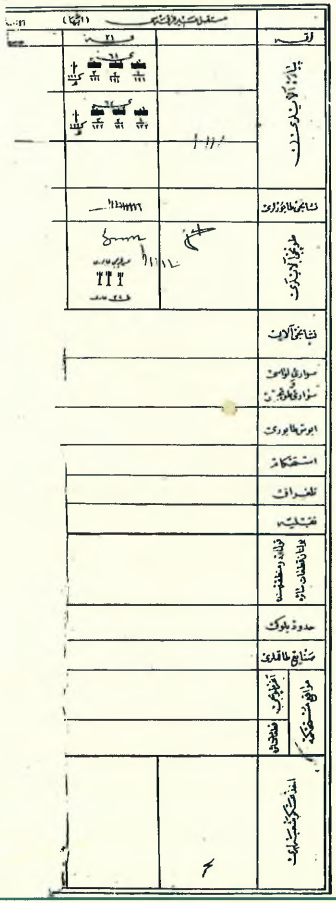
7 NCİ KOLORDU 19 NCU TÜMEN BARIŞ KURULUŞU

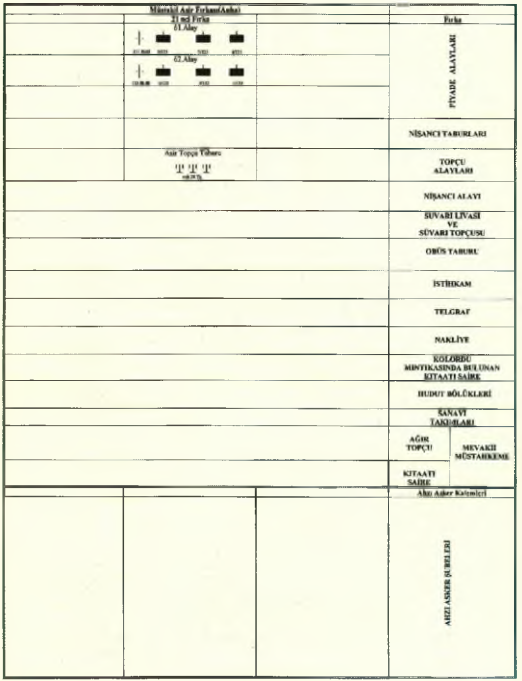



7 NCİ KOLORDU 20 NCİ TÜMEN BARIŞ KURULUŞU
XX
20
HADİDE
III
58
III
59
III
60
II
20
NİŞANCI 40.Td.
II
II
II
I
1/118
2/118
3/118
118.BI/M
II
II
II
1/119
2/119
3/119
II
II
II
1/120
2/120
3/120

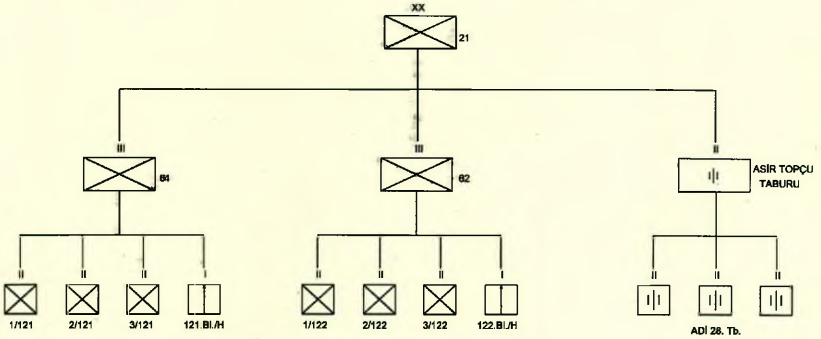
MÜSTAKİL ASİR FIRKASI

- Osmanlıca Kuruluş Şeması
- Türkçeleştirilmiş Kuruluş Şeması
- Müstakil Asir Fırkası (Tümen) Barış Kuruluş Şeması




Müstakil Asâr Tertibatı Anlatı
21 nci Fırka
Fırka
1/1 Alay
2/2 Alay
PİYADE ALAYLARI
NİŞANCI TABURLARI
Asâr Topçu Taburu
TOPÇU ALAYLARI
NİŞANCI ALAYI
SUVARİ LİVASI VE SUVARİ TOPÇUSU
OBÜS TABURU
İSTİHKAM
TELGRAF
NAKLİYE
KOLORDU MINTIKASINDA BULUNAN KITAATI SAİRE
HUDUT BÖLÜKLERİ
SANAYİ TAKIMLARI
AĞIR TOPÇU
MEVAKİI MÜSTAHKEME
KITAATI SAİRE
Ahz Asker Kafileleri
AHZ ASKER ŞUBELERİ

MÜSTAKİL ASİR FIRKASI BARIŞ KURULUŞU



DÖRDÜNCÜ KISIM

23. OSMANLI TARİHİNDE DÖNÜM NOKTALARI
24. KAYNAKÇA



Miğfer 16. yüzyıl (Topkapı Sarayı Müzesi)

23. OSMANLI TARİHİNDE DÖNÜM NOKTALARI :

1299 : Osmanlı Devleti'nin kuruluşu.

1326 : Bursa fethedildi. Başkent, Söğüt'ten Bursa'ya taşındı.

1328-9 : Vezir Alâattin Paşa'nın ilk Osmanlı kanunlarını hazırlaması, ve "Yaya" adında ilk daimî ordu kuruldu.

1354 : Süleyman Paşa komutasında Rumeli'ye ilk Osmanlı Ordusu girdi.

1358 : Şehzade Süleyman Paşa Trakya'yı fethetti.

1362 : Yeniçeri Ocağı kuruldu.

1372 : Kuzey Sırbistan Osmanlı hâkimiyeti altına girmeyi kabul etti.

1374 : Çandarlı Hayrettin Paşa'nın Selânik seferi.

1376 : Bulgaristan Krallığı'nın Osmanlı hâkimiyetine girmeyi kabul etmesi ve Prensesi Tamar'ın I nci Murat'la evlenmesi.

1385 : Sofya'nın fethi.

1389 : I nci Kosava Savaşı'nda Sultan Murat Hüdavendigâr şehit edildi.

1391 : Bizans vergi vermeyi kabul etti ve İstanbul ilk dafa kuşatıldı.

1396 : Haçlılara karşı Niğbolu Zaferi kazanıldı.

1402 : Timurlenk ile Ankara Savaşı yapıldı.

1421 : II nci Murat'ın Bursa'da tahta çıkması ve "Azap" adıyla yeni bir piyade sınıfı teşkil edildi.

1444 : II nci Murat, Varna Zaferi'ni kazandı.

1448 : Macarlara karşı II nci Kosova Zaferi kazanıldı.

1451 : Fatih Sultan Mehmet tahta çıktı.

1453 : İstanbul'un fethi.

1458 : Atina'nın fethi.

1461 : Trabzon Rum İmparatorluğu'nun fethi.

1514 : Yavuz Sultan Selim İran seferine çıktı ve Şah İsmail'e karşı Çaldıran Zaferini kazanması.

1516 : Halep, Şam ve Kudüs'ün fethi. Mısır seferi ve Mercidabık Zaferi'nin kazanılması.

1517 : Ridâniye Zaferi, Mısır'ın Osmanlı hâkimiyeti altına girmesi ve Yavuz Sultan Selim Han'a Hilâfet makamının verilmesi.

1517 : Irak, Hicaz ve İskenderiye'nin fethi.

1521 : Kanunî Sultan Süleyman'ın Belgrad Zaferi.

1526 : Macaristan'a Mohaç Seferi yapıldı ve Mohaçın fethi.

1529 : Kanunî Sultan Süleyman'nın I nci Viyana seferi ve Budin Kalesi'nin teslim alınması.

1534 : Bağdat'ın ilk fethi ve Kanunî Sultan Süleyman'ın Bağdat'a girişi.

1535 : Kanunî Sultan Süleyman'ın Azerbaycan Seferine çıkması ve Van'ın geri alınması.

1536 : Fransızlara ilk kapitülasyonların verilmesi.
1538 : Haçlılara karşı Preveze Deniz Zaferi'nin kazanılması.
1566 : Sakız Adası'nın fethi, Zigetvar Seferi'nin yapılması, Kanunî Sultan Süleyman'ın vefatı ve Zigetvar'm fethi.
1571 : Kıbrıs'ın Venedikliler'den geri alınması.
1595 : Alman Ordusu Estergon'da.
1601 : Kanije Kalesi'nin fethi.
1639 : Osmanlı - İran sınırlarını tespit eden Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın imzalanması.
1663 : Fazıl Ahmet Paşa'nın Uyvar Seferi'ne çıkması.
1683 : II. Viyana kuşatması'nın yapılması.
1699 : Karlofça Antlaşması'nın imzalanması.
1718 : Damat İbrahim Paşa ve Lâle Devri dönemi.
1727 : Matbaacılığın kabulü hakında ferman'nın yayınlanması.
1730 : Patrona Halil İsyanı.
1736 : Ruslar Kırım'ı ele geçirip yağmaladı.
1774 : Rusya ile Küçük Kaynarca Antlaşması'nın imzalanması.
1793 : Nizam-i Cedit adı altında yeni bir askerî teşkilâtın kurulması.
1800 : Mısır'ın Fransızlar tarafından ele geçirilmesi.
1808 : Alemdar Vak'ası denilen Yeniçeri isyanı'nın başlaması.
1826 : Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve yerine Asakîr-i Mansure-i Muhammediye adıyla yeni bir ordu teşkilâtının kurulması.
1829 : Rus Ordusu'nun Edirne'ye kadar gelmesi.
1839 : Tanzimat Fermam'mn ilânı.
1843 : Yeni Askeralma usulünün kabulü.
1853 : Kırım Savaşı'nın yapılması.
1854 : Osmanlı Devleti'nin İlk defa dış borç alınması.
1855 : Türkiye'de ilk telgraf hattının işletmeye açılması.
1856 : Kırım Savaşı'na son veren Paris Barış Antlaşması'nın imzalanması.
1869 : Süveyş Kanalı'nm açılışı'nın yapılması.
1875 : Hersek İsyânı'mn başlaması.
1876 : Bulgar İsyanı ve 1 nci Meşrutiyet ilân edildi.
1877 : Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi)nm başlaması.
1897 : Yunanistan'a savaş ilân edilmesi ve Osmanlı-Yunan Barış Antlaşması'nın imzalanması.
1909 : II nci Abdülhamit'in tahtan indirilmesi, II nci Meşrutiyet'in ilân edilmesi ve Meclis-i Mebusan'ın açılması.
1910 : Arnavutluk İsyam'nın başlaması.
1911 : İtalya'nın, Trablusgarp ve Bingazi'ye asker çıkarması ve Trablusgarp Savaşı'nm başlaması.

1912 : 1 nci Balkan Savaşı'nm başlaması.

1913 : 2 nci Balkan Savaşı'nda Edirne'nin geri alınması ve Balkan Savaşı'na son veren Londra Barış Antlaşması'nın imzalanması.

1913 : Ordu'da yeni reformların yapılması için Almanya'dan bir askerî heyet'in İstanbul'a gelmesi ve yeni Askerî Teşkilât Nizamnamesi'nin ilân edilmesi.

1914 : Osmanlı Devleti'nin , Almanya ve Avusturya - Macaristan Devletleri ile ittifaka girmesi ve 1 nci Dünya Savaşı'nın ilânı.

1914 : Sarıkamış Harekâtı'nın Başlaması.

1915 : Çanakkale Zaferi'nin kazanılması.

1916 : Irak Cephesinde, İngilizlerin teslim olması ve Kuttül-âmara Zaferi'nin kazanılması.

1917 : Kudüs'ün düşmesi, Filistin'in elden çıkması ve Bağdat'ın İngilizlerin eline geçmesi.

1918 : Şam'ın düşmesi ve Erzurum'un Ruslardan geri alınması.

1918 : 30 Ekim'de Mondros Antlaşması'nın imzalanması.

1918 : Kasım ayında İngilizler'in İstanbulu, Musulu ve Bakü'yü işgal etmesi.

1920 : Sevr Antlaşması'nın imzalanması.

1922 : Padişahlığın kaldırılması.

24. KAYNAKÇA :

1- Dünya Harbi, 1. Türk Ansiklopedisi, C.XIV Ankara 1966.

2- A.ERKE, Ülker; Metin Hasan Ali Göksoy, Minyatürlerde Gemiler, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.

3- ATATÜRK, Mustafa Kemal, Nutuk, 1-2 Cilt.

4- ALFÖLD, A., Hun Çağı'na Ait Buluntular ve Teknik Teferruatı, Budapeşte, 1932.

5- Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi Avrupa Cepheleri (Özet), Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1996.

6- Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi Kafkas Cephesi, C.1 Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1996.

7- Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi İran-Irak Cephesi, C.1 Genelkurmay Basımevi, Ankara, 197.9.

8- Birinci Dünya Harbinde Türk Harbi Çanakkale Cephesi, C. 1-V Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1978.

9- Bozdemir Dr.Mevlüt, Türk Ordusu'nun Tarihsel Kâynakları, SBF. Basımevi, Ankara, 1982.

10- CAFEROĞLU, A., Kaşkarlı Mahmut, 1000 Temel Eser, İstanbul, 1970.

11- Cevat Paşa, Tarih-i Asker-i Osmanî, İstanbul, 1953.

12- Cumhuriyetin 75. Yılında Türk Silâhlı Kuvvetleri, Genelkurmay Basımevi, Arıkara, 1998.

13- ÇORUHLU, Dr. Tülin, Askerî Müze Resim Koleksiyonu, Askerî Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, Harbiye -İstanbul, 1996.

14- Erkân-i Harbiye Yüzbaşısı Dukakizade, Feridun, Filistin Cephesi, Yıldız Askeri Akademiler Kumandanlığı Matbaası, İstanbul, 1927.

15- GÜLENSOY, Moğolların Gizli Tarihi ve Tobsi'ye Göre Cengiz Han'ın Şeceresi, Tarih Araştırma Dergisi, 1967.

16- İNALCIK, H. ve OĞUZ M., Gazavat-ı Sultan Murat Han, TTK., Ankara.

17- KAYABALI, Prof. Dr. İsmail - Arslanoğlu Cemender, Türk Ordusu Tarihi, Doruk Yayınları, İstanbul, 1976.

18- KAYABALI, Prof. Dr. İsmail - Arslanoğlu Cemender, Türk Kara Kuvvetleri Sayısı, İdem, Ankara, 1973.

19- KOÇOĞLU, Naci, 7 nci Kolordunun Balkan Harbi ve Birinci Dünya Harbindeki Rolü, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihî Enstitüsü, Ankara, 1995.

20- Millî Savunma Bakanlığı'nda 150 yıl, 1826-1976, Harita Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 1976.

21- Musul-Kerkük İle İlgili Arşiv Belgeleri (1525-1919), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara ,1993 .

22- Orgeneral Mahmut Şevket Paşa, Osmanlı Askerî Teşkilâtı ve Kıyafeti, K.K.K. lığı Basımevi, Ankara 1983.

23- Osmanlı Fermanları, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1994.

24- ÖZDEK, Refik, Türklerin Altın Kitabı, Tercüman Tesisleri, İstanbul, 1990.

25- SAKAOĞLU, N., Türk Anadolu'da Mengücekoğulları, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1971.

26- SHAW, S.J., Ezel Kural, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, C.II, İstanbul, 1994.

27- TAN, M.Turan,Tarihte Türkler için Söylenen Büyük Sözler, İkinci Basılış, Cumhuriyet Kitabevi, İstanbul, 1944.

28- TERZİOĞLU, Said Arif, Türk Ordusu, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

29- Teşkilât-ı Umumiye Askeriye Nizamnamesi 1329,(1913) Matbaa-i Askeriye - Süleymaniye, İstanbul, 1329 (1913).

30- Tuğgeneral Şükrü Mahmut Nedim, Filistin Savaşı, (1914-1918), Çev. Abdullah ES, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1995.

31- YÜCEER, Nasır, Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusunun Azerbaycan ve Dağıstan Harekâtı, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1996.

32- 1329 (1913) Teşkilât-ı Umumiye Askeriye Nizam Harpleri, İstanbul, 1913, MSB. Arşiv Müdürlüğü.

33- Osmanlıca Ordu-Kolordu ve Birlik Teşkilât Kayıtları, MSB. Arşiv Müdürlüğü.

OSMANLI ORDU TEŞKİLÂTI

Yayın Proje Sahibi
Millî Savunma Bakanlığı

Hazırlayan Makam
Millî Savunma Bakanlığı
Personel Dairesi Başkanlığı

Hazırlayanlar
Cengiz Eroğlu
Belge Araştırma ve İnceleme Uzmanı
Hülya Yarar
Belge Araştırma ve İnceleme Uzmanı
İ. Göktuğ Demiröz
Bilgisayar Programı Uzman Yardımcısı

Dizgi, Tasarım ve Film Çıkışı
Repro Mert Ltd.Şti
Özveren Sokak 7/7-8 Demirtepe / Ankara
Tel: 0312 230 61 91 - 232 04 15

Baskı
Türk Tarih Kurumu Basımevi

Yayın Hakkı
Bu eser, Devlet Bakanlığı
700 ncü Yıl Kutlama Komitesi Başkanlığına sunulan
proje çerçevesinde hazırlanmış olup,
her türlü yayın hakkı mahfuzdur.

Basım Yılı: 1999

ISBN NO: 975-6786-05-1



